

Jaarstukken Waalre 2018

inhoudsopgave

Voorwoord	4
Jaarrekening 2018 in één overzicht	6
Leeswijzer	7
A. jaarverslag	9
Deel 1: Programmaverantwoording	10
Programma Dienstverlening (Thema 1 Publieke Dienstverlening)	10
Programma Sociaal Domein (Thema 2 onderwijs)	15
Programma Sociaal Domein (Thema 3 Cultuur en Sport)	22
Programma Sociaal Domein (Thema 4 Sociale voorzieningen)	28
Programma Sociaal Domein (Thema 5 Jeugdhulp)	35
Programma Sociaal Domein (Thema 6 Wmo en Volksgezondheid)	40
Programma Ruimtelijk Domein (Thema 7 Duurzaamheid en milieu)	47
Programma Ruimtelijk Domein (Thema 8 Openbare ruimte)	51
Programma Ruimtelijk Domein (Thema 9 Ruimtelijke ontw. En Economie)	61
Programma Algemeen bestuur en Veiligheid (Thema 10 Algemeen bestuur)	78
Programma Algemeen bestuur en Veiligheid (Thema 11 Veiligheid)	83
Overzicht van algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	89
Deel 2: Paragrafen	
Paragraaf A Lokale heffingen	94
Paragraaf B Weerstandsvermogen en risicobeheersing	99
Paragraaf C Onderhoud kapitaalgoederen	108
Paragraaf D Financiering	114
Paragraaf E Bedrijfsvoering	117
Paragraaf F Verbonden partijen	128
Paragraaf G Grondbeleid	140
Paragraaf H Horizontale verantwoording	151
B. Jaarrekening	
1. Overzicht van baten en lasten in de begroting en de toelichting	165
2. De balans en de toelichting	170
3. Overzicht reserves en voorzieningen	181
4. Overzicht overbrengen van kredieten van 2018 naar 2019	184
5. Overzicht gewaarborgde geldleningen	185
6. Overzicht taakvelden	186
7. De bijlage met de verantwoording over specifieke uitkeringen	190
8. Kernegevens	192
9. Dashboard Sociaal Domein	193

Voorwoord

In deze jaarstukken kijken we terug op het jaar 2018. Een bijzonder jaar, omdat op 21 maart van dat jaar gemeenteraadsverkiezingen hebben plaatsgevonden. Een coalitie is gevormd met de partijen AWB, ZW14, Groen Links, CDA en VVD. Op 5 juni 2018 is het nieuwe college geïnstalleerd. Bovenstaande betekent dat tót dat moment het coalitieakkoord 2014-2018 werd uitgevoerd en vanaf dat moment het Waalres Akkoord 2018-2022. De ambities in dat Waalres Akkoord zijn (financieel) vertaald in de begroting 2019. Deze zijn vervolgens verder uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma "Samen werken aan een sterker Waalre". Voor 2018 is de Programmabegroting 2018 leidend geweest voor ons handelen. Op basis hiervan wordt in deze jaarrekening dan ook verantwoording afgelegd.

Onze grootste opgaven in 2018

De start van 2018 was een bijzonder moment voor de gemeente Waalre. Deze start liep namelijk gelijk met de opening van Het Huis van Waalre. Niet meer een gemeentehuis, waar inwoners slechts eens in de paar jaar komen, maar zoals de naam al zegt 'Het Huis van Waalre', waar inwoners, verenigingen, bestuur, ambtenaren, ondernemers en anderen elkaar ontmoeten om samen te werken aan een vitale en solidaire samenleving, waar het voor een ieder goed te wonen en werken is.

De innovatieve netwerkgemeente, zoals genoemd in de visie De Kracht van Waalre, is er op gericht de samenwerking tussen de verschillende samenlevingspartners zoveel mogelijk te versterken. Gemeenteraad, college en organisatie zijn zich er terdege van bewust geweest dat de rol van de lokale overheid aan het veranderen is.

In lopende en nieuwe initiatieven is steeds gekeken wie welke rol heeft, waarbij steeds getracht wordt de rol van de inwoners te versterken. Als gemeente willen we een stimulerende en faciliterende rol vervullen. De rol van "netwerkversterker" was daarbij steeds vaker aan de orde.

Naast Het Huis van Waalre is deze verschuiving in rollen ondersteund door een vernieuwende werkwijze van de organisatie op diverse terreinen: een nieuw dienstverleningsconcept (Hostmanship), het zaakgericht werken, een nieuw kantoorconcept (het Nieuwe Samenwerken) en de inzet van steeds meer (experimentele) instrumenten voor burgerparticipatie.

Experimenten, zoals onder andere een online community voor jongeren bij de ontwikkeling van de woonvisie, straatgesprekken in de Molenstraat, woon- en groen cafés, hebben nieuwe inzichten opgeleverd en hebben ook kleur gegeven aan de samenwerkingshouding met inwoners.

Er werd verder een speciaal online loket voor burgerinitiatieven ingericht, een burgerpeiling gehouden (2017) en een Inwonerspanel opgericht, waar inmiddels bijna 800 inwoners aan deelnemen.

Alles om invulling te geven aan de Kracht van Waalre, de kadernota Burgerparticipatie en Burgerinitiatieven en het Waalres Akkoord. Al deze ervaring levert een berg aan leerpunten op, die we kunnen gebruiken om samen de volgende stap te zetten.

Ten aanzien van de regionale samenwerking zijn in 2018 belangrijke ontwikkelingen ingezet. Het Stedelijk Gebied is in 2018 gestart met de nieuwe Samenwerkingsagenda en in de Metropoolregio Eindhoven is het nieuwe Samenwerkingsakkoord gezamenlijk tot stand gebracht. Als partner in deze samenwerkingsverbanden hebben wij een verantwoordelijkheid onze samenwerkingskracht in het belang van onze inwoners zoveel mogelijk te versterken.

De nieuwe gemeenteraad heeft in de grote transitie in het Ruimtelijk Domein door de Omgevingswet de eerste belangrijke stap gezet met het vaststellen van een Startdocument. Dit besluit geeft richting hoe om te gaan met deze omvangrijke wetswijziging op het terrein van de gehele fysieke leefomgeving (bouwen, milieu, waterbeheer, ruimtelijke ordening, monumentenzorg en natuur). Een samenwerking is aangegaan met de gemeenten Best en Veldhoven om met een gezamenlijke programmamanager hier samen in op te trekken.

Op het gebied van duurzaamheid ligt eveneens een behoorlijke opgave. Inmiddels is een groot pakket aan maatregelen voor verduurzaming beschikbaar dat in 2018 verder uitgerold is. Verder zijn in de regio binnen de Metropoolregio de voorbereidingen gestart voor een Regionale Energie Strategie (RES): onderdeel van een meerjarige programmatische nationale aanpak met landsdekkend integrale regionale energie strategieën om de ambities uit het Klimaatakkoord uit te voeren. De komende periode zal dit steeds concreter worden.

Zoals u bekend is, hebben wij op het terrein van het Sociaal Domein de afgelopen jaren veel stappen voorwaarts kunnen zetten. Onze aandacht heeft zich de afgelopen tijd gericht op het verder optimaliseren van de zorg, nog meer grip krijgen op de kosten en het ontwikkelen van preventiemaatregelen. Hoewel er met man en macht getracht wordt grip te krijgen op de kosten, blijkt dit vanwege de beperkte beïnvloedingsmogelijkheden steeds weer bijzonder moeilijk.

Ook is hard gewerkt aan de voorbereidingen voor de herinrichting van de Eindhovenseweg en de aanleg van de Traverse. Hierbij wordt de revitalisering van winkelcentrum Den Hof meegenomen. In een interactief traject is hard gewerkt om tijdig optimaal voorbereid te zijn als de N69 definitief overgedragen wordt. Behoud van mobiliteit en een integrale benadering van alle vervoersstromen in Waalre is hierbij steeds een uitgangspunt geweest.

Verder zijn de thema's wonen, economie, recreatie, toerisme, verkeersveiligheid, privacy en informatieveiligheid regelmatig aan de orde geweest met als insteek om de leefbaarheid in Waalre als beste woongemeente op peil te houden en waar mogelijk te vergroten. Ook hierbij hebben wij samen met de inwoners gekeken naar de ontwikkelingen en mogelijkheden.

Tot slot

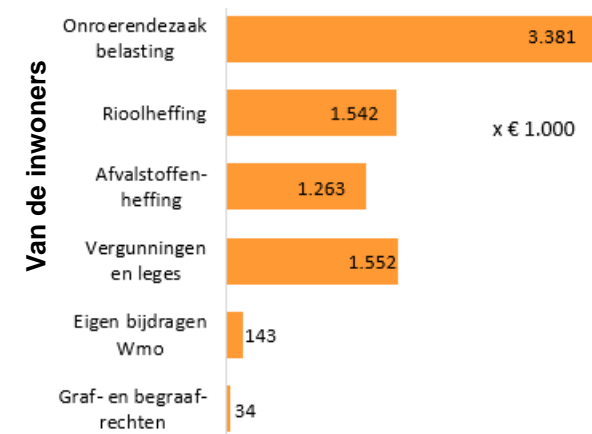
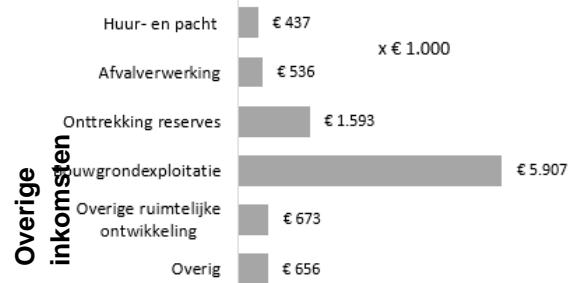
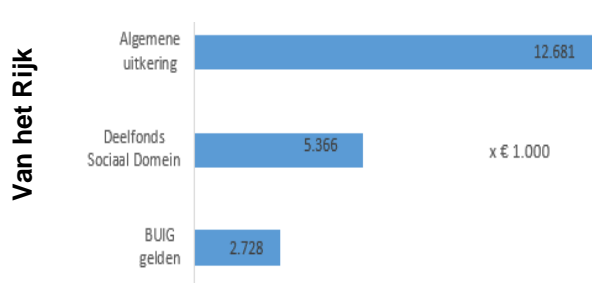
We kunnen terugkijken op een jaar waarin veel werk is verzet. We hebben gemerkt dat de dienstverlening vanuit ons Huis van Waalre én op locatie door velen gewaardeerd wordt. Wel is gebleken dat er het afgelopen jaar financieel niet veel ruimte was. Waar we op diverse terreinen met meevallers te maken hadden, bleef toch het Sociaal Domein en met name de Jeugdzorg ons steeds weer meer te kosten dan oorspronkelijk begroot. We zijn blij desondanks met een positief resultaat het jaar te kunnen afsluiten.

Jaarrekening 2018 in één overzicht

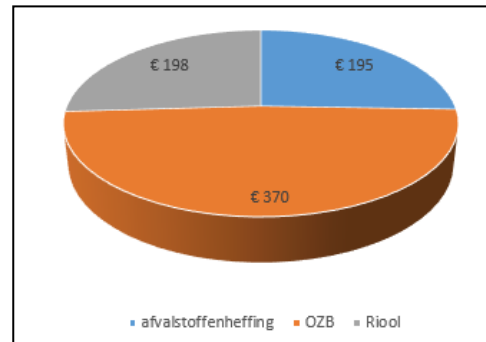
Baten: € 38.492.000

■ Van het Rijk ■ Van de inwoners ■ Overige inkomsten

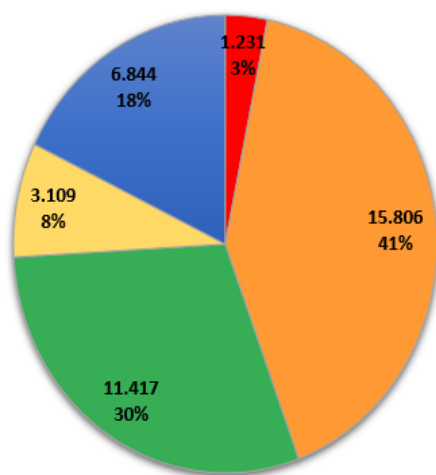

Lokale lasten 2018

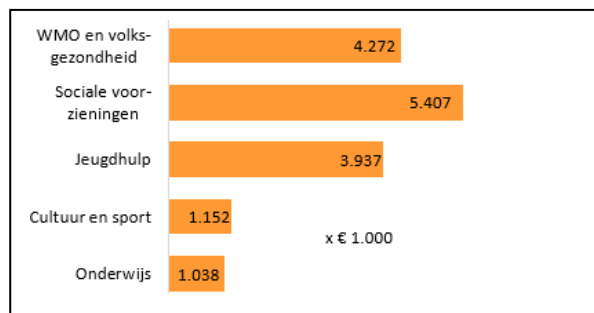
Bij WOZ € 316k en meerpersoons huishouden

Lasten: € 38.407.000

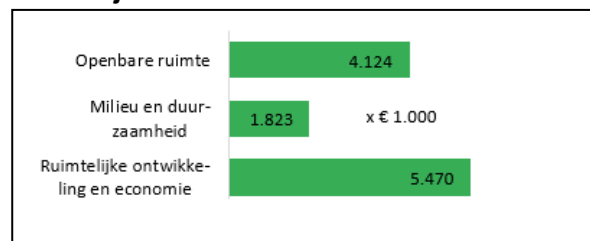

■ Dienstverlening
 ■ Sociaal Domein
 ■ Ruimtelijk Domein
 ■ Algemeen bestuur en veiligheid
 ■ Algemene dekkingsmiddelen

Sociaal Domein

Ruimtelijk Domein

De jaarrekening bestaat volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) uit het jaarverslag, de jaarrekening en de bijlagen. Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording met de vier programma's, de elf bijbehorende thema's en het overzicht van algemene dekkingsmiddelen.

Programmaverantwoording

In de programmaverantwoording wordt verantwoording afgelegd over de doelen zoals deze waren gesteld in de programmabegroting 2018. Er wordt voor de vier programma's, bestaande uit elf bijbehorende thema's, en het overzicht van algemene dekkingsmiddelen antwoord gegeven op de drie W-vragen: 'Wat willen we bereiken?', 'Wat hebben we daarvoor gedaan?' en 'Wat heeft het gekost?'. Evenals in 2017 is één op één de relatie gelegd met de gestelde ambities en worden verschillen in realisatie ten opzichte van ambities verklaard, zowel inhoudelijk als financieel.

Paragrafen

De paragrafen geven conform BBV een dwarsdoorsnede van de programmaverantwoording.

De paragraaf A. Lokale heffingen bevat het in 2018 uitgevoerde beleid ten aanzien van lokale heffingen, overzicht van de inkomsten van lokale heffingen en de kostendekkendheid van de tarieven voor riool- en afvalstoffenheffing, een duiding van de lokale lastendruk en inzicht in het gevoerde kwijscheldingsbeleid.

De paragraaf B. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing verschaft een, ten opzichte van de begroting 2018, geactualiseerd overzicht van de financiële risico's die Waalre loopt, de benodigde weerstandscapaciteit om deze risico's af te dekken en het beschikbare weerstandsvermogen. Daarnaast wordt de financiële positie van Waalre geduid met behulp van de 5 verplichte financiële kengetallen.

De paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen gaat in op het gevoerde beleid voor onderhoud van o.a. wegen, riolering, openbaar groen en gebouwen en de lasten die in 2018 met de uitvoering van dit beleid gemoeid waren.

In de paragraaf D. Financiering wordt inzicht gegeven in de kaders voor de financiering van de activiteiten van de gemeente, zoals deze in 2018 zijn gehanteerd. Er wordt onder andere ingegaan op Waalres rentelasten en het renteresultaat.

In de paragraaf E. Bedrijfsvoering wordt verantwoording afgelegd over in hoeverre de ambities, zoals geformuleerd in de begroting 2018, zijn behaald op het gebied van de huisvesting, personeel en organisatie, communicatie, financiën en control en andere bedrijfsvoering aspecten.

De paragraaf F. Verbonden Partijen geeft een overzicht van de partijen waarin Waalre in 2018 een bestuurlijk en/of een financieel belang heeft, wat het doel hiervan was, wat de financiële positie is van de partijen waar Waalre een belang in heeft, welk risico Waalre loopt en hoe dit risico is afgedekt.

De paragraaf G. Grondbeleid geeft inzicht in de actuele stand van zaken van het grondbeleid en de grondexploitatie.

De niet verplichte paragraaf H. Horizontale verantwoording gaat in op de ontwikkelingen in 2018 op het gebied van horizontale verantwoording en interbestuurlijk toezicht.

Aan het einde van het jaarverslag volgen tot slot bijlagen bij het jaarverslag. Te weten: verantwoordingsinformatie in het kader van horizontaal toezicht en de uitvoering van de Archiefwet.

Jaarrekening

De jaarrekening bestaat conform BBV uit een overzicht van baten en lasten, de balans, de toelichting op de balans, het overzicht reserves en voorzieningen en het overzicht van de overbrenging van eerder door de Raad geautoriseerde kredieten.

In het overzicht van baten en lasten zijn de totaalcijfers van de lasten en baten van de thema's gerecapituleerd. Volgens de voorschriften dient afzonderlijk te worden aangegeven welke bedragen aan de reserves worden toegevoegd c.q. onttrokken. Om deze reden wordt eerst het saldo vóór bestemming weergegeven, vervolgens de resultaatbestemming zelf (toevoegingen/onttrekkingen reserves) en daarna het saldo na bestemming.

De balans geeft het overzicht weer van de bezittingen van Waalre op 31 december 2018 en de wijze waarop deze bezittingen worden gefinancierd. In de toelichting wordt nader ingegaan op de uitgangspunten die bij het opstellen van de balans zijn gehanteerd.

Het overzicht van reserves en voorzieningen geeft inzicht in onttrekkingen aan en stortingen in reserves en voorzieningen in het verantwoordingsjaar en de stand op jaareinde.

Het overzicht van de overbrenging van kredieten geeft inzicht in de uitputting van kredieten die zijn aangewend voor investeringen en projecten, zoals deze door de Raad zijn vastgesteld. Voor investeringen en projecten die nog niet zijn afgerond, wordt met vaststelling van de jaarrekening de overbrenging van restantkredieten geautoriseerd. Kredieten die niet meer (geheel) benodigd zijn worden naar beneden bijgesteld of afgesloten.

Tot slot is de bijlage in de jaarrekening opgenomen met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen die Waalre kent. Te weten de uitkeringen vanuit het Rijk op grond van artikel 69 Participatiewet en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004.

Programma Dienstverlening (Thema 1 Publieke Dienstverlening)

Publieke dienstverlening is de voorkant van de gemeentelijke organisatie. Het omvat het verstrekken van diverse producten en diensten aan inwoners, bedrijven en instellingen zoals reisdocumenten, subsidies, rijbewijzen en vergunningen. Aan de voorkant van de gemeentelijke organisatie kunnen inwoners ook terecht met een melding over het openbaar gebied. De twee organisatieonderdelen binnen publieke dienstverlening zijn: Dienstverlening en Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving (VTH).

Wat willen we bereiken?

- Het verhogen van de kwaliteit van de dienstverlening voor inwoners, bedrijven en instellingen als één van de belangrijkste speerpunten van de gemeente. Hierbij willen we zoveel mogelijk ontwikkelen naar Waalre als een innovatieve netwerkgemeente.
- We willen aan de slag met moderne, persoonlijke en efficiënte dienstverlening om concrete resultaten te boeken op de korte termijn en goed voorbereid te zijn voor de ontwikkelingen in de toekomst. Hierbij sluiten we aan bij de hostmanship-gedachte.
- Klantvragen worden snel, doelmatig, helder en kwalitatief goed afgehandeld, zoveel mogelijk in één keer aan de voorkant van de organisatie.
- Inwoners kunnen zelf bepalen via welk kanaal en wanneer ze dienstverlening afnemen van de gemeente. Dit kan via verschillende kanalen (schriftelijk, telefonisch, digitaal, persoonlijk), waarbij de prioriteit ligt bij het digitale kanaal. Waar de Waalre naar ook binnenkomt, hij/zij kan uitgaan van een gelijke dienstverleningskwaliteit.
- Meer vrijheid en speelruimte voor inwoners o.a. om te bouwen, ondernemen of te organiseren (deregulering). De organisatie stelt zich professioneel, open, stimulerend en faciliterend op en zoekt steeds de aansluiting bij de eigen kracht van inwoners en stelt grenzen wanneer dat echt nodig is. Het uitgangspunt is vertrouwen in onze inwoners met appel op hun eigen verantwoordelijkheid.
- De dienstverlening is zodanig ingericht dat het voor de klant duidelijk is dat de gemeente één organisatie is, met één stem naar buiten treedt en de klant weet wat hij/zij kan verwachten en waar hij/zij het antwoord op zijn/haar vraag kan vinden.
- De privacy is zo goed mogelijk gegarandeerd; (zorg-gerelateerde) cliëntgegevens zijn veilig bij de gemeente.

Wat gaan we ervoor doen?

Dienstverlening

Periode 2014-2018

- Krachtig doorontwikkelen en verder inrichten van het KCC inclusief digitale en fysieke (website, social media, telefoon, post en balie) dienstverlening op basis van de vastgestelde dienstverleningsnota.
- Zaakgericht werken organisatie-breed invoeren zodat wij de klantvraag in samenhang afhandelen. De voorspelbaarheid van de afhandeling van aanvragen en diensten over alle kanalen neemt toe.
- Voor omvangrijke en/of complexe vraagstukken worden klanten zoveel mogelijk gekoppeld aan een casemanager.

- Dienstverlening vertalen in heldere kernwaarden.
- We ontvangen de inwoner in een passende, gastvrije omgeving, zodra het nieuwe multifunctionele gemeentehuis gereed is.
- Zoveel mogelijk taken worden aan de voorkant van de organisatie afgehandeld, waarbij de klant in één handeling bediend wordt.
- Inwoners kunnen de meest voorkomende producten en diensten digitaal aanvragen; optimale afhandeling qua eenvoud en snelheid van aanvragen. De inwoners die om een persoonlijke benadering vragen (digitaal tenzij) worden in een persoonlijke, gastvrije omgeving ontvangen.
- De website optimaal inrichten op het gebied van interactieve communicatie en digitale dienstverlening. Onze site is doorontwikkeld en nog gebruiksvriendelijker ingericht en sluit aan bij de meest voorkomende vragen producten/diensten die inwoners hebben (toptaken). Dit betekent dat de belangrijkste informatie/producten waar inwoners behoefte aan hebben, op uitstekende wijze geraadpleegd en afgehandeld kunnen worden.
- Alle informatie is begrijpelijk en goed leesbaar voor zoveel mogelijk groepen inwoners.

Jaar 2018

- Onze dienstverlening is verder ontwikkeld en verbeterd, gericht op de uitgangspunten zoals vastgelegd in de dienstverleningsnota; een gastvrije organisatie.
- De organisatie staat als een gelijkwaardige partner naast haar inwoners. We staan hierbij meer dan ooit dicht bij onze inwoners.
- We ondernemen klantvriendelijk en hebben oog voor de menselijke bejegening van onze klanten. Pijlers hierbij zijn een positieve houding, vertrouwen, onderlinge interesses en belangstelling voor elkaar.
- We werken op afspraak. Dit biedt duidelijkheid voor onze klanten en betekent een efficiënte bedrijfsvoering. Tevens wordt het gevoel van de wachtende klant hiermee voorkomen.
- De gemeenteraadsverkiezingen op 21 maart 2018 hebben op een ordelijke en correcte wijze plaatsgevonden.

Wat is gerealiseerd in 2018?

- We zijn het jaar gestart met de verhuizing naar het Huis van Waalre. Hierbij was onze belangrijkste doelstelling om de dienstverlening voor onze inwoners op een zo hoog mogelijk niveau te krijgen. Ondanks enkele opstartproblemen is de dienstverlening niet in het gedrang geweest.
- Het installeren van een nieuwe telefooncentrale, het introduceren van het nieuwe kantoorconcept en het werken met nieuwe devices is echter nog steeds in ontwikkeling waardoor de telefonische bereikbaarheid niet voldoet aan de wensen. Er is een projectgroep Telefonische Dienstverlening gestart om hierop bij te sturen. Afronding van dit project wordt voorzien in 2019.
- De vernieuwde receptie en klanttafels zijn geïntroduceerd. Hiermee zijn we toegankelijker en meer benaderbaar voor onze inwoners. We werken hierbij op afspraak, waardoor de wachttijd voor onze inwoners beperkt is.
- Er is gestart met het project "Duidelijk taal". Hierbij willen we op efficiënte wijze onze schriftelijke en digitale uitgaande correspondentie begrijpelijker maken en aan laten aansluiten bij onze doelgroepen. Het project is gestart in 2018 en kent een gefaseerde aanpak. In de tweede helft van 2019 zal dat leiden tot een aanpassing van onze standaardcorrespondentie.
- De gemeenteraadsverkiezingen zijn op een ordelijke manier verlopen. We hebben voor nieuwe stemhokjes gezorgd. Het aantal stemlocaties is verminderd; de opkomst is traditioneel goed.

- We hebben gecontroleerd of we voldoen aan de eisen die de wetgever stelt op het gebied van beveiliging en privacy. Hiervoor hebben we gebruik gemaakt van de verplichting toetsingsvragen van het Ministerie van Binnenlandse zaken. De uitkomst van deze Basis Registratie Persoonsgegevens (BRP) audit is positief beoordeeld.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

Periode 2014-2018

- Het op een adequate, doelmatige en kwalitatief hoogwaardige wijze uitvoeren van taken op het gebied van Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving (VTH), in samenwerking met de omgevingsdienst, buurgemeenten of andere partners.
- Een betrouwbare en voorspelbare dienstverlening aan inwoners, verenigingen en bedrijven op het gebied van Vergunningverlening Toezicht & Handhaving te verlenen.

Jaar 2018

- Op basis van de vastgestelde Brabant-brede Verordening kwaliteit Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Omgevingsrecht zijn de kwaliteitscriteria met bijbehorend kwaliteitsniveau geïmplementeerd.
- In de wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (wet VTH) zijn zowel de criteria van de kritieke massa als de procescriteria opgenomen. De procescriteria beschrijven onder meer de eisen die gesteld worden aan de beleidscyclus. Medio 2018 is het nieuw op te stellen beleid Vergunningen, Toezicht en Handhaving vastgesteld.
- De VTH-taken (organisatie, beleid, processen, middelen, etc.) zijn helemaal opnieuw ingericht met speciale aandacht voor kwaliteit, casemanagement, samenwerking en dienstverlening.
- Het beleid VTH is vertaald naar een jaarlijks uitvoeringsprogramma.
- Met een goede verantwoording over de uitvoering van de activiteiten kan zowel de effectiviteit als de efficiëntie van de uitgevoerde taken worden beoordeeld en kan indien noodzakelijk tijdig worden bijgestuurd. Jaarlijks wordt in een jaarverslag verantwoording afgelegd over de uitvoering van de taken en het behalen van de beleidsdoelstellingen.
- De bestaande samenwerkingen met andere gemeenten zijn verder uitgebreid op basis van een door het college vastgesteld plan.
- De volledige werkprocessen van Vergunningen Toezicht en Handhaving zijn in het nieuwe zaakstelsel ingericht en geborgd.
- De omgevingsvergunning wordt volledig digitaal behandeld.

Wat is gerealiseerd in 2018?

- We hebben op basis van de vastgestelde Brabant-brede Verordening kwaliteit Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Omgevingsrecht de kwaliteitscriteria met bijbehorend kwaliteitsniveau geïmplementeerd. We hebben hiervoor binnen het team een aantal functies met de daarbij bijbehorende taken anders ingericht.
- We hebben de processen geoptimaliseerd en gedigitaliseerd, zodat de procedures sneller doorlopen kunnen worden. We zijn ver gevorderd met het inrichten van de werkprocessen van de omgevingsvergunning in het zaakstelsel. De testfase start begin 2019.
- Er is een start gemaakt met het herijken van het beleid Vergunningen, Toezicht en Handhaving. We hebben de inwoners actief benaderen om van hen te vernemen wat zij belangrijk vinden. Het uitvoeringsprogramma en jaarverslag zijn tijdig vastgesteld. Deze resultaten, samen met de evaluatieresultaten en onze beleidsdoelen, vormen de input voor het nieuwe beleid.
- Door het aantrekken van de economie is het aantal aanvragen omgevingsvergunningen met 50% toegenomen ten opzichte van voorgaande jaren. Daardoor hebben wij meerdere keren middels een turap kunnen rapporteren dat de legesinkomsten aanzienlijk zijn toegenomen. Hiervoor is de incidentele capaciteit uitgebreid.

Wat heeft het gekost?

omschrijving		rekening 2016	rekening 2017	begroting 2018	rekening 2018
LASTEN					
000	Salariskosten burgerzaken		197	210	186
000	Salariskosten wonen en bouwen		676	714	703
003	Burgerzaken	488	62	53	49
004	Baten en lasten secretarieleges burgerzaken	134	161	139	139
822	Overige volkshuisvesting	1.143	82	161	154
823	Bouwvergunningen (omgevingsvergunning)	-	-	-	-
Totaal lasten publieke dienstverlening		1.765	1.178	1.277	1.231
BATEN					
003	Burgerzaken	-	-	-	-
004	Baten en lasten secretarieleges burgerzaken	325	367	326	343
822	Overige volkshuisvesting	-	-	2	17
823	Bouwvergunningen (omgevingsvergunning)	671	636	800	834
Totaal baten publieke dienstverlening		996	1.003	1.128	1.194
Totaal saldo publieke dienstverlening		769-	175-	149-	37-

Verschillenverklaring rekening 2018 ten opzichte van de begroting 2018

000	Salariskosten burgerzaken	24	voordeel
000	Salariskosten wonen en bouwen	11	voordeel
003	Burgerzaken	4	voordeel
004	Baten en lasten secretarieleges burgerzaken	17	voordeel
822	Overige volkshuisvesting	22	voordeel
823	Bouwvergunningen (omgevingsvergunning)	34	voordeel
totaal		112	voordeel

000 salariskosten

- Voor een toelichting op de salaris- en personeelskosten wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering

003 Burgerzaken

- Geen verschil van betekenis

004 lasten/baten burgerzaken

- Er zijn in 2018 meer documenten afgegeven waardoor er een hogere opbrengst is

822 Overige volkshuisvesting

- Er zijn in 2018 een paar dwangsommen opgelegd die niet in de begroting zijn meegenomen

823 Bouwvergunningen

- Na de aanpassingen van de inkomsten van de bouwleges in de 8^e en 9^e turap blijkt dat de opbrengsten toch nog € 34.000 hoger zijn

Programma Sociaal Domein (Thema 2 Onderwijs)

Onderwijs is van essentieel belang voor de ontwikkeling van onze inwoners van alle leeftijden. Centraal in het thema Onderwijs staat de brede school gedachte waarbij het belangrijk is om diverse sociaal culturele activiteiten te stimuleren en inwoners/ouders in de wijk te betrekken. Dit past goed binnen de volgende twee speerpunten:

1. maatschappelijke deelname; en
2. het versterken van het zelforganiserend vermogen van inwoners.

Het multifunctioneel inzetten van de onderwijshuisvesting (brede scholen) vergemakkelijkt de ontmoeting tussen verschillende groepen inwoners en biedt de mogelijkheid om wijkgebonden activiteiten te laten plaatsvinden. Dit stimuleert netwerkvorming en betrokkenheid bij elkaar.

De gemeente wil de eigen kracht van jeugdigen, ouders en hun omgeving versterken. Dit willen we doen door problemen tijdig te signaleren en aan te pakken met gebruik van deze eigen kracht. De gemeente wil het onderwijsbeleid, integraal met al het beleid voor de jeugd vormgeven, zodat er eenduidigheid en effectiviteit ontstaat. Het thema Onderwijs zien wij niet los van de thema's Jeugdhulp en Leerlingenvervoer.

Beleidsindicatoren			Gemeente /referent	2016	2017	2018	Bron
Nr	Indicator	Omschrijving					
17	Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school	Waalre	1,10	0,37	0,37	Ingrado 2017
			Landelijk	1,81	1,82	1,82	
18	Relatief verzuim per 1.000 leerlingen	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is	Waalre	5,13	8,59	8,59	Ingrado 2017
			Landelijk	26,55	26,58	26,58	
19	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	Het % van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, d.w.z. zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat	Waalre	0,8%	0,8%	0,8%	Ingrado 2016
			Landelijk	2,0%	2,0%	2,0%	

Lokaal onderwijsbeleid

Wat willen we bereiken?

- Een samenhangende onderwijs-, ondersteunings- en hulpstructuur voor de jeugd.
- Het behouden van een positief opvoed- en opgroei-klimaat.
- Het laten aansluiten van de ondersteuning die het onderwijs biedt (passend onderwijs) bij de ondersteuning die de gemeente biedt vanuit de gemeentelijke verantwoordelijkheid op basis van de Jeugdwet.

Wat gaan we ervoor doen?

Periode 2014-2018

- Meer ondersteuningsvragen snel signaleren en aanpakken door het (preventief) inzetten van de sociale omgeving en ondersteuning vanuit het 'voorliggend veld'. Met als resultaat dat er sneller adequaat wordt gereageerd en minder ondersteuningsvragen moeten worden opgeschaald naar specialistische hulpverlening.
- Gemeentelijke beleidsplannen jeugd afstemmen met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs (Primair en Voortgezet Onderwijs) tijdens het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO).
- Ondersteuningsplannen Passend Onderwijs van de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs afstemmen met de gemeenten.
- Werken aan de uitvoer van de Lokale Educatieve Jeugd Agenda (LEJA) 2016-2020.

Jaar 2018

Uitvoer Lokale Educatieve Jeugd Agenda (LEJA)

- Het thema (v)rechtscheidingsproblematiek is een aandachtspunt. In 2018 ontwikkelen we in samenwerking met de scholen een scheidingsprotocol dat iedere school gebruikt.
- (voorlees)project kinderen voor ouderen met dementie
- Preventieve logopedie: in overleg met SamenwerkingsVerband Primair Onderwijs (SWV PO) De Kempen is onderzocht wat de mogelijkheden zijn.
- Er is (blijvende) aandacht voor inclusie van kinderen met een beperking.
- Vanuit jongerenwerk op de scholen is aandacht voor het versterken van de sociale weerbaarheid, specifiek in de omgang met social media
- Blijvende aandacht voor de samenwerking met Zorg Advies Teams, specifiek aandacht voor samenwerking tussen de ZAT's en het PlusTeam; de Regionale aanpak Kindermishandeling (RAAK) en preventieve inzet jeugdgezondheidszorg (JGZ) door de GGD.
- (door)ontwikkeling van de integrale JGZ 0-18.

(zie ook thema jeugdhulp)

Wat is gerealiseerd in 2018?

Uitvoer Lokale Educatieve Jeugd Agenda (LEJA), gerealiseerd:

- De pilot preventieve logopedie is gestart. Met de pilot worden ongeveer 90 leerlingen en 30 peuters preventief gescreend.
- In het kader van inclusie van kinderen met een beperking heeft de bibliotheek een lezing 'Hoe kijkt autisme' georganiseerd, wegens de hoge opkomst en positieve reacties wordt dit in 2019 in samenwerking met het CMD herhaald.
- Op de basisscholen hebben we aandacht besteed aan weerbaarheid met het onderwerp 'Nee zeggen'. Hoe dat werkt met social media staat op het programma van 2019.
- Er is in 2018 veel aandacht geweest voor de aansluiting jeugdhulp-onderwijs en er is een uitvoeringsplan ontwikkeld door het onderwijs, het CMD en PlusTeam gezamenlijk om deze aansluiting te verbeteren.
- De jeugdgezondheidszorg 0-18 (Zuidzorg en GGD) werken goed samen als één team en hebben zich gehuisvest in Medisch Centrum Aalst.

- De gemeente Waalre werkt op het gebied van onderwijs regionaal samen met de gemeenten in de samenwerkingsverbanden passend onderwijs, participeert structureel in het directiebestuur van de Waalrese basisscholen en zorgt voor beleidsmatige afstemming onderwijs-jeugdhulp.
- Het scheidingsprotocol is nog niet geïmplementeerd op de basisscholen. Dit krijgt in 2019 aandacht.
- Het (voorlees)project kinderen voor ouderen met dementie is niet van de grond gekomen, ondanks verrichtte inspanningen.

Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken

- Creëren van kwalitatief goede huisvesting om brede school concept mogelijk te maken.
- De ontmoeting tussen verschillende groepen vergemakkelijken en wijkgebonden activiteiten mogelijk maken (d.m.v. multifunctionele inzet onderwijshuisvesting).
- Soepele overdracht van het buitenonderhoud van de gemeente naar de scholen (taak voor de scholen per 1 januari 2015 door wetswijziging).

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Bouwen van de Brede school Waalre.
- Goede afspraken maken met de schoolbesturen over de uitvoering van het onderhoud aan de scholen en over het multifunctioneel inzetten van de gebouwen.

Jaar 2018

- Schoolbesturen primair onderwijs krijgen zelf de financiële middelen voor het klein en groot onderhoud van hun schoolgebouwen. Er liggen afspraken met de gemeente over de kwaliteitsnormen waaraan de schoolgebouwen moeten voldoen. In 2018 houden we zicht op de uitvoering van deze afspraken.

Wat is gerealiseerd in 2018?

- Schoolbesturen hebben zelf hun taken met betrekking tot het onderhoud van de schoolgebouwen uitgevoerd.
- Er zijn afspraken gemaakt met Kinderstad over de huur van de leegstaande lokalen in brede school Aalst vanaf 2019.
- Er is een beheerder aangesteld ten behoeve van het onderhoud van de Brede School Aalst. Afspraken met de schoolbesturen SKOzoK en RBOB over de financiële afdracht van de onderhoudsmiddelen zijn uitgevoerd.

Brede Scholen

Wat willen we bereiken

- Het realiseren van een soepele overgang van de ene ontwikkelingsfase naar de andere (doorgaande ontwikkelingslijn) om achterstand of uitval te voorkomen. Dit geldt voor alle kinderen en jongeren in Waalre van 0-23 jaar; voorschoolse voorzieningen (0-4 jaar), basisonderwijs (4-12 jaar) en voortgezet onderwijs (12+). Daarbij is een link gelegd met cultuur en sport.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Samenwerking tot stand brengen tussen het onderwijs, de voor- en naschoolse voorzieningen (kinderopvang en peuterspeelzaalwerk) en de omgeving.
- De onderwijshuisvesting is ondersteunend aan die samenwerking.
- Uitvoering LEJA 2016-2020.

Jaar 2018

- De gemeente Waalre zet een enquête uit in alle groepen 1 van de Waalrese basisscholen, om te onderzoeken of kinderen naar een voorschoolse voorziening zijn geweest, welke soort voorziening dit was (kinderopvang; gemeentelijke peuterspeelplek; gastouder) en wat de reden was om voor deze voorziening te kiezen.
- De nieuwe vorm van peuterspeelzaalplekken is geëvalueerd. Na het schooljaar 2017-2018, het eerste contractjaar met Kinderstad van de peuterspeelplekken, wordt een overzicht gemaakt van het aantal peuterspeelplekken waarvan gebruik is gemaakt, de gemaakte kosten en de opgedane ervaringen van Kinderstad en van ouders. Hierbij wordt samengewerkt met de oudercommissies van de drie kinderdagverblijven waarmee de overeenkomst peuterspeelplekken is gesloten: KC Ekenrooi, KC De Wilderen en KC Dondersteentjes.

Wat is gerealiseerd in 2018?

- Er is een enquête uitgezet en het werken met peuterspeelplekken is geëvalueerd (positief).
- In Kindcentrum de Wilderen is gestart met een combinatiegroep met peuters en kleuters, waarin kinderen van de kinderdagopvang en de onderbouw van de basisschool worden gecombineerd. Dit op verzoek van ouders en in overleg met de gemeente en GGD.

Leerlingenvervoer

Wat willen we bereiken

- Het verzorgen van leerlingenvervoer voor leerlingen die niet zelfstandig naar school kunnen. Dit op basis van de Verordening Leerlingenvervoer gemeente Waalre.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Het aanbieden van Leerlingenvervoer in samenwerking met partners (volgens contract). De gemeente Waalre heeft voor het leerlingenvervoer; onderdeel taxivervoer, tot september 2019 een contract met twee partners.
- Samen met de regiogemeenten uitvoering geven aan leerlingenvervoer op de beleidsontwikkelagenda 's behorend bij de ondersteuningsplannen passend onderwijs primair- en voortgezet onderwijs.
- Het CMD zet het leerlingenvervoer in onder het motto 'één gezin, één plan, één coördinator'.
- Mogelijkheden voor de integratie van het leerlingenvervoer en het Wmo-vervoer (Taxibus) met het openbaar vervoer worden onderzocht.

Jaar 2018

- De Verordening is geactualiseerd en treedt in werking schooljaar 2018-2019. Uitgangspunt is het stimuleren van de zelfredzaamheid van leerlingen, ook in het vervoer.
- Uitvoering is gegeven aan de pilot 'MEE op weg' (voortgezet (speciaal) onderwijs)
- Voorbereiding pilot zelfstandig fietsen naar De Zonnewijzer (speciaal basisonderwijs) is gestart.
- De voorbereidingen voor de aanbesteding van het leerlingenvervoer is gestart.

Wat is gerealiseerd in 2018?

- De nieuwe Verordening Leerlingenvervoer is in werking getreden per 1 januari 2018.
- Ruim 100 aanvragen voor speciaal onderwijs voor het schooljaar 2018-2019 zijn getoetst en geschikt.
- Er is één certificaat uitgereikt aan een leerling (MEE op weg) van de Zonnewijzer (Speciaal Basis Onderwijs). Na training door MEE fietst leerling zelfstandig van huis naar school en terug. Nu fietst deze leerling zelfstandig naar het voortgezet onderwijs.
- De voorbereidingen voor de nieuwe aanbesteding leerlingenvervoer zijn gestart in 2018 in samenwerking met Eindhoven.
- De adviesraad leerlingenvervoer heeft vier maal een vergadering belegd.
- Het proces van aanvraag leerlingenvervoer tot verlening beschikking is aangepast aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

Wat heeft het gekost?

omschrijving		rekening 2016	rekening 2017	begroting 2018	rekening 2018
LASTEN					
000	Salariskosten onderwijsbeleid en leerlingenzaken		63	70	66
420	Basisonderwijs exclusief onderwijshuisvesting (openbaar en bijzonder)	72	72	72	72
421	Basisond. Onderwijshuisvesting (openbaar en bijzonder)	693	659	554	519
480	Gemeensch. baten en lasten van het onderwijs	343	294	279	317
482	Volwasseneneducatie	1	-	-	-
650	Kinderdagopvang	178	151	115	64
Totaal lasten Onderwijs		1.287	1.239	1.090	1.038
BATEN					
420	Basisonderwijs exclusief onderwijshuisvesting (openbaar en bijzonder)	-	-	-	-
421	Basisond. Onderwijshuisvesting (openbaar en bijzonder)	140	217	163	239
480	Gemeensch. baten en lasten van het onderwijs	6	7	4	6
482	Volwasseneneducatie	-	-	-	-
650	Kinderdagopvang	15	5	-	-
Totaal baten Onderwijs		161	229	167	245
Per saldo onderwijs		1.126-	1.010-	923-	793-

Verschillenverklaring rekening 2018 ten opzichte van de begroting 2018

000	Salariskosten onderwijsbeleid en leerlingenzaken	4	voordeel
420	Basisonderwijs exclusief onderwijshuisvesting (openbaar en bijzonder)	-	
421	Basisond. Onderwijshuisvesting (openbaar en bijzonder)	111	voordeel
480	Gemeensch. baten en lasten van het onderwijs	36-	nadeel
482	Volwasseneneducatie	-	
650	Kinderdagopvang	51	voordeel
totaal		130	voordeel

000 Salariskosten

- Voor een toelichting op de salaris- en personeelskosten wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering

420 Basisonderwijs excl. onderwijshuisvesting (Openbaar en Bijzonder)

- Geen verschil van betekenis

421 Basisonderwijs onderwijshuisvesting (Openbaar en Bijzonder)

- Er is voor een bedrag ad € 75.000 in rekening gebracht als vergoeding voor buitenonderhoud en aanpassingen schoolgebouw 2017 en 2018 aan gebruikers van de Brede School Aalst. Dit bedrag komt ten gunste van de reserve onderhoud
- Begrote externe advieskosten zijn € 20.000 lager dan begroot

480 Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs / 650 Kinderopvang

- Kosten leerlingenvervoer waren € 11.000 hoger dan begroot
- Leerplicht gerelateerde kosten waren € 5.000 hoger dan begroot
- Vergoeding voor vroegtijdse educatie en peuteropvang aan drietal kindercentra is verdeeld over deze post en de post 650 kinderopvang. Per saldo is er sprake van een overschot van € 32.000. Dit is veroorzaakt door het feit dat de kosten van

overgang van peuterspeelzalen naar peuterplekken (als gevolg van een wetswijziging) goedkoper was

482 Volwasseneneducatie

- Geen verschil van betekenis

Programma Sociaal Domein (Thema 3 Cultuur en Sport)

Dit thema gaat over sport, gemeenschapshuizen, ondersteuningsbeleid voor vrijwilligersorganisaties, bibliotheek, museum, erfgoed en muziek. Speerpunten zijn ontplooiing en ontmoeting. Het zelforganiserend vermogen van inwoners en het bevorderen van maatschappelijke deelname en netwerkvorming zijn hierbij leidend. De gemeente heeft hierin een stimulerende en faciliterende rol.

Beleidsindicatoren			Gemeente /referent	2016	2017	2018	Bron
Nr	Indicator	Omschrijving					
20	Niet-sporters (van 2018 niet-wekelijkse sporters)	Het percentage inwoners dat niet wekelijks sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners	Waalre	43,3%	43,3%	43,3%	Gezondheids-enquête (CBS, RIVM) 2016
			Landelijk	48,7%	48,7%	48,7%	

Sport

Wat willen we bereiken

- Door middel van het aanbieden van sport- en speelactiviteiten en -faciliteiten een bijdrage leveren aan een gezonde leefstijl (gezondheidsbeleid) van alle bewoners, leefbaarheid in wijken en buurten (Wmo) en de ontwikkeling van kinderen (onderwijs) in Waalre.
- Vergroten van de verantwoordelijkheid en betrokkenheid van verenigingen en de samenleving bij de uitvoering van deze maatschappelijke opgaven.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- (deels) herinrichten, omvormen en aanleggen van de formele openbare speellocaties.
- Multifunctioneel inzetten van sportaccommodaties en sportvoorzieningen.
- Voorbereiden op situatie dat Sporthal 't Hazzo niet meer gekoppeld is aan het zalencentrum.
- Sport in verbinding brengen met andere beleidsterreinen zoals onderwijs en Wmo.

Jaar 2018

- De acties en maatregelen uit het Uitvoeringsprogramma Speelruimtebeleid Waalre 2018-2022 voor het jaar 2018 zijn uitgevoerd.
- Netwerk- en themabijeenkomsten zijn georganiseerd voor verenigingen.
- Deelname aan Sjors Sportief en Creatief is gecontinueerd.
- Deelname aan Nationale Sportweek is verder uitgebouwd.
- Activiteiten faciliteren en stimuleren in het kader van het project Meedoen.

Wat is gerealiseerd in 2018?

- De schoolpleinen van De Drijfveer en De Wilderen zijn per 1 januari 2018 na schooltijd openbaar toegankelijk. De natuurlijke speelplek aan de Anna Paulownalaan werd in februari 2018 feestelijk geopend. Aan de Kosterhof werd een nieuwe natuurlijke speelplek aangelegd en in de Jan van Speykstraat werd samen met bewoners een nieuwe tijdelijke speelplek gerealiseerd. In de tuin van het Huis van Waalre werd, na het besluit van de Jeugdraad, een natuurlijk speel parcours aangelegd. In de Schubertlaan werd het combinatietoestel vervangen voor een uitdagender combinatietoestel. De herinrichting van de speelplek aan de Alsemiaan werd samen met bewoners ontworpen. In februari 2019 is de speelplek heringericht. De aanleg van de beweegroute in het Burgemeester Ossepark is in verband met de planvorming voor de herinrichting van het park doorgeschoven. Ook de herinrichting van de speelplek aan de Engelmondstraat is vertraagd.
- Door het jaar heen zijn er bijeenkomsten met verenigingen georganiseerd. In samenhang met diverse thema's zoals Het Klooster, Het Hazzo en de opening van Het Huis van Waalre. In september 2018 hebben we samen met DVS Hockey een sportcafé georganiseerd voor alle sportverenigingen in de gemeente Waalre.
- In 2018 hebben we deelgenomen aan Sjors Sportief en Creatief. Basisschoolleerlingen hebben kennis kunnen maken met het sportieve en culturele aanbod in de gemeente.
- We hebben de Nationale Sportweek met diverse activiteiten onder de aandacht gebracht, onder andere met het eerste Waalrese Kampioenschap stoepranden.
- Het Project Meedoen is beëindigd wegens te weinig animo.

Wijkcentra

Wat willen we bereiken

Inwoners de mogelijkheid bieden om deel te nemen aan en/of gebruik te maken van cultureel maatschappelijke activiteiten, wijkzorg en wijkoverstijgende activiteiten en/of speciale ruimtevragende activiteiten te faciliteren.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Accommodaties multifunctioneel inzetten.
- Door ontwikkelen van zorgactiviteiten in de wijkcentra in het kader van de zorgtaken die van het rijk naar de gemeente komen.
- De sociaal culturele activiteiten subsidiëren volgens het geldende subsidiebeleid voor deze periode.

Jaar 2018

- Het stimuleren en faciliteren van nieuwe activiteiten in 'Het Huis van Waalre'.
- Stichting Maatschappelijk Beheer Waalre stopt met het beheer van 't Hazzo. De stichting is opgeheven.
- Organisaties die in 2017 in 't Hazzo gehuisvest zijn, zijn verhuisd naar 'het Huis van Waalre'.
- Bij sporthal 't Hazzo is een nieuwe kantine/ontmoetingsruimte gebouwd.
- De exploitatie van sporthal 't Hazzo en sporthal van De Pracht is overgenomen door een andere partij.
- In het jaar 2018 wordt een nieuwe prestatieovereenkomst opgesteld voor Gemeenschapshuis 'De Pracht'.

Wat is gerealiseerd in 2018?

- De exploitatie van Het Huis van Waalre is vormgegeven. Er is een stichting opgericht voor deze exploitatie, Stichting Het Huis van Waalre.
- Er is gestart met een pilot "kennismaken met het Huis van Waalre". Hierin kunnen verenigingen 1 keer per maand kosteloos gebruik maken van een ruimte in het Huis van Waalre om een voor iedereen gratis toegankelijke activiteit te organiseren. Deze pilot loopt in het verenigingsseizoen 2018/2019, daarna volgt een evaluatie.
- Stichting Maatschappelijk Beheer Waalre (SMBW) heeft de Stichting overgedragen aan Stichting Volksuniversiteit Waalre. SMBW is gestopt met het beheer van 't Hazzo.
- Verenigingen en organisaties zijn van 't Hazzo verhuisd naar Het Huis van Waalre. We hebben ze daarin begeleid en gezorgd voor een zachte landing. Samen met hen is het openingsweekend van het Huis van Waalre vormgegeven.
- De verbouwing van sporthal 't Hazzo en het bouwen van een ontmoetingsruimte/kantine is nog niet gestart in 2018, maar de voorbereidingen zijn in een ver gevorderd stadium. Na de verhuizing van de verenigingen naar Het Huis van Waalre is het zalencentrum buitengebruik gesteld.
- We hebben een nieuwe prestatieovereenkomst met Wijkcentrum De Pracht afgesloten voor het jaar 2018.
- Stichting Sportparken Waalre heeft aangegeven per 1 januari 2019 te stoppen met hun werkzaamheden in verband met de wetwijziging BTW voor sportverenigingen. Door deze wetwijziging heeft een Sportstichting geen financiële meerwaarde meer. Er zijn afspraken gemaakt met de verenigingen over het onderhoud en beheer.
- Het beheer van Het Klooster wordt tijdelijk uitgevoerd door Futuris waardoor verenigingen gebruik konden blijven maken van deze wijkvoorziening.

Cultuur

Wat willen we bereiken

Een bijdrage leveren aan de brede ontwikkeling van de inwoners van Waalre (o.a. historisch erfgoed, muziek, literatuur, kunst). De eigen verantwoordelijkheid en het organiserend vermogen van de inwoners en organisaties is hierbij leidend. De gemeente heeft hierin een faciliterende en stimulerende rol.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- De middelen voor muzikeducatie inzetten voor het stimuleren van deelname aan cultuuractiviteiten van kinderen uit minimagezinnen.
- De culturele verenigingen kunnen rekenen op dezelfde ondersteuning als andere verenigingen waar mogelijk maken we concrete prestatieafspraken.

Jaar 2018

- In 2018 werken we met een nieuwe contract met het Jeugdcultuurfonds.
- Het Jeugdcultuurfonds is onder de aandacht gebracht.
- De organisaties en verenigingen die een prestatie of maatschappelijke subsidie ontvangen, voeren de afspraken uit die met hen gemaakt zijn. Zij leggen hiervoor verantwoording af.
- Bij meerjarige subsidieafspraken is de subsidie opnieuw verleend.
- De overeenkomst met de Bibliotheek Eindhoven is vanaf 2018 verlengd met 4 jaar.
- De raad is voorgesteld om aan te sluiten bij de Streekomroep Stedelijk Gebied.

Wat is gerealiseerd in 2018?

- We hebben het contract met het Jeugdfonds Cultuur verlengd t/m 31 december 2020. In totaal hebben 57 kinderen hiervan gebruik gemaakt.
- Het Jeugdfonds Cultuur heeft een relatiebeheerder in Waalre. Daarnaast zijn diverse acties opgezet om het fonds te promoten. Diverse verenigingen en stichtingen hebben in 2018 subsidie ontvangen.

Ondersteuningssubsidie 2018	Aantal	Bedrag
Prestatiesubsidies	3	€ 25.470
Maatschappelijke subsidies	12	€ 16.250
Pilotsubsidies (nieuwe subsidies)	1	€ 1.808
Overige subsidie	1	€ 9.100
Totaal	17	€ 52.628

- Er is gebruik gemaakt van de verlengingsmogelijkheid in het contract met de bibliotheek Eindhoven. Hiermee is de dienstverlening voor 4 jaar gewaarborgd.
- We zijn in 2018 aangesloten bij Stichting Omroep Eindhoven en Omgeving. Het Commissariaat voor de media heeft een licentie verleend aan de omroep.
- In en rondom Het Huis van Waalre zijn kunstwerken gerealiseerd.

Wat heeft het gekost?

omschrijving		rekening 2016	rekening 2017	begroting 2018	rekening 2018
LASTEN					
000	Salariskosten sportbeleid en activering		41	17	22
000	Salariskosten sportaccommodaties		84	132	98
341	Ov. agrarische zaken, jacht en visserij	1	-	-	-
510	Openbaar bibliotheekwerk	266	261	261	268
511	Vormings- en ontwikkelingswerk	35	35	39	33
530	Sport	674	247	351	383
531	Groene sportvelden en -terreinen	308	219	202	205
540	Kunst	38	9	7	8
580	Overige recreatieve voorzieningen	174	148	178	135
Totaal lasten cultuur en sport		1.496	1.044	1.187	1.152
BATEN					
341	Ov. agrarische zaken, jacht en visserij	2	2	-	2
510	Openbaar bibliotheekwerk	-	-	-	-
511	Vormings- en ontwikkelingswerk	-	-	-	-
530	Sport	118	123	127	64
531	Groene sportvelden en -terreinen	69	65	76	72
540	Kunst	-	-	-	-
580	Overige recreatieve voorzieningen	-	-	-	-
Totaal baten cultuur en sport		189	190	203	138
Per saldo cultuur en sport		1.307-	854-	984-	1.014-

Verschillenverklaring rekening 2018 ten opzichte van de begroting 2018

000	Salariskosten sportbeleid en activering	5-	nadeel
000	Salariskosten sportaccommodaties	34	voordeel
341	Ov. agrarische zaken, jacht en visserij	2	voordeel
510	Openbaar bibliotheekwerk	7-	nadeel
511	Vormings- en ontwikkelingswerk	6	voordeel
530	Sport	95-	nadeel
531	Groene sportvelden en -terreinen	7-	nadeel
540	Kunst	1-	nadeel
580	Overige recreatieve voorzieningen	43	voordeel
totaal		30-	Nadeel

000 Salariskosten

- Voor een toelichting op de salaris- en personeelskosten wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering

341 Overige agrarische zaken, jacht en visserij

- Geen verschil van betekenis

510 Openbaar bibliotheekwerk

- Geen verschil van betekenis

511 Vormings- en ontwikkelingswerk

- Minder subsidie verleend dan begroot

530 Sport

- Minder eigen huuropbrengsten door uitbesteding exploitatie aan derden. De exploitatie van de sporthallen 't Hazzo en de Pracht is overgedragen aan een derde die hiervoor exploitatiesubsidie ontvangt die niet begroot was. Hier tegenover staat een besparing op salaris- en personeelskosten. Hiervoor wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering

531 Groene sportvelden en -terreinen

- Huuropbrengsten wat lager dan begroot en hogere kosten aankoop gebruiksmaterialen

540 Kunst

- Geen verschil van betekenis

580 Overige recreatieve voorzieningen

- Er is minder beroep gedaan op subsidieverlening dan begroot

Programma Sociaal Domein (Thema 4 Sociale voorzieningen)

Het ondersteunen van inwoners bij het vinden van werk of het participeren aan de samenleving. Het verstrekken van bijstand voor levensonderhoud en het bestrijden van armoede. De speerpunten binnen dit thema zijn: werk, inkomen en minimabeleid.

De onderdelen werk en inkomen (Participatiewet) worden op basis van een samenwerkingsovereenkomst uitgevoerd door de gemeente Eindhoven.

Het beleid en de uitvoering van de armoedebestrijding en schulddienstverlening zijn ondergebracht in het lokale Centrum voor Maatschappelijke Deelname (CMD). Hierdoor is er een integrale benadering met de zorg- en welzijnstaken van de gemeente zoals de Wmo en Jeugdzorg.

Beleidsindicatoren			Gemeente /referent	2016	2017	2018	Bron
Nr	Indicator	Omschrijving					
21	Banen per 1.000 inw 15-74jr	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar	Waalre	372,3	382,2	382,2	LISA 2017
			Landelijk	646,7	651,5	651,5	
23	% kinderen in uitkerings-gezin	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen	Waalre	3,36%	3,36%	3,36%	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel 2015
			Landelijk	6,58%	6,58%	6,58%	
24	Netto arbeids-participatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	Waalre	66,8%	67,6%	67,6%	CBS - Arbeids-deelname 2017
			Landelijk	65,8%	66,6%	66,6%	
26	% werkloze jongeren	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar)	Waalre	0,72	0,72	0,72	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel 2015
			Landelijk	1,52	1,52	1,52	
27	Bijstands-uitkeringen	Het aantal personen met een bijstandsuitkering (18 jaar en ouder), per 1.000 inwoners	Waalre	19,4	21,0	20,7	CBS - Participatie Wet 2018
			Landelijk	41,8	41,1	40,1	
28	Lopende re-integratie-voorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar	Waalre	9,8	7,4	4,9	CBS - Participatie Wet 2018
			Landelijk	22,4	24,9	26,1	

Inkomen

Wat willen we bereiken

- Het streven naar een bestaansminimum voor inwoners, die geheel of gedeeltelijk niet zelfstandig kunnen voorzien in de noodzakelijke kosten van levensonderhoud.
- Inwoners met arbeidsvermogen de noodzakelijke ondersteuning (loonkostensubsidie, werkplekaanpassing en begeleiding) bieden zodat zij in staat zijn het wettelijk minimumloon te verdienen (Participatiewet).

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014 -2018

- Uitvoering geven aan de Participatiewet en de regelingen Ioaw, Ioaz, Bbz .
- Onderzoek doen naar de mogelijkheden om de uitvoering van de Participatiewet lokaal uit te voeren binnen het CMD.
- Integrale benadering van de drie decentralisaties.

Jaar 2018

- Verdere ontwikkeling van de integrale benadering door het onderbrengen van alle functies van werk en inkomen te positioneren in het CMD.
- De uitvoering van werk en inkomen wordt gedaan door een nieuwe samenwerkingspartner; de Gemeente Veldhoven.

Wat is gerealiseerd in 2018?

- De samenwerking met de gemeente Veldhoven op het gebied van werk en inkomen is met ingang van 1 januari 2018 van start gegaan. De overgang van de gemeente Eindhoven naar Veldhoven is succesvol verlopen. De dossiers zijn goed overgedragen en de cliënten hebben hun uitkering gewoon ontvangen zoals ze gewend waren. De cliënten hebben niets van deze overgang gemerkt. Het positieve voor de cliënten is dat ze nu in Waalre terecht kunnen. De samenwerking tussen Waalre en Veldhoven verloopt goed.
- Deze samenwerking was tevens de voorwaarde om binnen het Centrum voor Maatschappelijke Deelname (CMD) de inwoners integraal te kunnen benaderen op het gehele sociale domein.
- De consulenten W&I van de gemeente Veldhoven zijn werkzaam in Het Huis van Waalre en werken intensief samen met de consulenten van het CMD.

		1-1-2018	1-1-2018	1-1-2018	31-12-2018	31-12-2018	31-12-2018
		Client	Partner	Totaal	Client	Partner	Totaal
IOAW/IOAZ	Ioaw	13	2	15	14	1	15
	Ioaz	1	1	2	1	1	2
	Totaal	14	3	17	15	2	17
PARTICIPATIE WET	Basis personen < 21	3		3	1		1
	Basis personen 21-64	180	37	217	156	36	192
	Krediethypotheek	3	1	4	3	1	4
	BBZ-overige renteloze lening	1	1	2	1	1	2
	BBZ-start renteloze lening	2		2	2		2
	Totaal	189	39	228	163	38	201
		203	42	245	178	40	218

* Begin 2018 is gestart met 245 uitkeringsgerechtigden en 203 uitkeringsdossiers.

* In 2018 hebben 47 mensen een uitkering aangevraagd. 'Aan de poort' zijn 12 mensen succesvol tegengehouden en eventueel verwezen naar een voorliggende voorziening. Gedurende het aanvraagproces zijn alsnog 5 verzoeken afgewezen. Uiteindelijk hebben 6 mensen een uitkering Ioaw/Ioaz en 24 mensen een uitkering Participatiewet gekregen.

* Er zijn 57 uitkeringen beëindigd. Hiervan zijn 18 mensen uitgestroomd naar werk/zelfstandig beroep of bedrijf (32%). Verder zijn uitkeringen beëindigd wegens verhuizing, bereiken AOW-gerechtigde leeftijd e.d. Als gevolg van een handhavingsonderzoek zijn er 5 uitkeringen beëindigd. Er lopen nog 6 onderzoeken.

* Ultimo 2018 is het bestand gedaald met 27. In totaal hebben 218 mensen een uitkering. Hiervan behoren 76 mensen tot het economische- en 62 mensen tot het maatschappelijke bestand. Van 80 mensen is dit nog niet bekend.

Werk

Wat willen we bereiken

Doel van de Participatiewet is om inwoners met een arbeidsvermogen kansen op regulier werk te bieden. Voor inwoners met een arbeidsvermogen van 30 tot 80% wordt ondersteuning ingezet. De Participatiewet en het gemeentelijke beleid leveren een bijdrage aan de versterking van gelijke kansen voor inwoners met een arbeidsvermogen op de reguliere arbeidsmarkt.

Zorg dragen voor een natuurlijke afbouw van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) waarvan de toegang vanaf 1 januari 2015 is afgesloten.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Uitvoeren van de Participatiewet in samenwerking met en door de gemeente Eindhoven op basis van de samenwerkingsovereenkomst.
- Participeren in ontwikkeling en vorming "Participatiebedrijf" met Ergon en de gemeenten Eindhoven, Veldhoven, Heeze-Leende en Valkenswaard.
- Participeren in het Regionaal Werkbedrijf Brabant Zuidoost (04werkt).
- Uitvoeren van de Wsw (oud) door de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven (GRWRE) Ergon.
- Begeleiden van inwoners naar werk door het aanbieden van participatievoorzieningen zoals:
 - Onderzoek naar de mogelijkheden tot arbeidsinschakeling.
 - Scholings- / werkleertraject van 3 maanden met behoud van uitkering.
 - Werkstage als onderdeel van een re-integratietraject.
 - Persoonsgebonden re-integratiebudget.
 - Voorzieningen gericht op sociale activering ter voorbereiding op arbeidsinschakeling.
 - Participatieplaats met als doel de afstand naar de arbeidsmarkt te verkleinen.
- Het bieden van een loonkostensubsidie aan inwoners met arbeidsvermogen van 30% tot 80%.

- Het waarborgen van een evenredige verdeling van de kosten voor begeleiding op de werkplek, de werkplekaanpassingen en de loonkostensubsidie over de inwoners die in aanmerkingen komen voor loonkostensubsidie.
- Aanbieden bij plaatsing van een low-risk polis.
- Een gemotiveerde werkzoekende krijgt voorrang bij de verdeling van de loonkostensubsidie.
- Werkzoekenden onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden laten verrichten naast of in aanvulling op reguliere arbeid (werkzaamheden die niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt).
- Het bieden van een studietoeslag aan inwoners die studeren en een arbeidshandicap hebben.
- Het bestrijden van jeugdwerkloosheid.
- Het beschikbaar stellen van minimaal drie participatieplaatsen/ werkstages binnen de gemeente Waalre vanwege de banenafpraak.

Jaar 2018

- Het regionale Participatiebedrijf is vormgegeven. Als deelnemende gemeente en als onderdeel van de Gemeenschappelijke regeling werkvoorzieningsschap regio Eindhoven (GRWRE/ Ergon).
- De wettelijke taak in het kader van Beschut Werk is uitgevoerd (LKS voor de gehele doelgroep- 0 tot 80% arbeidsvermogen).
- CMD is de "toegang" tot het Participatiebedrijf.
- Realisatie van twee participatieplaatsen/ werkstages binnen de gemeente Waalre vanwege de banenafpraak.

Wat is gerealiseerd in 2018?

- Binnen de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven is het Participatiebedrijf als entiteit gerealiseerd en nemen de aangesloten gemeenten hier aan deel.
- Aan de taakstelling Beschut Werk is voldaan. Er zijn 2 personen met een zeer lage arbeidscapaciteit geplaatst.
- Het CMD is door de integrale benadering de toegangspoort tot het Participatiebedrijf.
- Er zijn 16 personen aan werk het werk met een loonkostensubsidie.
- Er is één participatieplaats binnen de organisatie gerealiseerd volgens de banenafpraak.

Minimabeleid

Wat willen we bereiken

- Het minimabeleid heeft als speerpunt het bestrijden van armoede. Voorop staat participatie in de samenleving en verhoging van de zelfredzaamheid van de inwoner. De nadruk ligt op de kwetsbare volwassenen en kinderen in de gemeente die minder goed voor zichzelf kunnen zorgen, zoals beschreven in de Toekomstvisie Waalre 2020.
- Speciale aandacht voor doelgroepen die door stapeling van kortingen op toelagen en verhoging van kosten in de problemen komen.
- Bestrijding van armoede en de uitvoering van het minimabeleid en inkomensondersteuning door het Centrum voor Maatschappelijke Deelname (CMD).

- Het CMD werkt vanuit een integrale benadering en neemt bij armoedebestrijding en uitvoering van het minimabeleid de versterking vanuit de drie decentralisaties mee (Wmo/ Jeugdwet/ Participatiewet).
- Goede vorm van cliëntenparticipatie.
- Pro actieve schulddienstverlening met veel aandacht voor preventie.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Bevorderen integrale aanpak door ontwikkeling van het CMD te stimuleren.
- Het verstrekken van individuele Bijzondere Bijstand.
- Het verstrekken van een individuele inkomenstoeslag.
- Ondersteuning van minima door aanvullende regelingen zoals de "Meedoenbijdrage", deelname aan het Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds, korting op de premie van de ziektekostenverzekering en faciliteren van Stichting Leergeld.
- Opzetten van brede cliëntenparticipatie in regionaal verband.
- Uitvoering van schulddienstverlening door het lokale CMD.

Jaar 2018

- De automatische toets Kwijtschelding gemeentelijke belastingen door het Inlichtingenbureau is ingevoerd.
- "Vroeg signalering" in het voorkomen van schulden is in het proces opgenomen.
- De gemeente Waalre neemt deel aan het Netwerk Waalre Schuldenvrij (initiatief Burgerschuldhulp Waalre).

Wat is gerealiseerd in 2018?

- De automatische toets in relatie tot kwijtschelding is in het voorjaar 2018 ingevoerd en uitgevoerd door de Stichting Inlichtingenbureau te Utrecht. Deze toets draagt bij aan een rechtvaardig minimabeleid en minder administratieve lasten bij de inwoner en de gemeente.
- Samenwerking met zorgverzekeraars CZ en VGZ, Brabant Water en energiebedrijven in het kader van vroeg signalering is vast onderdeel van het proces en heeft een preventieve werking op het ontstaan van schuldenproblematiek. Met eerstgenoemden is een convenant gesloten.
- De gemeente neemt deel in het Netwerk schuldenvrij. De samenwerking met dit burgerinitiatief geeft meer inzicht op het gebied van schuldenproblematiek en de bestrijding van armoede.
- In 2018 is de samenwerking gestart met de gemeente Veldhoven voor de schuldhulpverlening. De gemeente Veldhoven voert de schuldsanering voor ons uit in samenwerking met het CMD.
- Klijnsma middelen zijn gebruikt om ruim 90 fashionchecks uit te reiken, ruim 40 kinderen hebben bezoek aan Toverland gebracht en 30 kinderen hebben het circus bezocht. Daarnaast kunnen mensen gebruik maken van hulp bij de thuisadministratie.

Wat heeft het gekost?

omschrijving		rekening 2016	rekening 2017	begroting 2018	rekening 2018
LASTEN					
000	Salariskosten inkomensregelingen		192	178	172
000	Salariskosten begeleide participatie		2-	38	49
610	Bijstandsverl. inkomensvoorzieningen en subsidies	2.968	3.238	3.569	3.555
611	Sociale werkvoorziening	1.327	1.189	1.116	1.116
614	Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	434	394	432	368
623	Re-integratie- en participatievoorzieningen participatiewet	196	144	151	147
Totaal lasten sociale voorzieningen		4.925	5.155	5.484	5.407
BATEN					
610	Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen en subsidies	2.277	2.624	2.997	3.027
611	Sociale werkvoorziening	14-	-	-	-
614	Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	80	81	15	42-
623	Re-integratie- en participatievoorzieningen participatiewet	2-	63	59	-
Totaal baten sociale voorzieningen		2.341	2.768	3.071	2.985
Per saldo sociale voorzieningen		2.584-	2.387-	2.413-	2.422-

Verschillenverklaring rekening 2018 ten opzichte van de begroting 2018

000	Salariskosten inkomensregelingen	6	voordeel
000	Salariskosten begeleide participatie	11-	nadeel
610	Bijstandsverl. inkomensvoorzieningen en subsidies	44	voordeel
611	Sociale werkvoorziening	-	
614	Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	7	voordeel
623	Re-integratie- en participatievoorzieningen participatiewet	55-	nadeel
totaal		9-	Nadeel

000 Salariskosten

- Voor een toelichting op de salaris- en personeelskosten wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering

610 Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen en subsidies

- Begin 2018 is de administratie van Werk & Inkomen verplaatst van de gemeente Eindhoven naar de gemeente Veldhoven. Hiervoor waren IT-systeemaanpassingen voor een bedrag ad € 18.000 noodzakelijk
- Op onderdeel "terug ontvangst uitkeringen" is een tekort van € 29.000
- Op bijstandsbesluit zelfstandigen is een overschot van € 73.000 mede als gevolg van een te hoog bedrag als lasten opgenomen in de voorgaande jaren
- Op de uitkeringen IOAW/IOAZ is € 15.000 minder uitgegeven, een uitkering minder dan verwacht.

611 Sociale werkvoorziening

- Geen verschil

614 Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid

- Er is in 2018 voor een bedrag van € 27.000 meer uitgegeven aan bijzondere bijstand dan begroot
- Er is minder beroep gedaan dan begroot op kwijtschelding van schulden (€ 11.000 voordeel). Anderzijds zijn meer stimulerings (minima meedoen) bijdragen verstrekt t.b.v. maatschappelijke participatie (€ 8.000 nadeel)
- Een verschil van € 30.000 wordt veroorzaakt door minder uitgaven aan armoedebestrijding bij kinderen.

623 Re-integratie- en participatievoorzieningen Participatiewet

- Vergoeding vanuit het Rijk voor plaatsing statushouders is nog niet ontvangen

Programma Sociaal Domein (Thema 5 Jeugdhulp)

De gemeente is verantwoordelijk voor de Jeugdhulp zoals het bieden van goede en toegankelijke lichte tot zwaardere zorg aan jeugdigen. Het uitgangspunt is dat de verantwoordelijkheid voor het gezond en veilig opgroeien van jeugdigen allereerst bij de ouders en de jeugdige zelf ligt.

De gemeente wil de eigen kracht van jeugdigen, ouders en hun omgeving versterken. Dit willen we doen door problemen tijdig te signaleren en aan te pakken met gebruik van deze eigen kracht. De gemeente wil het (preventieve) jeugdbeleid integraal met het onderwijsbeleid vormgeven, zodat er eenduidigheid en effectiviteit ontstaat. Het thema Jeugdhulp zien wij niet los van het thema Onderwijs.

Beleidsindicatoren			Gemeente /referent	2016	2017	2018	Bron
Nr	Indicator	Omschrijving					
22	Jongeren met delict voor rechter	Het % jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter verscheen	Waalre	0,52	0,52	0,52	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel 2015
			Landelijk	1,45	1,45	1,45	
29	Jongeren met jeugdhulp t/m 18 jr	Het % jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar	Waalre	9,3%	8,9%	8,7%	CBS-Beleidsinformatie Jeugd 2018
			Landelijk	9,5%	9,7%	9,2%	
30	Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming	Het % jongeren tot 18 jaar met jeugdbeschermingsmaatregel t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar	Waalre	0,7%	0,8%	0,9%	CBS-Beleidsinformatie Jeugd 2018
			Landelijk	1,0%	1%	1%	
31	Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel t.o.v. alle jongeren (12-22 jaar)	Waalre	0%	0%	0%	CBS-Beleidsinformatie Jeugd 2018
			Landelijk	0,4%	0,4%	0,3%	
40	Melding kindermishandeling	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat bij de Bureaus Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) is gemeld	Waalre	0,17%	0,17%	0,17%	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel 2015
			Landelijk	0,70%	0,70%	0,70%	

Jeugdbeleid

Wat willen we bereiken

- Het bevorderen van maatschappelijke deelname van de Waalrese jeugd (door uitvoering van het jeugdbeleid).
- Het vormen en gebruikmaken van (de eigen) netwerken door stimulerend op te treden en persoonlijke relaties met de inwoners en professionals in dit veld te onderhouden.
- Het integraal uitvoeren van jeugd- en onderwijsbeleid samen met (brede) school partners.

- Een samenhangende onderwijs-, ondersteunings- en hulpstructuur voor de jeugd.
- Integrale benadering "één gezin, één plan, één coördinator" is gemeengoed.
- Aansluiten van ondersteuning die het onderwijs biedt (passend onderwijs) op de gemeentelijke ondersteuning (verantwoordelijkheid Jeugdwet).
- Vergroten van het preventieve jeugdbeleid om te voorkomen dat dure specialistische hulpverlening wordt ingezet.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Verstrekken van individuele voorzieningen en overige voorzieningen op basis van verordening en maatwerk.
- Samenwerking in regionaal- en subregionaal verband.
- Continu monitoren van de uitvoering van de Jeugdwet om goede voorzieningen te realiseren.
- Bevorderen integraliteit tussen de thema's Jeugdhulp, Onderwijs, Wmo en Sociale voorzieningen (inclusief preventief beleid).
- Meer ondersteuningsvragen snel signaleren en aanpakken door het (preventief) inzetten van de sociale omgeving en ondersteuning vanuit het 'voorliggend veld'.

Jaar 2018

Preventieve maatregelen

- Door te investeren in extra capaciteit bij het CMD en PlusTeam hebben medewerkers naast hun caseload ook tijd en ruimte om preventieve activiteiten, zoals informatieavonden, gastlessen, inloopsprekuren etc. te kunnen uitvoeren.
- De samenwerking tussen de huisartsen en met name tussen de praktijkondersteuner jeugd-GGZ en het CMD is in 2018 geïntensiveerd.
- Er wordt geïnvesteerd in niet-commerciële organisaties die werken met vrijwilligers. Zij hebben een belangrijke functie in het voorkomen van de inzet van individuele voorzieningen jeugdhulp (bijvoorbeeld Humanitas).
- Er wordt goed gebruik gemaakt van het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd, zowel lokaal als regionaal.

Vanuit de beleidskaders van de Lokale Educatieve Jeugd Agenda (LEJA) en het Lokaal Gezondheidsbeleid (LGB) wordt ingezet op preventie. Prioriteit in 2018:

- Pilot inzet preventieve logopedie op basisscholen.
- Voorlichting kinderen en ouders omgaan met social media.
- Inzet jongerenwerk op scholen ten behoeve van het vergroten van de weerbaarheid.
- Inzet preventieve mogelijkheden jeugdgezondheidszorg.
- (Voorlees)project kinderen voor ouderen met dementie.
- Iedere basisschool werkt met een scheidingsprotocol.
- Vervolg pilot Groei! in 2018 (integrale jeugdgezondheidszorg).
- Evaluatie pilot 'Zwanger tot Baby' (door Zuidzorg en 040Verloskunde).

Jeugdhulp

- Het Beleidsplan Jeugd wordt herijkt in 2018.
- Per 1 januari 2018 wordt gewerkt met de nieuwe Producten Diensten Catalogus (PDC) met alle jeugdhulpproducten die regionaal worden ingekocht (ambulante jeugdhulp en verblijf).
- De afspraken die zijn gemaakt met de huisartsen in Waalre over de toegang tot jeugdhulp worden geëvalueerd.

Wat is gerealiseerd in 2018?

Preventieve maatregelen

- Er is geïnvesteerd in extra capaciteit bij het CMD. De reguliere wachttijd bij het CMD is met twee weken acceptabel te noemen. Het CMD heeft preventief gewerkt, o.a. door deel te nemen aan de zorgteams 0-4 jaar met de kinderdagverblijven en Zuidzorg; de zorgteams 4-12 jaar met de basisscholen en deelname aan Toverstokje in de Pracht (koffieochtend met ouders van jongere (vaak anderstalige) kinderen, waar kinderen kunnen spelen en ouders ervaringen kunnen uitwisselen. CMD consulenten hebben de opleiding STOP gevolgd met casuïstiek met complexe scheidingszaken. De gastles 'omgaan met conflicten' gericht op scheidingsproblematiek is in het eerste kwartaal door 2 CMD jeugdconsulenten en de jongerenwerker gegeven op basisschool De Wilderen (overloop uit 2017).
- De praktijkondersteuner jeugd-GGZ en een CMD consulent jeugd hebben structureel een uur per week casuïstiek besproken. De ervaringen hiermee zijn positief.
- Afspraken gemaakt met Humanitas voor zorg laagdrempelige zorg met vrijwilligers.
- Er is gewerkt met het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd. De gemeente Waalre heeft deelgenomen in de regionale werkgroep Zorg voor Jeugd waardoor er door de 21 regiogemeenten is afgesproken het gebruik van Zorg voor Jeugd te intensiveren. Dit mede op verzoek van Veilig Thuis.
- Er is van start gegaan met de pilot preventieve logopedie. (zie thema 2 onderwijs)
- Er is gebruik gemaakt van de maatwerkproducten van Zuidzorg, zoals video-home training en Stevig Ouderschap.
- De samenwerking tussen de GGD en Zuidzorg voor de doorlopende lijn 0-18 jaar is verstevigd en heeft een nieuwe gezamenlijk onderkomen in Medisch Centrum Aalst. In 2019 sluit het CMD aan.
- Aan de pilot 'Zwanger tot Baby' (door Zuidzorg en 040Verloskunde) hebben veel deelnemers meegedaan. Het krijgt een vervolg in 2019.
- Er is een Operationeel Jeugd Overleg (OJO) opgezet dat iedere 6 weken plaatsvindt. Structureel nemen hieraan deel politie, jongerenwerk, CMD, PlusTeam en de integraal veiligheidscoördinator/ medewerker veiligheid. Dit heeft preventieve werking doordat signalen tijdig worden gedeeld.

Jeugdhulp

- Het Beleidsplan Jeugd wordt in 2019 opnieuw opgesteld in samenwerking met (jeugdige) inwoners en jeugdpartners.
- Per 1 januari 2018 wordt gewerkt met de nieuwe Producten Diensten Catalogus (PDC) met alle jeugdhulpproducten die regionaal worden ingekocht (ambulante jeugdhulp en verblijf).
- De afspraken die zijn gemaakt met de huisartsen in Waalre over de toegang tot jeugdhulp zijn geëvalueerd. Men is tevreden over de samenwerking en wil deze intensiveren.
- Gestart is met Zorgmail, een beveiligde emailtool om te communiceren met zorgaanbieders en huisartsen.
- In 2018 is de regionale samenwerking op inkoop van jeugdhulp herijkt. Er is in gezamenlijkheid met de 21 gemeenten besloten om twee inkoopregio's te vormen. De gemeente Waalre werkt met inkoop nu samen met de Dommelvallei, Peelgemeenten en Helmond. Er blijft verbinding op de schaal van 21 op de onderwerpen jeugdbescherming en – reclassering, Veilig Thuis en jeugdzorgplus.

Verwijzingen 2018

Zorgvorm	CMD/PT	Huisarts/ medici	Recht bank	Overig	Totaal
	Aantal trajecten	Aantal trajecten	Aantal trajecten	Aantal trajecten	Aantal trajecten
Jeugdhulp ambulante (dagbehandeling zonder verblijf; geen GGZ)	82	17	1	-	100
Maatwerkarrangementen jeugd (begeleiding en persoonlijke verzorging)	103	20	11	3	137
Jeugd-GGZ zonder verblijf	58	359	12	44	473
Verblijf (incl verblijf met met behandeling GGZ, excl. jeugdzorgplus)	25	1	7	9	42
Pleegzorg	7	-	4	-	11
Vervoer	11	-	-	-	11

In de kolom 'aantal' staat het aantal trajecten dat van de zorgvorm is ingezet, dit zijn dus geen unieke cliënten.

De 44 trajecten bij 'jeugd-GGZ zonder verblijf' in de kolom 'overig' betreffen verwijzingen door het onderwijs naar Ernstig Enkelvoudige Dyslexie.

Wat heeft het gekost?

omschrijving		rekening 2016	rekening 2017	begroting 2018	rekening 2018
LASTEN					
000	Salariskosten maatwerkvoorziening 18-		348	269	212
715	Centra voor jeugd en gezin Jeugdgezondheidszorg	214	247	241	243
682	Individuele voorzieningen natura jeugd	1.877	2.104	2.260	2.898
683	Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd	368	334	372	584
687	Ouderbijdr. individuele voorz. en opvang jeugd	-	-	-	-
	Totaal lasten jeugdhulp	2.459	3.033	3.142	3.937
BATEN					
715	Centra voor jeugd en gezin Jeugdgezondheidszorg	-	-	-	-
682	Individuele voorzieningen natura jeugd	-	-	-	-
683	Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd	-	-	-	-
687	Ouderbijdr. individuele voorz. en opvang jeugd	-	-	-	-
	Totaal baten jeugdhulp	-	-	-	-
	Per saldo jeugdhulp	2.459-	3.033-	3.142-	3.937-

Verschillenverklaring rekening 2018 ten opzichte van de begroting 2018

000	Salariskosten maatwerkvoorziening 18-	57	voordeel
715	Centra voor jeugd en gezin Jeugdgezondheidszorg	2-	nadeel
682	Individuele voorzieningen natura jeugd	638-	nadeel
683	Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd	212-	nadeel
687	Ouderbijdr. individuele voorz. en opvang jeugd	-	
	totaal	795-	Nadeel

000 Salariskosten

- Voor een toelichting wordt verwezen naar de algemene toelichting betreffende de salaris- en personeelskosten

715 Jeugdgezondheidszorg

- Geen verschil van betekenis

682 Individuele voorzieningen natura jeugd

- Voor een bedrag van € 98.000 is een factuur ontvangen voor verleende zorg 2015-2017. Dit is gedekt vanuit de reserve sociaal domein (zie functie 980)
- Personele kosten ad € 47.000 zijn geboekt als "kosten inhuur" op jeugdzorg i.p.v. op salariskosten; wat betekent dat het nadeel € 590.000 is.
- De gemiddelde kosten per traject in 2018 zijn toegenomen t.o.v. 2017

683 Veiligheid, Jeugdreclassering en opvang jeugd

- Voor een bedrag van € 56.000 is een factuur ontvangen voor verleende zorg 2017
- Gecertificeerde instellingen t.b.v. jeugdbescherming hebben, door de rechter gedwongen, maatregelen uitgevoerd voor 28 jeugdigen/gezinnen. Het betreft hier voornamelijk ondertoezichtstelling waarbij een gezinsvoogd wordt toegekend. De daarmee gepaard gaande kosten zijn € 89.000 hoger dan begroot
- Jeugdzorgplus (gesloten jeugdzorg) is een hoog specialistische en kostbare zorgvorm die door de (kinder)rechter wordt opgelegd. De gemeente heeft een wettelijke leveringsplicht. Jaarlijkse afrekening wordt gedaan op basis van daadwerkelijk afgenomen zorgdagen. Dit waren voor de gemeente Waalre in 2018 voor 3 cliënten in totaal 404 zorgdagen. Dit is bijna het dubbele aantal zorgdagen dan in 2016 en 2017 en vertegenwoordigd een bedrag van € 55.000

Programma Sociaal Domein (Thema 6 Wmo en Volksgezondheid)

Het thema Wmo en Volksgezondheid gaat over de mogelijkheid van inwoners om deel te nemen aan én deel uit te maken van de samenleving. We werken in Waalre aan een samenleving waar iedereen meetelt en mee kan doen. Een goede gezondheid is belangrijk voor het welbevinden en welzijn van inwoners. Belangrijk voor dit thema zijn preventieve activiteiten en een goed sociaal netwerk. Daar waar gevraagde zorg en ondersteuning niet door de sociale omgeving kan worden geboden, fungeert de gemeente als vangnet.

Het versterken van de eigen kracht werkt preventief op meerdere leefgebieden en op het algehele welbevinden van de inwoners. Vanuit de verantwoordelijkheid die de gemeente met de nieuwe (zorg)taken heeft gekregen, is het verantwoord om te investeren in preventieve maatregelen.

Beleidsindicatoren			Gemeente /referent	2016	2017	2018	Bron
Nr	Indicator	Omschrijving					
32	Wmo-clënten met een maatwerk-arrangement	Het aantal verstrekkingen specialistische ondersteuning in kader van Wmo v.a. 2018 per 1.000 inwoners	Waalre	17	22	23	CBS Monitor Sociaal Domein WMO 2018
			Landelijk	56	57	58	

Lokaal gezondheidsbeleid

Wat willen we bereiken

- Het behouden en/of bevorderen van (gelijke kansen op) een goede gezondheid van de inwoners van de gemeente Waalre.
- Het zoveel mogelijk voorkomen van gezondheidsproblemen door middel van preventie.
- Een relatie ontwikkelen tussen Lokaal gezondheidsbeleid en de zorg - en welzijnstaken. De eigen verantwoordelijkheid voor de gezondheid staat hierbij voorop.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Kernboodschappen uit de nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2014-2017 zijn uitgewerkt naar acties.
- Communicatietraject decentralisaties, project Goed voor Mekaar, is uitgevoerd.
- Het Mantelzorgbeleid is opnieuw vormgegeven en er is gezorgd voor bekendheid hiervan.

- Daar waar mogelijk zijn maatregelen getroffen ter bescherming en ter voorkoming van gezondheidsproblemen.
- De eigen kracht ter preventie (op alle leefgebieden) is versterkt.
- Inwoners zijn gestimuleerd om te kiezen voor een gezonde leefstijl, waarin gezonde voeding, voldoende bewegen en het voorkomen van verslaving, de voorkeur heeft. Inwoners die meer risico lopen, krijgen meer aandacht.

Jaar 2018

- Gemeente Waalre is een Dementie Vriendelijke Gemeenschap.
- Overgang LIAC/Vrijwilligers Waalre naar GoedvoormekaarWaalre is gerealiseerd.
- Burgerinitiatief Meedoen voor bijzondere kinderen wordt gefaciliteerd.
- Notitie Lokaal Gezondheidsbeleid 2019-2022 is vastgesteld.

Wat is gerealiseerd in 2018

Waalre Dementie Vriendelijke Gemeenschap

- Er is een Verwarringsdag dementie voor ondernemers op locatie Den Hof en De Bus georganiseerd (gespeelde scènes over verward gedrag: hoe gaat het winkelpersoneel hier mee om en hoe reageert de omgeving?).
- Er is een workshop voor ondernemers uit Waalre georganiseerd: Hoe als personeel om te gaan in de winkel met mensen met verward gedrag ten gevolge van dementie.
- Er is een promotiefilm Mimakkus gemaakt (met betrekking tot workshop communicatieverbetering richting naasten met dementie voor mantelzorgers en vrijwilligers).
- Er is voorgelezen aan mensen met dementie in de bibliotheek en op locaties van de dagopvang.
- De voorbereidingen ten aanzien van Impactmonitoring zijn gestart; de uitvoering is in 2019 gepland.
- Evaluatie en voortgang Alzheimercafé Valkenswaard/Waalre is gerealiseerd.
- Vanuit het netwerk Dementie Vriendelijke Gemeente is een kennisbijeenkomst Gezonde Leefstijl gehouden.

Goed voor Mekaar Waalre

- De vrijwilligers van het voormalig LIAC/Vrijwilligers Waalre werken met ingang van 2 januari 2018 vanuit Het Huis van Waalre onder de naam *Goed voor Mekaar Waalre*.
- Platform Goed voor Mekaar is ingericht volgens de eisen vanuit de Algemene Verordening Gegevensbescherming.
- Het tweejarig bestaan van het Platform Goed voor Mekaar Waalre is gevierd met de actie "Heel Waalre bakt" gecombineerd met de Vrijwilligersavond (uitreiking van de vrijwilligersspenning).

Inclusief beleid

- Er is een integraal rapport Inclusief beleid opgesteld: Meedoen voor iedereen in de gemeente Waalre "Gewoon waar het kan, speciaal als het nodig is".
- Er is een paasactiviteit voor kinderen van het reguliere- en speciale onderwijs georganiseerd in Het Huis van Waalre; in het kader van "meedoen voor bijzondere kinderen".
- Er is een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd over vervoersmogelijkheden in Waalre in samenwerking met KBO Brabant, Hermes, Buurtbus, CMD, Goed voor Mekaar Waalre.
- Er is een rapportage "Verkenning breed steun- en informatiepunt voor ouderen gemeente Waalre" opgesteld.
- Er zijn huisbezoeken afgelegd bij 75-plussers door ouderenadviseurs van het GOW.

- De actie "Samen is leuker dan in je eent(d)je" is in samenwerking met Zonnebloem Aalst en Waalre georganiseerd in het kader van "de week tegen de Eenzaamheid".
- De mantelzorgwaardering 2018 is uitgereikt. Deze bestond uit een waarderingskaart en een voucher te besteden bij lokale ondernemers. De lokale bakkers hebben de traktatie voor Neffe de Kerk en de Prachtdagen verzorgd.
- Er is een themamiddag door Seniorenraad georganiseerd met als thema "Ouder worden met een glimlach" (lezing over positieve gezondheid).
- Er is een werkgroep "Helder met taal" ingesteld.
- De voorbereidingen zijn gestart voor de aanbesteding van de Taxibus met 18 gemeenten.

Nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2019-2022

- Er is een presentatie "Een gezonde kijk op Waalre" gehouden in samenwerking met GGD Brabant-Zuidoost aan de gemeenteraad en de klankbordgroep Lokaal Gezondheidsbeleid.
- Er zijn werksessies gehouden met de gemeenteraad en de klankbordgroep Lokaal Gezondheidsbeleid.
- Er is een concept nota "Een gezonde kijk op Waalre" geschreven die in 2019 vastgesteld moet worden.
- AED 's waarvan de fabrieksgarantie verlopen is zijn vervangen.
- AED locaties zijn geactualiseerd en gepubliceerd op de gemeentelijke website.

Wmo-beleid/ AWBZ transitie

Wat willen we bereiken

- Inwoners in staat stellen op een zo volwaardig en gelijkwaardig mogelijke manier deel te nemen aan de samenleving en onderdeel uit te laten maken van die samenleving.
- Dit geldt in het bijzonder voor inwoners die wij tot de "kwetsbare burgers" rekenen. Hierbij geldt dat de inwoner zelf in eerste instantie naar oplossingen binnen het eigen sociale netwerk zoekt. De gemeente kan hierbij ondersteunen en fungeert als vangnet als er binnen het eigen sociale netwerk geen oplossing kan worden gevonden.
- Bieden van een passend zorgaanbod (of ondersteunen bij het vinden van een passend zorgaanbod) voor inwoners die zich met een (hulp)vraag bij de gemeente Waalre melden. Dit geldt in het bijzonder voor een nieuwe doelgroep (mensen die tot 1 januari 2015 onder de Awbz vielen) waarbij creatieve oplossingen en antwoorden gezocht worden en vernieuwende ideeën vanuit de samenleving eventueel worden ondersteund. Dit is een grote (cultuur) verandering waar we een aantal jaar voor nodig hebben.
- Een goede relatie opbouwen en onderhouden tussen het CMD/PlusTeam, de huisartsen en de wijkverpleegkundigen in Waalre om de processen rondom de zorg van inwoners goed te organiseren en ervoor de zorgen dat er korte lijnen zijn tussen de verschillende partijen.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Ontwikkelen van vormen van laagdrempelige (dagbesteding)activiteiten zoals bijvoorbeeld "de Prachtdag", "Neffe de kerk" en "de Sociëteit".
- Dagbestedingsactiviteit- c.q. inloopvoorziening voor mensen met GGZ-problematiek faciliteren.

- Monitoren van het zorg- en ondersteuningsaanbod/contractbeheer en bijsturen daar waar dit wenselijk is.
- Samen met contractpartijen en cliënten komen tot innovatieve ondersteuningsmogelijkheden op het gebied van zorg en welzijn.

Jaar 2018

- Per 1 januari 2018 is een nieuwe Producten Diensten Catalogus (PDC) beschikbaar met daarbij objectieve en transparante tarieven.
- De PDC is een dynamisch document wat continue in doorontwikkeling is en in samenspraak met 21 gemeenten en zorgaanbieders plaatsvindt.

Ter informatie: Producten Diensten Catalogus (PDC): De PDC biedt gemeenten en zorgaanbieders een gezamenlijke en eenduidige taal bij de inkoop van zorg en ondersteuning. Deze taal gaat over concrete producten en diensten. Dit is van belang voor bestuurders, beleidsmakers, managers en accountants / controllers. Verder is de PDC een belangrijk hulpmiddel voor de professionals die op de werkvloer samen met de inwoner (inhoudelijk) de best passende zorg en ondersteuning moeten bepalen. Om dit op een goede manier te kunnen doen is een gezamenlijke taal (PDC) onmisbaar.)

Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang:

- Voor de ontwikkelingen voor beschermd wonen en de Maatschappelijke opvang, die per 1 januari 2020 wordt doorge decentraliseerd naar (regio-)gemeenten, is gestart met de voorbereiding.
- Een plan van aanpak wordt geconcretiseerd en uitgewerkt, om de doordecentralisatie per 2020 zo zorgvuldig mogelijk en goed voorbereid te laten verlopen.

Wat is gerealiseerd in 2018

- Per 1 januari 2018 is een nieuwe Producten Diensten Catalogus (PDC) gerealiseerd met daarbij objectieve en transparante tarieven.
- Er is gestart met inhoudelijke doorontwikkeling van de PDC.
- De doordecentralisatie naar (regio-)gemeenten van beschermd wonen en maatschappelijke opvang is vanuit de rijksoverheid uitgesteld. De doordecentralisatie wordt nu verwacht in 2021. Het plan van aanpak is in concept klaar. Het plan van aanpak vormt een essentieel onderdeel van de voorbereidingen op de doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

Centrum voor Maatschappelijke Deelname

Wat willen we bereiken

Een laagdrempelige voorziening voor alle vragen over zorg en welzijn zoals de Wmo, jeugd en gezin, leerplicht, minimaregelingen, werk en inkomen, schuldhulpverlening en mantelzorg.

Er wordt een integrale aanpak voorzien met een preventief karakter. Er is één contactpersoon per gezin of alleenstaande. Er wordt nadrukkelijk gekeken naar de zelfredzaamheid, wat iemand zelf kan en waar hulp/ondersteuning bij nodig is.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Verdere ontwikkeling van het CMD met als doel de versterking van de kwaliteit van dienstverlening aan de inwoner in het gehele sociale domein.
- Alle individuele jeugdhulpcliënten uit de gemeente Waalre en hun gezinnen zijn in beeld gebracht en hebben een vaste coach uit het CMD of PlusTeam.
- Integrale benadering "één gezin, één plan, één coördinator" is gemeengoed.
- Softwarematige ondersteuning en alle bijbehorende functionaliteiten functioneert goed en werkt ondersteunend voor het CMD en PlusTeam (administratieve lastenvermindering) en genereert managementadministratie.
- Financiën zijn in control.

Jaar 2018

- Samenwerkingsverband met de gemeente Veldhoven aangaan en dienstverlening vorm geven vanuit het CMD (integrale aanpak).
- De preventieve zaken genoemd bij Jeugdhulp zijn uitgevoerd.

Wat is gerealiseerd in 2018

- De samenwerking met de gemeente Veldhoven is gerealiseerd en de dienstverlening heeft vorm gekregen vanuit het CMD op het gebied van Werk en Inkomen.
- Zie thema 5, jeugdhulp.

PlusTeam

Wat willen we bereiken

Het PlusTeam is een team van gespecialiseerde professionals dat enerzijds het netwerk rondom de zorgvrager activeert en versterkt en anderzijds de professionele zorg rondom de vrager organiseert.

Het PlusTeam ondersteunt (kwetsbare) inwoners/ gezinnen bij het herstellen van de zelfredzaamheid en het voeren van eigen regie. Doelstelling is ook om een klimaat te creëren waarin kinderen zich positief ontwikkelen en veilig opgroeien.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Bovenlokaal samenwerken met de gemeente Geldrop-Mierlo in het PlusTeam.
- Het borgen van kwaliteit en continuïteit door voldoende schaalgrootte.
- Professionalisering van de samenwerking CMD en het PlusTeam.

Jaar 2018

- PlusTeam wordt geëvalueerd.

Wat is gerealiseerd in 2018

- Het PlusTeam is nog niet geëvalueerd. Dit wordt opgepakt in 2019.

Wat heeft het gekost?

omschrijving		Rekening 2016	Rekening 2017	begroting 2018	Rekening 2018
LASTEN					
000	Salariskosten samenkracht en burgerparticipatie		83	72	69
000	Salariskosten maatwerkvoorziening WMO		300	432	418
000	Salariskosten maatwerkdienstverlening 18+		70	121	116
000	Salariskosten volksgezondheid		35	36	37
621	Vreemdelingen	-	-	-	-
661	Maatwerkvoorziening natura materieel wmo	315	255	300	284
662	Maatwerkvoorziening natura immaterieel wmo	1.021	1.231	1.380	1.466
663	Opvang en beschermd wonen wmo	-	-	-	-
667	Eigen bijdragen maatwerkvoorz. en opvang wmo	-	-	-	-
670	Algemene voorzieningen wmo en jeugd	1.117	659	693	719
671	Eerstelijnsloket wmo en jeugd	1.859	558	544	598
672	Pgb wmo en jeugd	327	366	325	223
677	Eigen bijdragen algemene voorz. wmo en jeugd	-	-	-	-
714	Openbare gezondheidszorg	371	305	333	342
Totaal lasten WMO en volksgezondheid		5.010	3.862	4.236	4.272
BATEN					
621	Vreemdelingen	-	-	-	-
661	Maatwerkvoorziening natura materieel wmo	-	-	-	-
662	Maatwerkvoorziening natura immaterieel wmo	7	15	3	13
663	Opvang en beschermd wonen wmo	-	-	-	-
667	Eigen bijdragen maatwerkvoorz. en opvang wmo	158	163	175	143
670	Algemene voorzieningen wmo en jeugd	172	151	244	250
671	Eerstelijnsloket wmo en jeugd	-	-	-	-
672	Pgb wmo en jeugd	-	-	-	-
677	Eigen bijdragen algemene voorz. wmo en jeugd	-	-	-	-
714	Openbare gezondheidszorg	-	5	-	5
Totaal baten WMO en volksgezondheid		337	334	422	411
Per saldo WMO en volksgezondheid		4.673-	3.528-	3.814-	3.861-

Verschillenverklaring rekening 2018 ten opzichte van de begroting 2018

000	Salariskosten samenkracht en burgerparticipatie	3	voordeel
000	Salariskosten maatwerkvoorziening WMO	14	voordeel
000	Salariskosten maatwerkdienstverlening 18+	5	voordeel
000	Salariskosten volksgezondheid	1-	nadeel
621	Vreemdelingen	-	
661	Maatwerkvoorziening natura materieel wmo	16	voordeel
662	Maatwerkvoorziening natura immaterieel wmo	76-	nadeel
663	Opvang en beschermd wonen wmo	-	
667	Eigen bijdragen maatwerkvoorz. en opvang wmo	32-	nadeel
670	Algemene voorzieningen wmo en jeugd	20-	nadeel
671	Eerstelijnsloket wmo en jeugd	54-	nadeel
672	Pgb wmo en jeugd	102	voordeel
677	Eigen bijdragen algemene voorz. wmo en jeugd	-	
714	Openbare gezondheidszorg	4-	nadeel
totaal		47-	Nadeel

000 Salariskosten

- Voor een toelichting wordt verwezen naar de algemene toelichting betreffende de salaris- en personeelskosten

661 Maatwerkvoorzieningen natura materieel Wmo

- Er is minder uitgegeven aan woonaanpassingen dan begroot

662 Maatwerkvoorzieningen natura immaterieel Wmo

- De uitgaven voor hulp bij huishoudelijke verzorging waren € 60.000 hoger dan begroot
- De uitgaven voor vervoersvoorzieningen (Taxibus) waren € 15.000 hoger dan begroot

667 Eigen bijdragen maatwerkvoorz. en opvang Wmo

- Er werd voor een bedrag ad € 32.000 minder aan eigen bijdragen ontvangen dan begroot

671 eerstelijnsloket Wmo en jeugd

- Extra kosten applicatiebeheer waren niet begroot

672 PGB Wmo en jeugd

- Er zijn minder PGB's toegekend dan begroot; verschuiving naar zorg in natura

714 Openbare gezondheidszorg

- Geen verschil van betekenis

Prog. Ruimtelijk Domein (Thema 7 Duurzaamheid en milieu)

Duurzame ontwikkeling is gericht op de balans tussen de drie elementen People (sociale cohesie en betrokkenheid), Planet (ecosystemen en hulpbronnen), Prosperity (verantwoorde economische ontwikkeling) oftewel de drie P's.

Het gaat er om de drie P's in samenhang in evenwicht te brengen. Alleen zo kunnen de huidige generaties gezond, veilig en in welvaart leven met behoud van mogelijkheden voor toekomstige generaties. Duurzaamheid raakt nagenoeg alle beleidsterreinen binnen onze gemeente. Duurzaamheid is meer dan alleen 'milieu'. De gemeente Waalre heeft zelf een belangrijke (voorbeeld)functie bij het verder verduurzamen van de samenleving.

Beleidsindicatoren Nr	Indicator	Omschrijving	Gemeente /referent	2016	2017	2018	Bron
33	Huishoudelijk restafval	Hoeveelheid restafval per inwoner per jaar	Waalre	120	108	108	CBS – Statistiek Huishoudelijk afval 2017
			Landelijk	189	174	174	
34	Hernieuwbare elektriciteit	Het % elektriciteit opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa t.o.v. totale verbruik	Waalre	2,5%	3,5%	3,5%	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor 2017
			Landelijk	12,9%	13,2%	13,2%	

Duurzaamheid en Milieu

Wat willen we bereiken

- Zo duurzaam mogelijk handelen bij alle gemeentelijke opgaven en daarbij inwoners en partners stimuleren hetzelfde te doen. Duurzaamheid een leidend thema maken binnen de gemeentelijke organisatie. Bij alle opgaven streven naar een duurzame balans tussen de drie P's (ecologische, economische en sociale doelen).
- De duurzaamheidsambities uit het coalitieakkoord 2014-2018 waarmaken.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Opstellen van een duurzaamheidsagenda, als leidraad voor het lokale bestuur passend bij de Waalrese lokale situatie.
- Referentiekader/systematiek ontwikkelen waaraan voorstellen getoetst worden om duurzaamheid een leidend thema te maken binnen de gemeentelijke organisatie.
- Gebruikmaken van de kennis en stimuleren van lokale duurzame initiatieven van onze inwoners en/of bedrijven. Hieronder vallen ook eventuele financiële stimulansen (indien initiatief voldoende zinvol en effectief is).
- Een voorbeeldfunctie vervullen op het gebied van duurzaamheid.
- Opstellen van concrete en ambitieuze doelen rondom bouw en duurzaamheid.
- Voortrekkersrol innemen in het regionale programma energietransitie zodat wij en de regio meewerken aan het Nationale Energieakkoord.

- Het stimuleren van energiebesparing en duurzame energieopwekking door particuliere woningbezitters door het uitvoeren van het regionale programma energietransitie. Dit is onderdeel van het Nationale Energieakkoord.
- Borging van duurzaamheid en milieuthema's in de integrale omgevingsvisie.
- Faciliteren van het gebruik van elektrische auto's voor inwoners.
- Uitvoeren van diverse specifieke opgaven en meer reguliere taken op het gebied van de (traditionele) thema's bodem, geluid en externe veiligheid.
- Het duurzaam verwerken van afval van inwoners en hiermee ook de lasten van inwoners reduceren (transitie 'van afval naar grondstof'). Uiterlijk vindt in 2020 minimaal 80% hergebruik en recycling van al het huishoudelijke afval plaats. Dat staat gelijk aan maximaal 80 kg restafval per inwoner per jaar.

Jaar 2018

- Uitvoering gegeven aan de Duurzaamheidsagenda die door de gemeenteraad in 2016 is vastgesteld. Dit betekent dat:
 - Een zonneweide van tenminste 1 hectare is gerealiseerd.
 - Een voorstel voor een tweede zonneweide is uitgewerkt.
 - Zonnepanelen aan particulieren verstrekt zijn middels een financiële regeling.
- Uitvoering gegeven aan de ambities rondom nieuwbouw en duurzaamheid zoals beschreven in het vastgestelde beleidskader Duurzame nieuwbouw. Alle in 2018 gestarte nieuwbouwprojecten zijn ontwikkeld vanuit een hoge ambitie op het gebied van energieneutraal bouwen en kwaliteit. Dit is gebeurt middels toepassing van de zogeheten GPR-methodiek met niet alleen een hoge score op het thema 'energie' maar ook op de thema's 'gezondheid', 'gebruikskwaliteit' en 'toekomstwaarde'.
- In het kader van het transitietraject van afval naar grondstof is de proef Hoog frequent inzamelen met de afvalfiets gemeentebreed opgeschaald.
- Vanuit haar rol als bestuurlijk trekker heeft Waalre de regionale samenwerking voor energietransitie tot stand gebracht.
- Vanuit haar rol als bestuurlijk trekker heeft Waalre de Gesprekstafel Duurzaamheid Metropool Regio Eindhoven geleid.

Wat is gerealiseerd in 2018

- Er is uitvoering gegeven aan de Duurzaamheidsagenda:
 - De omgevingsvergunning voor een zonneweide op het voormalig honkbalveld (sportpark Waalre dorp) is verleend evenals de rijkssubsidie (SDE+) subsidiebeschikking. Een deel van de zonneweide wordt in samenwerking met W.E.L. (Waalre Energie Lokaal) ingevuld als 'postcoderoos'-project zodat inwoners kunnen participeren in het project. De aanbesteding voor de realisatie van de zonneweide is opgestart.
 - Een tweede zonneweide is nog niet in voorbereiding. Dit zal worden meegenomen in de lokale uitwerking van de Regionale Energie Strategie waarmee in 2018 is gestart.
 - Het regionale zonnepanelenproject De Groene Zone is opgestart en de eerste zonnepaneelinstallaties zijn in de tweede helft van 2018 in Waalre gelegd.

Waalre is ambtelijk en bestuurlijk trekker voor de 12 deelnemende regiogemeenten.

- De zonnepaneelinstallatie op de Brede school Ekenrooi is gerealiseerd.
- Er is uitvoering gegeven aan de ambities rondom nieuwbouw en duurzaamheid zoals beschreven in het vastgestelde beleidskader Duurzame nieuwbouw. Alle in 2018 gestarte nieuwbouwprojecten zijn ontwikkeld vanuit een hoge ambities op het gebied van energieneutraal bouwen en kwaliteit. Het betreft onder meer de volgende projecten: Boslaantjes (Waalre-noord), Willibrordushof, "De Keizer" en "Ligtvoet" en het gezondheidscentrum Waalre-dorp (HOED).
- Begin 2018 is besloten om de proef Hoog Frequent Inzamelen met afvalfiets gemeente breed op te schalen. Deze ambitie is na de gemeenteraadsverkiezingen verlaten. De proef is per 1 november 2018 beëindigd.
- Vanuit haar rol als bestuurlijk trekker heeft Waalre de regionale samenwerking voor energietransitie tot stand gebracht. Onder meer vanwege onze inspanningen is energietransitie één van de vier thema's geworden waar in MRE verband aan wordt gewerkt, onder meer aan de opstart van de Regionale Energie Strategie (RES).
- Een belangrijk evenement in dit kader is de regionale klimaatconferentie op 1 februari 2018 geweest. Waalre was gastheer en medeorganisator. De rol als regionaal bestuurlijk trekker is medio 2018 overgedragen aan de gemeente Cranendonck.

Wat heeft het gekost?

omschrijving		rekening 2016	rekening 2017	begroting 2018	rekening 2018
LASTEN					
000	Salariskosten afval		68	69	65
000	Salariskosten milieubeheer		176	122	191
000	Overhead afval		102	110	104
721	Afvalverwijdering en -verwerking	1.631	1.241	1.149	1.239
723	Milieubeheer	656	325	276	224
725	Baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	-	-	-	-
Totaal lasten milieu en duurzaamheid		2.287	1.912	1.726	1.823
BATEN					
721	Afvalverwijdering en -verwerking	936	592	424	536
723	Milieubeheer	60	20	8	13
725	Baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	1.158	1.190	1.278	1.263
Totaal baten milieu en duurzaamheid		2.154	1.802	1.710	1.812
Per saldo milieu en duurzaamheid		133-	110-	16-	11-

Verschillenverklaring rekening 2018 ten opzichte van de begroting 2018

000	Salariskosten afval	4	voordeel
000	Salariskosten milieubeheer	69-	nadeel
000	Overhead afval	6	voordeel
721	Afvalverwijdering en -verwerking	22	voordeel
723	Milieubeheer	57	voordeel
725	Baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	15-	nadeel
totaal		5	voordeel

000 Salariskosten en overhead

- Voor een toelichting op de salaris- en personeelskosten wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering

721 Afvalverwijdering en -verwerking

- De kosten van afvalverwerking vallen € 90.000 nadelig uit in 2018. Dit wordt veroorzaakt door hogere inzamelkosten (bovengemiddelde prijsontwikkeling) dan geraamd en lagere opbrengsten van oud papier. Dit wordt gecompenseerd door een hogere onttrekking uit de voorziening afval zodat er per saldo een klein voordeel ontstaat

723 Milieubeheer

- Via de Algemene uitkering is in 2017 budget binnengekomen om innovatieve aanpak van energiebesparing bij woningeigenaren te stimuleren. Een deel van dit budget is in 2017 en 2018 niet uitgegeven en is daarom onderdeel van het jaarrekeningsaldo. Bij een Turap in 2019 wordt een verzoek gedaan dit weer te onttrekken uit de vrije reserve

725 Baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing

- Door een hoger bedrag aan kwijtscheldingen is de totale opbrengst lager dan bij de begroting is opgenomen

Programma Ruimtelijk Domein (Thema 8 Openbare ruimte)

Aanleg, onderhoud en het beheer van riolering, wegen, civieltechnische werken, openbaar groen, openbare verlichting, nutsvoorzieningen, de zorg voor het openbaar vervoer en een verkeersveilige woonomgeving.

Riolering

Wat willen we bereiken

- Een goed functionerend rioolstelsel dat zorgt voor bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van (grond)wateroverlast. Daarbij wordt rekening gehouden met wetgeving en beleidsvoornemens op diverse niveau's: Europees (Kaderrichtlijn water), landelijk (Waterwet, bestuursakkoord Water), provinciaal (waterhuishoudingsplan) en waterschap (bijvoorbeeld de keur).
- Kosten besparen door zo efficiënt mogelijk te werken. Dit betekent onder andere in een vroegtijdig stadium samenwerken zowel intern als met andere gemeenten en het waterschap.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Uitvoering geven aan het Gemeentelijk Rioleringsplan (algemeen rioolbeleid, te nemen maatregelen, kosten voor beheer en onderhoud en tarieven en heffingen om maatregelen te bekostigen).

Jaar 2018

- Aanleg van de blauwe ader in de Molenstraat en omgeving, gecombineerd met het herinrichten van de openbare ruimte.
- Vervangen van een gedeelte van de oudste gemaaltjes in het buitengebied ten behoeve van drukriolering.
- De bestaande riolering op de Markt en omgeving in Waalre-dorp vervangen in samenhang met de visie uit het centrumplan Waalre-dorp.

Wat is gerealiseerd in 2018

- Aanleg van de blauwe ader (gescheiden vernieuwd rioleringsstelsel) in de Molenstraat en omgeving, in combinatie met herinrichting van de openbare ruimte, is in samenspraak met de inwoners in 2018 voorbereid. Uitvoering van dit project staat gepland voor het najaar 2019.
- Voorbereiding bestek voor het vervangen van de rioolgemalen is gerealiseerd.
- Vervanging van de versleten gemengde riolering op de Markt door een gescheiden rioolstelsel als start van de realisatie van de blauwe ader in de Molenstraat is gerealiseerd;
- Het bouwrijp maken (aanleg riool en bouwweg) van Waalre Noord Heistraat Noord fase 2 is gerealiseerd.
- Het planmatig vervangen van de besturingsinstallatie van het bergbezinkbassin aan de Broekweg is gerealiseerd.

- De aanleg van drainage in de Arembergstraat en omgeving is naar volle tevredenheid van de bewoners gerealiseerd.
- Het reguliere onderhoud aan bijvoorbeeld rioolkolken en drukriolering is volgens planning uitgevoerd.

Wegen

Wat willen we bereiken

- Het verbeteren en handhaven van schone, veilige en duurzame wegen en fiets- en voetpaden, waarbij kosten en kwaliteit in balans zijn.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Uitvoering geven aan wegenbeheersplan 2015-2018
- Herinrichting van de Markt in Waalre-dorp, in combinatie met vervanging van de riolering.
- Uitvoeren contract Beheer Openbare Ruimte, schoonhouden van wegen en groenonderhoud.
- Uitvoering geven aan het bouw- en woonrijp maken van diverse bouwlocaties.
- Aanleg fietspaden Dommeldal-De Hogt.

Jaar 2018

- Bestuurlijke vaststelling van het integraal (Groen-Wegen –Riolering) kaderstellend uitvoeringsplan 2018-2024 (zie ook par. C).
- Maatregelen planjaar 2018 uit het Wegenbeheersplan 2015-2018 zijn uitgevoerd waarbij het beschikbare budget vanuit de voorziening wegbeheer en budget voor klein onderhoud taakstellend is.
- Inzet op structurele maatregelen om comfort en begaanbaarheid van voetpaden te verbeteren.
- Molenstraat e.o. (blauwe ader) heringericht.
- Aanleg fietspaden Dommeldal-De Hogt zijn gerealiseerd.
- Bestuurlijk vastgesteld wegenbeheersplan 2019-2022.
- Uitvoeren groot onderhoud civiele kunstwerken planjaar 2018.

Wat is gerealiseerd in 2018

- Het integraal (Groen-Wegen –Riolering) uitvoeringsplan 2018-2024 (zie ook par. C) wordt in 2019 ter besluitvorming voorgelegd.
- Het uitvoeren van klein en groot onderhoud van verhardingen is binnen budget uitgevoerd.
- Het wegenbeheersplan 2019-2028 is in 2018 opgesteld en is door de gemeenteraad begin 2019 vastgesteld. In dit wegenbeheersplan wordt rekening gehouden met extra investeringen voor het rehabiliteren van versleten (asfalt)wegen en

structurele maatregelen om comfort en begaanbaarheid van voet-fietspaden te verbeteren (vanaf 2020).

- Voorbereidingen voor het herinrichten van de Molenstraat en omgeving is in goed overleg met bewoners uitgevoerd. De uitvoering van dit project start in 2019.
- Aanleg Fietspad Dommeldal - De Hogt is in het najaar aangelegd; in verband met uithardingsproblemen van het materiaal, worden de werkzaamheden in het voorjaar 2019 afgerond.
- Voor zeven bruggen zijn herberekeningen uitgevoerd. Deze herberekeningen worden begin 2019 aangevuld met een second opinion en hieruit zullen de onderhoudsmaatregelen worden bepaald.
- In combinatie met het vervangen van de riolering, heeft de Markt in Waalre een complete face-lift ondergaan; het plein voor de kerk is vergroot en afgesloten voor autoverkeer, nieuwe bestrating en groen is aangebracht. Dit alles in goede samenspraak met de omwonenden.

Verkeer

Wat willen we bereiken

- Verbetering van de objectieve verkeersveiligheid (minder verkeersongevallen) met specifieke aandacht voor de kwetsbare verkeersdeelnemers; de fietsers en voetgangers.
- Verbetering van de subjectieve verkeersveiligheid (gevoel van veiligheid) met name voor de jongere – en oudere verkeersdeelnemers.
- Minder doorgaand auto- en vrachtverkeer door de kernen van Waalre-dorp en Aalst.
- Het bevorderen van het fietsverkeer en het stimuleren van het gebruik van het openbaar vervoer.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Verkeersmaatregelen die de veiligheid vergroten, integraal meenemen in riolerings-, verkeers- en/of wegonderhoudsprojecten.
- Planontwikkeling voor het herinrichten van de huidige N69 en de Traverse in Waalre na realisatie van de nieuwe N69 om de leefbaarheid en de verkeersveiligheid (minder ruimte voor autoverkeer en meer ruimte voor langzaam verkeer en openbaar vervoer) te verbeteren.

Jaar 2018

- De objectieve verkeersveiligheid van fietsers en voetgangers (kwetsbare vervoerswijzen) is verbeterd om het percentage aan verkeersslachtoffers in deze categorie (nu 36%) verder terug te dringen. Hierbij valt te denken aan markering om de situatie van de fietser op de rijbaan te benadrukken (v.b. fietssuggestiestroken op de Sophiastreet). Daarnaast zal extra aandacht worden gegeven aan verbetering van veiligheid bij diverse oversteekvoorzieningen op ontsluitingswegen.
- Het sterk verouderde fietsbeleidsplan is geactualiseerd met daaraan gekoppeld een concreet uitvoeringsprogramma ten behoeve van verbetering van de veiligheid van de langzaam verkeersdeelnemer.
- Bij de voorbereiding van herinrichting van de Molenstraat en omgeving heeft verbetering van de veiligheid voor voetganger en fietser extra aandacht gekregen.
- In het kader van het project Duurzaam door Waalre (zie ook bij thema 9 Ruimtelijke Ontwikkeling) is een Nota van uitgangspunten voor herinrichting van de N69 en de Traverse vastgesteld waarin de kaders en het ambitieniveau zijn aangegeven.

- Herinrichting van beide wegen in relatie tot aanleg van een nieuw tracé N69 (Westparallel) zal een belangrijke bijdrage leveren aan het terugdringen van de ongevallen met ziekenhuisopname.
- Alle basisscholen in Waalre zijn ondersteund voor het behalen (en onderhouden) van het Brabantse Verkeersveiligheidslabel.

Wat is gerealiseerd in 2018

- Ten behoeve van de veiligheid van de fietsers, zijn fietssuggestiestroken op Sophiastraat aangebracht, is in samenspraak met het schoolbestuur, gemeente en politie, zijn extra oversteekvoorzieningen aangebracht bij de brede school in Waalre-dorp. Verbetering van oversteekvoorzieningen op ontsluitingswegen en /school-thuis routes worden meegenomen met werkzaamheden in het kader van Wegen=en rioolonderhoud. In het ontwerp van de Molenstraat worden diverse voorzieningen aangebracht ten behoeve van verbetering van de oversteekbaarheid.
- Er is een analyse gemaakt van het fietsnetwerk in Waalre waarbij knelpunten en oplossingsrichtingen zijn benoemd. Deze analyse zal geactualiseerd met daaraan gekoppeld een concreet uitvoeringsprogramma ten behoeve van verbetering van de veiligheid van de langzaam verkeersdeelnemer. In samenspraak met de gemeente, is in MRE verband de regionale fietsnetwerkkarten geactualiseerd (fietspad Spoorbaantracé maakt nu onderdeel uit van het primaire fietsnetwerk.
- De veiligheid van de voetganger en fietser hebben extra aandacht gekregen bij de voorbereiding van herinrichting van de Molenstraat en omgeving.
- In het kader van het project Duurzaam Door Waalre (zie ook bij thema 9 Ruimtelijke Ontwikkeling) is de nota van uitgangspunten vastgesteld.
- Alle basisscholen in Waalre zijn ondersteund voor het behalen (en onderhouden) van het Brabantse Verkeersveiligheidslabel.
- Deelname in Bereikbaarheidsagenda MRE middels ondertekening Samenwerkingsovereenkomst Zuidoost-Brabant 2017-2030.
- Deelname verkeersstudie probleemanalyse A2/N2 randweg Eindhoven.

Openbaar Groen

Wat willen we bereiken

- De groene uitstraling als essentieel en karakteristiek onderdeel van de gemeente Waalre behouden en waar mogelijk versterken. Waalre hiermee positioneren als aantrekkelijke woon-, verblijf- en werkomgeving.
- Reduceren van kosten bij (her)inrichting van groenstroken.
- Reduceren van kosten door verdergaande samenwerking op het gebied van beheer – en onderhoudswerken.
- Wat gaan we ervoor doen.

Periode 2014-2018

- Uitvoering geven aan het groen- en bomenbeleidsplan (gewenste groen- en boomstructuur, ontwikkelingsmogelijkheden, (technische) richtlijnen en beheer) waarvan burgerparticipatie en duurzaamheid onderdeel uitmaken.
- Actualisatie bomenbeleid, groenbeleid en kapvergunning.
- Toepassen van onderhoudsvriendelijke beheergroepen (gazon, bodembedekkers) bij de aanleg, reconstructie en renovatie van plantsoenen (o.a. groenstroken).
- Bij de uitvoering van groenprojecten zoveel mogelijk aansluiten bij riolerings-, verkeers- of wegonderhoudswerken.
- Herinrichting van de Molenstraat e.o. (blauwe ader), in combinatie met vervanging van de riolering.

- Voorbereiding uitvoeringsplan openbare ruimte (groen, wegen, riolering)2018-2024.
- Uitvoering geven aan het bouw- en woonrijp maken van diverse bouwlocaties.

Jaar 2018

- Uitvoering van het contract "Integraal Beheer Openbare Ruimte" (een geïntegreerde contractvorm waarbij meer taken en verantwoordelijkheden bij één te contracteren partij liggen) waarbij de burgers tevredenheid nadrukkelijk een rol krijgt.
- De eerste verlenging van het contract "Integraal Beheer Openbare Ruimte" op basis van burgers tevredenheid is een feit.
- De herinrichting van de Markt in Waalre-Dorp is een feit.
- In het kader van de natuurcompensatie "Waalre Noord " zijn landbouwpercelen en het terrein van het voormalig slibdepot van het Waterschap omgevormd naar natuur.
- De openbare ruimte in het CPO project Beekdael is woonrijp gemaakt.
- De landschappelijke inpassing van het "Dommel Fietspad" is gerealiseerd.
- Op basis van een vervangingsplan voor bomen en groen zijn in samenspraak met inwoners diverse kleinere projecten gerealiseerd.
- De voorbereiding van de herbeoordeling van de Lijst Waardevolle Bomen en het actualiseren van het kapbeleid is opgestart.
- De voorbereiding van de actualisatie van het bomenbeleidsplan en groenbeleidsplan is opgestart.

Wat is gerealiseerd in 2018

- Het contract "Integraal Beheer Openbare Ruimte" is uitgevoerd.
- Een eerste verlenging van het contract "Integraal Beheer Openbare Ruimte" op basis op basis van burgers tevredenheid (kwaliteit van het werk is door bewoners met een 6.7 gewaardeerd).
- In het kader van de herinrichting van de Markt in Waalre is extra aandacht besteed aan het aanbrengen van groene accenten in de vorm van aanplant bomen en plantsoenvakken.
- De landbouwpercelen en het terrein van het voormalig slibdepot van het Waterschap zijn omgevormd naar natuur.
- De openbare ruimte in het woningbouwproject Beekdael is ingericht.
- De landschappelijke inpassing van het "Dommel Fietspad" is opgestart en medio 2019 gereed.
- In samenspraak met inwoners diverse kleinere projecten gerealiseerd en opgestart zoals de vervanging van de bomen in de Rossinilaan en de Mommers.
- In samenspraak met de bewoners, in de vorm van het organiseren van een tweetal groencafés, is een groenvisie opgesteld en vastgesteld door de gemeenteraad.
- De voorbereiding van de actualisatie van het bomenbeleidsplan en groenbeleidsplan wordt in samenspraak met de bewoners opgestart.
- De voorbereiding van de herbeoordeling van de Lijst Waardevolle Bomen en het actualiseren van het kapbeleid wordt dit jaar opgestart.

Openbaar Vervoer

Wat willen we bereiken

- Bewerkstelligen dat het openbaar vervoer in Waalre een goed en gelijkwaardig alternatief is voor de auto (voor woon-werk verkeer en activiteiten buiten werktijd). Uitgangspunt is dat het openbaar vervoer is ingericht op de gebruikerswensen van onze inwoners en dat het voor iedereen toegankelijk is.
- Goed op elkaar afgestemd innovatief vraaggericht openbaar vervoer dat een positief effect heeft op de leefbaarheid en duurzaamheid van de samenleving.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- In samenwerking met de provincie een start maken met de voorbereiding van een Hoogwaardige Openbaar Vervoer (HOV) lijn op de N69 tussen Eindhoven en Valkenswaard.
- Onderzoek naar mogelijkheden voor een pilot integrale aanpak mobiliteitsoplossingen. Dit om leerlingenvervoer, Taxibus, buurtbus en regulier openbaar vervoer beter op elkaar af te stemmen.

Jaar 2018

- In het kader van het project Duurzaam Door Waalre (zie ook bij thema 9 Ruimtelijke Ontwikkeling) is de herinrichting van de N69 verder uitgewerkt waarin de HOV verbinding Valkenswaard –Aalst-Eindhoven nadrukkelijk is gepositioneerd.
- Onderzoek gedaan naar het aantrekkelijk maken van het Openbaar Vervoer voor alle inwoners en naar hun mobiliteitsbehoefte; sturen op vraaggericht Openbaar Vervoer en passende mobiliteitsoplossingen zoals; OV fietsen, deeltaxi's van deur tot deur en oproepbusjes.
- Jaarcongres 4 en 5 juni 2019Onderzoek gedaan naar aansluiting regionaal beleid MaaS (Mobility as a Service) waarbij de nadruk ligt op vraaggerichte passende mobiliteitsoplossingen.
- Evaluatie van de OV pilot samen met betrokken in wijk De Voldijn. Van OV gebruikers en gebruikers van doelgroepvervoer (leerlingenvervoer en collectief vraagafhankelijk vervoer). De pilot sluit aan bij de huidige OV- en WMO ontwikkelingen, het Passend Onderwijs en het project Goed voor Mekaar.
- Verdere uitwerking van maatregelen voortkomend uit het Plan van Aanpak Duurzame Mobiliteit, waarbij nadrukkelijk gekeken wordt naar de kansen voor alternatieve duurzame manieren voor openbaar vervoer.

Wat is gerealiseerd in 2018

- In het kader van het project Duurzaam Door Waalre (zie ook bij thema 9 Ruimtelijke Ontwikkeling) is de nota van uitgangspunten vastgesteld waarbij speciaal aandacht wordt besteed aan inpassing van een HOV lijn in de kern van Aalst;
- Er is een start gemaakt met de introductie van Bravoflex, vraagafhankelijk openbaar vervoer.

- De evaluatie van de OV pilot, samen met de betrokkenen uit de wijk De Voldijn is uitgevoerd en is in verband met het ontbreken van voldoende belangstelling, beëindigd.
- Studie Duurzame Mobiliteit is afgerond; de resultaten zullen in 2019 met u worden gedeeld.

Openbare Verlichting

Wat willen we bereiken

- Het realiseren van een verdere besparing op de energielasten van de openbare verlichting door het vervangen van oude armaturen en lampen.
- Het verbeteren van de lichtkwaliteit van de openbare verlichting om de sociale veiligheid te verbeteren en de lichtvervuiling en lichthinder te reduceren.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Het straat- en wijkgericht vervangen van oude lichtmasten (> 40 jaar) langs wijkontsluitingswegen (waar hoge masten staan) om het risico van het omvallen van oude verroeste masten te voorkomen. Gelijktijdig wordt bekeken of ook de armaturen op deze masten aan vervanging toe zijn.
- Inzetten van LED verlichting bij nieuwbouwprojecten en toekomstige renovaties van de openbare verlichting om een verdere energiebesparing te realiseren.
- Het vervangen van de openbare verlichting zoveel mogelijk meenemen bij grotere reconstructies zoals de Markt in Waalre-dorp.

Jaar 2018

- Het vervangen van oude lichtmasten en armaturen door nieuwe LED armaturen is gecontinueerd. Na het vervangen van lichtmasten en armaturen in wijk "De Voldijn-zuid" in 2017 zijn nu masten en armaturen (ca. 150 stuks) vervangen in de omgeving Ekenrooi.

Wat is gerealiseerd in 2018

- De vervanging van de masten en armaturen (LED verlichting) in de Koningin Julianalaan en de Willibrorduslaan (inclusief voormalig boerenbondterrein) zijn uitgevoerd;
- Aanvullend zijn in verschillende straten oude kegelarmaturen vervangen voor Led armaturen (ca 100 stuks);
- Bij reconstructies (Markt) en nieuwbouwprojecten zoals Kendixterrein en Beekdael zijn nieuwe masten met Led verlichting aangebracht;

Kabels en Leidingen

Wat willen we bereiken

- Overlast bij aanleg en onderhoud voor inwoners minimaliseren door meer regie te voeren op de uitvoering van de ondergrondse infrastructuur (kabels en leidingen).
- Het beperken van het aantal storingen door regulier onderhoud.
- Het reduceren van kosten.
- Goede en snelle afhandeling van het verlenen van vergunningen, meldingen en klachten.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Het verlenen van vergunningen en coördineren van werkzaamheden op het gebied van kabels en leidingen.
- Het verder implementeren van de Verordening Ondergrondse Infrastructuur 2014 (VOI 2014) en het Handboek Kabels en Leidingen (HKL) i.s.m. de werkgroep Kabels en Leidingen MRE.
- Regulier onderhoud en herstel van storingen uit laten voeren door Nuts- en Telecombedrijven.
- Aanleg van nieuwe kabels- en leidingen door Nuts- en Telecombedrijven in combinatie met uitvoering van gemeentelijke projecten.
- Herstellen van bestratingen als gevolg van verzakkingen door werkzaamheden aan Kabels en Leidingen.

Jaar 2018

- Diverse reconstructies betreffende gas- en waterleiding in de omgeving van de Molenstraat en Ansbalduslaan is gecoördineerd.

Wat is gerealiseerd in 2018

- De gas- en waterleiding in de omgeving van de Molenstraat en Ansbalduslaan zijn vervangen door Enexis en Brabant Water.
- De aanleg van glasvezel fase 2B (Waalre dorp) is afgerond.
- In het najaar van 2019 wordt het tracé van de glasvezel geschouwd, geconstateerde gebreken in bermen en verhardingen worden aangepakt.
- Het aantal storingen (ca. 300/jaar) is gelijk met voorgaande jaren. Storingen zijn te wijten aan nog aanwezige oude netwerken en armaturen.

Wat heeft het gekost

omschrijving		rekening 2016	rekening 2017	begroting 2018	rekening 2018
LASTEN					
000	Salariskosten verkeer en vervoer		152	160	153
000	Salariskosten openbaar groen en recreatie		122	127	123
000	Salariskosten riolering		69	73	84
000	Overhead riolering		104	116	135
210	Wegen, straten, pleinen en verkeersmaatregelen	1.584	1.082	1.227	1.187
212	Openbaar vervoer	3	-	-	-
240	Waterkering, afwatering en landaanwinning	32	22	35	16
550	Natuurbescherming	40	16	29	17
560	Openbaar groen en openluchtrecreatie	1.124	879	1.046	1.057
722	Riolering	1.676	1.191	1.231	1.235
724	Lijkbezorging	115	94	101	117
726	Baten rioolheffing	-	-	-	-
732	Baten begraafplaatsrechten	-	-	-	-
Totaal lasten openbare ruimte		4.574	3.731	4.145	4.124
BATEN					
210	Wegen, straten, pleinen en verkeersmaatregelen	140	62	70	85
212	Openbaar vervoer	-	-	-	-
240	Waterkering, afwatering en landaanwinning	-	-	-	-
550	Natuurbescherming	9	-	9	-
560	Openbaar groen en openluchtrecreatie	-	-	2	-
722	Riolering	5	9	5	4
724	Lijkbezorging	-	3	-	1-
726	Baten rioolheffing	1.446	1.489	1.554	1.542
732	Baten begraafplaatsrechten	59	45	55	34
Totaal baten openbare ruimte		1.659	1.608	1.695	1.664
per saldo openbare ruimte		2.915-	2.123-	2.450-	2.460-

Verschillenverklaring rekening 2018 ten opzichte van de begroting 2018

000	Salariskosten verkeer en vervoer	7	voordeel
000	Salariskosten openbaar groen en recreatie	4	voordeel
000	Salariskosten riolering	11-	nadeel
000	Overhead riolering	19-	nadeel
210	Wegen, straten, pleinen en verkeersmaatregelen	55	voordeel
212	Openbaar vervoer	-	
240	Waterkering, afwatering en landaanwinning	19	voordeel
550	Natuurbescherming	3	voordeel
560	Openbaar groen en openluchtrecreatie	13-	nadeel
722	Riolering	5-	nadeel
724	Lijkbezorging	17-	nadeel
726	Baten rioolheffing	12-	nadeel
732	Baten begraafplaatsrechten	21-	nadeel
totaal		10-	Nadeel

000 Salariskosten

- Voor een toelichting op de salaris- en personeelskosten wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering

000 Overhead

- Door lagere kosten voor materiele overhead (zie algemene dekkingsmiddelen) is de doorberekening van deze materiele overhead naar de thema's ook lager

210 Wegen, straten, pleinen en verkeersmaatregelen)

- In 2018 is een niet begrote subsidie BVL van de provincie ontvangen van € 15.000
- Voor energieverbruik en onderhoud aan de openbare verlichting en aan de verkeerslichtinstallaties is € 36.000 minder nodig geweest. Het aantal storingen en aanrijdingen aan lichtmasten in 2018 was minder dan verwacht. Door het toepassen van LED verlichting wordt minder energie verbruikt
- Toezicht op nutsbedrijven voor de aanleg van kabels en leidingen valt € 10.000 hoger uit dan begroot vanwege de toezicht op de reconstructie van de gas- en waterleiding (Enexis & Brabant Water) in Waalre-dorp
- Het bij de kadernota/begroting 2018 beschikbaar gestelde bedrag van € 10.000 voor gebiedsimpuls N69 is niet nodig geweest

212 Openbaar vervoer

- Geen verschil

240 Waterkering, afwatering en landaanwinning

- Het voordeel op deze functie van 19.000 wordt verrekend met de voorziening riolering

550 Natuurbescherming

- Geen verschil van betekenis

560 Openbaar groen en openluchtrecreatie

- Onderhoud plantsoenen en assistentie bij evenementen vallen in 2018 beide duurder uit

722 Riolering

- Geen verschil van betekenis

724/732 Lijkbezorging

- De kosten voor beheer en onderhoud van de begraafplaats Aalst valt € 17.000 hoger uit
- Baten begraafplaatsrechten loopt achter bij de begroting in 2018

Progr. Ruimtelijk Domein (Thema 9 Ruimtelijke ontw. en Economie)

Ruimtelijke ontwikkeling en Economie omvat de volgende beleidsvelden:

- Ruimtelijke ontwikkeling (visievorming, beleidsontwikkeling, integrale gebiedsontwikkeling, reconstructie buitengebied, bestemmingsplanontwikkeling).
- Wonen/volkshuisvesting (visievorming, beleid en woningbouwprogrammering).
- Grondzaken en planeconomie/bouwgrondexploitatie.
- Economische Zaken, Bedrijfscontacten en Recreatie en toerisme.

Beleidsindicatoren			Gemeente /referent	2016	2017	2018	Bron
Nr	Indicator	Omschrijving					
14	Functie-menging	de verhouding tussen banen en woningen. 0 % is alleen wonen, 100 % alleen werken	Waalre	44,3%	38,1%	38,1%	LISA 2017
			Landelijk	51,3%	52,4%	52,4%	
16	Vestiging-en	Het aantal vestigingen (incl. ZZP-ers) per 1.000 inwoners van 15 – 64 jaar	Waalre	157,8	132,6	132,6	LISA 2017
			Landelijk	122,4	120,0	120,0	
36	Nieuwbouw woningen	Het aantal nieuwbouw woningen per 1.000 woningen	Waalre	3,0	3,0	3,0	ABF – Systeem Woning-voorraad 2016
			Landelijk	7,2	7,2	7,2	
37	Demogra-fische druk	De som van het aantal personen van 0-15 en van 65 jaar en ouder i.r.t. aantal personen van 15 – 65 jaar	Waalre	68%	88,2%	88,4%	CBS – Bevolkings-statistiek 2018
			Landelijk	53%	69%	69,6%	

Wat willen we bereiken

Waalre heeft de ambitie om de meest aantrekkelijke woongemeente van Brabant te zijn en te blijven. In het bijzonder werken we aan behoud en versterking van de positie van Waalre in de stedelijke regio Eindhoven als aantrekkelijke, groene woongemeente met een recreatief aantrekkelijk buitengebied. Om deze ambitie te behalen wordt op lokaal en regionaal niveau samengewerkt. Ook treedt de gemeente hiervoor stimulerend en faciliterend op richting marktpartijen. Daarnaast wil de gemeente de eigen verantwoordelijkheid van inwoners stimuleren bijvoorbeeld door projecten als (collectief) particulier opdrachtgeverschap.

Realiseren van meerdere ruimtelijke visies:

- Structuurvisie (2013) (overall visie)
- Woonvisie (2017)
- Ontwikkelingsscenario winkelcentrum Den Hof (2013)
- Centrumvisie Waalre-dorp (2012)
- Gebiedsvisie Waalre Noord (2007)
- Gebiedsvisie Westrand Waalre (2011)
- Gebiedsvisie 't Hazzo en omgeving (2016)

implementatie nieuwe Omgevingswet

Wat willen we bereiken

De nieuwe Omgevingswet integreert zo'n 26 wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving (bouwen, milieu, waterbeheer, ruimtelijke ordening, monumentenzorg en natuur). Als deze nieuwe Omgevingswet over enkele jaren in werking treedt willen we daar klaar voor zijn; zowel voor wat betreft de organisatie, het beleid, de regels, de processen als de taken en verantwoordelijkheden.

Periode 2014-2018

Aan de hand van een plan van aanpak bereiden we ons de komende jaren gestructureerd en integraal voor op alle veranderingen binnen het ruimtelijk domein die deze nieuwe wet met zich meebrengt.

Jaar 2018

- door de organisatie zijn vervolgstappen gezet voor een goede implementatie van de nieuwe Omgevingswet in de volle breedte op basis van de aangepaste planning vanuit het Rijk alsook op basis van ons eigen Plan van aanpak. Daar waar mogelijk is dit gebeurd in regionale samenwerking.
- De ambitie en de invulling van de lokale beleidsvrijheid is samen met de (nieuwe) gemeenteraad verder verkend en bepaald.
- Er is gestart met voorbereidingen om te komen tot een integrale Omgevingsvisie, zijnde één kaderstellend strategisch beleidsdocument voor het gehele ruimtelijke domein van de gemeente.

Wat is gerealiseerd in 2018

- Op 4 december 2018 heeft de gemeenteraad het Startdocument "Omgevingswet Waalre" vastgesteld. Hierin zijn de uitgangspunten voor de verdere implementatie van de Omgevingswet vastgesteld. Ook is daarin aangegeven dat we met de gemeenten Best en Veldhoven verkennen hoe we de implementatie van de Omgevingswet gezamenlijk kunnen oppakken.
- In het Startdocument is aangegeven dat in 2019 zal worden gestart met de voorbereidingen om te komen tot een integrale Omgevingsvisie.

Wonen

Wat willen we bereiken

- Waalre heeft de ambitie om de meest aantrekkelijke woongemeente van Brabant te zijn en te blijven.
- De bouw van nieuwe woningen sluit aan op de behoefte en wensen van onze inwoners alsook die van de regio. Hierbij is speciale aandacht voor starters, jonge gezinnen en senioren.
- Een duidelijk en realistisch toekomstperspectief voor de Waalrese verzorgingstehuizen Hoevenakkers en 't Laar.
- Behouden van een verpleeghuis in Waalre.
- Voldoen aan onze taakstelling voor huisvesting statushouders

Wat gaan we er voor doen

Periode 2014-2018

- Intensiveren regionale samenwerking binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven op het thema 'Wonen'. In het bestuursconvenant Stedelijk Gebied zijn al samenwerkingsafspraken op het gebied van wonen gemaakt over planning, programmering en herontwikkeling woonlocaties, omvang sociale woningvoorraad en grondprijssystematiek.
- Continu herijken en bijstellen van plannen met externe partijen; mede als gevolg van de veranderende omstandigheden op de woningmarkt en andere externe omstandigheden.
- Jaarlijks actualiseren (en eventueel bijstellen) van plannen op sub-regionaal niveau (opgenomen in convenant Stedelijk Gebied).
- Uitwerken regionale afspraken binnen het stedelijk gebied Eindhoven. Hierbij gaat naast nieuwbouwaantallen meer aandacht uit naar inzet bestaande woningvoorraad en woningtoewijzing.
- Realisatie van het gemeentelijk woningbouwprogramma binnen de kaders van onze Woonvisie op diverse locaties zoals Waalre Noord (diverse fasen), Brabantia-terrein, 't Hazzo en omgeving, Kendix, Molenstraat-Dreefstraat, Schoonoordstraat en Beekdael. Hierbij hebben we speciale aandacht voor:
 1. Starters, jonge gezinnen en senioren,
 2. collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO),
 3. Het realiseren van middel dure huurwoningen (om doorstroming te bevorderen).
- Ontwikkelen beleid voor huisvesting van senioren (levensloopbestendige woonvormen en inzet van smart homes/assistent living/domotica).

Jaar 2018

- Na een intensief overleg met de gezamenlijke gemeenten is er een nieuw Afsprakenkader Wonen in het Stedelijk Gebied vastgesteld. De consequenties hiervan, ook in financiële zin (relatie met gemeentelijke bouwgrondexploitatie), zijn in beeld gebracht.
- De bouw van het appartementencomplex De Meeris is afgerond, appartementen en park zijn opgeleverd.
- Voor de locatie Heistraat-noord, fase 2 is het bestemmingsplan in werking getreden, de woningen zijn verkocht en locatie is bouwrijp gemaakt. Realisatie van woningen met verwachte oplevering eind 2018.
- De ontwikkeling van fase Heistraat-zuid, fase 1 in het plan Waalre-noord is gestart: er is een anterieure overeenkomst met ontwikkelaar, een stedenbouwkundig plan en beeldkwaliteitsplan is vastgesteld en een bestemmingsplan is in procedure gebracht.
- Op het Brabantia-terrein is de bouw van koopwoningen in uitvoering, die door een CPO project zijn ontwikkeld. Voor een deel van de locatie heeft een herontwikkeling plaatsgevonden en wordt een nieuw bestemmingsplan in procedure gebracht.
- Het CPO project voor senioren op de Beekdael (locatie Ekenrooisestraat) is in 2018 opgeleverd, ook de bouwkavels zijn verkocht en woningen worden gerealiseerd.

- In overleg met betrokken partijen is een duidelijk en realistisch toekomstperspectief voor de Waalrese verzorgingstehuizen Hoevenakkers en 't Laar, inclusief verpleeghuis, gerealiseerd.
- Op basis van de nieuwe Woningwet zijn prestatieafspraken gemaakt met de woningcorporaties.
- De sociale woningvoorraad is vergroot door realisatie van tijdelijke wooneenheden in Waalre en Aalst.
- Samen met de woningcorporaties, de Stichting Steunpunt Vluchtelingen Waalre en het CMD is de taakstelling voor huisvesting statushouders ingevuld.

Wat is gerealiseerd in 2018

- In de raadsvergadering van 16 december 2017 is, als onderdeel van de Samenwerkingsagenda 2018-2025, separaat het Afsprakenkader Wonen 2017 Stedelijk Gebied Eindhoven vastgesteld. Een deel van Afspraken is uitgewerkt in een bestuursopdracht, die is afgerond in de notitie "Resultaat Bestuursopdracht Negen Majeure Locaties". In mei 2018 is een raadsinformatiebrief over de rapportage verstuurd.
- Onderdeel van het Afsprakenkader is ook dat er veel ruimte is gegeven voor woningbouwplannen op inbreidingslocaties. Hierdoor (en ook vooruitlopend hierop) zijn meerdere bouwplannen in ontwikkeling genomen, die in aantal hoger is dan de groei van de eigen woningbehoefte. Op de volgende locaties zijn woningen opgeleverd: Wonen hartje Waalre, Schoonoordstraat, Zorgvilla Leesakker, Beekdael en Brabantiaaterein. Er heeft planontwikkeling plaatsgevonden op de locaties Gestelsestraat 16, De Leesakker, De Smaragd, Eindhovenseweg 24, Molenstraat 8, Markt 14, Berkenlaan, winkelcentrum De Voldijn, Michiel de Ruyterstraat, Willibrordushof, gebiedsontwikkeling 't Hazzo en omgeving en op het perceel van de boerderij Frederik Hendrikstraat.
- Op basis van het Afsprakenkader is de ontwikkeling van de volgende fase van de majeure locatie Waalre-noord (locatie Heistraat zuid fase 2) opgepakt. Hiervoor is een aantal scenario's met mogelijke verkaveling opgesteld. Presentatie heeft inmiddels plaatsgevonden en in 2019 zal hierover besluitvorming plaatsvinden. De gevolgen voor de bouwgrondexploitatie kunnen pas hierna worden aangegeven.
- De bouw van het appartementencomplex De Meeris is afgerond, appartementen zijn opgeleverd en bewoond. De grondwerkzaamheden voor het park zijn in 2018 afgerond en er is gestart met de inrichting. Afronding zal in 2019 plaatsvinden.
- Het bestemmingsplan voor Heistraat-noord, fase 2 is in 2017 vastgesteld en in werking getreden. Begin 2018 is de locatie in opdracht van de gemeente bouwrijp gemaakt. Medio 2018 zijn alle woningen van dit plan "the Lodge" verkocht en is gestart met de bouw. Oplevering is medio 2019 voorzien.
- Met de ontwikkelaar van locatie Heistraat-zuid, fase 1 is op 17 mei 2018 de anterieure overeenkomst getekend. Begin 2018 is het Stedenbouwkundig plan en Beeldkwaliteitsplan van het plan 'de Boslaantjes' door het college vastgesteld en aan de raad gepresenteerd. Eind 2018 is het voorontwerp bestemmingsplan ter inzage gelegd. De raad is hierover met een brief geïnformeerd.
- In 2018 zijn de grondgebonden koopwoningen op het Brabantiaaterein opgeleverd en is gestart met het woonrijp maken. Er hebben gesprekken plaatsgevonden over een gewijzigde herontwikkeling van de nog niet bebouwde delen van de locatie. Dit loopt nog door in 2019.
- Het CPO-project Beekdael met seniorenwoningen is opgeleverd. De overige bouw kavels zijn allen verkocht en voor een deel in aanbouw.

- Er hebben verkennende gesprekken met RSZK plaatsgevonden over de toekomst van de verzorgingstehuizen. De intentie is om het verpleeghuis 't Laar te vervangen door een nieuw gebouw, de gesprekken hierover lopen door.
- Vanwege het ontbreken van een actuele Woonvisie zijn er geen nieuwe prestatieafspraken gemaakt met de woningcorporaties. Wel is overeengekomen dat de een jaar eerder gemaakte meerjarige afspraken worden voortgezet. In 2018 is door de raad een Plan van Aanpak, met een uitgebreid participatietraject, vastgesteld om te komen tot een nieuwe Woonvisie. In 2018 is er een Wooncafé georganiseerd rondom het thema 'goed wonen in Waalre'. Tevens is er een online platform geweest, gericht op de jongeren. Daarnaast is er een vragenronde geweest onder het Inwonerpanel. Deze werkzaamheden zullen leiden tot het aanbieden van een 'Visie op goed Wonen' in 2019.
- Er is veel overleg geweest met 'Thuis over de realisatie van tijdelijke wooneenheden aan de Meester Slootsweg (tiny houses), met name ook over de financiering. De intentie is om de ontwikkeling door te zetten.
- Begin 2018 is in goede samenwerking met alle partijen de gehele taakstelling voor huisvesting van statushouders, inclusief de eerder opgelopen achterstand, ingevuld. Helaas is er in de loop van 2018, mede door een specifieke en lastig in te vullen koppeling, weer een achterstand ontstaan. Deze zal naar verwachting in het eerste half jaar van 2019 weer worden ingelopen.

Centrumontwikkeling Waalre-dorp

Wat willen we bereiken

Realiseren en uitvoeren van de doelstellingen van de in 2012 vastgestelde Centrumvisie Waalre-dorp is een gezamenlijke opgave voor bestuur/raad, inwoners en ondernemers. In 2016 is een aanscherping vastgesteld van de oorspronkelijke Centrumvisie Waalre-dorp uit 2012. De thema's 'culinair', 'natuurlijk' en 'cultuurhistorisch' zijn benoemd als leidende thema's voor toekomstige ontwikkelingen in het gebied. De ambitie is onverminderd hoog: we werken er hard aan het centrum te verlevendigen, het winkelcentrum versterken, de ruimtelijke kwaliteit van het gebied vergroten en ruimte bieden aan evenementen en nieuwe initiatieven (onder meer op het gebied van recreatie en toerisme).

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Mede op basis van de notities "Waalre natuurlijk bijzonder" en "Samen aan de slag" verdere invulling geven aan de centrumontwikkeling;
- Versterking winkelcentrum en ontwikkeling locatie tankstation.
- Her-ontwikkelen pand voormalige bibliotheek Markt 21.
- Ontwerp en aanbesteding (gedeeltelijke) herinrichting openbaar gebied Markt en omgeving.
- Ontwikkelen driehoek Willibrorduslaan-Blokvenlaan-Wollenbergstraat.
- Stimuleren en faciliteren van particuliere initiatieven die passen in de Centrumvisie, zoals hoogwaardige horeca, cultuur, detailhandel-speciaalzaken e.d.
- Ondersteunen om te komen tot een goede her-invulling van de Willibrorduskerk aan de Markt.

Jaar 2018

- De herinrichting van de Markt en directe omgeving is afgerond.
- Evenementen en activiteiten die zorgen voor meer levendigheid op de heringerichte Markt zijn door gemeente gefaciliteerd en/of gestimuleerd.
- Voor de ontwikkeling van de 'driehoek' zijn de ruimtelijke kaders benoemd, is de procedure voor de verkoop doorlopen en is de concrete planvorming voor de herontwikkeling gestart.
- Horecaconcept in Markt 21 is ingevuld.

Wat is gerealiseerd in 2018

- In het voorjaar van 2018 is de herinrichting van de Markt afgerond. Het 'nieuwe' plein is op 7 en 8 april feestelijk in gebruik genomen met een drukbezocht en enthousiast ontvangen nieuw evenement: Spring!
- De voormalige bibliotheek aan de Markt 21 is in 2018 verbouwd door de nieuwe eigenaren die hierin, binnen de kaders van de Centrumvisie Waalre-dorp, een nieuwe horeca onderneming hebben gevestigd, die begin januari 2019 haar deuren heeft geopend.
- Er is een uitwerking gemaakt van de mogelijke stedenbouwkundige kaders voor de invulling van de Driehoek. Mede vanwege de gemeenteraadsverkiezingen is dit vertraagd, in 2019 zal, conform de wens van de raad, een voorstel met meerdere scenario's worden voorgelegd.
- In het kader van de totale centrumontwikkeling zijn in 2018 ook nog onderstaande stappen gezet:
 - De herontwikkeling van het voormalige Kendix-terrein is met de oplevering van de tweede fase (11 grondgebonden woningen en 24 appartementen) volledig ingevuld. Begin 2019 zal de inrichting van het openbaar gebied worden opgeleverd;
 - Voor de (voormalige) bedrijfslocatie op de hoek van de Willibrorduslaan en Bergstraat, is het bestemmingsplan vastgesteld dat de realisatie van de 40 woningen in het project Willibrordushof mogelijk maakt.
 - Ook is in 2018 een samenwerkingsovereenkomst met de huisartsen in Waalre-dorp afgesloten om te komen tot een centraal gezondheidscentrum in Waalre-dorp op een locatie naast sporthal Hoeveland. De besluitvorming over de ruimtelijke kaders daarbij heeft begin 2019 in de gemeenteraad plaatsgevonden.

Winkelcentrum Den Hof

Wat willen we bereiken

Samen met ondernemers (winkeliers en eigenaren) zorgen voor een toekomstbestendig winkelcentrum Den Hof. De ambitie voor versterking van winkelcentrum den Hof is verwoord in het rapport 'Den Hof ... volop kansen!'. Winkelcentrum Den Hof is compact, compleet en comfortabel. Compact omdat de winkels dicht bij elkaar liggen, rondom den Hof. Compleet vanwege het winkelaanbod, kansen worden gezien voor toevoeging van winkels in het middensegment en speciaalzaken. Comfortabel voor de consumenten en dat heeft met name betrekking op de bereikbaarheid, uitbreiding/versterking van de parkeervoorzieningen en de inrichting van de openbare ruimte.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Ondernemers, winkeliers, eigenaren en gemeente werken gezamenlijk aan de opgave om winkelcentrum Den Hof te versterken. Dit is een opgave waar meerdere jaren aan getrokken moet worden.
- Uitvoeren van diverse deelprojecten (ontwikkelingslocaties, bereikbaarheid & verkeer, gezamenlijke promotie & marketing) om gezamenlijke ambitie 'handen en voeten' te geven.
- Door middel van diverse maatregelen (bewegwijzering, reclame-uitingen, verkeersmaatregelen) de passanten op de huidige N69 naar het winkelcentrum toe halen.

Jaar 2018

- Op basis van de vastgestelde integrale visie op het Dorpshart Aalst is er een realisatiestrategie opgesteld.
- De Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) voor Den Hof is opgericht. Op basis van het activiteitenplan wordt op diverse fronten door de ondernemers en vastgoedeigenaren aan versterking van het dorpshart gewerkt.
- Er is een inspiratiedocument beeldkwaliteit voor Den Hof opgesteld.
- Er heeft regelmatig overleg met de stuurgroep Den Hof en het BIZ-bestuur plaats gevonden.

Wat is gerealiseerd in 2018

- De vastgestelde gebiedsvisie centrum Aalst- Eindhovenseweg is, onder andere samen met een raads werkgroep, eerst uitgewerkt in een Nota van Uitgangspunten voor het Vitaal dorpshart Aalst. Deze is in december 2018 door de raad vastgesteld. Hierdoor hebben zowel de realisatiestrategie als het inspiratiedocument vertraging opgelopen. Over de invulling van het vervolgproces om te komen tot een vitaal dorpshart Aalst is een voorstel opgesteld dat in het eerste kwartaal van 2019 in de raad wordt behandeld.
- De Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) Den Hof is opgericht. In dit eerste jaar hebben drie werkgroepen van ondernemers en eigenaren onder de vlag van de BIZ den Hof tal van activiteiten en evenementen georganiseerd. Denk aan braderie, kerstmarkt, sinterklaasactie, aanschaf sfeerverlichting.
- Er heeft 4 maal overleg met het BIZ bestuur plaatsgevonden en 5 maal is er overleg geweest met de stuurgroep Den Hof.

Herontwikkeling 't Hazzo en omgeving

Wat willen we bereiken

Een nieuwe invulling van het gebied rondom voormalig gemeenschapshuis 't Hazzo, dat met de bouw van het nieuwe multifunctionele gemeentehuis een groot deel van haar functies verliest. Hierbij wordt gekeken naar een groter gebied en de omvorming van een deel van het achtergelegen bedrijventerrein. Aandachtspunten zijn o.a. sociale woningbouw, woningen voor senioren en ontmoeten gekoppeld aan de sporthal. De

kaders voor deze herontwikkeling zijn vastgelegd in de gebiedsvisie voor 't Hazzo en omgeving van april 2017.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Realiseren van de sloop van het gemeenschapshuis en de bouw van een nieuwe kantine / ontmoetingsruimte.
- Het uitwerken van de stedenbouwkundige plannen en een bestemmingsplan voor de herontwikkeling van het gemeentelijk deel van het gebied.
- Vinden van een of meerdere partijen die de herontwikkeling van het gemeentelijk deel zal realiseren.
- In overleg met eigenaren in het overige gebied waarop de gebiedsvisie betrekking heeft, komen tot een uitgewerkt stedenbouwkundig plan en waar mogelijk doorvertaling hiervan in een bestemmings- of omgevingsplan.

Jaar 2018

- Zijn partijen gevonden en gecontracteerd die de uitvoering van de herontwikkeling van het gemeentelijk deel van het projectgebied zullen realiseren.
- Is een stedenbouwkundig plan en bouwprogramma voor de herontwikkeling uitgewerkt en doorvertaald in een bestemmingsplan dan wel omgevingsplan.
- Sloop van het bestaande gemeenschapshuis en (her)bouw van een kantine / ontmoetingsruimte.
- Planologische (bestemmingsplan)procedures ten behoeve van de herontwikkeling van de particuliere gronden binnen het projectgebied (oostzijde: Prunellalaan, Gestelsestraat en Akkerstraat).

Wat is gerealiseerd in 2018

- We hebben het gehele jaar samen met Woonbedrijf gewerkt aan de voorbereidingen voor de realisatie van de sociale huurwoningen in het gemeentelijk deel van het projectgebied.
- Op 6 februari 2018 heeft de gemeenteraad onder meer besloten in te stemmen met de bouw van sociale huurwoningen op een deel van het plangebied en het structuurontwerp voor de ombouw van 't Hazzo, waarbij de nieuw te realiseren kantine/ontmoetingsruimte zou worden gesitueerd aan de noordzijde (Prunellalaan). Hierna bleken er met name vanuit de zijde van de gebruikers bedenkingen te zijn bij deze situering. Dit heeft geleid tot een besluit op 6 november 2018 om ook een andere variant te onderzoeken, waarbij de kantine/ontmoetingsruimte aan de zuidzijde zou worden gesitueerd.
- Met alle belanghebbenden, waaronder gebruikers en omwonenden, is op basis van het besluit van 6 november een intensief traject gestart om de uiteindelijke keuze voor met name de situering van de kantine/ontmoetingsruimte en ombouw van 't Hazzo te kunnen maken. Besluitvorming hierover zal in 2019 plaats vinden. Om deze reden heeft nog geen vertaling in een bestemmingsplan dan wel omgevingsplan plaats gevonden.
- De voorbereidingen ten behoeve van de eerste fase van de sloop, die in 2019 wordt uitgevoerd, zijn getroffen en de hiervoor benodigde technische aanpassingen in het gebouw zijn gedaan.
- Met de particuliere partijen van de ontwikkelingslocaties op de hoek van de Gestelsestraat-Prunellalaan én de hoek Gestelsestraat-Akkerstraat is in 2018 overeenstemming bereikt over een stedenbouwkundige opzet en programmatische invulling van deze locaties. Begin 2019 wordt voor beide woningbouwlocaties het bestemmingsplantraject gestart.

Wat willen we bereiken

De regio Zuidoost-Brabant wil uitgroeien tot één van de best presterende regio's van Nederland en tot één van de meest technologisch innovatieve regio's van Europa (ambitie Brainport 2020). Lokaal willen we werken aan een versteviging van de positie van ons bedrijfsleven alsmede een aantrekkelijke woonomgeving bieden voor werknemers in de gehele Brainport.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Gezamenlijk aanpakken van de reductie van het overaanbod, leegstand en de herstructurering van werklocaties. Basis hiervoor is het bestuursconvenant Stedelijk Gebied waarin samenwerkingsafspraken zijn gemaakt over onder andere het thema 'werken'. Waalre is bestuurlijk trekker van het programma 'werklocaties' (bedrijventerreinen en kantoorlocaties). Overaanbod en onderlinge concurrentie van werklocaties moet daarmee worden voorkomen.
- Door de samenwerking binnen het 1-loket bekijken wij huisvestingsvraagstukken van bedrijven gezamenlijk en kunnen de meest passende locaties in de regio worden aangeboden. Zo behouden wij en trekken wij bedrijven aan voor de regio. Hierin past ook een gezamenlijke grondprijsystematiek. Een regionale samenwerking op economisch vlak draagt bij aan een goede match tussen vraag en aanbod en kan daarmee leegstand van panden (winkels, kantoren, bedrijfsgebouwen) helpen voorkomen.

Jaar 2018

- Er is een samenwerkingsagenda opgesteld voor de verdere versterking van de samenwerking binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven, onder andere op het thema Werken.
- Het Regionaal Ontwikkelfonds Werklocaties BV is opgericht en de eerste projecten zijn gehonoreerd. De Regionale Advies Commissie Detailhandel heeft diverse adviezen afgegeven. De uitgifte van bedrijventerreinen wordt gemonitord.
- Waalre heeft deelgenomen aan het 1-loket in het Stedelijk Gebied Eindhoven waar bedrijfshuisvestingsvraagstukken worden behandeld.

Wat is gerealiseerd in 2018

- De samenwerkingsagenda voor het Stedelijk Gebied Eindhoven is eind 2017 opgesteld. In de samenwerkingsagenda onder het thema economie zijn de volgende opgaven/onderdelen benoemd: steviger participeren in Brainport Eindhoven, Regionaal Ontwikkelfonds Werklocaties (ROW), kwaliteitsslag werklocaties, doorontwikkeling van het 1-Loket, verbeteren van het ondernemersklimaat voor (startende) ondernemers, verbinden arbeidsmarktregio's, grondprijsystematiek. Deze zijn (deels) opgepakt en verder uitgewerkt. Op 3 oktober 2018 heeft er een regioconferentie voor de raadsleden plaatsgevonden.
- Het Regionaal Ontwikkelfonds Werklocaties B.V. (ROW) is in 2018 opgericht. De eerste tranche voor subsidies vanuit het ROW is open gesteld. Het RACD heeft enkele adviezen uitgebracht.
- Waalre heeft de rol van secretaris in het 1-loket van het Stedelijk gebied Eindhoven vervuld. Jaarlijks wordt een monitoringrapportage opgesteld. Er hebben 12 vergaderingen van het 1-loket in 2018 plaats gevonden.

Recreatie en toerisme

Wat willen we bereiken

- Waalre regionaal positioneren als de 'groene' schakel c.q. toegangspoort tussen (de zuidzijde van) het stedelijk gebied Eindhoven en grotere, groene, recreatieve gebieden zoals 'de Kempen' en 'transnationaal park De Grote Heide'.
- De aantrekkelijkheid van het Waalrese buitengebied vergroten op het vlak van recreatie en toerisme; juist ook voor inwoners van het stedelijk gebied Eindhoven.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Kansrijke initiatieven op het gebied van recreatie en toerisme faciliteren en stimuleren. Dit gebeurt mede door de samenwerking met het bedrijfsleven en het Toeristisch Recreatief Platform Waalre (TRP Waalre).
- Blijven samenwerken in streekontwikkeling Boven-Dommel ter vergroting van de aantrekkelijkheid van het Waalrese buitengebied op recreatief en toeristisch vlak en waar gezamenlijk wordt gezocht naar financiering (waaronder subsidies).
- Ondersteunen initiatieven voor realisatie verblijfsaccommodaties, zoals uitbreiding camping de Volmolen, initiatief Bastion-hotel Diepenvoorde, bed & breakfast, kamperen bij de boer.
- Versterken van de recreatieve routenetwerken zoals de fiets- en wandelroutes en ruitersporen.
- Promotie van recreatief en toeristisch aanbod via bijvoorbeeld de toeristische website en wegwijzer.

Jaar 2018

- Het doorgaande ruiterroutenetwerk (planvorming) heeft samen met omliggende gemeenten en Visit Brabant vorm gekregen.
- De voorbereidingen van de bouw van horecapunt de Meeris zijn gestart.
- Voor het eerste jaar is er toeristenbelasting geheven.
- Promotie van het toeristisch recreatief aanbod in Waalre is samen met het bedrijfsleven opgepakt.
- Er heeft regelmatig overleg met het TRP Waalre plaatsgevonden.

Wat is gerealiseerd in 2018

- Er is, samen met gemeenten Eersel, Bergeijk, Valkenswaard en ondernemers een subsidieaanvraag bij Leader/N69 (subsidieregeling voor plattelandsontwikkeling) gedaan voor een ruiters- en menroute netwerk. Dit netwerk zal in 2019 worden gerealiseerd.
- Initiatiefnemer van horecapunt de Meeris heeft Leadersubsidie aangevraagd en gekregen. Het plan wordt verder ontwikkeld.
- Er is voor het eerste jaar toeristenbelasting opgelegd en geïnd. De opbrengsten zijn conform begroting.

- Het Toeristisch Recreatief Platform Waalre (TRP) heeft geen actieve rol meer vervuld, de stichting is slapend. Promotie van het toeristisch recreatief aanbod is mede diensgevolge niet opgepakt. Of en welke rol het TRP Waalre in de toekomst gaat vervullen zal bij de nog op te stellen Beleidsnota Toerisme en Recreatie moeten blijken.

Grenscorridor N69

Wat willen we bereiken

Verbeteren van de leefbaarheid, bereikbaarheid en andere ruimtelijke knelpunten door verdere invulling te geven aan het Gebiedsakkoord N69.

Wat gaan we er voor doen

Periode 2014-2018

Samenwerken met partijen in de uitvoering van;

- Project De Nieuwe verbinding (aanleg van de Westparallel).
- Project Gebiedsimpuls/Integraal Gebiedsplan (ter versterking van de ruimtelijke kwaliteiten).
- Project Nulplusmaatregelen (o.a. Fietspad Spoorbaantrace, Dynamisch Verkeersmanagement N69, aanleg HOV baan N69).
- Overdracht van de huidige N69 van de provincie naar de gemeenten.

Jaar 2018

- De gemeente Waalre en de provincie Noord-Brabant hebben overeenstemming bereikt over de overdracht van de N69 en hierover heeft besluitvorming plaatsgevonden. Feitelijke overdracht vindt plaats op het moment van openstelling van de Westparallel.
- Afhankelijk van de definitieve uitspraak van de Raad van State is gestart met de aanleg van de Westparallel.
- De aanleg van een HOV baan N69 en de maatregelen met betrekking tot Dynamisch verkeersmanagement zijn in voorbereiding en worden bij de herinrichting van de N69 meegenomen. Zie hiertoe ook Duurzaam door Waalre.
- Er wordt verder gewerkt aan het meerjaren uitvoeringsprogramma Grenscorridor N69 welke in 2017 is opgesteld en per deelgebied de projecten van het Gebiedsimpuls/Integraal Gebiedsplan bevat. Voor Waalre is in 2018 voorzien;
 - Afronden werkzaamheden aanleg recreatieve fietspaden + bruggen Dommeldal de Hogt;
 - Op 3 erven in het buitengebied zijn maatregelen genomen t.b.v. de Flora en Fauna;
 - Laanbeplanting langs 2 wegen is aangelegd;

Wat is gerealiseerd in 2018

- De openstelling van de Westparallel is voorzien eind 2021. De feitelijke overdracht van de huidige N69 door Aalst heeft dus nog niet plaatsgevonden.
- De aanleg van de HOV baan is opgenomen in de in 2018 vastgestelde nota van uitgangspunten. Zie verdere onder het hoofdstuk "Duurzaam door Waalre".
- Gebiedsimpuls;
 - De fietsbruggen zijn aangelegd. De fietspaden zijn deels aangelegd. Werkzaamheden lopen door in 2019.
 - Op 5 erven in het buitengebied zijn nestkasten en beplanting aangelegd.
 - De voorziene landschapsverbetering door middel van laanbeplanting maakt onderdeel uit van het kavelruilproject Dommeldal de Hogt. Als resultante hiervan gaat de gemeente beschikking krijgen over gronden langs wegen en paden waar de laanbeplanting op is voorzien. In 2019 kan dit worden gerealiseerd.

Duurzaam Door Waalre

Wat willen we bereiken

Het verbeteren van de woon- en leefomgeving en bereikbaarheid in de beide kernen zowel op het gebied van gezondheid en milieu als ruimtelijk en economisch:

- meer ruimte voor groen
- duurzame maatregelen
- verbeteren luchtkwaliteit
- verbeteren van de (verkeers)veiligheid
- verbeteren ruimtelijke kwaliteit
- verminderen barrièrewerking van de bestaande wegen
- inpassen HOV traject Eindhoven-Valkenswaard
- aantrekkelijkheid en bereikbaarheid van de winkelcentra vergroten en de centrumfunctie meer etaleren

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Een concreet, realistisch en financieel haalbaar plan opstellen dat voldoet aan de geformuleerde doelstellingen.
- Waar mogelijk de gekozen maatregelen voorbereiden zodat direct met de aanleg kan worden gestart na openingen van de nieuwe verbinding (Westparallel). Op dit moment voorzien eind 2019.

Jaar 2018

- Op basis van de in 2017 vastgestelde Integrale visie Dorpshart Aalst is voor de kern Aalst een Nota van Uitgangspunten uitgewerkt en vastgesteld. Er is een voorlopig ontwerp en definitief ontwerp vastgesteld.
- Voor de kern Waalre is de Nota van Uitgangspunten uitgewerkt en vastgesteld. Er is een voorlopig ontwerp en definitief ontwerp vastgesteld.

Wat is gerealiseerd in 2018

- Voor de uitwerking van de Nota van Uitgangspunten voor Dorpshart Aalst wordt verwezen naar het hoofdstuk "Winkelcentrum Den Hof".
- De Nota van Uitgangspunten Duurzaam Door Waalre, voor de herinrichting van de doorgaande wegen in de Aalst en Waalre, is in samenwerking met de

raads werkgroep en de denktanks tot stand gekomen. In december 2018 heeft de raad de Nota van Uitgangspunten vastgesteld.

- Het proces om te komen tot een voorlopig en definitief ontwerp is nog niet afgerond. De uitwerking van de Nota van Uitgangspunten heeft meer tijd gekost dan aanvankelijk gepland.

Reconstructie Buitengebied / landschapontwikkelingsplan

Wat willen we bereiken

Een bijdrage leveren aan een aantrekkelijk buitengebied voor de eigen inwoners, de regio, en de (agrarische en recreatieve) ondernemers in het gebied.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Actief blijven op het gebied van de regionale aanpak met betrekking tot de reconstructie van het buitengebied.
- Concrete maatregelen uitvoeren (zoals landschap- en natuurontwikkeling, ontwikkeling landgoederen, ontwikkeling natuurpoort, realisatie Dommelpad, gebiedsontwikkeling camping de Volmolen e.d.) die passen binnen de actuele visies op het buitengebied van Waalre en het nog op te stellen landschapontwikkelingsplan.
- Stimuleren en faciliteren (o.a. procedureel) van particuliere initiatieven die passen in de actuele visies op het buitengebied van Waalre.
- Doorvertaling maken van de actuele visies op het buitengebied van Waalre in een integraal allesomvattend bestemmingsplan Buitengebied (actualisatie beleid, doorvertaling beleid hogere overheden, landschapsinvesteringsregeling e.d.).

Jaar 2018

- Is de gemeente Waalre daadwerkelijk uit de Coöperatie Boven Dommel getreden;
- Is een inrichtingsvisie opgesteld voor landgoed Achtervoorde en wordt de ruimtelijke procedure opgestart;
- Wordt gewerkt aan het meerjarig uitvoeringsprogramma LOP (Landschap OntwikkelingsProgramma). Concreet betekent dit voor Waalre in 2018;
 - Gaat het LOP afstemmingsplatform van start. De gemeente en partners van de gemeente (ZLTO, Natuurmonumenten, Brabants Landschap, IVN, TRP, Stichting Waalres Erfgoed) stemmen hierin af waar zij met elkaar mee bezig zijn in het buitengebied;
 - Zijn met de ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte afspraken gemaakt over een toekomstige Ruimte voor Ruimte ontwikkeling.

Wat is gerealiseerd in 2018

- Begin 2018 is de gemeente uit de Coöperatie Boven Dommel getreden;
- Samen met de ontwikkelaar is een inrichtingsvisie voor het landgoed Achtervoorde opgesteld. De ontwikkelaar heeft ook een concept bestemmingsplan opgesteld. Behandeling hiervan is voorzien in 2019.
- LOP;
 - Het platform is in 2018 nog niet van start gegaan in afwachting van de nog op te stellen integrale Omgevingsvisie. Bilateraal is wel met de afzonderlijke partijen gesproken over concrete projecten in het buitengebied.
 - In samenwerking met het Waterschap is 2018 is het beekherstelproject Achtereind (hermeandering Tongelreep) aangelegd en opgeleverd.
 - In het kader van afsprakenkader wonen 2017 (Stedelijk Gebied) is verkennend gesproken met de ontwikkelingsmaatschappij Ruimte-voor Ruimte, onder andere over hun mogelijke rol bij de toekomstige ontwikkeling van woningbouwlocatie Ekenrooi-zuid.

BusinessCase Dommeldal De Hogt

Wat willen we bereiken

Een bijdrage leveren aan een aantrekkelijk gebied voor inwoners, ondernemers en recreanten. Hierbij voldoen aan de doelstellingen van het Rijk en de provincie op het gebied van natuur zoals het vergroten van biodiversiteit en creëren van ecologische verbindingen.

In dit project werkt de gemeente Waalre intensief samen met de gemeente Veldhoven en Eindhoven die op dezelfde manier een deel van hun buitengebied ontwikkelen. Dit is niet alleen een impuls voor Waalre, maar voor de hele regio.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Op basis van een samenwerkingsovereenkomst met Eindhoven en Veldhoven wordt gewerkt aan het ontwikkelen van het buitengebied door kavelruil en het beschikbaar stellen van de beoogde gronden voor natuurcompensatie, landschaps- en natuurontwikkeling. Hierdoor wordt het toeristisch profiel van de gemeente versterkt, alsmede door de aanleg van het Dommelpad, een fiets- en wandelverbinding met Veldhoven en andere wandel- en fietspaden).

Jaar 2018

- Uitvoering gegeven aan de projecten uit het uitvoeringsprogramma Grenscorridor N69 (zie hiervoor), inclusief afronding van de aanleg van de fietspaden;
- Afronden van de inrichting natuurcompensatie t.b.v. van de woonwijk Waalre Noord;
- Grondoverdracht en inrichting van de eerste 4 hectare van het Natuur Netwerk Brabant in het gebied ten oosten van de OLV Dijk;
- Uitvoering van de vertraagde kavelruil 2017

Wat is gerealiseerd in 2018

- De 2 fietsbruggen in Dommeldal de Hogt zijn aangelegd en er is gestart met de aanleg van de recreatieve fietspaden. Werkzaamheden worden afgerond in 2019.
- De inrichting van de natuurcompensatie woonwijk Waalre Noord (uitsluitend van wat nu aan bebouwing is gerealiseerd) is vrijwel afgerond. Van de laatste

natuurkamers is het hekwerk reeds gerealiseerd. Met ingang van 2019 zijn deze kamers ook pachtvrij waarna verdere inrichting volgt;

- De grondoverdracht van de eerste 4 hectare van het NNB heeft plaatsgevonden. Natuurmonumenten heeft in samenspraak met de gemeente en de provincie een inrichtingsplan voor de dit gebied opgesteld. Daadwerkelijke inrichting is voorzien in 2019.
- De kavelruil heeft een verdere doorstart gehad. Deelnemers zijn akkoord met het ruilplan, taxaties en nadere voorwaarden. De gemeente heeft in december 2018 de besluitvorming afgerond. Daadwerkelijke aktepassering zal plaatsvinden in 2019.

Wat heeft het gekost

omschrijving		rekening 2016	rekening 2017	begroting 2018	rekening 2018
LASTEN					
000	Salariskosten economische ontwikkeling		39	46	45
000	Salariskosten bedrijvenloket		11	8	7
000	Salariskosten ruimtelijke ordening		378	418	389
000	Salariskosten grondexploitatie		125	136	133
000	Overhead grondexploitatie		190	218	213
310	Handel, ambacht en industrie	178	20	84	64
311	Baten marktgelden	-	-	-	-
810	Ruimtelijke ordening	1.746	217	258	277
821	Stads- en dorpsvernieuwing	185	16	16	15
830	Bouwgrondexploitatie	1.454	2.982	2.008	4.327
Totaal lasten ruimtelijke ontw. en economie		3.563	3.978	3.192	5.470
BATEN					
310	Handel, ambacht en industrie	2	6	45	45
311	Baten marktgelden	7	5	7	6
810	Ruimtelijke ordening	1.621	330	701	673
821	Stads- en dorpsvernieuwing	2	-	-	-
830	Bouwgrondexploitatie	1.485	4.238	3.442	5.907
Totaal baten ruimtelijke ontw. en economie		3.117	4.579	4.195	6.631
per saldo ruimtelijke ontw. en economie		446-	601	1.003	1.161

Verschillenverklaring rekening 2018 ten opzichte van de begroting 2018

000	Salariskosten economische ontwikkeling	1	voordeel
000	Salariskosten bedrijvenloket	1	voordeel
000	Salariskosten ruimtelijke ordening	29	voordeel
000	Salariskosten grondexploitatie	3	voordeel
000	Overhead grondexploitatie	5	voordeel
310	Handel, ambacht en industrie	20	voordeel
311	Baten marktgelden	1-	nadeel
810	Ruimtelijke ordening	47-	nadeel
821	Stads- en dorpsvernieuwing	1	voordeel
830	Bouwgrondexploitatie	146	voordeel
totaal		158	voordeel

000 Salariskosten

- Voor een toelichting op de salaris- en personeelskosten wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering

000 Overhead

- Door lagere kosten voor materiele overhead (zie algemene dekkingsmiddelen) is de doorberekening van deze materiele overhead naar de thema's ook lager

310 Handel, ambacht en industrie

- De beleidsnota Toerisme en Recreatie met een uitvoeringsprogramma zal in 2020 door de raad worden vastgesteld. Hierin zal duidelijk worden in welke projecten/acties wordt geïnvesteerd

311 Baten markt gelden

- Geen verschil van betekenis

810 Ruimtelijke ordening

- In 2018 zijn inkomsten geraamd voor bijdragen van ontwikkelaars/initiatiefnemers aan ruimtelijke plannen. Met hen is een zgn. anterieure overeenkomst gesloten. Deze inkomsten zijn in 2018 minder hoog dan geraamd doordat enkele projecten vertraging hebben opgelopen door ingediende zienswijzen. Daardoor worden de geplande inkomsten niet in 2018, maar pas in boekjaar 2019 gerealiseerd

821 Stads- en dorpsvernieuwing

- Geen verschil van betekenis

830 Bouwgrondexploitatie

- De definitieve winstneming op bouwgrondexploitaties voor het jaar 2018 valt in totaal ca. € 30.000 lager uit t.o.v. de geraamde winstneming van € 1.264.505 bij de 8^e Turap 2018. Omdat we een lager percentage van onze geraamde uitgaven hebben gerealiseerd per 31-12-2018 valt de winstneming ook lager uit
- In de bouwgrondexploitatie Centrumplan Waalre-dorp is een herinrichting van de Markt in Waalre-dorp gerealiseerd. De dekking voor deze investering bedraagt o.a. een bijdrage van € 200.000 vanuit het 'lokaal fonds', waarin de centrumontwikkeling is benoemd als een van de doelprojecten. Deze bijdrage zorgt voor een voordeel in 2018 omdat de uitgaven voor de herinrichting van de markt deels in eerdere jaren zijn gerealiseerd

Prog. Algemeen bestuur en Veiligheid (Thema 10 Algemeen bestuur)

Dit thema gaat over zaken met betrekking tot de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders, de griffie, de bestuurlijke samenwerking en de ondersteuning die de gemeenteraad krijgt van de rekenkamercommissie. De bestuursvorm die Waalre gekozen heeft is die van netwerkgemeente.

Onze uitdaging is het organiseren en optimaliseren van dienstverlening en lokale democratie in die netwerkgemeente.

Om die uitdaging aan te (blijven) kunnen zijn wij actief bezig met de veranderende rol van de overheid, hetgeen een herbezinning op de invulling van de bestuurlijke rollen betekent voor de bestuurlijke organisatie. Voor de ambtelijke organisatie staan daarbij ondernemerschap, leren, flexibiliteit, talentontwikkeling, co-creatie en innovatieve werkmethoden centraal. In Waalre hebben we gekozen voor een overheid die er niet alleen vóór de inwoners is, maar zeker ook ván de inwoners.

Bestuursorganen

Wat willen we bereiken

Taken en verantwoordelijkheden dienen in het belang van de inwoner van Waalre belegd te worden waar ze het meest effectief en efficiënt uitgevoerd kunnen worden. Soms samen met de inwoners, soms zelf en soms samen met andere overheden, instellingen en/of het bedrijfsleven. Waar we voorheen heel veel zelf deden, zien we een verschuiving van taken en verantwoordelijkheden naar verschillende samenwerkingsverbanden.

Voor de raad vraagt dit meer dan voorheen om het stellen van heldere kaders ten dienste van de controlerende taak en op hoofdlijnen het debat voeren. De besluitvorming van de raad is zodanig ingericht dat (organisaties van) inwoners invloed kunnen hebben op de planvorming van de gemeente. Het college is op basis van de gestelde kaders verantwoordelijk voor een adequate uitvoering en draagt daarbij zorg voor een adequate en actieve informatie aan de raad. Raad, college en ambtelijke organisatie zijn complementair aan elkaar bij het opstellen en uitvoeren van beleid. Waar het kan wordt een beleidsarme benadering gekozen.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Taken en verantwoordelijkheden zijn in het belang van de inwoner van Waalre belegd waar ze het meest effectief en efficiënt uitgevoerd kunnen worden. Hiertoe zijn voorstellen gedaan in het kader van het traject De Kracht van Waalre.
- Burgerparticipatie heeft een prominente rol in Waalre in de beleidsvorming en – uitvoering gekregen.
- De gemeenteraad heeft zaken overgelaten aan inwoners, “maatschappelijk middenveld” en samenwerkingsverbanden.
- De bestuurskracht van Waalre is verder versterkt in lijn met de notitie De Kracht van Waalre.

Jaar 2018

- Een startnotitie voor beleid en een aanpak aangaande burgerparticipatie in zijn algemeenheid en burgerinitiatieven in het bijzonder is vastgesteld en hier is uitvoering gegeven.
- Een burgerpeiling, een burgerpanel en een klankbordgroep De Kracht van Waalre zijn gestart en hebben informatie opgeleverd die is gebruikt om met onze dienstverlening nog beter aan te sluiten bij de wensen van onze inwoner.
- Met de verhuizing naar het nieuwe gemeentehuis is op de volgende terreinen een vernieuwende werkwijze geïmplementeerd:
 1. Het nieuwe samenwerken.
 2. Het zaakgericht werken.
 3. Het nieuwe dienstverleningsconcept.
- In de gemeenteraad is de discussie gevoerd welke opgaven in de regio belegd kunnen worden, welke opgaven we aan onszelf willen houden en in hoeverre we deze laatste in samenwerking met inwoners willen doen.

Wat is gerealiseerd in 2018

- Op 20 februari 2018 is de Kadernota burgerparticipatie en burgerinitiatieven door de raad vastgesteld. Een motie is aangenomen om deze kadernota door te vertalen naar een plan van aanpak.
- De uitkomsten van de Burgerpeiling die eind 2017 is gehouden zijn in 2018 verwerkt en in de organisatie op de verschillende thema's gebruikt om verbeteringen door te voeren. Met name de "open antwoorden" gaven inzicht in enkele belangrijke aandachtspunten, zoals de bezorging van De Schakel, het groen(onderhoud) en het wegonderhoud. Op deze punten is direct ingezet.
- Het Inwonerspanel (voorheen Burgerpanel) is gebruikt om de mening van inwoners te peilen op het gebied van Veiligheid, Wonen en Vuurwerk. Inmiddels is het Inwonerspanel ook zelf via deze peiling geëvalueerd. Het instrument is positief beoordeeld.
- De klankbordgroep De Kracht van Waalre is periodiek bijeen gekomen en heeft een advies uitgebracht op de Kadernota burgerparticipatie en burgerinitiatieven, het strategische communicatieplan en de Visie op goed wonen.
- Het nieuwe samenwerken is vanaf de ingebruikname van Het Huis van Waalre geïmplementeerd en inmiddels geëvalueerd. Naar aanleiding daarvan wordt het concept doorontwikkeld.
- Het zaakgericht werken is en wordt stapsgewijs verder geïmplementeerd (per proces).
- Het nieuwe dienstverleningsconcept wordt verder doorontwikkeld. Een jaar in het Huis van Waalre heeft veel tevreden klanten opgeleverd, maar ook inzichten hoe zaken nog beter zouden kunnen. Belangrijk aandachtspunt hierbij is de verbetering van de telefonische bereikbaarheid.
- De gemeenteraad heeft de discussie over regionale opgaven gevoerd aan de hand van eerder door de raad vastgestelde criteria en met behulp van de Mentimeter. Dit gesprek is gevoerd in relatie tot het onderzoek van de rekenkamercommissie Intergemeentelijke samenwerking. Doelstelling was niet een in beton gegoten uitkomst, maar meer een denkoefening over de positie van Waalre in de regio.

Rekenkamercommissie

Wat willen we bereiken

Een effectieve en efficiënte werking van de rekenkamercommissie, die de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur onderzoekt.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

De rekenkamercommissie voert 1 á 2 onderzoeken per jaar uit aan de hand van de volgende vragen:

1. Heeft het gemeentebestuur (college en raad) bereikt wat ze wilde bereiken?
2. Heeft het gemeentebestuur gedaan wat het zou doen?
3. Heeft dit gekost wat het mocht kosten en zijn daarbij de (vastgelegde) regels en afspraken nageleefd?

Jaar 2018

- In 2018 zijn twee onderzoeken gedaan die aansluiten op de sturingswensen van de Raad. De thema's sluiten aan op de vraagstukken waar de Raad, College en organisatie mee bezig is.

Wat is gerealiseerd in 2018

- Het onderzoek "Samen is soms beter" over Intergemeentelijke samenwerking is afgerond en het onderzoek "De volksvertegenwoordigende rol van de raad" is in 2018 gestart en zal in 2019 afgerond worden.

Bestuurlijke samenwerking

Wat willen we bereiken

Taken en verantwoordelijkheden zijn daar belegd waar de grootste kwaliteit wordt behaald. Dat betekent dat een aantal taken beter in (regionaal) samenwerkingsverband gedaan kunnen worden. Hier zullen dan ook goede resultaten behaald worden.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- De vertegenwoordigers van de gemeente Waalre hebben zich betrouwbare samenwerkingspartners in de regio getoond en hebben positief bijgedragen aan de gezamenlijk behaalde resultaten, niet alleen voor Waalre, maar voor de (sub)regio als geheel.

Jaar 2018

- Besluitvorming ten aanzien van de doorontwikkeling Metropoolregio Eindhoven en Stedelijk Gebied Eindhoven is steeds getoetst aan de visie De Kracht van Waalre.
- De samenwerking binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven is verstrekt en de inzet van Waalre is structureel geborgd.
- De samenwerking in de Dommelvallei+ is bestendigd en zorgt ervoor dat Waalre kan inspelen op de behoefte van de klant.
- Op basis van een convenant met Veldhoven hebben we over en weer geprofiteerd van elkaars sterke kanten en zijn we meer geworden dan incidentele samenwerkingspartners.
- Wij zijn voortdurend alert geweest op mogelijkheden van bestuurlijke samenwerking, die voor Waalre en onze partners een meerwaarde zou kunnen opleveren.

Wat is gerealiseerd in 2018

- Zowel op de Bouwstenennotitie en het Samenwerkingsakkoord van de Metropoolregio Eindhoven, als de Samenwerkingsagenda van het Stedelijk Gebied heeft de gemeenteraad zienswijzen ingediend met als uitgangspunt de visie De Kracht van Waalre.
- De Samenwerkingsagenda 2018-2025 is vastgesteld en op basis daarvan is de samenwerking doorontwikkeld. Ook in de nieuwe bestuursperiode wordt Waalre in de diverse gremia bestuurlijk vertegenwoordigd.
- Een groep raadsleden is naar aanleiding van een motie enkele keren bijeen geweest om de betrokkenheid van raden in het Stedelijk Gebied te vergroten. Dit heeft geresulteerd in een "Oproep aan de Gemeenteraden".
- In 2018 is de regionale samenwerking op inkoop van jeugdhulp herijkt. Er is in gezamenlijkheid met de 21 gemeenten besloten om twee inkoopregio's te vormen. De gemeente Waalre werkt met inkoop nu samen met de Dommelvallei, Peelgemeenten en Helmond. Er blijft verbinding op de schaal van 21 op de onderwerpen jeugdbescherming en – reclassering, Veilig Thuis en jeugdzorgplus. De doorontwikkeling van de Producten Diensten Catalogus t.a.v. de Wmo is gestart in samenwerking met de Dommelvallei+ gemeenten.
- De samenwerking met Veldhoven is over het algemeen goed verlopen en op sommige terreinen, zoals Werk en Inkomen en Handhaving, versterkt. Op het terrein van ICT is in 2018 de samenwerking met Veldhoven omgezet naar een private partij.
- In 2018 zijn de eerste gesprekken gestart om de mogelijkheid tot samenwerking op het gebied van de Omgevingswet te onderzoeken. Dit heeft inmiddels geresulteerd in een samenwerkingsafspraken tussen de gemeenten Veldhoven en Best.

Wat heeft het gekost

omschrijving		rekening 2016	rekening 2017	begroting 2018	rekening 2018
LASTEN					
000	Salariskosten bestuur		-	-	-
001	Bestuursorganen	2.705	1.078	1.381	1.577
002	Bestuursondersteuning college van b&w	755	59	83	69
005	Bestuurlijke samenwerking	514	391	428	412
006	Bestuursonderst.raad en rekenkamer(functie)	268	228	240	232
	Totaal lasten algemeen bestuur	4.242	1.756	2.132	2.290
BATEN					
001	Bestuursorganen	1.020	32	18	18
002	Bestuursondersteuning college van b&w	-	-	-	-
005	Bestuurlijke samenwerking	72	64	-	9
006	Bestuursonderst.raad en rekenkamer(functie)	-	-	-	-
	Totaal baten algemeen bestuur	1.092	96	18	27
	per saldo algemeen bestuur	3.150-	1.660-	2.114-	2.263-

Verschillenverklaring rekening 2018 ten opzichte van de begroting 2018

000	Salariskosten bestuur	-	
001	Bestuursorganen	196-	nadeel
002	Bestuursondersteuning college van b&w	14	voordeel
005	Bestuurlijke samenwerking	25	voordeel
006	Bestuursonderst.raad en rekenkamer(functie)	8	voordeel
	totaal	149-	Nadeel

000 Salariskosten

- Voor een toelichting op de salaris- en personeelskosten wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering

001 Bestuursorganen

- Als gevolg van een herrekening van bij de gemeente Waalre staande pensioengelden van enkele oud-wethouders dient er een bijstorting van € 183.000 plaats te vinden
- In 2018 zijn er enkele niet begrote intakegesprekken van onze oud-wethouders geweest met een externe partij

002 Bestuursondersteuning college B&W

- De post buitenlandse betrekkingen is in 2018 niet helemaal gebruikt

005 Bestuurlijke samenwerking

- In verband met de nieuwe samenwerkingsagenda zijn de budgetten voor het stedelijk gebied voor 2018 niet geheel uitgegeven

006 Bestuursondersteuning raad en rekenkamer(functie)

- In 2018 is er een voordeel op personeelskosten van de griffie door het niet invullen van een deel van de vacature

Prog. Algemeen bestuur en Veiligheid (Thema 11 Veiligheid)

Veiligheid is een belangrijke voorwaarde voor een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. Veiligheid gaat verder dan alleen het aanpakken en bestrijden van criminaliteit. Het vergt sociale en fysieke investeringen, goed beheer en onderhoud van de buitenruimte en toezicht en handhaving op naleving van de vigerende wet- en regelgeving.

De laatste jaren heeft het veiligheidsbeleid binnen de gemeente een enorme vlucht genomen. Het politiemonopolie op veiligheid in de openbare ruimte is verleden tijd. Aanpak van (georganiseerde) criminaliteit en ondermijning van de samenleving is niet meer alleen het exclusieve probleem van de strafrechtketen. Ook burgers en ondernemers spelen een steeds belangrijkere rol in de aanpak van (on)veiligheid.

Als gemeente treden wij adequaat op als de openbare orde en veiligheid in het geding zijn. Daarin werken we samen met politie en justitie en veel andere (maatschappelijke) organisaties. (On)veiligheid houdt niet op bij de gemeentegrens. Samenwerken is daarom cruciaal en past in de lijn van het zijn van een netwerkgemeente en het aangaan van duurzame samenwerkingsverbanden. Een adequaat veiligheidsbeleid vergt ook een integere overheid en het opwerpen van (bestuurlijke) barrières. Hiertoe maakt de gemeente optimaal gebruik van de bestuursrechtelijke bevoegdheden die zij heeft om (georganiseerde) criminaliteit en andere vormen van overlast en onveiligheid tegen te gaan.

Beleidsindicatoren			Gemeente /referent	2016	2017	2018	Bron
Nr	Indicator	Omschrijving					
6	Verwijzing-en Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar	Waalre	83	123	123	Bureau Halt 2017
			Landelijk	137	131	131	
8	Winkeldief-stallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	Waalre	0,3	0,9	0,9	CBS – Geregistreeerde criminaliteit & diefstallen 2017
			Landelijk	2,3	2,2	2,2	
9	Gewelds-misdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	Waalre	2,1	1,6	1,6	CBS – Geregistreeerde criminaliteit & diefstallen 2017
			Landelijk	5,4	5,1	5,1	
10	Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners	Waalre	3,2	2,6	2,6	CBS – Geregistreeerde criminaliteit & diefstallen 2017
			Landelijk	3,3	2,9	2,9	
11	Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte	Het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners	Waalre	4,2	2,7	2,7	CBS – Geregistreeerde criminaliteit & diefstallen 2017
			Landelijk	7,1	6,3	6,3	

Vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn bovenstaande beleidsindicatoren opgenomen voor het thema veiligheid. Voor de programmabegroting wordt aansluiting gezocht bij het Integraal Veiligheidsprogramma 2014-2018 waar een aantal van deze indicatoren geprioriteerde thema's betreft. Bovenstaande tabel beperkt zich enkel alleen tot de toelichting die noodzakelijk is vanuit het BBV.

Wat willen we bereiken

Op het gebied van veiligheid wordt intensief samengewerkt met de Integraal Veiligheidscoördinatoren van de Kempengemeenten (Reusel de Mierden, Bladel, Eersel, Bergeijk, Oirschot, Veldhoven, Best en Waalre).¹ Naast samenwerking en kennisuitwisseling tussen deze gemeenten werkt Waalre op het gebied van veiligheid intensief samen met de gemeente Veldhoven.

Deze samenwerking willen we de komende jaren verder uitbouwen met als doel het zijn van een meer dan incidentele samenwerkingspartner op het gebied van veiligheid.

In het Uitvoeringsprogramma Veiligheid 2017-2018 is bijzondere aandacht voor de volgende thema's:

- Ondernijning;
- Woninginbraken;
- Jeugdoverlast;
- Gewelddelicten;
- Veilige woonomgeving – woonoverlast;
- Verkeersveiligheid;
- Spoedeisende (medische) hulpverlening;
- Veiligheidsregio, rampenbestrijding en crisisbeheersing;

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Intensiveren samenwerking op het gebied van veiligheid met de gemeente Veldhoven;
- Versterken bestuurlijke en maatschappelijk weerbaarheid op het gebied van ondernijning en georganiseerde criminaliteit;
- Realisatie van een dekkend netwerk van buurtpreventienetwerken.
- Het investeren in een goede rolverdeling tussen zorg en veiligheid zodanig dat overlast door verwarde personen afneemt. Daarvoor worden verwarde personen aangepakt conform een integrale benadering.
- Onder regie van de gemeente worden ouderen en verminderd zelfredzamen bewuster gemaakt van de risico's van 'Langer veilig thuis wonen'.
- Indien zich een hinderlijke / overlast gevende jeugdgroep manifesteert wordt deze aangepakt met het uitgangspunt: één groep, één plan.
- Het verder professionaliseren van de gemeentelijke crisisbeheersings- en rampenbestrijdingsorganisatie in samenwerking met de Veiligheidsregio en Kempengemeenten.

Jaar 2018

- Het opstellen en uitvoeren actieplan aanpak ondernijning 2018 – 2019;
- Hernieuwd aanbrenge focus normalisatie Broekweg middels herijking doelstelling vertaald naar actieplan voor periode 2018-2021;
- Opstellen actieplan versterking Veilige Publieke Taak.
- Inrichting dekkend netwerk van buurtpreventieprojecten d.m.v. BuurtWhatsApp;

¹ Dit sluit aan bij het geografisch gebied van het politionele basisteam De Kempen.

- Verbetering brandveiligheid kwetsbare doelgroepen; in samenwerking met de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost wordt hiertoe een actieplan ontwikkeld voor 2018;
- Overlast gevende / verwarde personen met uitstraling naar de buurt zijn in beeld, hebben een regisseur en kennen een individuele aanpak. Het doel is om het aantal meldingen van verwarde personen te doen stabiliseren.
- Uitvoeren van een gemeente brede rampenoefening.
- Het uitwerken van een samenwerkingsvoorstel met de Kempengemeenten voor verbetering van de continuïteit, kwaliteit en efficiency van de lokale rampenbestrijdingsorganisatie.

Naast bovenstaande projectmatige activiteiten wordt ook in 2018 doorgedaan met de integrale aanpak van casussen op het gebied van:

- woonoverlast,
- drugsoverlast,
- ondermijning en georganiseerde criminaliteit.

Hiertoe wordt nauw samengewerkt met het sociaal domein van de gemeente Waalre en andere interne afdelingen evenals diverse externe partners als de politie, het RIEC, de belastingdienst, het OM, het Veiligheidshuis, de woningbouwcorporaties en Veilig Thuis.

Wat is gerealiseerd in 2018

- In het tegengaan van en de aanpak van georganiseerde criminaliteit en ondermijning is:
 - gestart met het opstellen van een actieplan aanpak ondermijning. Dit wordt opgeleverd in 2019;
 - integraal gewerkt aan een drietal RIEC-casussen,
 - een awareness training georganiseerd voor onze BOA's en toezichthouders,
 - heeft in samenwerking met de gemeente Veldhoven en politie een actiedag plaatsgevonden waarin gecontroleerd is op illegaal gebruik van panden en
 - heeft bij een tweetal woningen een sluiting plaatsgevonden in het kader van art. 13b Opiumwet (Damocles) na het aantreffen van een hennepkwekerij,
 - besloten tot het aanstellen van een basisteamprogrammameider Ondermijning voor basisteam de Kempen.
- In samenwerking met de partners (politie, OM, belastingdienst en RIEC) is de doelstelling voor normalisatie van de Broekweg herijkt en uitgewerkt in een interventiestrategie voor 2019 en 2020.
- In 2018 is een belangrijke stap gezet in de realisatie van een dekkend netwerk van buurtpreventieprojecten d.m.v. BuurtWhatsApp. Eind 2018 telde Waalre 40 actieve BuurtWhatsApp-groepen tegenover 35 in 2017. Hiermee is een groot deel van de gemeente voor zien van een buurtpreventienetwerk waarin burgers samen een bijdrage leveren aan een (inbraak)veiliger Waalre. Hoewel het aantal meldingen van woninginbraken licht is gestegen van 44 in 2017 naar 48 in 2018 is het aantal voltooide woninginbraken gedaald van 82% in 2017 naar 60% in 2018.

- In samenwerking met de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost is een uitvoeringsplan ontwikkeld met als doel het verhogen van het risicobewustzijn van kwetsbare doelgroepen. In 2019 wordt gestart met het uitvoeren van woningchecks bij senioren en verminderd zelfredzame burgers en vindt risicocommunicatie plaats voor burgers, ondernemers en recreanten in natuurgebieden.
- In 2018 is, in samenwerking met het sociaal domein, zorgpartners, politie en woningstichting doorlopend gewerkt aan complexe casuïstiek in het kader van ernstige overlast en onveilige situaties. In totaal zijn er in 2018 13 complexe casussen in behandeling geweest waarin veiligheid de regie heeft gevoerd. Eind 2018 zijn 9 casussen afgerond dan wel is de regie teruggelegd bij het sociaal domein omdat de overlast gevende of onveilige situatie is teruggedrongen.
- In 2018 is een training Mental Health First Aid georganiseerd waarin burgers en medewerkers getraind zijn in het bieden van eerste hulp aan mensen met psychische problemen. Vanwege het succes is deze training in 2019 herhaald.
- In 2018 heeft de gemeente Waalre in samenwerking met het Zorg- en Veiligheidshuis een training georganiseerd voor de medewerkers veiligheid en zorg van de acht Kempengemeenten over de uitvoering van het AVE-model (Aanpak Voorkomen Escalatie) in het kader van complexe casuïstiek.
- In 2018 is een start gemaakt met het (opnieuw) trainen en opleiden van de kernfuncties uit het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT). Uitvoering van een gemeente brede rampenoefening is verplaatst naar 2019. Waalre heeft meerdere malen de Ambtenaar Rampenbestrijding van de gemeente Veldhoven ondersteund bij de uitvoering van taken op het gebied van Bevolkingszorg.

Niet alle doelen uit de programmabegroting 2018 zijn verwezenlijkt. Dit heeft te maken met het feit dat:

- Er taken op het gebied van veiligheid zijn bijgekomen die bij het formeren van de programmabegroting nog niet bekend waren. Het betreft hier het voorzitterschap van de "Driehoek basisteam (plus) de Kempen¹" en het daarmee samenhangende ambtelijk secretariaat. Sinds 2018 vervult de burgemeester van Waalre deze rol. Tevens vertegenwoordigd de voorzitter het basisteam op het niveau van de (politie) regio Oost-Brabant. Waalre is daarmee sinds 2018 een stevige netwerkpartner die een belangrijke bijdrage levert aan de samenwerking op het gebied van veiligheid op het niveau van "basisteam de Kempen" en de (politie-)eenheid Oost-Brabant²;
- Waalre in 2018 geconfronteerd is met overmatige overlast en criminaliteit gepleegd door jongeren in groepsverband. Hiertoe is samen met het CMD, Plusteam, politie, jongerenwerk, OM en het Zorg- en Veiligheidshuis voor een viertal jongeren gestart met een intensieve en individuele (persoonsgerichte) aanpak (PGA) via het Zorg- en Veiligheidshuis. Om verdere escalatie te voorkomen is, met ondersteuning en naar voorbeeld van de gemeente Veldhoven, gestart met het Operationeel Jeugd

¹ De driehoek van het basisteam is een bestuurlijk overleg tussen de politie, het OM en de belastingdienst (plus) waarin zij samen met de acht Kempengemeenten besluiten over het veiligheidsbeleid van basisteam de Kempen.

² De (politie-)eenheid Oost-Brabant is een samenwerkingsverband van 38 gemeenten, politie, OM en belastingdienst waarin de voorzitters van de 9 basisteams besluiten over de uitvoering van het regionale veiligheidsbeleid in Oost-Brabant (Brabant-Noord en Brabant-Zuidoost).

Overleg (OJO). Dit is een overlegstructuur welke in het teken staat van preventie- en vroegsignalering van overlast en criminaliteit gepleegd door jongeren.

- Het uitwerken van een samenwerkingsvoorstel met de Kempengemeenten voor verbetering van de continuïteit, kwaliteit en efficiency van de lokale rampenbestrijdingsorganisatie heeft niet plaatsgevonden. Dit is mede te wijten aan het feit dat binnen vier van de acht Kempengemeenten wisselingen hebben plaatsgevonden in de functie van Ambtenaar Rampenbestrijding en in 2019 nog twee wisselingen verwacht worden.
- Het opstellen van een actieplan versterking Veilige Publieke Taak heeft niet plaatsgevonden. Door de toename van het aantal complexe casussen tussen het sociaal- en veiligheidsdomein en de uitvoering van het ambtelijk secretariaat van het basisteam is realisatie van deze doelstelling met een jaar uitgesteld.

Om de toenemende gemeentelijke taken op het gebied van openbare orde en veiligheid de komende jaren adequaat te kunnen uitvoeren heeft de raad eind 2018 besloten tot uitbreiding van de formatie Integrale Veiligheid van 1 naar 2 fte.

Wat mag het kosten?

omschrijving		rekening 2016	rekening 2017	begroting 2018	rekening 2018
LASTEN					
000	Salariskosten brandweer		-	-	-
000	Salariskosten orde en veiligheid		47	70	71
120	Brandweer en rampenbestrijding	695	700	739	707
140	Openbare orde en veiligheid	124	43	43	41
	Totaal lasten veiligheid	819	790	852	819
BATEN					
120	Brandweer en rampenbestrijding	19	62	62	59
140	Openbare orde en veiligheid	4	-	-	-
	Totaal baten veiligheid	23	62	62	59
	per saldo veiligheid	796-	728-	790-	760-

Verschillenverklaring rekening 2018 ten opzichte van de begroting 2018

000	Salariskosten brandweer	-	
000	Salariskosten orde en veiligheid	1-	nadeel
120	Brandweer en rampenbestrijding	29	voordeel
140	Openbare orde en veiligheid	2	voordeel
	totaal	30	voordeel

000 Salariskosten

- Voor een toelichting wordt verwezen naar de algemene toelichting betreffende de salaris- en personeelskosten

120 Brandweer en rampenbestrijding

- De bijdrage aan de regionale brandweer is lager dan het bedrag dat daarvoor in de begroting is opgenomen
- Een subsidiepost is in 2018 2x in de begroting opgenomen
- In 2018 zijn er geen kosten uitgegeven voor rampenbestrijding

140 Openbare orde en veiligheid

- Geen verschil van betekenis

Overzicht van algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Waar gaat het thema over

Het thema bevat een overzicht van algemene dekkingsmiddelen, waaronder de uitkering uit het Gemeentefonds, en het bedrag voor onvoorziene uitgaven. Nieuw in deze begroting is dat in dit thema de totale overhead en rente kosten van Waalre zijn opgenomen. Dit in verband met de wijziging in het BBV dat baten en lasten van overhead en rente kosten niet meer onder de afzonderlijke beleidsprogramma's geregistreerd mag worden, maar centraal onder één afzonderlijk taakveld.

Wat willen we bereiken

- Het hebben van voldoende financiële middelen voor de dekking van alle kosten die zijn opgenomen in alle overige thema's/ Programma's.
- Een acceptabele lastendruk voor de inwoners van Waalre.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Zorgen voor een (meerjarige) sluitende begroting.
- Een bedrag, zowel eenmalig als structureel, voor onvoorziene uitgaven opnemen in het begrotingsjaar en de meerjarenbegroting.
- De verhoging van de Onroerende zaakbelasting (OZB) voor onze inwoners beperken tot maximaal 2,5% per jaar.

Jaar 2018

- De begroting 2018 is (meerjarig) sluitend en heeft een positief saldo.
- Een saldo onvoorzien is in de begroting opgenomen waardoor onvoorziene zaken opgevangen worden.
- De verhoging van de OZB voor inwoners van Waalre is 5%. (paragraaf A lokale heffingen). Hiermee is de meerjarenbegroting sluitend.

Wat is gerealiseerd in 2018

- De Jaarrekening 2018 heeft een positief saldo.
- Het saldo onvoorzien is ingezet om onvoorziene zaken op te vangen en gemonitord in de turaps.
- De verhoging van de OZB voor inwoners van Waalre is 3%. (paragraaf A lokale heffingen).

Wat heeft het gekost

omschrijving		rekening 2016	rekening 2017	begroting 2018	rekening 2018
LASTEN					
000	Salariskosten overhead		2.631	2.950	2.922
000	Salariskosten belastingen		137	193	200
000	Materiele overhead		2.130	1.994	2.252
911	Geldleningen en uitzettingen korter dan 1 jaar	-	-	-	5
913	Overige financiële middelen	1	1	-	-
914	Geldl. en uitzettingen langer of gelijk aan 1 jaar	-	-	-	-
921	Uitkeringen gemeentefonds	-	-	-	-
922	Algemene baten en lasten	33-	165	697	179
923	Uitkering deelfonds sociaal domein			-	-
930	Uitvoering Wet WOZ	241	44	45	30
931	Baten OZB gebruikers	-	-	-	-
932	Baten OZB eigenaren	-	-	-	-
936	Baten toeristenbelasting	-	-	-	-
939	Baten precariobelasting	-	-	-	-
940	Baten en lasten heffing & invordering gem.belastingen	60	12	11	17
942	Vennootschapsbelasting	4	18	-	52
960	Saldo van kostenplaatsen	951	6.390	-	-
980	Mutaties reserves van alle programma's	540	280	1.170	1.187
Totaal lasten dekkingsmiddelen		1.764	11.808	7.060	6.844
BATEN					
000	Materiele overhead		47	26	93
911	Geldleningen en uitzettingen korter dan 1 jaar	-	2	2	6
913	Overige financiële middelen	50	20	16	58
914	Geldl. en uitzettingen langer of gelijk aan 1 jaar	1.028	-	-	-
921	Uitkeringen gemeentefonds	11.880	11.969	12.609	12.681
922	Algemene baten en lasten	34	3-	-	2-
923	Uitkering deelfonds sociaal domein	5.300	5.173	5.247	5.366
930	Uitvoering Wet WOZ	-	-	-	-
931	Baten OZB gebruikers	218	230	233	246
932	Baten OZB eigenaren	2.888	2.975	3.062	3.135
936	Baten toeristenbelasting	-	-	150	151
939	Baten precariobelasting	2	2	2	-
940	Baten en lasten heffing & invordering gem.belastingen	-	-	-	-
942	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-
960	Saldo van kostenplaatsen	35-	-	-	-
980	Mutaties reserves van alle programma's	1.351	7.439	1.506	1.593
Totaal baten dekkingsmiddelen		22.716	27.854	22.853	23.327
per saldo dekkingsmiddelen		20.952	16.046	15.793	16.483

Verschillenverklaring rekening 2018 ten opzichte van de begroting 2018

000	Salariskosten overhead	28	voordeel
000	Salariskosten belastingen	7-	nadeel
000	Materiele overhead	191-	nadeel
911	Geldleningen en uitzettingen korter dan 1 jaar	1-	nadeel
913	Overige financiële middelen	42	voordeel
914	Geldl. en uitzettingen langer of gelijk aan 1 jaar	-	
921	Uitkeringen gemeentefonds	72	voordeel
922	Algemene baten en lasten	516	voordeel
923	Uitkering deelfonds sociaal domein	119	voordeel
930	Uitvoering Wet WOZ	15	voordeel
931	Baten OZB gebruikers	13	voordeel
932	Baten OZB eigenaren	73	voordeel
936	Baten toeristenbelasting	1	voordeel
939	Baten precariobelasting	2-	nadeel
940	Baten en lasten heffing & invordering gem.belastingen	6-	nadeel
942	Vennootschapsbelasting	52-	nadeel
960	Saldo van kostenplaatsen	-	
980	Mutaties reserves van alle programma's	70	voordeel
totaal		690	voordeel

000 Salariskosten

- Voor een toelichting op de salaris- en personeelskosten wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering

000 Materiele overhead

Voor het eerst in de jaarrekening 2017 komen we de post materiële overhead tegen. T/m 2016 waren de kosten voor "materiele overhead" een opslag op het uurtarief van de medewerkers. Nu is dit uurtarief uitgesplitst in salariskosten, salariskosten overhead en materiele overhead. Deze materiele overhead bestaat uit posten zoals gemeentehuis, ICT, koffie, abonnementen, portokosten enz.

De verschillen van deze kosten t.o.v. de begroting zijn:
voordelen

- Diverse administratiekosten waaronder drukwerk en portokosten zijn € 12.000 lager
- Kosten automatisering, informatieveiligheid en zaakgericht werken zijn € 50.000 lager
- Algemene juridische advieskosten en aansprakelijkheidstellingen zijn niet nodig geweest in 2018. Voordeel € 6.000
- Door hogere materiele overhead gaan we ook meer doorberekenen aan kostendekkende functies. Voordeel € 7.000

Nadelen

- Afdelingsgebonden budget (extra inhuur, studiekosten e.d.) wordt overschreden met € 167.000 (zie ook toelichting paragraaf E onderdeel salariskosten)
- Overige personeelskosten zijn € 44.000 hoger dan begroot
- In verband het afscheid van een medewerker dienen we per saldo € 123.000 te storten in de voorziening personele verplichtingen
- Voor het huis van Waalre zijn de kosten voor aanschaf/onderhoud in 2018 € 31.000 hoger dan oorspronkelijk in de begroting was opgenomen.
- Onderhoudskosten gemeentewerf zijn € 6.000 hoger

911 Geldleningen en uitzettingen korter dan 1 jaar

- Geen verschil van betekenis

913 Overige financiële middelen

- De voorziening dubieuze debiteuren W&I kan met een lager bedrag volstaan en is met € 42.000 afgeboekt ten gunste van deze functie

914 Geldleningen en uitzettingen langer of gelijk aan 1 jaar

- Geen verschil van betekenis

921 Algemene Uitkering (AU) uit het gemeentefonds

- De laatste circulaire gemeentefonds zorgt samen met de mutatie van de aantallen voor een voordeel op de algemene uitkering van € 73.000
- Zie ook risicoparagraaf: Als gevolg van onderuitputting van het rijk in 2018 zullen wij (waarschijnlijk) een deel van de algemene uitkering moeten inleveren. Hoogstwaarschijnlijk gaat dit bij de meicirculaire 2019 gebeuren

922 Algemene baten en lasten

- Op deze functie is bij de 9^e turap het geraamde rekeningresultaat verantwoord. Als gevolg van alle latere verschillen (zie de toelichtingen) is het werkelijke rekeningssaldo € 85.000

923 Uitkering deelfonds sociaal domein

- De laatste circulaire gemeentefonds zorgt voor een voordeel op de uitkering van € 119.000

930 Uitvoering Wet W.O.Z.

- Door meer in eigen beheer uit te voeren is er in 2018 minder uitgegeven aan externe taxatiekosten. De vergoedingen voor de kosten van bezwaren zijn beduidend lager in 2018 dan vooraf was aangenomen

931 Baten OZB gebruikers

- De baten zijn 13.000 hoger dan begroot

932 Baten OZB eigenaren

- De baten zijn hoger door o.a. minder waardebezwaren

939 Baten precariobelasting

- Geen verschil van betekenis

940 Heffing en invordering gemeentelijke belastingen

- De vervaardiging en verzending van de aanslagen valt duurder uit dan vooraf was aangenomen

942 Vennootschapsbelasting

- In februari 2019 is de eerste aangifte VpB (over 2016) ingediend. De lasten zijn € 31.500 en zijn ten laste van dienstjaar 2018 verantwoord. Voor 2018 is een de andere jaren is een raming van € 20.000 opgenomen

980 Mutaties reserves

- Enkele geraamde stortingen (€ 52.000) in het lokale en regionale fonds zullen niet in 2018 plaatsvinden omdat deze gelden pas na 2018 zullen worden ontvangen (zie functie 810)
- Voor de dekking van een nagekomen factuur over 2015 t/m 2017 is er een onttrekking gedaan uit de reserve sociaal domein van € 98.000
- In 2018 is een niet geraamde storting gedaan van ontvangen gelden voor groot onderhoud schoolgebouwen van € 76.000

Paragraaf A lokale heffingen

Waar gaat de paragraaf over

In deze paragraaf wordt het belastingbeleid van de belangrijkste gemeentelijke belastingen beschreven. De gemeente is autonoom in het bepalen van de hoogte en de besteding van de opbrengst van de gemeentelijke belastingen. In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke heffingen de gemeente aan haar inwoners en bedrijven mag opleggen. De gemeenteraad bepaalt welke van de toegestane heffingen we als gemeente ook daadwerkelijk heffen. Alle gemeenten heffen de onroerende zaakbelastingen (OZB). Bij de verdeling van het Gemeentefonds wordt er namelijk van uitgegaan dat een deel van de gemeentelijke uitgaven wordt bekostigd uit de OZB.

Beleidsindicatoren Nr	Indicator	Omschrijving	Gemeente /referent	2016	2017	2018	Bron
35	WOZ- waarde woningen (€)	De gemiddelde WOZ-waarde	Waalre	299.000	305.000	316.000	CBS WOZ 2014-2018
			Landelijk	219.000	228.000	244.000	
38	Woonlas- ten (€) 1-persoons huishouden	Gemiddeld totaalbedrag woonlasten voor 1- persoons huishouden	Waalre	639	653	679	COELO 2018
			Landelijk	643	644	649	
39	Woonlas- ten (€) meer- persoons huishouden	Gemiddeld totaalbedrag woonlasten voor meer- persoons huishouden	Waalre	711	726	757	COELO 2018
			Landelijk	723	723	721	

Belastingbeleid gemeente Waalre

De gemeente Waalre heeft gekozen voor een duidelijk, plaatselijk belastingpakket dat in hoofdzaak bestaat uit de algemene bijdragebelasting OZB en de profijtbelastingen afvalstoffenheffing en rioolheffing. Dit pakket bevordert een evenwichtige belastingdruk in de gemeente en beperkt de uitvoeringslasten. Door het voeren van een stringent begrotingsbeleid proberen wij de verhoging van de OZB zoveel mogelijk te beperken. De gemeente Waalre kent een aantal in de Gemeentewet toegestane belastingen en heffingen. Deze belastingen zijn gelegitimeerd in belastingverordeningen, die door de raad zijn vastgesteld. Een onderscheid kan worden gemaakt tussen belastingen en retributies.

Belastingen

Belastingen zijn heffingen waarvan het gebruik van de opbrengst vrij is, de zogenaamde algemene bijdragebelastingen. De gemeente hoeft geen direct aanwijsbare tegenprestatie te leveren. Tot deze groep behoren de onroerende zaakbelastingen, de precariobelasting

en de toeristenbelasting. De gemeenteraad is vrij om de hoogte van de tarieven te bepalen. Het Rijk heeft de OZB voor gebruikers van woningen afgeschaft.

Retributies

Retributies zijn heffingen waarbij een bepaalde vergoeding wordt betaald voor specifieke door de gemeente verleende diensten. Tot de retributies behoren de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de leges, het marktgeld en grafrechten. Bij retributies mag de opbrengst niet boven de uitgaven van een dienst uitkomen.

WOZ, Onroerende zaakbelastingen (Ozb), heffingen en leges

Hertaxatie 2018 Wet waardering onroerende zaken (WOZ)

Jaarlijks worden WOZ-beschikkingen met een nieuwe waarde naar de inwoners gezonden. De hertaxatie voor het belastingjaar 2018 vindt plaats op basis van de waarde-peildatum 1 januari 2017. De Wet WOZ schrijft namelijk voor dat gemeenten een waarde vaststellen zoals die gold op 1 januari van één jaar eerder. De gemeente heeft zodoende de tijd om markt cijfers (verkopen, huurprijzen enzovoorts) die in de loop van het jaar gerealiseerd worden te analyseren en een reële schatting te doen van marktsituatie op de waarde-peildatum. De Wet WOZ wordt voor de inwoner steeds belangrijker. De door de gemeente vastgestelde WOZ-waarde wordt voor steeds meer belastingen gebruikt (bijvoorbeeld waterschapslasten en erfbelasting). Inwoners en bedrijven kunnen tegen de WOZ-waarde bezwaar maken en/of beroep instellen bij de rechter.

Onroerende zaakbelastingen (Ozb)

Onder de naam 'onroerende zaakbelastingen' worden directe belastingen geheven over binnen de gemeente gelegen onroerende zaken:

- een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak, zijnde een niet-woning, gebruikt krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht.
- een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

De tarieven zijn vastgesteld conform de begroting 2018 en zijn met 3% gestegen. De heffingsmaatstaf voor de OZB is jaarlijkse nieuwe vastgestelde WOZ-waarde. De woningsamenstelling in Waalre is gemiddeld anders dan de rest van Nederland waardoor deze in 2018 bovengemiddeld uitkomt op € 316.000. Dit betekent dat een gemiddeld huishouden voor de OZB meer betaald dan het landelijk gemiddelde.

Gerealiseerde opbrengst Ozb

Onroerende Zaakbelastingen	2017	2018
<u>Woningen</u>		
Eigendom	€ 2.624.000	€ 2.762.000
Gebruiker	€ 0	€ 0
<u>Niet woningen</u>		
Eigendom	€ 351.500	€ 373.000
Gebruiker	€ 230.000	€ 246.000
Totaal	€ 3.205.500	€ 3.381.000

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven van degene die in de gemeente feitelijk gebruik maakt van een perceel, waarbij een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt, zoals is vermeld in de Wet milieubeheer. Wettelijk mag de afvalstoffenheffing niet meer dan kostendekkend zijn. Er gelden afzonderlijke tarieven voor eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens. De tarieven kunnen jaarlijks worden aangepast aan de kosten voor de afvalverwerking en andere uitgaven voor de afvalstoffentaak.

In 2018 is het tarief verhoogd ten opzichte van 2017. Het tarief voor een 1 pers huishouden is van € 110 naar € 117 gegaan en voor een meer pers. huishouden van € 183 naar € 195.

Gerealiseerde opbrengst

Afvalstoffenheffing	2017	2018
Totaal	€ 1.190.000	€ 1.263.000

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven van de eigenaar van een object die op 1 januari is aangesloten op de riolering. De rioolheffing is gebaseerd op het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). De gemeente mag geen winst op de rioolheffing maken. In 2018 is het tarief met 3 % gestegen conform het vastgesteld GRP.

Gerealiseerde opbrengst

Rioolheffing	2017	2018
Totaal	€ 1.489.000	€ 1.542.000

Leges

Onder de naam leges wordt een aantal verschillende rechten geheven voor door de gemeente, of uit naam van de gemeente verstrekte diensten. Dit kan bijvoorbeeld het verstrekken van een document zijn zoals een rijbewijs, paspoort of trouwboekje of het verstrekken van een vergunning. Waalre streeft zoveel mogelijk naar kostendekkende tarieven voor administratieve diensten. De diensten en bijbehorende tarieven zijn opgenomen in de door de raad vast te stellen legesverordening. Komend jaar wordt gewerkt aan het uitwerken van de kostentoekening aan de leges.

Gemeentelijke belastingdruk per huishouden

In de volgende tabel staat een overzicht van de totale gemiddelde belastingdruk van de drie belangrijkste gemeentelijke belastingen en heffingen per één- en meerpersoonshuishouden. Voor de ozb gaan we in deze cijfers uit van een woning met een gemiddelde WOZ waarde in Waalre in 2018 van € 316.000.

Totale gemiddelde belastingdruk	2016	2017	2018
éénpersoonshuishouden	€ 639	€ 654	€ 679
meerpersoonshuishouden	€ 711	€ 727	€ 757
Stijging in % t.o.v. voorgaande jaar	2,0 %	2,2 %	4,0 %

Toelichting belastingdruk

Elke gemeente kan in het kader van de gemeentelijke autonomie uitgaven doen voor een hoger voorzieningenniveau en dat kost belastinggeld. De belastingdruk hoeft daarom niet per gemeente gelijk te zijn. Voor de financiële draagkracht voor huishoudens is de gemeentelijke belastingdruk wel belangrijk. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) verzamelt jaarlijks de gegevens voor de belastingdruk van decentrale overheden. Onder belastingdruk verstaan we de jaarlijkse woonlasten per huishouden. Onder de woonlasten wordt gerekend het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en reinigingsheffing.

Gemiddelde woonlasten 2018 bij vergelijking in de regio

Op de website www.coelo.nl zijn de tarieven van de aan Waalre grenzende gemeenten terug te vinden. Deze site bevat een kaart waarop met de muis kan worden geklikt om de tarieven van elke gemeente in beeld te krijgen. De gemeente Waalre heeft in 2018 van de toen 388 geregistreerde gemeenten en deelgemeenten de 223e plaats voor wat betreft de belastingdruk. Uit de tabel op de volgende pagina blijkt, dat de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in de gemeente Waalre iets boven het landelijk gemiddeld niveau liggen. Regionaal gezien zijn we gedaald naar een 8^e plaats, ten opzichte van een 5^e plaats in 2017.

Rangnr	plaats	huishouden	huishouden	Rangnr	Rangnr	Rangnr
Regio		1 persoon	>1 persoon	NL	NL	NL
				2016	2017	2018
1	Veldhoven	501	560	15	13	8
2	Geldrop-Mierlo	539	616	30	33	30
3	Eindhoven	548	619	20	23	34
4	Best	662	662	74	80	68
5	Bladel	495	718	367	342	148
6	Eersel	577	719	339	325	150
7	Bergeijk	599	722	323	341	156
8	Waalre	679	757	132	157	223
9	Cranendonck	690	761	298	275	229
10	Valkenswaard	716	783	259	262	267
11	Heeze Leende	734	869	385	389	351
12	Nuenen ca	700	917	391	391	368
Gemiddeld Nederland			721			

Kwijtscheldingbeleid

In de gemeente Waalre kan op verzoek van de minder draagkrachtige belastingplichtige, kwijtschelding van betaling worden verleend voor de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Waalre past hiervoor de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 toe. In 1997 is in afwijking van de Uitvoeringsregeling door de Waalrese Raad besloten, in plaats van 90%, 100 % van de genormeerde bijstandsuitkering aan te merken als kosten van bestaan op basis waarvan de draagkracht van belastingplichtige wordt vastgesteld. Hierdoor komt men eerder in aanmerking voor kwijtschelding.

Toeristenbelasting

In december 2017 heeft de raad besloten om per 1 januari 2018 een toeristenbelasting in te voeren. Er wordt een tarief van € 3,50 per persoon per nacht in rekening gebracht bij degene die binnen onze gemeente verblijven in o.a. hotels, pensions en vakantieverblijven en niet als ingezetenen zijn ingeschreven.

Gerealiseerde opbrengst

Toeristenbelasting	2017	2018
Totaal	€ 0	€ 151.000

Paragraaf B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Waar gaat de paragraaf over

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op het weerstandsvermogen en de mate waarin de gemeente Waalre risico's onder controle heeft. De paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing is één van de paragrafen die het Besluit Begroting en Verantwoording voorschrijft om op te nemen in de begroting en verantwoording. Deze paragraaf bestaat uit twee onderdelen:

- Risicomangement en Weerstandsvermogen; en
- Financiële kengetallen (in relatie tot de BBV).

Waalre is financieel gezond en het is belangrijk dat dit zo blijft. Alleen dan kan Waalre haar taken uitvoeren. Daarom wordt in Waalre gedurende het jaar effort gestoken om alle bekende risico's inzichtelijk te maken en in te schatten. Het belang van risicomangement wordt dan ook onderkent.

Risicomangement en Weerstandsvermogen

Deze paragraaf gaat in op ontwikkelingen binnen en buiten de organisatie die van invloed kunnen zijn op de financiële huishouding, maar nog niet financieel zijn vertaald. Hiervoor is inzicht nodig in de financiële omvang van de aanwezige risico's, de mogelijkheden om deze financieel af te dekken (beschikbare weerstandscapaciteit) en de relatie daartussen: het weerstandsvermogen (uitgedrukt in een ratio). Ons weerstandsvermogen is het vermogen waarover we beschikken om niet-structurele financiële risico's op te vangen, zonder dat de uitvoering van de gemeentelijke taken en/of beleid in gevaar komt.

Om de ratio te duiden maken we² gebruik van onderstaande waarderingstabel van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomangement (NAR) en de Universiteit van Twente:

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 - 2	Ruim voldoende
C	1 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Allereerst wordt de conclusie over het weerstandsvermogen van de gemeente Waalre weergegeven. Vervolgens wordt toegelicht hoe deze tot stand is gekomen door in te gaan op het benodigd weerstandsvermogen, de inventarisatie en de beoordeling van de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Conclusie

De ratio voor het weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit) is voor Waalre over 2018 ($\text{€ } 12.239.277 / \text{€ } 1.880.800 = 6,5$). Dit betekent dat ons weerstandsvermogen volgens de waarderingstabel op dit moment uitstekend is te noemen. Met ons weerstandsvermogen kunnen we (met een zekerheid van 90%) alle geïnventariseerde risico's opvangen. Stille reserves (ad. $\text{€ } 4.779.900$) en

² Voor de objectivering van de hoogte van het benodigde weerstandscapaciteit bestaan geen wettelijke normen.

fictieve belastingcapaciteit (ad. € 1.500.000) lijken in Waalre niet direct invorderbaar. Indien deze buiten beschouwing worden gelaten is het weerstandsvermogen nog steeds hoger dan twee (namelijk 3,1) en uitstekend te noemen.

De ratio's van de afgelopen 3 jaar zijn niet veel veranderd. De ratio van de jaarrekening 2016 was 5,6 en de ratio van de rekening 2017 was 5,9 en de ratio voor de rekening 2018 is 6,4. De reserves zijn in de loop van de 3 jaar gewijzigd, door met name de bouw van het gemeentehuis dat de gefinancierd is door inzet van reserves. De ratio's geven aan dat de gemeente financieel gezond is.

Met uw raad zijn geen afspraken gemaakt over de hoogte van de ratio voor het weerstandsvermogen. In plaats daarvan is met de vaststelling van de nota reserves en voorzieningen een absolute omvang van de ondergrens voor de Algemene bufferreserve vastgesteld ad. € 2.500.000 als laatste "achtervang". Waalre voldoet met een Algemene reserve (buffer) ad. € 3.417.144 ruimschoots aan deze ondergrens.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend door de optelling van de verwachte financiële omvang van risico's die nog niet op een andere wijze zijn afgedekt. Bijvoorbeeld door het afsluiten van een verzekering of het opnemen van een voorziening in de begroting. Bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit gaan we ervan uit dat niet alle risico's, maar hooguit 90% van alle risico's, zich tegelijk in één jaar zullen voordoen. Oftewel, 90% van de totale financiële omvang van alle geïdentificeerde risico's (die niet zijn afgedekt) in dat jaar, dient afgedekt te kunnen worden met onze weerstandscapaciteit.

Inventarisatie en beoordeling van de risico's

Voor het inzicht in de benodigde weerstandscapaciteit zijn de risico's van de gemeente Waalre geïnventariseerd, de financiële omvang van deze risico's bepaald, evenals de mate waarin deze risico's al zijn afgedekt door voorzieningen, afgesloten verzekeringen of dekking vanuit de begroting.

Voor de berekening van de financiële omvang van de risico's hebben wij de kans dat een bepaalde gebeurtenis zich zal voordoen, vermenigvuldigd met de maximale financiële impact (die niet is afgedekt) wanneer de gebeurtenis zich daadwerkelijk voordoet.

Tenslotte heb wij de risico's beoordeeld door ze, conform onderstaande figuur, een kleur gegeven op basis van de kans dat een gebeurtenis zich voordoet en de hoogte van het financiële gevolg van het optreden van de gebeurtenis. Deze methodiek maakt het mogelijk de risico's onderling te rangschikken naar grootte van het risico.

Gevolg (x 1.000)	Kans	Zeerklein 10%	Klein 25%	Gemiddeld 50%	Groot 75%	Zeergroot 90%
≥ €1.000						
€500 - €1.000						
€250 < €500						
€100 < €250						
€50 < €100						
< €50						

Hieronder treft u de uitgebreide risico-inventarisatie en -beoordeling aan.

N	Thema	Onderwerp	Toelichting risico	Kan	Impact	Risico bedrag	Risik	Beheersmaatregel
1	1 Publieke dienstverlening	Appartementen-complex	Ontwikkelaar kleinschalig appartementencomplex heeft Waalre aansprakelijk gesteld voor substantieel bedrag (vertragings)schade a.g.v. onjuist doorlopen procedure.	25%	€ 2.100.000	€ 525.000		Eind 2016 heeft de rechtbank bepaald dat ontwikkelaar recht heeft op vergoeding van het renteverlies a.g.v. vertraging en gemaakte juridische kosten. Nagenoeg alle andere geclaimde schadegronden zijn afgewezen. Deze schade valt onder het maximaal verzekerd bedrag en heeft dan ook geen financiële consequenties voor de gemeente. Wel is de ontwikkelaar tegen deze uitspraak in beroep gegaan. Het risico blijft dus bestaan.
2	3 Cultuur & Sport	Sportparken	Door wetwijziging vervalt het recht op aftrek BTW op sport en onderhoud van binnen- en buitensportaccommodaties per 1-1-2019. Het hierdoor ontstane nadeel wordt mogelijk niet volledig gecompenseerd via de Specifieke Uitkering Stimulering Sport (SPUK subsidie)	10%	€ 60.000	€ 6.000		Indienen subsidie-aanvraag voor 1-4-2019
3	5 Jeugdhulp	Jeugdzorg	Jeugdzorg is een open einde regeling. Door de korting op het budget loopt Waalre een risico.	50%	€ 500.000	€ 250.000		Maandelijkse monitoring van kosten en verwachtingen. D.m.v. PlusTeam op langere termijn doelmatiger zorg bieden. Reserve Sociaal Domein biedt incidentele opvang voor hoge kosten.
4	6 Wmo/ Volksgezondheid	Wmo	De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), is een open einde regeling. Door bedragen laag (aan de onderkant) te begroten worden de risico's hoger. Daarnaast wordt per 1-1-2019 de eigen bijdrage voor Wmo voorzieningen gemaximaliseerd en vervalt de inkomensvoet. In de begroting is rekening gehouden met een forse daling van de inkomsten uit de eigen bijdrage. De praktijk moet uitwijzen hoe hoog de inkomsten werkelijk zullen zijn. Mogelijk neemt door het verlagen van de eigen bijdrage de vraag naar Wmo producten toe omdat een hoge eigen bijdrage nu een drempel is voor het aanvragen van een voorziening.	45%	€ 600.000	€ 270.000		Maandelijkse monitoring van kosten en verwachtingen. Risico neemt toe door verlaging budget. Ook hiervoor dient reserve Sociale Domein als incidentele opvang.
5	6 Wmo/ Volksgezondheid	Plus Team	Het PlusTeam is een Gemeenschappelijke regeling met Geldrop-Mierlo en heeft geen weerstandsvermogen.	25%	€ 52.200	€ 13.050		Risico van Waalre is opgenomen o.b.v. begroting PlusTeam. In deze begroting is een risicoparagraaf opgenomen waarin vermeld is hoe men risico's beheerst.
6	6 Wmo/ Volksgezondheid	GGD	Waalre neemt deel aan de Gemeenschappelijke regeling GGD Brabant-Zuidoost.			€ 51.070		Risico van Waalre is opgenomen o.b.v. overleg met de GGD over hun begroting en jaarrekening.
7	6 Wmo/ Volksgezondheid	Instroom statushouders	Kan gevolgen hebben voor meerdere disciplines binnen de gemeentelijke begroting.	50%	€ 100.000	€ 50.000		Periodieke monitoring van de gevolgen voor Waalre.
8	7 Duurzaamheid/ milieu	Zwerfvuil/ illegale stort	Waalre kan geconfronteerd worden met illegale stort van (chemisch) afval. De laatste jaren is er een sterke stijging in Brabant van dumping van drugsafval. Bij bodemvervuiling kunnen kosten hoog oplopen en vervoorzaker is zelden te achterhalen.	75%	€ 100.000	€ 75.000		Het risico is afhankelijk van de gebeurtenis en niet vooraf in te schatten. Er is wel een provinciale regeling betreffende dumping van drugsafval waarbij een gedeelte van de kosten voor het opruimen gedekt zijn.
9	7 Duurzaamheid/ milieu	Bodemsanering	Risico's m.b.t. bodemverontreiniging.	10%	€ 500.000	€ 50.000		Als grondeigenaar kan Waalre aansprakelijk gesteld worden voor (nieuwe) bodemverontreinigingen. Inschatting lastig, want afhankelijk van eigendomsituatie en mate van bodemverontreiniging.
10	7 Duurzaamheid/ milieu	Vuilverwerking Attero	I.v.m. het lager aangeboden aantal tonnages restafval dan afgesproken, wordt door vuilverwerkingsbedrijf Attero een schadebedrag geclaimd.	25%	€ 190.000	€ 47.500		Inmiddels is er een uitspraak van de rechter waarin de vordering is afgewezen. Attero heeft in april 2016 een vordering tot vernietiging van dit vonnis ingediend. Deze vordering is afgewezen maar Attero heeft een nieuwe vordering (voor latere jaren) ingediend. Dit is nu onder de rechter Het risico blijft daarom staan.
11	8 Openbare ruimte	Bijdrage realisatie N69	Extra onderhoudskosten N69 na overdracht van provincie naar gemeente Waalre. Gaat drie jaar na ingebruikname spelen (+/- 2018).	75%	€ 165.000	€ 123.750		Structurele ophoging van onderhoudsbudget wegen is noodzakelijk. Grootte van onderhoudsbudget is afhankelijk van de bijdrage provincie bij overdracht.
12	9 Ruimtelijke ontwikkeling	Bouwgrond-exploitatie	Terugverdienen geïnvesteerde boekwaarde per 31-12-2018 is onzeker. De markt is aangetrokken, daardoor wordt het risico als laag ingeschat. Risico's worden per gebied gekwantificeerd in de exploitatieopzet.	5%	€ 2.912.000	€ 145.600		Risico's betreffende grotere projecten en bouwgrondexploitatie in het algemeen worden planmatig geactualiseerd en beheerst. Als buffer is een deel van de algemene reserve beschikbaar. Zie verder paragraaf G.
13	9 Ruimtelijke ontwikkeling	Gewaarborgde geldleningen	De gemeente staat garant voor geldleningen van woningcorporaties, zorgcentra en enkele plaatselijke verenigingen.	1%	€ 25.000.000	€ 250.000		Er wordt terughoudend omgegaan met garanties.

Nr.		Onderwerp	Toelichting risico	Kans	Impact	Risico bedrag	Risico	Beheersmaatregel
14	9 Ruimtelijke ontwikkeling	<i>Volumebesluit volkshuisvesting</i>	Op basis van voorgeschiedenis kunnen de woningcorporaties die in Waalre werkzaam zijn eventueel nog aanspraak maken op de middelen die vroeger beschikbaar waren binnen het zogeheten "volumebesluit volkshuisvesting".	10%	€ 167.000	€ 16.700		Voorheen was een krediet beschikbaar gesteld (ca. € 167.000). Het krediet komt te vervallen bij vaststelling jaarstukken 2016.
15	12 Algemene dekkingsmiddelen	<i>Schadeclaims</i>	Verwachte jaarlijkse schadeclaims die niet specifiek zijn gekoppeld aan dossiers. De gemeente kan schadeclaims ontvangen als gevolg van activiteiten die zij verricht, welke niet (volledig) onder de verzekering voor aansprakelijkheidsstelling vallen.	25%	€ 10.000	€ 2.500		Het aantal claims richting Waalre is beperkt. Genoemd bedrag is maximum bedrag voor lopende schadeclaims.
16	12 Algemene dekkingsmiddelen	<i>Vennootschapsbelasting</i>	Gemeenten zijn belastingplichtig voor activiteiten waar zij zich als een onderneming gedragen.	50%	€ 25.000	€ 12.500		Op basis van een inventarisatie om onverwachte belastingaanslagen (vpb) en boetes te voorkomen lijkt het risico voor Waalre vooral winsten uit grondexploitatie te betreffen. Dit kan worden opgevangen binnen de grondexploitatiegebieden of reserve grondexploitatie.
17	12 Algemene dekkingsmiddelen	<i>Informatie veiligheid</i>	De primaire en ondersteunende processen van de gemeente Waalre zijn in hoge mate afhankelijk van een adequate informatievoorziening en betrouwbare informatiesystemen. Mede door de toenemende digitalisering is het zorgvuldig omgaan met de informatie en gegevens van burgers en organisaties voor gemeenten van groot belang. Burgers en bedrijven moeten er op kunnen vertrouwen dat hun gegevens in goede handen zijn bij de gemeente Waalre. Kwetsbaarheid van o.a. informatiesystemen en daarmee ook de bescherming van persoonsgegevens vormen een risico.	5%	€ 250.000	€ 12.500		Informatiebeveiligingsbeleid is vastgesteld. Een GAP en impactanalyse zijn gemaakt. De uitrol van dit beleid en de kwetsbaarheden in de GAP analyse wordt uitgerold door middel van een informatiebeveiligingsplan. Een informatiebeveiligingsorganisatie is inmiddels samengesteld.
18	12 Algemene dekkingsmiddelen	<i>Datalekken</i>	Op 1 januari 2016 is de Wet meldplicht datalekken in werking getreden. Waalre slaat veel persoonsgegevens op. Deze zijn vertrouwelijk en mogen vaak niet openbaar worden gemaakt. Gebeurt dit toch onbedoeld dan is er sprake van een datalek. Als een datalek geschied dan dient er een melding te worden gedaan bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Gebeurt dit niet of niet tijdig dan kan de AP een bestuurlijke boete van maximaal € 820.000 opleggen.	5%	€ 820.000	€ 41.000		Een protocol Meldplicht Datalekken is opgesteld binnen de gemeente Waalre. Alle medewerkers binnen de gemeente zijn geïnformeerd over het onderwerp Datalekken. Daarnaast is een zgn. leerzame lunch gehouden waarbij alle medewerkers zijn geïnformeerd.
19	12 Overzicht alg dekkingsmiddelen	<i>Algemene uitkering gemeentefonds</i>	Als gevolg van onderuitputting van het rijk in 2018 zullen wij (waarschijnlijk) een deel van de algemene uitkering moeten inleveren. Hoogstwaarschijnlijk gaat dit bij de meircirculaire 2019 gebeuren.	50%	€ 73.000	€ 36.500		
						€ 1.978.670	Subtotaal	
						€ 1.780.800	Subtotaal 90%	
20		<i>Risico's onvoorzien</i>	Stelpost voor gebeurtenissen met een niet gekwantificeerd/benoemd negatief gevolg.			€ 100.000		N.v.t.
						€ 1.880.800	90% totaal = benodigde weerstandscapaciteit	

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit omvat de middelen en mogelijkheden van de gemeente om financiële tegenvallers als gevolg van risico's op te vangen, waarvoor geen andere dekking aanwezig is en zonder bestaande beleid aan te hoeven passen. We berekenen de beschikbare weerstandscapaciteit als de som van alle elementen uit de gemeentelijke financiën die we daadwerkelijk kunnen inzetten om niet-begrote kosten te dekken. Onderstaande tabel geeft inzicht in Waalres beschikbare weerstandscapaciteit.

Berekening weerstandscapaciteit						
	2016		2017		2018	
	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
a. exploitatie						
-Ruimte OZB belasting (fictief)		€ 1.500.000		€ 1.500.000		€ 1.500.000
-post onvoorzien (regulier)						
	€ -	€ 1.500.000	€ -	€ 1.500.000	€ -	€ 1.500.000
b. vermogen						
- algemene buffer reserve	€ 3.617.000		€ 4.160.000		€ 3.417.144	
- algemene reserve grondexploitatie	€ 1.231.000		€ 416.085		€ 886.085	
- algemene reserve sociaal domein	€ 1.000.000		€ 750.000		€ 625.827	
- algemene reserve vrij besteedbaar	€ 617.000		€ 1.636.316		€ 1.030.360	
- stille reserves	€ 4.295.000		€ 4.952.367		€ 4.779.861	
	€ 10.760.000	€ -	€ 11.914.768	€ -	€ 10.739.277	€ -
Totale weerstandscapaciteit	€ 10.760.000	€ 1.500.000	€ 11.914.768	€ 1.500.000	€ 10.739.277	€ 1.500.000
Incidenteel en structureel samen		€ 12.260.000		€ 13.414.768		€ 12.239.277

Zoals reeds vermeld onder de conclusie, komt het weerstandsvermogen van de gemeente Waalre in 2018 uit op:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 12.239.277}{€ 1.880.800} = 6,5$$

Financiële kengetallen (horizontale verantwoording)

De financiële kengetallen geven inzicht in de financiële positie en de baten en lasten van de gemeente Waalre. Deze kengetallen moeten in samenhang en in onderlinge verhouding beoordeeld worden.

Door de kengetallen is het makkelijker om Waalre te vergelijken met andere gemeenten. Het biedt ook de mogelijkheid om normen te stellen, net als bij de beoordeling van het weerstandsvermogen gebeurt. Het oordeel baseren we op de huidige geadviseerde normen van de VNG conform de volgende tabel. Vooralnog hebben de kengetallen voornamelijk een signaleringswaarde.

Kengetal		Voldoende	Matig	Onvoldoende
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90 %	90 – 130 %	> 130 %
2	De solvabiliteitsratio	> 50 %	20 – 50 %	< 20 %
3	Kengetal grondexploitatie	< 20 %	20 – 35 %	> 35 %
4	Structurele exploitatieruimte	> 0,6 %	0 < 0,6 %	< 0 %
5	Belastingcapaciteit	< 95 %	95 – 105 %	> 105 %

Totaaloverzicht van de 6 kengetallen voor de gemeente Waalre

In onderstaande tabel worden de kengetallen voor Waalre gepresenteerd, het oordeel op basis van bovenstaande tabel en het landelijk gemiddelde. De berekening en duiding van individuele kengetallen worden onderaan de paragraaf toegelicht.

Kengetal	Rekening 2015	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017	Rekening 2018	Oordeel
1a Netto schuldquote	-18,4%	-16,3%	-2,5%	24,0%	20,7%	Voldoende
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-20,4%	-17,8%	-3,9%	22,7%	19,7%	Voldoende
2 De solvabiliteitsratio	49,7%	47,2%	28,9%	28,5%	27,2%	Matig
3 Kengetal grondexploitatie	13,8%	10,5%	8,7%	14,4%	7,9%	Voldoende
4 Structurele exploitatieruimte	1,11%	0,51%	0,06%	0,36%	3,47%	Voldoende
5 Belastingcapaciteit	99,0%	98,3%	100,6%	100,6%	105,0%	Matig

Conclusie op basis van de kengetallen

Waalre laat een gezonde financiële basis zien. Vier van de zes kengetallen laten een voldoende oordeel zien en twee een matig oordeel.

De kengetallen netto schuldquote en solvabiliteitsratio gaan de komende jaren dalen door investeringen vanuit het eigen vermogen en de verwachting dat vreemd vermogen aangetrokken moet worden.

Pas als een indicator onvoldoende scoort of meerdere jaren op rij verslechtert, kan dit aanleiding zijn om bij te sturen. Hierbij dienen de kengetallen altijd in samenhang te worden beschouwd. Het oordeel van alle kengetallen is licht verbeterd ten opzichte van het oordeel in de jaarrekening 2017.

Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Toelichting op de kengetallen

1a en 1b. Netto schuldquote (ook gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

De netto-schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) gecorrigeerd met de leningen die de gemeente heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug) met de totale baten van de rekening. Hiermee geeft deze indicator inzicht in de mate waarin de begroting 'vastligt' door rente en aflossing. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. Op deze indicator scoort de gemeente Waalre ruim '**voldoende**' in verband met een negatieve schuldquote van 21% (20% wanneer gecorrigeerd voor verstrekte leningen). Ten opzichte van de rekening 2017 is de positie verbeterd. De verwachting was dat deze ratio de komende jaren zou verslechteren door het aangaan van leningen. Deze verwachting is in 2017 uitgekomen en in 2018 is deze weer licht verbeterd. De ratio is en blijft de komende jaren ruim voldoende.

2. De solvabiliteitsratio:

De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) zijn gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen) en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Waalre scoort met 27 % een '**matig**'. Dit laat zien dat Waalre een kwetsbare vermogenspositie heeft. Deze ratio is licht verslechterd ten opzichte van de rekening 2017 door gedane investeringen. Zichtbaar is dat Waalre de laatste jaren heeft ingeteerd op haar reserves, o.a. door de investering in een nieuw multifunctioneel gemeentehuis. Waalre nadert hierdoor een onvoldoende solvabiliteit. De verwachting is dat de komende jaren door de winsten uit grondexploitaties de reserves aangevuld kunnen worden. De gecalculerde winsten uit grondexploitaties zijn nog niet meegenomen in bovenvermelde kengetallen.

3. Kengetal grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de bouwgronden zich verhoudt tot de geraamde (gemeentelijke) baten. De paragraaf grondbeleid en het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) bieden hierin meer inzicht.

Hoe hoger het kengetal, hoe hoger het risico voor de exploitatie indien het terugverdienen onverhoopt niet geheel lukt. Twee maal per jaar wordt beoordeeld in hoeverre de boekwaarde van de bouwgronden kan worden terugverdiend. De accountant toetst dit jaarlijks. Met een percentage van 8% heeft de grondexploitatie een laag aandeel in de financiële exploitatie van de gemeente Waalre en scoort Waalre '**voldoende**'. Daarmee is het risico beperkt. De positie is verbeterd t.o.v. de stand jaarstukken 2017.

4. Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Een percentage van 0% betekent dat de structurele baten exact toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De Waalrese exploitatieruimte scoort met 3,47% een '**matig**' op deze indicator. In 2018 is een fors deel van de kosten gedekt uit reserves.

5. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

Het kengetal belastingcapaciteit geeft weer hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde van alle gemeenten. De ruimte die een gemeente heeft om belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten voor de inwoner. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten op het landelijk gemiddelde liggen. Onder de woonlasten worden verstaan de absolute bedragen voor onroerendezaakbelasting (OZB) en de riool- en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De Waalrese woonlasten bevinden zich met 105% boven het landelijk gemiddelde en scoren daarmee een '**matig**'. T.o.v. de jaarstukken 2017 is de positie verslechterd.

Deze waarde wordt voor een groot deel bepaald door de hoge gemiddelde WOZ waarde van de woningen in Waalre. Doordat de gemiddelde WOZ waarde in Waalre ruim 30% boven het landelijk gemiddelde ligt zijn de absolute OZB bedragen in Waalre hoger. Dit is o.a. de reden dat Waalre op dit kengetal matig scoort i.p.v. voldoende.

Paragraaf C Onderhoud Kapitaalgoederen

Onderhoud kapitaalgoederen gaat over het beheer en onderhoud van wegen, openbaar groen, riolering en gebouwen. Deze paragraaf geeft via een dwarsdoorsnede van de begroting inzicht in de mate van onderhoud en bijbehorende financiële lasten.

Wegen

Om goed, planmatig, onderhoud te kunnen uitvoeren moet met enige regelmaat de kwaliteit van de verharding worden geïnspecteerd. Dan wordt er ook inzicht verkregen in de budgetten die voor het onderhoud noodzakelijk zijn. De rapportage van zowel de inspectie als de berekening van de benodigde budgetten gebeurt normaliter in een wegenbeheersplan. Een wegenbeheersplan is geen wettelijke verplichting. Uit het wegenbeheersplan (2015-2018) blijkt dat in de periode 2010-2014 de hoeveelheid verhard oppervlak is toegenomen van 958.000 m² naar 980.000 m² (380.000 m² asfaltverharding en 500.000 m² elementenverharding).

In 2018 zijn de onderhoudswerkzaamheden aan wegen, trottoirs en fietspaden uitgevoerd tegen onderstaande kosten (taakstellend) conform de begroting 2018.

	2018
Straten en pleinen	€ 165.000
Rationeel wegbeheer	€ 213.300
Totaal	€ 378.300

Bovenstaande budgetten hebben betrekking op het zichtbare gedeelte van de verharding. In het wegenbeheersplan is aangegeven dat er geen geld wordt gereserveerd voor groot onderhoud (rehabilitatie) van de wegen. Het reguliere onderhoud wordt vrijwel geheel betaald vanuit het onderhoudsbudget en vervanging vindt meestal plaats in het kader van projecten. Hierbij gaat het om integrale projecten, waarbij riolering, wegen, groen en straatmeubilair gezamenlijk worden aangepakt. Een voorbeeld hiervan is de reconstructie van de Markt.

Uit onderzoek naar de kwaliteit van de onderlagen van de belangrijke ontsluitingswegen, blijkt dat een aantal wegen, ondanks dat deze visueel geen of weinig gebreken vertonen, toch op kortere termijn vervangen zullen moeten worden. Hiervoor is geen budget beschikbaar in de meerjarenbegroting.

Het uitvoeringsplan Openbare Ruimte (Groen, Wegen, Riolering) 2018 – 2024 biedt het kader voor integraal beheer en samenwerking en leidt tot samenhangende planvorming, logische en efficiënte uitvoering en een financieel beheersbaar geheel. Sleutelwoorden hierbij zijn *'integraal'*, *'duurzaam'* en *'samen'*. In het Uitvoeringsplan wordt onderscheid gemaakt tussen maatregelen die *'meeliften'* met vervanging van het riool (en dus voor een groot gedeelte ook bekostigd worden vanuit de rioleringsgelden) en maatregelen waarbij enkel sprake is van vervanging van Groen in combinatie met groot onderhoud wegen.

Voor de rehabilitatie van verhardingen is in het voorjaar 2019 een bedrag van € 1.500.000 gereserveerd voor 2020, 2021, 2022 en 2023. Dit wordt gedekt uit bestaande middelen in de begroting.

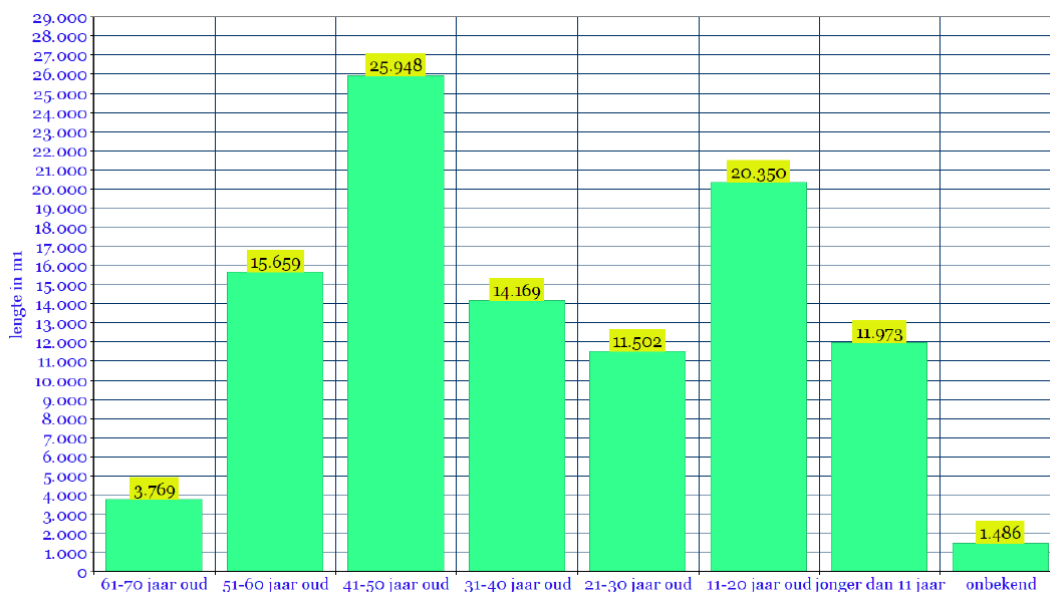
Riolering

Een goed rioolstelsel is nodig voor de bescherming van volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van wateroverlast. Het rioolstelsel zorgt ervoor dat het afvalwater en het overtollige hemelwater uit de woonomgeving worden verwijderd en dat niet te vaak en niet te lang wateroverlast voorkomt. De aanleg en het in stand houden van het rioolstelsel is een gemeentelijke taak, die voortkomt uit de Wet Milieubeheer (Wm). In deze wet is vastgelegd dat de invulling van de zorgplicht inzichtelijke gemaakt moet worden. Riolering maakt deel uit van de openbare ruimte met alle dynamiek die daarin aanwezig is. Maar riolering maakt ook deel uit van het watersysteem, dat zich uitstrekt tot buiten de gemeentegrenzen.

Voor het onderhoud van de kapitaalgoederen 'riolering' is het volgende kaderstellend:

- Europese Kader Richtlijn Water (KRW)
- Wet Milieubeheer
- Waterwet
- Nationaal Bestuursakkoord Water

De vaste rioleringsgegevens van de gemeente worden in een geautomatiseerd beheersysteem verwerkt. Ook de resultaten van de inspecties zijn in dit beheersysteem opgenomen. De totale lengte van de riolering in de gemeente Waalre bedraagt ca. 105 kilometer waarvan 78 kilometer een gemengd stelsel is. De leeftijdsopbouw van het rioolstelsel is als volgt:

Voor informatie over de inkomsten door de rioolheffing en de uitgaven aan het riool, zie paragraaf A Lokale heffingen.

Water

Het onderdeel water bestaat uit de drie onderdelen: sloten, bruggen en wadi's:

Sloten

In totale lengte aan sloten (of waterlossingen) bedraagt ruim 21.900 meter die door de gemeente worden onderhouden. Dit onderhoud bestaat uit één keer per jaar maaien. Vanwege de efficiency is dit onderhoud in hetzelfde bestek ondergebracht als het maaien van de bermen. In deze sloten liggen zo'n 258 duikers ten behoeve van de waterafvoer. Deze zijn het afgelopen jaar gecontroleerd en vrijgemaakt van maaisel. De kosten voor het onderhoud worden betaald uit de rioolheffing. Verder zijn er sloten (ca. 5.000 meter) die in onderhoud zijn bij het Waterschap De Dommel. Dit zijn met name de grotere sloten of sloten waar een riooloverstort op uit komt.

Bruggen

De gemeente Waalre heeft het beheer en onderhoud van 18 vaste bruggen. Deze variëren van kleine voetgangersbruggetjes zoals op de hoek van de Eindhovenseweg/Voorbeeklaan tot de verkeersbrug in de Onze Lieve Vrouwedijk. In 2018 is een start gemaakt met het herberekenen van de constructie van de bruggen. Deze globale berekeningen worden in 2019 verfijnd. In 2019 zal ook een onderhouds- en vervangingsprogramma worden opgesteld.

Wadi's

Het onderscheid tussen sloten en wadi's is, dat de sloten het water afvoeren naar een ander oppervlaktewater, en dat wadi's bedoeld zijn voor het ter plekke infiltreren van hemelwater. Het aantal wadi's is de laatste jaren sterk gestegen, in 2018 was dit ruim 6.900 m². Afhankelijk van de ligging wordt een wadi 1 tot 6 keer per jaar gemaaid. De kosten voor het onderhoud wordt betaald uit de rioolheffing.

Openbaar Groen

Openbaar groen is, zeker de laatste jaren, aan verandering onderhevig en de ontwikkelingen gaan snel onder invloed van de betrokkenheid van inwoners bij de woonomgeving, kwaliteit van de leefomgeving, het duurzaamheidsaspect en ontwikkelingen binnen de groene sector. Om hier goed op te kunnen anticiperen is het noodzakelijk om met beleid richting te geven aan de veranderingen.

Voor het onderhoud van de kapitaalgoederen 'groen' zijn de volgende wet en regelgeving van toepassing:

- Groenbeleidsplan "Groen heeft de Toekomst"
- Bomenbeleidsplan gemeente Waalre
- Wet Natuurbescherming
- Plantenziektenwet

Groenbeleidsplan "Groen heeft de Toekomst"

In het groenbeleidsplan is de visie gegeven op het groen binnen de gemeente Waalre. Het belangrijkste doel is het behouden van de kwaliteit van de groenstructuur door de huidige waardevolle structuren vast te leggen. Deze structuren zijn een leidraad bij

toekomstige ontwikkelingen in de openbare ruimte en de realisatie van de gewenste groenstructuur.

Bomenbeleidsplan gemeente Waalre

De belangrijkste boomstructuren zijn in dit plan vastgelegd. Het behoud van de karakteristieke boomstructuur en een kwalitatief bomenbestand is de belangrijkste doelstelling van het plan.

Wet Natuurbescherming

De nieuwe Wet natuurbescherming vervangt vanaf 1 januari 2017 drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet.

Doel van de Wet natuurbescherming is drieledig: 1. bescherming van de biodiversiteit in Nederland, 2. decentralisatie van verantwoordelijkheden en 3. vereenvoudiging van regels.

Plantenziektenwet

De plantenziektenwet heeft als doel het voorkomen van het optreden en de verspreiding van schadelijke organismen.

Enkele cijfers onderhoud groenvoorzieningen en laan- en straatbomen:

Oppervlakte plantsoenen	34	hectare
Laan- en straatbomen	13.300	stuks
Wegbermen	21	hectare
Begrazingsprojecten	7	hectare
Bloemrijk (nat)grasland en ecologische terreinen	10	hectare
Sloten, watergangen en retentievoorzieningen	2	hectare
Plantsoenmeubilair	165	stuks
Bloembakken	100	stuks
Wisselperken	3	are

Het beschikbaar budget voor 2018 voor het jaarlijks onderhoud van de plantsoenen en laanbomen:

- Uitbesteding onderhoud plantsoenen en gazons € 377.500
- Onderhoud laanbomen, meubilair etc. € 110.000
- Maaien bermen, reconstructies € 85.000

Openbare Verlichting

De Openbare Verlichting (OVL) bestaat uit ca. 4.400 lichtmasten. Om ervoor te zorgen dat de verlichting goed blijft functioneren, moet er regelmatig onderhoud worden uitgevoerd en materialen worden vervangen. Jaarlijks wordt het budget in eerste instantie gebruikt voor het verhelpen van storingen, schades en vandalisme. In tweede instantie voor gepland onderhoud zoals preventieve lampvervanging en schilderwerk. Als laatste wordt het budget gebruikt voor het vervangen van materiaal dat het einde van haar levensduur heeft bereikt. Voor lichtmasten is dat standaard na 40 jaar en voor armaturen is dat 20 jaar.

Het wijkgericht vervangen van oude armaturen door energiezuinige (LED) lampen, zal ook de komende jaren worden voortgezet, gecombineerd met het vervangen van de oudste lichtmasten bijvoorbeeld langs ontsluitingswegen. Daarmee wordt een verdere besparing gerealiseerd op de energielasten en een verbetering tot stand gebracht van de sociale veiligheid en wordt het omvallen van verroeste masten voorkomen.

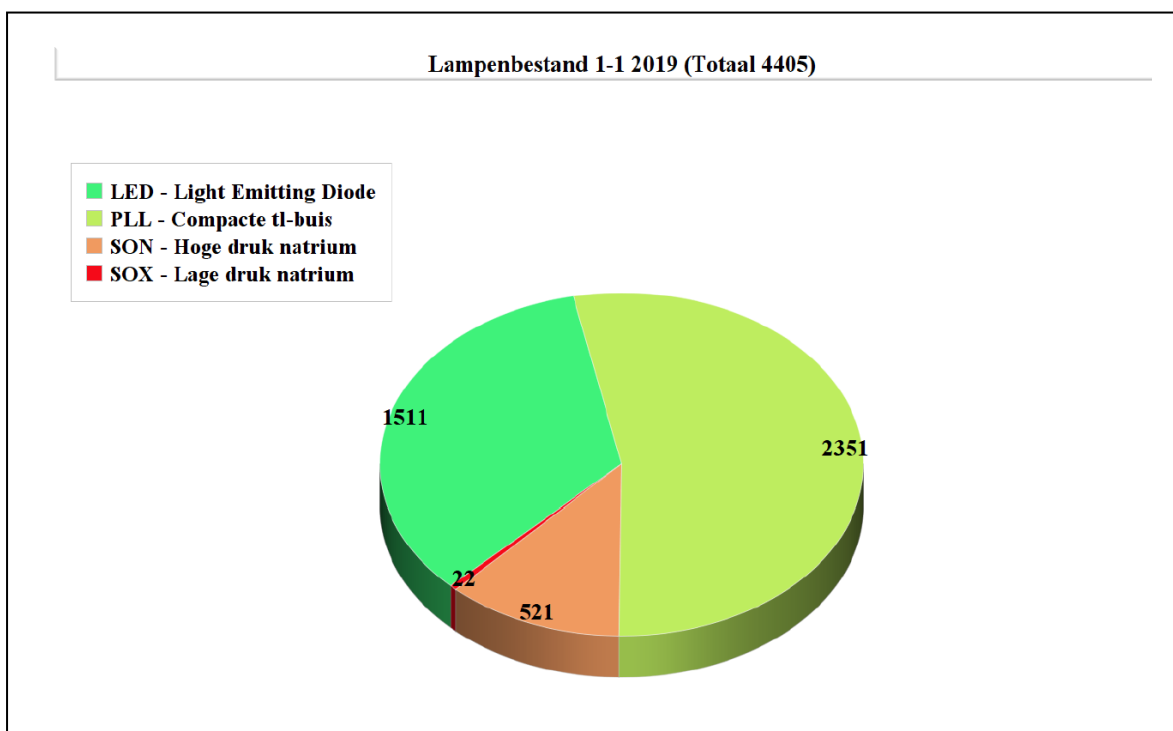
Het OVL bestand in Waalre bestaat uit masten, armaturen en lampen.

Masten

Van de 4.400 masten bestaat het overgrote deel uit stalen masten. Hiervan hebben circa 400 masten de technische levensduur van 40 jaar overschreden. De komende jaren worden deze masten vervangen.

Armaturen

Tegelijkertijd met het vervangen van lichtmasten wordt gekeken of het armatuur ook vervangen dient te worden. De meeste echt oude armaturen zijn de laatste jaren vervangen. Bij vervangingen wordt zo veel mogelijk led toegepast. Dit is duurzamer en hiermee wordt meteen bespaard op het energieverbruik.

Lampen

Voor het vervangen van lampen wordt de economische levensduur aangehouden volgens opgave van de fabrikant. Dit betekent in de praktijk dat lampen groepsgewijs worden vervangen voordat ze stuk zijn. Hiermee worden de continuïteit en kwaliteit gewaarborgd en worden veel meldingen voorkomen.

Beschikbare budget regulier onderhoud openbare verlichting: € 84.000

Beschikbare budget periodieke vervanging armaturen en lichtmasten: € 88.000

Gemeentelijke gebouwen

De gemeente Waalre heeft een aantal panden in eigendom. Om een goed beeld te krijgen en houden worden deze panden om de paar jaar geïnspecteerd om input te krijgen voor het (bouwkundig) meerjarenonderhoud. De hoeveelheid panden varieert door de verkoop en aankoop van panden.

- Voor het huis van Waalre is een meerjarenonderhoudsprogramma opgesteld. De nieuwe cijfers worden gebruikt voor de begroting 2020 en verder.
- Bij het Hazzo is een start gemaakt voor een plan van de revitalisatie van het pand. Het saldo van de voorziening zal worden ingebracht ter dekking van de kosten van de revitalisering volgens besluit van 6 februari 2018.
- De voorziening groot onderhoud 't Klooster is overgezet naar een reserve volgens besluit 3 juli 2018 ter dekking van de exploitatiekosten.
-

Paragraaf D. Financiering

De paragraaf financiering gaat in op het beheer en beleid van financiële middelen (geleende en uitgezette gelden) en de aan deze posities verbonden kosten en risico's voor de gemeente Waalre (treasuryfunctie). De treasuryfunctie ondersteunt, door middel van beschikbaarheid van financiële middelen, de uitvoering van de thema's. Het regelt de financiering van beleid en het uitzetten van gelden die niet direct nodig zijn.

Landelijke wet- en regelgeving

Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido)

Het Rijk heeft regels gesteld aan hoe gemeenten en provincies hun geld en kapitaal moeten beheren. Die regels staan in de Wet Fido. Het renterisico brengen we volgens de wet Fido in beeld met behulp van de kasgeldlimiet en de rente risiconorm.

Renterisico op kortlopende schuld: de kasgeldlimiet

Ter beperking van het renterisico op schulden met een looptijd van minder dan één jaar heeft de wetgever de kasgeldlimiet vastgesteld. Zo wordt voorkomen dat fluctuaties van de korte rente direct een relatief grote impact hebben op de rentelasten tijdens het boekjaar. De totale schulden met een looptijd van minder dan één jaar mag maximaal 8,5% van het totaal van de lasten van de jaarbegroting bij aanvang van het begrotingsjaar zijn. De gemeente mag de kasgeldlimiet maximaal 2 achtereenvolgende kwartalen overschrijden. De toezichthouder toetst hierop.

In 2018 zijn er kasgeldleningen afgesloten, en medio 2018 zijn de laatste kasgeldleningen afgelost.

Bedragen (x € 1.000)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Begrotingstotaal	35.523	35.523	35.523	35.523
Toegestane kasgeldlimiet	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Kasgeldlimiet in bedrag	3.019	3.019	3.019	3.019
Gemiddelde schuld met een looptijd < 1 jaar	2.500	3.500	0	0
Voldoen aan limiet?	ja	nee	ja	ja

In april en mei is er zijn extra kasgeldleningen afgesloten i.v.m. geldtekorten. Eind juni zijn alle kasgeldleningen afgelost.

Renterisico op vaste schuld: de renterisiconorm

De renterisiconorm geeft het renterisico op de langere termijn weer. Hieronder vallen alle leningen met een rente typische looptijd vanaf 1 jaar. Het doel is op deze wijze spreiding te krijgen in de rente typische looptijden in de leningenportefeuille, waardoor een verandering in de rente vertraagd doorwerkt op de rentelasten in de administratie. In een jaar mogen de herfinancieringen als gevolg van aflossingen en de renteherzieningsmomenten gezamenlijk niet meer dan 20% van het begrotingstotaal per 1 januari 2018 bedragen.

Bedragen (x € 1.000)	2018
Begrotingstotaal	35.523
Wettelijk percentage	20%
Renterisiconorm (1 * 2)	7.105
Renteherzieningen	106
Aflossingen	159
Bedrag waarover renterisico gelopen wordt (4 + 5)	265
Ruimte onder renterisiconorm	6.840

In 2017 heeft gemeente Waalre twee langlopende leningen aangetrokken met een looptijd van 35 jaar voor een totaalbedrag van € 7.200.000. De bedragen aan langlopende leningen waar de gemeente Waalre de komende jaren een renterisico over loopt, blijven ruimschoots binnen de renterisiconorm.

De gemeente Waalre heeft in 2018 een lening van de provincie ontvangen van € 1,232 miljoen waarvan de rente- en aflossingskosten pas verantwoord wordt in 2019.

Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF)

Deze wet beoogt dat gemeenten meer op hun geldstromen en de hoogte van schulden letten. We spreken van houdbare gemeentefinanciën als een gemeente ook bij economisch slecht weer genoeg geld overhoudt om aan de schuldverplichtingen te blijven voldoen zonder dat de noodzakelijke publieke voorzieningen in de knel komen.

Nederland is lid van de EMU (Europese Monetaire Unie). De wet HOF biedt het kabinet de mogelijkheid decentrale overheden gezamenlijk te beboeten bij overschrijding van de zogenaamde "tekortnorm": het collectieve aandeel in het EMU saldo van de decentrale overheden. Het EMU-saldo van Nederland mag niet hoger zijn dan 3% van het Bruto Binnenlands Product. Voor 2018 heeft de Rijksoverheid geen normen of referentiewaarde vastgesteld.

Schatkistbankieren

Gemeenten en provincies waren in het verleden vrij om geld op een spaarrekening te zetten en financiële producten, zoals staatsobligaties te kopen. Geld dat bijvoorbeeld op een spaarbank staat, levert rente op. Sinds de invoering van het schatkistbankieren per 15 december 2013 moeten gemeenten, provincies en waterschappen hun overtollige middelen bij het ministerie van Financiën onderbrengen. Het drempelbedrag voor overtollige middelen op de BNG rekeningen is € 150.000. Het huidige rentepercentage dat hier tegenover staat is 0%, waardoor Waalre helaas dus geen rente ontvangt over haar huidige overtollige middelen. Zie ook de toelichting op de balans. De gemeente Waalre heeft in het 1^e halfjaar van 2018 kasgeldleningen afgesloten. In verband met geldmiddeltekorten. De laatste opgenomen kasgeldleningen zijn eind juni 2018 afgelost. In juni had namelijk de gemeente de jaarlijkse uitkering ontvangen van het BTW compensatiefonds en de opbrengst van verkopen van onroerend goed.

Lokale regelgeving

Financiële verordening

Gemeenten zijn volgens de gemeentewet verplicht een financiële verordening op te stellen. De uitgangspunten voor het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie zijn geregeld in de verordening ex artikel 212 Gemeentewet. In de verordening zijn onder andere de algemene doelstellingen voor de financiering en de richtlijnen en limieten van de financieringsfunctie en het risicobeheer opgenomen. Op 18 april 2017 is de financiële verordening gemeente Waalre vastgesteld en is nog steeds actueel.

Treasurystatuut

Het treasurystatuut regelt de sturing, de beheersing, de verantwoording en het toezicht op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

In het treasurystatuut zijn de volgende onderdelen voor de gemeente Waalre geregeld:

- treasurybeleid;
- uitvoering treasury-activiteiten;
- planning- en control cyclus;
- interne en externe controle.

18 oktober 2016 is door de Raad een nieuw Treasurystatuut vastgesteld. Het Statuut is niet gewijzigd.

Uitgangspunten treasury-activiteiten

Voor de meerjarenramingen 2018-2021 hanteert de gemeente Waalre de volgende uitgangspunten voor treasury-activiteiten:

- Waalre gaat behoedzaam om met haar financiële middelen. In overeenstemming met de Wet Fido en het Treasurystatuut vindt het uitzetten van geldmiddelen en het aangaan en verstrekken van leningen en garanties alleen plaats voor de uitoefening van de publieke taak. De financiële risico's voor Waalre zijn daarbij minimaal.
- Op basis van de liquiditeitsbegroting wordt de financieringsbehoefte bepaald. De uitvoering van de financieringsbehoefte dient plaats te vinden binnen de geldende wet- en regelgeving.

Financieringsbehoefte

In Waalre was in 2017 sprake van een financieringstekort door de aankoop van een Brede school in Aalst en de bouw van een nieuw gemeentehuis. In 2017 zijn daarvoor twee langlopende geldleningen met een looptijd van 35 jaar aangetrokken. In 2018 is er een lening ontvangen van de provincie Brabant i.v.m. investeringen in zonnepanelen door Waalrese burgers. Zie onderstaande overzicht:

Leningnummer	Looptijd	Rentepercentage	Restantbedrag per 1-1-2018	Opgenomen/ontvangen bedrag in 2018	Rente 2018	Aflossing 2018	Restantbedrag per 31-12-2018
BNG 40.111.271	35 jaar	1,12% 10 jaar vast	€ 3.592.995	€ 0	€ 39.808	€ 84.570	€ 3.508.425
BNG 40.111.272	35 jaar	1,87 % 35 jaar vast	€ 3.575.636	€ 0	€ 66.233	€ 74.007	€ 3.501.629
provincie	15 jaar	1,13% 15 jaar vast		€ 1.232.746	€ 0	€ 0	€ 1.232.746
Totaal			€ 7.168.631	€ 1.232.746	€ 106.041	€ 158.577	€ 8.242.800

Paragraaf E Bedrijfsvoering

Waar gaat de paragraaf over

De bedrijfsvoering omvat zaken als personeel en organisatie, informatie(voorziening), financiën, communicatie, juridische zaken en dienstverlening. Waalre streeft een efficiënte, doelmatige en kwalitatief hoogwaardige bedrijfsvoering na. Dit is van groot belang bij het kunnen uitoefenen van de controlerende taak van de raad. Dit lukt alleen met een betrouwbare en transparante informatievoorziening.

Volgens de vastgestelde verordeningen legt het college verantwoording af over de bedrijfsvoering aan de raad. Op basis van wettelijke voorschriften geeft de paragraaf Bedrijfsvoering ten minste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens.

Beleidsindicatoren			Gemeente / referent	2016	2017	2018	Bron
Nr	Indicator	Omschrijving					
1	Formatie	Het aantal fte per 1000 inwoners	Waalre	5,5 (93,3 fte)	5,4 (92,8 fte)	5,7 (98,5 fte)	Eigen gegevens en pers. Monitor AO fonds gemeenten 2017
			Gelijke gemeenten	8,0	8,4	Niet beschikbaar	
2	Bezetting	Het aantal fte per 1000 inwoners	Waalre	4,9 (83,6 fte)	5 (85,7 fte)	5 (87,0 fte)	Eigen gegevens en Pers. Monitor AO fonds gemeenten 2017
			Landelijk	8,4	8,5	Niet beschikbaar	
3	Apparaatskosten	Middelen voor personeel, huisvesting, materieel, automatisering e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.	Waalre	€ 450	€ 482	€ 495	Eigen gegevens
			Landelijk	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
4	% externe inhuur	Kosten externe Inhuur als % van totale loonsom	Waalre	12-15%	8,01%	12,3%	Eigen gegevens en Pers. monitor AO fonds gemeenten 2017
			Gelijke gemeenten	15%	15%	Niet beschikbaar	
5	Overhead	Het % overhead kosten ten opzichte van de totale lasten.	Waalre	17,8 %	12,2%	14,4%	Eigen gegevens
			Landelijk	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Organisatie (algemeen)

Wat willen we bereiken

- Een zelfstandige innovatieve netwerkgemeente met een daadkrachtige ambtelijke organisatie die in contact staat met de samenleving en bijdraagt aan het versterken van de lokale democratie en dienstverlening aan de inwoners van Waalre.
- Een interne organisatiestructuur die flexibel, kwalitatief en toekomstbestendig is zodat effectief en efficiënt ingespeeld kan worden op ontwikkelingen in de samenleving bijvoorbeeld op het gebied van ICT, communicatie en financiën. Hierbij wordt het concept 'Het Nieuwe Samenwerken' gehanteerd.
- Een duurzaam financieel gezonde organisatie.
- Kwalitatief hoogwaardige en efficiënte werkprocessen die aansluiten bij de behoefte van de (interne en externe) klant.
- De gemeente Waalre werkt op steeds meer beleidsterreinen samen met andere gemeenten en partijen. Dat is goed voor de kwaliteit van de dienstverlening en voor de gemeentelijke financiën.
- Het versterken van de horizontale verantwoording voor de wettelijke taken die de gemeente in medebewind heeft.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Alle bedrijfsonderdelen werken volgens het principe 'Het Nieuwe Samenwerken', waarbij onderlinge afstemming en verbondenheid centraal staat. Het nieuwe samenwerken betreft de gehele organisatie (dit is verder uitgewerkt onder de thema's personeel, ICT, communicatie, juridische kwaliteitszorg en financiën).
- De bedrijfsprocessen zijn zodanig ingericht dat deze het functioneren van netwerkgemeente ondersteunen. Optimalisering en kwaliteitsverbetering conform planning is voortgezet.
- De werkplekken zijn zodanig ingericht dat ontmoeten gefaciliteerd wordt en plaats en tijd ongebonden werken mogelijk is.
- Er is een open en benaderbare cultuur en initiatieven en ontwikkelingen in de samenleving worden gefaciliteerd.
- Horizontaal toezicht tussen raad en college is versterkt en het verticale toezicht (door Rijk of provincie) staat meer op afstand.

Jaar 2018

- In 'Het Huis van Waalre', ons nieuwe multifunctioneel gemeentehuis, krijgt 'Het Nieuwe Samenwerken' zijn definitieve vorm. Het gebouw is ingericht op basis van de principes van 'Het Nieuwe Samenwerken' waarbij ontmoeten gefaciliteerd wordt en tijd en plaats ongebonden werken mogelijk is.
- Medewerkers zijn in 2017 voorbereid op deze manier van samenwerken.
- De gewenste cultuur (gericht op (intern en regionaal) samenwerken en faciliteren van burgerparticipatie) wordt in 2018 verder doorgezet door middel van gerichte opleidingen en ontwikkelingstrajecten.
- Met de invoering van een nieuw zaakstelsel in 2017 zijn er meer en meer werkprocessen efficiënt en doelmatig ingericht. De implementatie van het

zaaksysteem loopt door in 2018 en zorgt ervoor dat eind 2018 het merendeel van de werkprocessen onder de loep zijn genomen.

Wat is gerealiseerd in 2018:

- 'Het Nieuwe Samenwerken' heeft zijn definitieve vorm gekregen. Op basis van een enquête onder medewerkers zijn of worden nog enkele fysieke aanpassingen doorgevoerd. Er wordt blijvend ingezet op bewustwording door te communiceren over gedrags- en spelregels.
- In 2017 zijn medewerkers voorbereid op deze manier van samenwerken.
- Samenwerking en het faciliteren van burgerparticipatie heeft in vele trajecten centraal gestaan. De vakafdelingen zijn hierbij ondersteund door adviseurs van de afdeling Bedrijfsvoering, o.a. de adviseur burgerparticipatie. Door experimenteren en hiervan leren worden we hierin steeds beter.
- Op 12 maart 2019 is in het zaaksysteem de 20.000ste zaak geregistreerd. Dit is voor een gemeente met onze omvang een mijlpaal in zo'n korte periode. Sinds de invoering wordt al intensief gewerkt met het zaaksysteem. In 2018 zijn de opgenomen processen uit 2017 geoptimaliseerd en is veel aandacht besteed aan opleiding en coaching. Tevens is gestart met de het opnemen van de processen bestuurlijke besluitvorming en vergunningen in het zaaksysteem. In 2019 wordt hiermee verdergegaan en zullen onder andere ook inkoop en aanbestedingen, CMD en Sociale Ontwikkeling opgenomen worden. Daarmee is het merendeel van de werkprocessen onder de loep genomen.

Huisvesting

Wat willen we bereiken

Een duurzaam, toekomstbestendig, flexibel en multifunctioneel gemeentehuis waar samenwerken, dienstverlening, beleving, ontwikkeling en ontmoeten centraal staan. Het ontwerp is samen met alle stakeholders bedacht en wordt door de gebruikers gewaardeerd. We komen er graag en zijn er trots op.

Wat gaan we ervoor doen

Jaar 2018

- De verhuizing heeft plaatsgevonden.
- In het eerste kwartaal 2018 is het Huis van Waalre in gebruik genomen.
- Het gebouw is feestelijk geopend en er heeft een open dag plaatsgevonden.
- In de nazorgfase zijn bouwkundige onvolkomenheden aangepakt.
- Monitoring mobiliteitsmaatregelen bereikbaarheid heeft plaatsgevonden.
- Het project is met een eindrapportage en evaluatie afgesloten.

Wat heeft het gekost

Het totale taakstellende krediet wordt gedekt uit de verzekeringsgelden en de exploitatie (huur). Daarnaast is het beheer en onderhoud binnen de begroting geborgd.

Wat is gerealiseerd in 2018

- Het huis van Waalre is in gebruik genomen en de verschillende onderhoudscontracten zijn ten uitvoer gebracht.
- Het proces is opgestart om de verschillende afspraken tussen de gebruikers vast te leggen.

Personeel

Wat willen we bereiken

Personeel dat in staat is om uitvoering te geven aan de taken van de netwerkgemeente volgens het concept Het Nieuwe Samenwerken.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

Resultaatgericht werken

- Werken met resultaat afspraken, die -afgeleid van de begroting- afgestemd en afgesproken worden met de medewerkers. Het management stuurt hier ook op.
- Resultaatafspraken onderdeel laten uitmaken van de gesprekken die het management met de medewerkers regelmatig voert. Naast afspraken over de gewenste resultaten, is ook aandacht voor de talenten, de ontwikkelbehoefte en opleidingswensen van de medewerker.
- De afspraken opnemen in de planning en control cyclus en proactief communiceren over de geplande resultaten. Bijstelling van de planning gebeurt pas na overleg met betrokkenen, het college en de raad.
- Werken als innovatieve netwerkgemeente, gericht op samenwerking.
- Samenwerking zoeken om elkaar te versterken zowel intern, als met derden. Dit kan zijn om de continuïteit te waarborgen en/of de kwaliteit te verbeteren.
- Omvangrijke projecten (Transities) gezamenlijk met externe partijen uitvoeren.
- Voorbereidingen treffen om te anticiperen op de realisering van het nieuwe multifunctionele gemeentehuis ten behoeve van het kantoorconcept 'Het Nieuwe Samenwerken: 'plaats- en tijdonafhankelijk werken'.
- Het Nieuwe Samenwerken is meer dan een kantoorconcept. Aandacht besteden aan afstemming en modernisering van het personeelsbeleid, de stijl van leidinggeven, het samenspel tussen manager en medewerkers, de inzet van talenten en het opleiden van management en medewerkers.

Flexibele schil

- De flexibele schil qua formatie/bezetting is zodanig ingezet dat optimaal gebruik wordt gemaakt van de inzet van arbeid bij piek- en dalmomenten.
- Onderzoek is uitgevoerd of het vergroten van de mobiliteit in samenwerking met de regio een bijdrage levert aan de flexibele schil.
- Continu is het personeelsbudget en functiehuis en door ontwikkelen organisatie gemonitord.

Personeelsbeleid

- Leiderschap bij managers ontwikkelen door het bieden van ondersteuning.
- Opleiding- en training organiseren om professionaliteit van medewerkers te vergroten, kennis op niveau te houden en ontwikkelingsmogelijkheden te vergroten.
- Arbobeleid actualiseren.
- Werkplekken voor mensen met een beperking realiseren.

Jaar 2018

- Met de invoering van de nieuwe gesprekscyclus in 2017 is het instrument om te kunnen sturen op resultaten beschikbaar. In 2018 is het management vanuit P&O ondersteund om de resultaatafspraken met medewerkers nog concreter vorm te geven waardoor er strakker op gestuurd wordt. Er heeft training van het management op dit onderwerp plaatsgevonden.
- Eind 2017/begin 2018 is er een gedragen strategisch P&O-plan vastgesteld waarin de visie van de gemeente Waalre is vertaald in een concreet stappenplan. Hierin is aandacht voor de ontwikkeling van management en medewerkers en zijn er afspraken gemaakt over verdere uitwerking. Het strategisch P&O-plan is leidend voor het personeelsbeleid.
- Het Nieuwe Samenwerken heeft verder vorm gekregen doordat we in 2018 werken in 'Het Huis van Waalre'. Een gebouw dat is vormgegeven en is ingericht om het nieuwe samenwerken te faciliteren en te ondersteunen. Een cultuurtraject zorgt ook voor een verandering naar het daarbij horend gedrag.
- In 2018 heeft er een onderhoudsronde plaatsgevonden op het functiehuis. Er is gekeken of de functiebeschrijvingen en de indeling van functies nog up-to-date zijn of moeten worden aangepast.

Wat is gerealiseerd in 2018

- Na de invoering van de gesprekscyclus hebben de managers een training gevolgd. Deze training was gericht op het krijgen van meer helderheid en het ontwikkelen van handvatten voor het voeren van échte gesprekken.
- In 2018 is gewerkt aan het opstellen van een koersdocument werken vanuit de bedoeling. Doel van dit koersdocument is het inrichten, vormgeven en toerusten van de organisatie, zodat de samenleving en het bestuur toekomstbestendig, flexibel en maximaal bediend kunnen worden. Nu de richting en de kaders bekend zijn, kan in 2019, een start worden gemaakt met het opstellen van het strategisch personeelsbeleid.
- In het voorjaar is een enquête uitgezet onder het personeel over het nieuwe samenwerken. In het najaar gevolgd door groepssessies. Alle actiepunten en verbeterpunten zijn in beeld gebracht en worden door een projectgroep opgevolgd. Er wordt blijvend ingezet op bewustwording door te communiceren over gedrags- en spelregels.
- In een organisatie in ontwikkeling, ontstaan nieuwe functies. Deze zijn beschreven en gewaardeerd volgens de HR21 functiewaarderingsystematiek. Bestaande functies waarvan het takenpakket aanzienlijk is gewijzigd, zijn opnieuw beschreven, getoetst en gewaardeerd conform deze systematiek. Waar nodig zijn deze functies in een ander functieprofiel geplaatst.
- In 2018 is de werkgroep Werken met plezier opgericht. Deze werkgroep is bemenst met medewerkers die het leuk vinden om met dit onderwerp bezig te

zijn. Doel van de werkgroep is om in de organisatie meer aandacht te besteden aan het werkplezier en het welzijn van onze medewerkers. De werkgroep heeft diverse activiteiten georganiseerd, zoals de week van het werkgeluk, lunchwandelingen en het dagelijks aanbieden van fruit.

Personeel salariskosten

Bij de thema's staat aangegeven dat de verklaring van de verschillen van de salariskosten centraal wordt gegeven.

De hieronder gegeven verschillen zijn de verschillen van de werkelijke kosten ten opzichte van de (aangepaste) begroting.

Totaal van de genoemde verschillen op salariskosten	128.000	V
Totaal van de genoemde verschillen op overhead	8.000	N
Extra inhuur onderdeel van materiele overhead dekkingsmiddelen	<u>124.000</u>	N
Totaal saldo salariskosten en inhuur 2018	4.000	N

In 2018 is de totale begrote loonsom (inclusief een begroot budget voor inhuur en vervanging bij ziekte): € 6.927.000. De werkelijk uitgegeven salariskosten waren € 6.101.000 en voor inhuur ten laste van vacaturegelden is € 822.000 uitgegeven.

Financiën, Planning & Control

Wat willen we bereiken

- Een financieel sluitende meerjarenbegroting is en blijft uitgangspunt.
- Adequate informatieverstrekking aan college en raad.
- Financieel gezond blijven en geen tekorten doorschuiven naar de toekomst.
- In control zijn en blijven, inzicht verschaffen in verplichtingen en risico's.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Verbeteren Planning en Control cyclus.
- Risico's beperken door intensiveren van risicomangement.
- Financiële verordening(en) herzien.
- Organisatie inrichten op toename geldstromen i.v.m. decentralisaties van het rijk.
- Vergroten van het zelf controlerend vermogen van de organisatie.

Jaar 2018

- Er zijn duidelijke, eenvoudige, actuele en transparante afspraken over de P&C-cyclus gemaakt met de nieuwe Raad;
- Met de nieuwe accountant is een "risicoscan" gedaan naar de huidige processen. Naar aanleiding hiervan is zover mogelijk nog in 2018 de Verbijzonderde Interne Controle uitgevoerd. Hierdoor is het zelf controlerend vermogen vergroot.
- Periodieke monitoring heeft plaats gevonden t.b.v. de geldstroom decentralisaties van het rijk (Jeugdzorg);
- Het zelf controlerende vermogen is vergroot door frequentere gesprekken tussen organisatie en de interne auditfunctie over de belangrijkste risico's en beheersmaatregelen.

Het verbeteren van de P&C cyclus (in de breedste zin) is een permanent streven. Er moeten duidelijke eenvoudige, actuele en transparante afspraken zijn over de P&C-cyclus. Doelstelling is een juiste, tijdige, relevante, betrouwbare en volledige informatievoorziening te waarborgen.

Wat is gerealiseerd in 2018

- Medio 2018 is door de afdeling Financiën een training "Financiën voor nieuwe raadsleden" gegeven voor geïnteresseerde raadsleden en fractiemedewerkers. Tijdens deze avond is de P&C-cyclus doorgesproken met de raadsleden.
- Voor de interim-controle en de jaarrekeningcontrole 2018 zijn de aanbevelingen van de accountant opgevolgd of voorbereid voor controle in het jaar 2019.
- In 2018 is een start gemaakt met het opzetten van reguliere periodieke monitoring binnen het sociaal domein. In 2019 zal hier een verdieping aan worden gegeven.
- In 2018 zijn elk kwartaal gesprekken gevoerd door de coördinator interne audit met de uitvoerend medewerkers interne controle over de voortgang en de inhoud van de werkzaamheden, met als doel optimalisatie van controle en tijdig signaleren van risico's.

Communicatie - burgerparticipatie

Wat willen we bereiken

- De organisatie, het MT en het bestuur worden door communicatie ondersteund in het functioneren van Waalre als een netwerkgemeente. Team communicatie heeft hierin een adviserende en faciliterende rol.
- De (beleids)medewerkers / projectleiders en het bestuur van de netwerkgemeente Waalre werken omgevingsbewust en communicatief.
- De relatie tussen inwoners en bestuur en het imago van Waalre is door profilering versterkt.
- Team communicatie signaleert behoeften van inwoners, ondernemers en partners en zet deze uit binnen de organisatie, zodat dienstverlening en lokale democratie hierop kunnen aansluiten.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Zorgen dat Waalre zichtbaar is als een transparante en betrouwbare gemeente door snelle en transparante communicatie, zowel bij positieve als negatieve onderwerpen. Informatie is begrijpelijk voor iedereen.
- Factor C borgen als methode om omgevingsbewust en communicatief te werken. De bedrijfsprocessen hierop inrichten en medewerkers trainen in deze methode.
- Social Media (in eerste instantie facebook en twitter) uitbreiden naar meer interactie en snelle en directe communicatie met onze doelgroepen. Daarnaast Social Media benutten voor monitoring van wat er in de samenleving leeft, voor het ophalen van behoeften m.b.t. dienstverlening en lokale democratie.

Jaar 2018

- Het Strategisch Communicatieplan is vastgesteld en richtinggevend voor communicatiebeleid en activiteiten in de organisatie. De gemeenschappelijke vertrekpunten worden gehanteerd in alle lagen van de organisatie voor alle (communicatie)acties.
- De proef met Het burgerpanel en de burgerpeiling hebben plaatsgevonden en zijn geëvalueerd. Er is een besluit genomen over het vervolg.
- De inzet van Social Media en online communicatie is verder geïntensiveerd.

Wat is gerealiseerd in 2018

- Het Strategisch communicatieplan 2018 – 2020 'Bouwen aan vertrouwen en verbinding' is vastgesteld door het college. In samenwerking met het MT is in de verschillende teams het plan gepresenteerd en besproken (in combinatie met de Kadernota Burgerparticipatie en Burgerinitiatieven).
- Het inwonerspanel (burgerpanel) is in 2018 drie keer geraadpleegd (veiligheid, visie op wonen en vuurwerk) en heeft inmiddels bijna 800 deelnemers. De bekostiging van het panel is inmiddels structureel vastgelegd in de begroting voor de komende jaren. Eind 2018 heeft een korte evaluatie onder de deelnemers plaatsgevonden. Deze is onderdeel van een bredere evaluatie. De uitkomsten van de Burgerpeiling (2017) hebben in 2018 een plek gekregen in onder andere de Groenvisie en Woonvisie.
- Social media hebben een steeds belangrijkere rol in de communicatie gekregen. Het gebruik van beeld is aangejaagd door interne trainingen 'Filmen met je mobiel'.
- Het Wij Waalre openingsevenement van Het Huis van Waalre is in nauwe samenwerking met de verenigingen en inwoners gerealiseerd. Het werd een tweedaags evenement met Wij Waalre Dorpsquiz, Wij Waalre Dorpsdiner, officiële opening, Wij van Vruuger, Wij van de Toekomst en een buitenevenement: In de Wij.
- De kadernota Burgerparticipatie en Burgerinitiatieven is vastgesteld door de raad en de adviseur burgerparticipatie is aangesteld per 1 november 2018.
- Er is geëxperimenteerd met nieuwe vormen van burgerparticipatie, zoals het Woon Café, het Groen Café en een online community om ook de jongeren te bereiken.

ICT en informatievoorziening

Wat willen we bereiken

- Automatisering functioneert als ruggengraat van de organisatie.
- Een betrouwbare en flexibele architectuur en infrastructuur.
- Waarborgen adequaat ICT-beleid waarbij gemeente in regie blijft.
- Professionaliseren beheerorganisatie en zorgdragen voor een optimale samenwerking tussen de beheerorganisatie van Waalre en de IT-partner.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

- Implementatie dienstverleningsconcept: klantgericht- en zaakgericht werken.
- Implementatie I-Nup bouwstenen, inmiddels opgevolgd door het DigiD-programma met de 4 clusters: Identificatie & Authenticatie, Dienstverlening, Gegevens en Interconnectiviteit.
- Overgang naar compleet digitaal archief en digitaal werken.
- Implementatie van de juiste IT-infrastructuur op basis van een toekomstbestendige IT-architectuur.
- Transitie ICT naar "de cloud".
- Ondersteuning Ambitie Digitale Agenda 2020.

Jaar 2018

- Het Zaakgericht Werken is verder doorontwikkeld. Hierdoor zijn meer processen volledig met het zaakstelsel afgehandeld. Ook zijn documenten van de gemeente zoveel mogelijk in het zaakstelsel opgeslagen.
- Oracle-migratie van Oracle 11 naar Oracle 12 heeft plaatsgevonden.
- In de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) is de registratie verbeterd met de integratie van kaarten en de aanvulling van Geo-attributen.
- Het werkproces Beheer openbare ruimte is geoptimaliseerd. De huidige applicatie is vervangen, ingericht en de oude data is geconverteerd.
- Er is een duidelijk beeld wat de gevolgen zijn van de invoering van de Omgevingswet op o.a. het gebied van applicaties en data.
- Het digitaal werken is verder doorgevoerd.
- De voorbereidingen worden getroffen om aan de verplichting per 1-1-2019 voor het ontvangen en versturen van E-facturen te voldoen.
- Samenwerking met de Gemeente Veldhoven op het gebied van automatisering is gestart.

Wat is gerealiseerd in 2018

- De samenwerking met de Gemeente Veldhoven op het gebied van automatisering is beëindigd, dit is volledig overgegaan naar de externe partij Ictivity.
- Het digitaal werken is verder doorgevoerd op het gebied van samenwerking met externen, veilig verzenden van bestanden en vermindering van printopdrachten.
- De Oracle migratie van 11 naar 12 is deels afgerond, Q2 2019 is dit geheel afgerond.
- De voorbereidingen zijn getroffen om aan de verplichting per 1-04-2019 voor het ontvangen en versturen van E-facturen te voldoen.
- Het Zaakgericht Werken is verder doorontwikkeld, zodat meer processen volledig met het zaakstelsel afgehandeld zijn.

Informatieveiligheid

Wat willen we bereiken

Gemeenten leggen verantwoording af over hun informatieveiligheid in het jaarverslag. Dit is afgesproken in de resolutie 'informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente'.

Het vastgestelde informatiebeveiligingsbeleid (IB-beleid) is het kader voor passende technische en organisatorische maatregelen om gemeentelijke informatie te beschermen en te waarborgen, dat de gemeente voldoet aan relevante wet en regelgeving. Gemeente Waalre streeft er naar om 'in control' te zijn en daarover op professionele wijze verantwoording af te leggen.

Naast de BIG (Baseline Informatievoorziening Gemeenten) wordt vanaf 2017 ook de ENSIA (Eenduidige Normatief Single Information Audit) landelijk ingevoerd. De landelijke Stuurgroep ENSIA heeft ingestemd met de implementatie van ENSIA per 1 juli 2017 voor alle gemeenten in Nederland. Deze ENSIA heeft voor 2018 de hoogste prioriteit voor de gemeente Waalre vanuit informatieveiligheid.

Wat gaan we ervoor doen

Jaar 2018

- Begin 2018 is de zelfevaluatie vanuit ENSIA ingevuld;
- Er is gestart met de verbetering van de processen rondom informatieveiligheid;
- De Raad is geïnformeerd over informatieveiligheid (in de jaarstukken 2017);
- Er is uitvoering gegeven aan de maatregelen vanuit de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG).

Wat is gerealiseerd in 2018

Jaar 2018

- Eind 2017 is de zelfevaluatie vanuit ENSIA ingevuld; In April 2018 is deze geaudit waaruit een verbetermaatregel is genoteerd.
- Eind 2018 zijn de Beleidskaders informatieveiligheid en privacy, en de Organisatie informatieveiligheid en privacy vastgesteld.
- De Raad is geïnformeerd over informatieveiligheid (via een raadsinformatiebrief van 5 december 2018);
- Er is uitvoering gegeven aan de maatregelen vanuit de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) en de ENSIA audit.

Juridische kwaliteitszorg

Wat willen we bereiken

- Verbeteren juridische kwaliteit van de bedrijfsvoering;
- Inspelen op ontwikkelingen;
- Verminderen aantallen bezwaar en beroepsprocedures.

Wat gaan we ervoor doen

Periode 2014-2018

Het verbeteren van (juridische) kwaliteit is een speerpunt in onze bedrijfsvoering. Onderzoeken op welke wijze juridische zaken de juridische kwaliteitszorg meer proactief en faciliterend dan uitvoerend kan vormgeven.

Jaar 2018

- In 2018 is in vervolg op de werkzaamheden in 2017 extra aandacht voor de privacywetgeving vanwege de nieuwe Europese Verordening.
- Voorbereiden op uitbreiding van de wettelijke verplichting van digitaal bekendmaken in 2019.
- De interne processen tegen het licht houden.

Wat is gerealiseerd in 2018

- In 2018 is er vooruitlopend op de nieuwe privacywetgeving, die op 25 mei 2018 in werking is getreden, een aantal technische en organisatorische maatregelen genomen. Hierbij is onder andere gestuurd op bewustwording en geldende regelgeving en is een functionaris voor de gegevensbescherming (FG) benoemd. Deze laatste functionaris is vanaf mei 2018 verantwoordelijk voor het voldoen aan de privacywetgeving nu en in de toekomst.
- De voorbereidingen op uitbreiding van de wettelijke verplichting van digitaal bekendmaken hebben plaatsgevonden in 2018 en vooruitlopend op de invoering van de nieuwe wettelijke verplichtingen in 2020 hebben zowel het college en de raad in 2018 ervoor gekozen om al in 2019 aan de wettelijke verplichting van 2020 te gaan voldoen.
- Een aantal interne processen is in 2018 tegen het licht gehouden, dit betreft een continue proces. Dit heeft geleid tot een aantal interne opleidingen.

Overzicht procedures		2015	2016	2017	2018
Bezwaarschriften	Aantal totaal	88	22	36	37
	Aantal gegrond	2	1	2	1
	Aantal nog niet beslist eind december lopend jaar (opgenomen vanaf 2017)			12	8
Aansprakelijkstellingen	Aantal totaal	14	10	18	25
	Aantal toegewezen (opgenomen vanaf 2018)				0
	Aantal nog niet beslist eind december lopend jaar (opgenomen vanaf 2017)			7	8
Klachten	Aantal totaal	14	13	13	16
	Aantal klachten behandeld door Ombudsman (opgenomen vanaf 2018)				1
	Aantal nog niet beslist eind december lopend jaar (opgenomen vanaf 2017)			2	0

Paragraaf F verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente Waalre een bestuurlijk en/of een financieel belang heeft. Van een financieel belang is sprake indien Waalre risico loopt met aan deze partijen beschikbaar gestelde middelen of als Waalre aangesproken kan worden als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Van bestuurlijk belang is sprake als Waalre zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht.

Visie op de verbonden partijen

In de toekomstvisie De Kracht van Waalre heeft het gemeentebestuur van Waalre uitgesproken zich via twee sporen verder te ontwikkelen: Via het spoor van burgerparticipatie en via het spoor van regionale samenwerking. Hierover is het volgende opgenomen: "Wij werken intensief en effectief samen in de regio op thema's die de lokale gemeenschap overschrijden. We zijn een betrokken en betrouwbare partner voor medeoverheden en andere regionale partners. Wij leveren overtuigende meerwaarde voor de regio door een kwalitatief hoogstaande woonomgeving te bieden die aantrekkelijk is voor hooggekwalificeerd (inter-)nationaal talent in onder meer de hightech sector, waardoor onze regio concurrerend blijft ten opzichte van andere regio's die dergelijk talent willen aantrekken".

De evaluaties die in de Metropoolregio Eindhoven en het Stedelijk Gebied Eindhoven hebben plaatsgevonden hebben invloed op hoe de samenwerking zich de komende tijd gaat ontwikkelen. Het Stedelijk Gebied heeft inmiddels een nieuwe Samenwerkingsagenda vastgesteld en een convenant dat de wijze van samenwerken regelt. De verwachting is dat bij het vaststellen van deze Jaarrekening het nieuwe Samenwerkingsakkoord van de Metropoolregio Eindhoven is vastgesteld.

De verbonden partijen van Waalre

Waalre heeft bestuurlijke en financiële belangen in verschillende verbonden partijen. Deze verbonden partijen voeren beleid uit voor de gemeente. De gemeente geeft als het ware de verbonden partijen opdracht. Waalre houdt beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheid ten aanzien van deze partijen. Er zijn drie soorten verbonden partijen: gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen en overige verbonden partijen.

Allereerst wordt hierna kort toegelicht wat het onderscheid tussen deze drie soorten verbonden partijen is en welke verbonden partijen Waalre kent. Vervolgens wordt per verbonden partij toegelicht wat het doel van de verbonden partij, hoe Waalre participeert en waar van toepassing wat de financiële situatie van de verbonden partij is en welke risico's Waalre eventueel loopt. Voor de financiële situatie van de verbonden partij wordt uitgegaan van de jaarrekening 2018. Onderaan deze paragraaf volgt tot slot een beknopt overzicht van de baten en lasten in 2019 gemoeid met de verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente heeft een overeenkomst met partijen op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De gemeente neemt deel in het algemeen bestuur en betaalt mee. Verbonden partijen beschikken over reserves om risico's op te kunnen vangen. Het risico van gemeenschappelijke regelingen bestaat uit het deel dat de gemeente verhoudingsge-

wijs inneemt in het eventuele liquidatiesaldo van een samenwerkingsverband. Door de afvaardiging in het Algemeen Bestuur van het samenwerkingsverband behoudt Waalre invloed en nemen financiële risico's af. De jaarverslagen van de verbonden partijen komen na beoordeling door het college in de raad.

Het is wenselijk binnen gemeenschappelijke regelingen zoveel mogelijk dezelfde kaders af te spreken ten aanzien van financiële onderwerpen, zodat colleges en gemeenteraden hier eenduidiger regie op kunnen voeren. De vier grote gemeenschappelijke regelingen (MRE, ODZOB, GGD en VRBZO) hebben hier een notitie over voorbereid. Het betreft indexerings-uitgangspunten en bestuurlijke planning. Een verdere harmonisering wordt nagestreefd, zoals op het gebied van tussentijdse rapportages, nota reserves en voorzieningen en de nota risicomanagement.

Waalre is deelnemer in de volgende gemeenschappelijke regelingen:

- A. Metropoolregio Eindhoven (MRE) te Eindhoven
- B. Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB) te Eindhoven
- C. GGD Brabant-Zuidoost te Eindhoven
- D. Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost te Eindhoven
- E. Regionaal samenwerkingsverband openbaar basisonderwijs De Kempen te Veldhoven
- F. Regeling Werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven (ERGON) te Eindhoven
- G. PlusTeam te Geldrop

Deelnemingen

De gemeente heeft aandelen en stemt zelf in de aandeelhoudersvergadering.

Voor Waalre betreft dit:

- a. Bank Nederlandse Gemeenten te Den Haag

Samenwerkingsverbanden

De gemeente werkt samen in andere constructies dan een deelneming of een gemeenschappelijke regeling. Bijvoorbeeld als lid van een stichting, of op basis van een convenant. De gemeentelijke bijdrage is verschillend. De bijdrage varieert van de inzet van uren voor bestuursondersteuning tot kosten van een lidmaatschap of kosten voor afname van diensten.

Waalre neemt deel aan de volgende samenwerkingsverbanden:

- I. Samenwerkingsovereenkomst Werk en Inkomen Veldhoven
- II. Convenant Veldhoven
- III. Stichting regionale inkoop samenwerking Zuidoost Brabant (BIZOB) te Oirschot
- IV. Convenant Stedelijk Gebied te Eindhoven
- V. Dommelvallei+ te Mierlo
- VI. Regionaal Informatie- en Expertise Centrum te Eindhoven
- VII. Veiligheidshuis te Eindhoven

A. Metropoolregio Eindhoven (MRE)

De Metropoolregio Eindhoven is vanuit het SRE doorontwikkeld tot een bestuurlijk platform met een smalle servicegerichte organisatie. Een samenwerkingsverband dat regionale vraagstukken op het gebied van economie, infrastructuur en ruimte behartigt, alsmede het beheer van investeringsfondsen verzorgt.

Er heeft in 2017 een evaluatie van de MRE plaatsgevonden, die geleid heeft tot de Update MRE. Inmiddels zijn de vier samenwerkingsthema's bepaald, namelijk Economie, Mobiliteit, Energietransitie en Transitie Landelijk Gebied. De verwachting is dat bij het vaststellen van deze Jaarrekening het nieuwe Samenwerkingsakkoord is vastgesteld. De verwachting is dat er sprake is van het continueren van een Gemeenschappelijke Regeling. De definitieve aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling aan de nieuwe werkwijze zelf zal plaatsvinden in 2021. Een nieuw Statuut Overlegorganen borgt dat tot die tijd rechtmatig gewerkt wordt. De financiële consequenties van de aangepaste agenda zal doorgevoerd worden in de begroting 2020.

Bestuurlijke en financiële participatie

De formele besluitvorming in het kader van de Gemeenschappelijke Regeling ligt bij het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur, waarin de gemeente Waalre door de burgemeester wordt vertegenwoordigd. Bij het opstellen van deze Jaarrekening loopt de discussie nog welke rol de Raadstafel 21, een adviesorgaan waar raadsleden van alle deelnemende gemeenten zitting hebben, definitief krijgt. Deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bijdrage op basis van het inwonertal. Voor de bijdrage van Waalre in 2018 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf. De financiële consequenties van de aangepaste agenda zal doorgevoerd worden in de begroting 2020. Het is op dit moment nog onduidelijk hoe dit de Inwonersbijdrage zal beïnvloeden. In een zienswijze op het nieuwe Samenwerkingsakkoord heeft de gemeenteraad van Waalre aangegeven: "de inwonerbijdrage ten behoeve van dit Samenwerkingsakkoord mag niet stijgen (behalve indexering) en indien dit Samenwerkingsakkoord leidt tot een versmalling van taken dient ook de inwonerbijdrage proportioneel verlaagd te worden, zodat de verhouding van de hoogte van de inwonerbijdrage t.o.v. takenpakket MRE gelijk blijft". Dit is een belangrijk standpunt, temeer inmiddels duidelijk is geworden dat het samenwerkingsverband Stedelijk Gebied Eindhoven een aantal taken van de MRE overneemt en dit een substantiële ophoging van kosten daar met zich mee brengt.

Risico

De benodigde weerstandscapaciteit heeft een directe relatie met de activiteiten van de organisatie Metropoolregio Eindhoven. In 2019 zijn de uitvoerende projecttaken van het oude SRE volledig afgebouwd en resten alleen de nog werkzaamheden vanuit de nieuwe netwerkorganisatie, het Regionaal Historisch Centrum en voor (het landgoed) Gulbergen. De risico's van Gulbergen worden afgedekt door de voorziening Gulbergen. De risico's die voortvloeien uit de andere reguliere werkzaamheden worden afgedekt door de Algemene reserves. De Metropoolregio Eindhoven kent als gevolg van de transformatie aanzienlijke frictiekosten. De opdracht is om deze in het tijdvak tot 2020 volledig af te bouwen. Voor de afbouw zijn de risico's voor het overgrote deel afgedekt door de vorming van voorziening Reorganisatie SRE (besluit Regioraad juni 2013). Bij het bepalen van de hoogte van de voorziening wordt uitgegaan van een jaarlijkse afbouw van 20 procent. Als deze afbouw niet wordt gerealiseerd, ontstaat een tekort in de

voorziening en zal een aanvullende storting nodig zijn. De voorziening wordt jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening in samenspraak met de accountant beoordeeld op toereikendheid. De begroting MRE voor 2019 is vastgesteld. Hierin is zoals eerder aangegeven geen rekening gehouden met gewijzigde inhoud en governance. Deze zullen pas via de begroting 2020 verwerkt worden. Het is nog onzeker wat dat precies betekent. Tenslotte is de toekomst van het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven op dit moment onderwerp van onderzoek en hoe en waar deze taken belegd zullen worden is vooralsnog onzeker.

Vermogenspositie en resultaat (in EUR)	1-1-2018	31-12-2018
Eigen Vermogen	€ 4.037.912	€ 4.280.060
Vreemd Vermogen	€20.344.823	€ 17.412.699
Resultaat	€ 388.648	€ 1.005.000

B. Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

De Omgevingsdienst is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht en daarmee als uitvoeringsdienst van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan het realiseren en borgen van de door de verantwoordelijke overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving (zie artikel 2 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2015).

Bestuurlijke en financiële participatie

De gemeente Waalre is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door een lid van ons college (portefeuillehouder). Deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bijdrage op basis van de verwachte opdrachtverlening en deels op basis van de omvang van de gemeente voor collectieve taken. Voor de bijdrage van Waalre in 2018 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Risico

In hoofdstuk 2, paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van begroting 2019 zijn de risico's en bijbehorende weerstandcapaciteit benoemd. Ten behoeve van de Begroting 2020 en Jaarrekening 2018 zijn de risico's opnieuw geïnterpreteerd. Uit deze inventarisatie blijkt dat de verwachtingswaarde van de risico's € 1.958.000 bedraagt. Hiervan betreft € 665.000,- het risico op verlaging van baten als gevolg van mogelijke bezuinigingen bij deelnemers. Aangezien dit laatste risico meer in de invloedssfeer van de deelnemers dan van de ODZOB ligt is besloten dit risico niet af te dekken. Het restant bedrag van € 1.293.000,- wordt nagenoeg geheel afgedekt door de algemene reserve van de ODZOB, welke ultimo 2018 € 1.200.000,- bedraagt.

Vermogenspositie en resultaat (in EUR)	1-1-2018	31-12-2018
Eigen vermogen	€ 1.577.000	€ 1.514.541
Vreemd vermogen	€ 5.054.918	€ 4.254.309
Resultaat boekjaar	0	0

C. Gemeenschappelijke Regeling GGD Brabant-Zuidoost

De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg (PG) en de ambulancezorg (AZ).

Bestuurlijke en financiële participatie

De gemeente Waalre is vertegenwoordigd in het Algemeen- en Dagelijks Bestuur door een lid van ons college (portefeuillehouder). Het Algemeen Bestuur stelt de hoofdlijnen van het GGD beleid vast alsmede de begroting en de jaarrekening. Het dagelijks bestuur ziet toe op de dagelijkse gang van zaken, bereidt samen met de directeur de AB-vergaderingen voor en draagt zorg voor het uitvoeren van de besluiten van het Algemeen Bestuur. Zowel het Dagelijks- als het Algemeen Bestuur vergadert ca. 6 keer per jaar. Deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bijdrage op basis van de verwachte opdrachtverlening en op basis van de omvang van de gemeente voor collectieve taken. Voor de bijdrage van Waalre in 2018 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Risico

Door een negatief resultaat in 2017 werd het beschikbare weerstandsvermogen van de GGD ongewenst laag in verhouding tot de benodigde weerstandscapaciteit om de risico's af te dekken. Dit heeft ertoe geleid dat in 2018 de bijdrage van de gemeenten eenmalig is verhoogd. De Gemeente Waalre heeft in haar zienswijze aangegeven dat ze zich zorgen maakt over de lange termijn positie van de GGD. Het Algemeen Bestuur van de GGD heeft op 4 juli 2018 besloten om maatregelen te onderzoeken met als doel de GGD voor de toekomst financieel stabiel te maken. In de risicoparagraaf van de Begroting van Waalre 2019 is € 27.500 opgenomen als risico.

Vermogenspositie en resultaat (in EUR)	1-1-2018	31-12-2018
Eigen vermogen	€ 2.555.000	€ 2.830.000
Vreemd vermogen	€ 12.195.000	€ 12.663.000
Resultaat boekjaar	-/- € 129.000	-/- € 16.000

D. Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is een organisatie waarin de brandweer, de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) en de regionale ambulancevoorziening (RAV) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden. VRBZO is een samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.

Bestuurlijke en financiële participatie

Het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio bestaat uit de burgemeesters van de gemeenten binnen de Veiligheidsregio. De burgemeester vertegenwoordigt zijn gemeente in de veiligheidsregio en legt verantwoording af aan zijn eigen gemeenteraad. De bestuursorganen laten zich in hun taakuitoefening adviseren door de Adviescommissie Financiën & Bedrijfsvoering waarin vertegenwoordigers van het bestuur, gemeentesecretarissen (2) en controllers van gemeenten (2) zitting hebben. Deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bijdrage op basis van de verwachte

opdrachtverlening en deels op basis van de omvang van de gemeente. Voor de bijdrage van Waalre in 2018 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Risico

In 2017 zijn de loonkosten (als gevolg van cao-verhoging, pensioenpremie stijging en IKB) hoger dan primair begroot en ook hoger dan gecompenseerd via de gemeentelijke bijdragen. Deze ontwikkeling zet zich voort in 2018 en 2019. In 2017 en 2018 is het structurele tekort met incidentele middelen gedekt. Voor de bijdrage 2019 zijn de gemeenten gevraagd akkoord te gaan om de autonome stijging van de loonkosten te laten compenseren door een verhoging van de gemeentelijke bijdrage. Bij de oplevering van de Kadernota 2020 is bekend gemaakt dat de kosten voor de periode 2018 – 2020 naar verwachting €250.000 hoger uitvallen dan begroot. VRBZO stelt daarom vanaf 2020 een aanvullende verhoging van de gemeentelijke bijdrage voor van €250.000. Voor 2019 zullen de extra kosten indien nodig conform het beleid worden onttrokken uit de algemene reserve.

Vermogenspositie en resultaat (in EUR)	1-1-2018	31-12-2018
Eigen vermogen	€ 7.561.112	€ 7.390.579
Vreemd vermogen	€ 44.806.322	€ 49.117.310
Resultaat boekjaar	€951.982	€ 772.535

E. Gemeenschappelijke regeling Regionaal samenwerkingsverband openbaar basisonderwijs De Kempen

Samen met negen andere gemeenten draagt Waalre in deze gemeenschappelijke regeling zorg voor de uitoefening van de taken en bevoegdheden die volgens artikel 17 van de Wet op het Primair onderwijs aan de gemeenteraden zijn opgedragen.

Bestuurlijke en participatie

De gemeente Waalre is vertegenwoordigd in het regionaal samenwerkingsverband openbaar basisonderwijs De Kempen door een lid van het college van burgemeester en wethouders (portefeuillehouder).

Risico

Verbonden partij in bestuurlijke zin. Er bestaat geen financiële verbondenheid. Waalre loopt geen financieel risico.

F. Gemeenschappelijke regeling Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven (Ergon)

Doel van deze regeling is het uitvoeren van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) voor de deelnemende gemeenten (Eindhoven, Veldhoven, Valkenwaard, Heeze-Leende en Waalre). De deelnemende gemeenten dragen Ergon op de Wsw integraal voor hen uit te voeren aan de hand van een door Ergon opgesteld Strategisch Plan.

Bestuurlijke en financiële participatie

Waalre is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door twee leden van het college van burgemeester en wethouders (portefeuillehouder). De bijdrage van deelnemende gemeenten is voornamelijk gebaseerd op de omvang van de opdracht vanuit de

gemeente. Voor de bijdrage van Waalre in 2018 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Risico

Wanneer Ergon verlies maakt, moeten deelnemende gemeenten dit opvangen. Op basis van de (begrote) financiële positie en resultaten van Ergon, wordt op dit moment geen reëel financieel risico voor Waalre ingecalculeerd.

Vermogenspositie en resultaat (in EUR)	1-1-2018	31-12-2018
Eigen vermogen	€ 10.335.000	€ 10.247.000
Vreemd vermogen	€ 6.197.000	€ 6.769.000
Resultaat boekjaar	€ 907.000	€ 371.000

G. PlusTeam

Op 1 januari 2015 is het PlusTeam van start gegaan. Een Gemeenschappelijke Regeling (bedrijfsvoeringsorganisatie) die samen met Geldrop-Mierlo is afgesloten om alle inwoners van Waalre en Geldrop-Mierlo op een adequate wijze te kunnen ondersteunen in het gehele brede maatschappelijke veld. Dit op basis van de visienota "Persoonlijk en Dichtbij" en het basismodel CMD/PT model. In het PlusTeam werken gespecialiseerde professionals, die ingezet worden als de hulpvraag dusdanig complex is dat deze het CMD ontstijgt.

Bestuurlijke en financiële participatie

Met de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling in 2016 is de bestuurlijke vertegenwoordiging gewijzigd. In het Algemeen Bestuur hebben drie collegeleden zitting waaronder de burgemeester, in het Dagelijks Bestuur twee collegeleden, waarvan één als (vice-)voorzitter. De afspraak over de financiële bijdrage voor het PlusTeam was dat Geldrop-Mierlo 70% van de loonsom draagt en Waalre 30%. Voor de bijdrage van Waalre in 2018 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf. In 2018 is op basis van de jaarrekening van het Plus Team een andere verdeelsleutel overeengekomen (75% voor Geldrop-Mierlo en 25% voor Waalre).

Risico

Omdat het PlusTeam geen weerstandscapaciteit heeft, worden risicobedragen behorend bij de risico-inventarisatie van het PlusTeam in de jaarrekening en begroting van de gemeenten opgenomen. Voor de gemeente Waalre is het risico PlusTeam ingeschat op € 13.050,-

Vermogenspositie en resultaat (in EUR)	1-1-2018	31-12-2018
Eigen vermogen	0	0
Vreemd vermogen	0	0
Resultaat boekjaar	€ 40.147	€ 135.760
Aandeel Waalre	€ 12.044	€ 33.939

Deelnemingen

a. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Doel

De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoner.

Aandeel

Over 2018 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van EUR 337 miljoen (2017: EUR 393 miljoen). Waalre heeft een financieel belang in de BNG middels 6.318 aandelen die zij bezit met een nominale waarde per aandeel van € 2,50. De positieve ontwikkeling van de leverage ratio is aanleiding voor BNG Bank om de pay-out te verhogen van 37,5% naar 50%. Na aftrek van de uitkering van dividend aan verschaffers van hybride kapitaal is een bedrag van EUR 318 miljoen (2017: EUR 375 miljoen) beschikbaar voor aandeelhouders. Het voorstel om 50% van dit bedrag uit te keren komt neer op een dividendbedrag van EUR 159 miljoen (2017: EUR 141 miljoen). Het restant wordt toegevoegd aan de reserves. Het dividend bedraagt dan EUR 2,85 per aandeel van nominaal EUR 2,50 (2017: EUR 2,53 dividend). Dat is voor Waalre in totaal € 18.006,-.

Bestuurlijke participatie

De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de algemene aandeelhoudersvergaderingen. Verder heeft de gemeente zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de aandelen (1 stem per aandeel).

Risico

Het risico is enerzijds de waardevastheid van deze aandelen. Anderzijds wordt de jaarlijkse dividenduitkering structureel als opbrengst geraamd. Deze raming baseert men op eerder ontvangen uitkeringen en aangekondigde beleidsontwikkelingen. Een lager dividend houdt dus een risico in. Het gaat voor Waalre echter om te lage bedragen om te spreken van een reëel financieel risico.

Vermogenspositie en resultaat (in EUR)	01-01-2018	31-12-2018
Eigen vermogen	€ 4.953.000*	€ 4.990.000
Vreemd vermogen	€ 135.072.000	€ 132.519.000
Dividend Waalre	€ 15.795	€ 18.006

* Met ingang van 2018 rapporteert BNG Bank volgens IFRS9. Dat leidt tot een bijstelling van het eigen vermogen t.o.v. IAS39 met +/- 266 miljoen.

Samenwerkingsverbanden

I. Samenwerkingsovereenkomst Werk en Inkomen Veldhoven

Per 1 juni 2012 waren taken op het terrein van Werk en Inkomen ondergebracht bij de gemeente Eindhoven op het Werkplein Mercado. Vanaf 1 januari 2018 zijn deze taken ondergebracht bij de gemeente Veldhoven. Samenwerking met Veldhoven sluit beter aan bij onze toekomstvisie en Veldhoven is een meer gelijkwaardige en natuurlijke partner voor Waalre. De visie van "Persoonlijk en Dichtbij" kan door de samenwerking met

Veldhoven, lokaal binnen het CMD, beter worden ingericht. Verder past de schaal van Veldhoven beter bij die van Waalre. Hierdoor wordt er een meer betrokken samenwerking verwacht welke leidt tot een goede en op maat geleverde dienstverlening aan onze inwoners.

Financiële bijdrage

De gemeente Veldhoven wordt een bedrag per persoon betaalt, net als aan Eindhoven. Voor 2018 was dit een bijdrage van € 409.444,-

In een Samenwerkingsovereenkomst is afgesproken dat de gemeente Veldhoven alle uitvoeringshandelingen en –besluiten krachtens de onderstaande regelingen uitvoert:

- Participatiewet
- Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
- Wet gemeentelijke schuldhulpverlening

Risico

Het risico is ongewijzigd ten opzichte van samenwerking Werk en inkomen met Eindhoven.

De uitvoering van bovenstaande regelingen betreft open einde regelingen. De hoogte van de uitkering vanuit het rijk voor de Participatiewet (zogenaamde BUIG-gelden) wordt gebaseerd op het aantal uitkeringen dat de gemeente twee jaar voor het begrotingsjaar moest uitkeren. Indien minder uitkeringen door de gemeente hoeven te worden uitgekeerd in het begrotingsjaar, betekent dit een voordeel voor de gemeente. Indien meer uitkeringen door de gemeente worden uitgekeerd, betekent dit een nadeel voor de gemeente. Waalre loopt hierdoor financieel risico. De vangnetuitkering biedt gemeenten financiële compensatie voor grote tekorten op het budget van de Participatiewet. Ze kunnen de compensatie aanvragen als het tekort groter is dan 5%. Daarbij geldt een getrapte opbouw: is het tekort tussen 5% en 10%, dan is de compensatie de helft. Boven de 10% wordt alles volledig gecompenseerd. De verwachting is dat het resterende financiële risico voor Waalre kan worden opgevangen binnen de begroting.

II. Convenant Veldhoven

De afgelopen periode is op diverse terreinen de samenwerking met de gemeente Veldhoven gezocht en gevonden. Het betreft onder andere toezicht en handhaving, rampenbestrijding, ICT, website. Beide gemeenten zien hierin een kans om elkaar verder te versterken. Deze samenwerking is in november 2016 (in een heel lichte vorm) geformaliseerd middels een convenant.

Financiële bijdrage

De afspraak in het convenant is dat indien de samenwerking tot gevolg heeft dat er onderling of naar derden verplichtingen worden aangegaan, dat hierover nadere afspraken gemaakt worden waartoe in beide colleges wordt besloten. Afhankelijk van de mate van samenwerking en daarmee samenhangende kosten/risico's wordt hierbij een (juridische) vorm gekozen, bijvoorbeeld een samenwerkingsovereenkomst. Dit is nu dus gebeurd op het gebied van Werk en Inkomen. De kosten en risico's worden daarmee per samenwerkingsthema vastgesteld.

III. Stichting regionale inkoop samenwerking Zuidoost-Brabant (BIZOB)

Bizob is ons regionale inkoopbureau. Om de inrichting meer toekomstbestendig te maken zijn op 1 januari 2017 de Statuten gewijzigd. De doelstelling en de governance zijn gewijzigd. De doelstelling is: "Het behalen van voordelen voor de Aangeslotenen onder meer op financieel, kwalitatief, en procesmatig gebied, onder andere door het in stand houden van een inkoopbureau en voorts door het verrichten van al hetgeen met een en ander direct of indirect verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord"

De kaders voor het inkopen van goederen, diensten en werken zijn vastgelegd in ons inkoopbeleid.

Bestuurlijke en financiële participatie

Voorheen was de gemeente Waalre in het bestuur vertegenwoordigd door de gemeentesecretaris en door een lid van het college van burgemeester en wethouders (portefeuillehouder). Op basis van de gewijzigde Statuten vertegenwoordigt onze portefeuillehouder financiën vanaf 1 januari 2017 niet alleen Waalre in het stichtingsbestuur, maar is hij gekozen om de gemeenten in het cluster Dommelvallei+ te vertegenwoordigen (Heeze-Leende, Cranendonck, Geldrop-Mierlo, Nuenen en Son en Breugel). Voor de bijdrage van Waalre in 2018 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Risico

Het financiële risico voor de deelnemende gemeenten aan de stichting bestaat hoofdzakelijk uit de personeelslasten van de concerninkopers. Het risico voor de stichting is eveneens beperkt, doordat de gemeenten minimaal vier jaar capaciteit inkopen, de personele capaciteit bij vermindering van het aantal uren ingeperkt kan worden en de vaste kosten relatief laag zijn. Resultaten komen ten goede aan de aangesloten gemeenten. De hoogte van het bedrag per gemeente wordt via de verdeelsleutel van afgenomen dagdelen bepaald.

Vermogenspositie en resultaat (in EUR)	1-1-2018	31-12-2018
Eigen vermogen	€ 666.145	€ 786.116
Vreemd vermogen	€ 575.175	€ 633.621
Resultaat boekjaar	€ 297.590	€ 382.095

IV. Convenant Stedelijk Gebied Eindhoven

Het recent vastgestelde convenant vormt de basis voor een intensieve samenwerking in het Stedelijk Gebied Eindhoven. Partners zijn: Eindhoven, Helmond, Geldrop-Mierlo, Nuenen, Best, Oirschot, Son en Breugel, Veldhoven en Waalre. Het Stedelijk Gebied heeft als belangrijkste opdracht om de ambities van Brainport 2020 en de doorontwikkeling daarvan te faciliteren, middels hoogwaardige werkgebieden, een gevarieerd, wervend woonmilieu en een aansprekend pakket aan voorzieningen op terreinen als kunst, cultuur, sport en recreatie.

Bestuurlijke en financiële participatie

Een evaluatie van het Stedelijk Gebied heeft in 2017 plaatsgevonden. Deze heeft de basis gevormd voor een nieuwe Samenwerkingsagenda en een nieuw convenant. Het convenant omvat afspraken tussen gemeentebesturen over de afstemming en uitvoering van de uitoefening van ieders toekomstige publiekrechtelijke bevoegdheden. Het convenant heeft een looptijd van 2018 tot 2025. Er is een Bestuurlijk Platform bestaande uit één collegelid per deelnemende gemeente. Daarnaast zijn er portefeuillehouder-overleggen tussen portefeuillehouders uit de gemeenten voor de thema's Ruimte, Wonen, Werken en Voorzieningen & Evenementen

Risico

Er werkt een secretariaat voor en in opdracht van het collectief van samenwerkende partners. De gemeenten zijn op basis van inwoneraantal gezamenlijk verantwoordelijk voor de financiering. Er wordt verantwoording afgelegd aan het Bestuurlijk Platform Stedelijk Gebied Eindhoven en er wordt geen afzonderlijke jaarrekening opgesteld. In de huidige structuur is geen sprake van langlopende verplichtingen, eigen of vreemd vermogen. Het financiële risico voor Waalre is daarmee zeer beperkt.

V. Dommelvallei+

De gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen, Son en Breugel en Waalre (Dommelvallei+) werken samen in het kader van de transities Awbz, Jeugdzorg en de veranderingen binnen het sociale domein. Waalre levert hiervoor de projectleider. Dommelvallei+ werkt hierbij samen met 21 gemeenten in Zuid-Oost Brabant

Bestuurlijke en financiële participatie

De gemeente Waalre is vertegenwoordigd in de stuurgroep (bestuurlijk opdrachtgever) door een lid van het college van burgemeester en wethouders (portefeuillehouder). Formeel is er voor Waalre geen sprake van een verbonden partij. Waalre neemt slechts diensten af van de Dommelvallei tegen betaling.

Risico

Door de samenwerking te zoeken worden de risico's verkleind die onvermijdelijk met de transities binnen het sociaal domein samenhangen, omdat hier sprake is van open einde regelingen. Er wordt bijvoorbeeld gezamenlijk ingekocht. Voor het opvangen van financiële risico's binnen het sociaal domein bestaat een algemene reserve sociaal domein. Een eerder beschreven risico voor deze samenwerking, de mogelijke herindeling van Nuenen bij Eindhoven, is niet meer aan de orde aangezien Provinciale Staten inmiddels besloten heeft dat er geen sprake is van herindeling.

VI. Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC)

Het RIEC beoogt een verdere ontwikkeling van de regionale samenwerking naar een structurele bestuurlijke en geïntegreerde aanpak van de georganiseerde misdaad in de regio.

Bestuurlijke en financiële participatie

Vanuit het Veiligheidsoverleg Oost-Brabant is een stuurgroep ingesteld voor de aansturing van het Veiligheidshuis. Hierin worden burgemeesters uit de regio afgevaardigd. Waalre heeft momenteel geen vertegenwoordiger in die stuurgroep. Waalre heeft het samenwerkingsconvenant ondertekend. Voor de bijdrage van Waalre in 2018 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Risico

Er is geen sprake van financieel risico.

VII. Veiligheidshuis

Het Veiligheidshuis richt zich op ketensamenwerking binnen thema's relationeel geweld, jeugd, nazorg ex-gedetineerden en veelplegers. Het is er voor complexe probleemsituaties waar dwang, vaak gecombineerd met zorg, gewenst is. Indien nodig neemt het Veiligheidshuis tijdelijk de regie. Het Veiligheidshuis kan ook aansluiten bij een lokaal casusoverleg. Ze denken mee, coördineren en kunnen informatie opvragen die men lokaal niet heeft.

Bestuurlijke en financiële participatie

Vanuit het Veiligheidsoverleg Oost-Brabant is een stuurgroep ingesteld voor de aansturing van het Veiligheidshuis. Hierin worden burgemeesters uit de regio afgevaardigd. Waalre heeft momenteel geen vertegenwoordiger in die stuurgroep. Waalre heeft het samenwerkingsconvenant ondertekend. Voor de bijdrage van Waalre in 2018 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Risico

Er is geen sprake van financieel risico.

Overzicht bijdragen verbonden partijen in Euro's *

Verbonden partijen gemeente Waalre:	2017	2018	2019
Metropoolregio Eindhoven (MRE)	€ 230.800	€ 226.508	€ 230.648
Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)	€ 58.906	€ 136.336	€ 78.020
GGD Brabant-Zuidoost te Eindhoven	287.728	269.738	278.722
Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)	€ 670.509	€ 655.660	€ 686.912
Regionaal samenwerkingsverband openbaar onderwijs De Kempen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gemeensch. regeling Werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven (GRWRE)**	€ 1.249.543	€ 1.115.692	€ 1.155.692
Plus Team	€ 524.727	€ 541.636	€ 481.283
Samenwerkingsverband Werk & Inkomen Veldhoven***	€ 420.470	€ 409.444	€ 409.444
Convenant Veldhoven	Projectafhankelijk	Projectafhankelijk	Projectafhankelijk
Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost Brabant (BIZOB)	Dienstaffankelijk	€ 97.440	Dienstaffankelijk
Convenant Stedelijk Gebied Eindhoven	Projectafhankelijk	Projectafhankelijk	Projectafhankelijk
Dommelvallei+	Dienstaffankelijk	Dienstaffankelijk	Dienstaffankelijk
Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC)	€ 8.700	€ 9.198	€ 9.562
Veiligheidshuis	€ 4.200	€ 4.011	€ 4.094
	€ 3.455.583	€ 3.465.663	€ 3.334.377

* Prijsindexering vindt voor de vier grote GR-en plaats obv Beleidsnotitie kaders P&C-documenten.

N.B. Kosten ODZOB kennen vast en variabel deel in verzoektaken, in 2018 variabel deel in bedrag opgenomen.

N.B. VRBZO heeft voor 2019 een extra compensatie opgevoerd voor gestegen loonkosten

*** Bedrag 2018. Ministerie moet preciese bedrag 2019 nog bekendmaken.

**** In 2017 waren de taken Werk en Inkomen nog ondergebracht bij de gemeente Eindhoven

Paragraaf G Grondbeleid

Waar gaat de paragraaf over

Grondbeleid is een instrument om ruimtelijke doelstellingen te bereiken. Die doelstellingen liggen op het terrein van de volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, economische ontwikkeling, openbare ruimte, infrastructuur, natuur en recreatie. De gemeente geeft in deze paragraaf een overzicht van de lopende en toekomstige projecten, de control en beheersing, alsmede de kaders van het grondbeleid.

Visie en beleid

Nota Grondbeleid

In maart 2019 heeft het college ingestemd met een nieuwe Nota Grondbeleid, die in april 2019 ter vaststelling aan uw raad is aangeboden. De gemeente Waalre voert in eerste aanleg een faciliterend grondbeleid maar wil voor kansrijke strategische locaties en ontwikkelingen een actieve grondpolitiek toepassen. Bijvoorbeeld voor maatschappelijke voorzieningen, sociale woningbouw en voor ruimtelijke plannen die bijdragen aan energietransitie en klimaatadaptatie. Bij elke gebiedsontwikkeling is sprake van onderhandeling en een overeenkomst tussen de gemeente en een of meerdere marktpartij(en). Uitgangspunt is dat met marktpartij(en) een anterieure overeenkomst wordt overeengekomen. De gemeente hanteert met betrekking tot gronduitgifte marktconforme grondprijzen en zij bepaalt per plan de meest geschikte grondprijsmethode.

Nota Kostenverhaal

In november 2014 heeft uw raad de volgende beleidsnota's vastgesteld: Nota Kostenverhaal, beleidsnota Rood-met-groen en de beleidsnotitie Uitwerking Rood-met-groeninstrumentarium. Bij de vaststelling van de Nota Reserves en Voorzieningen in december 2015 zijn daarbij de volgende bestemmingsreserves ingericht:

- *Fonds Sociale Woningbouw*
- *Regio fonds (fonds Ruimtelijke Ontwikkelingen)*
- *Lokaal fonds (fonds Bovenwijkse Voorzieningen)*
- *Fonds Landschappelijke kwaliteit (ihkv kwaliteitstoelage natuur)*

In genoemde beleidsnota's zijn tarieven opgenomen die worden gevraagd bij zowel particuliere als gemeentelijke bouwplannen. Het kostenverhaal bij particuliere plannen vindt bij voorkeur plaats via privaatrechtelijke/anterieure overeenkomsten. Het exploitatieplan geldt als stok achter de deur. Te zijner tijd zal de beleidsnota Kostenverhaal worden geactualiseerd en ter vaststelling worden aangeboden. Dat is afhankelijk van de in werkingtreding van de nieuwe Omgevingswet en de uitwerking en implementatie daarvan. In de actuele nota zullen dan gewijzigde tarieven zijn bepaald, zullen de effecten van nieuwe regelgeving zijn verwerkt en wordt inzage gegeven in de ontwikkelingen van de wetgeving waarin de wijze van omgaan met kostenverhaal is vastgelegd.

Pachtbeleid

De gemeente Waalre hanteert pachtbeleid dat in september 2017 door de raad is vastgesteld en vanaf 1-1-2018 geïmplementeerd. Dit beleid is actueel.

Woningbouwprogramma en woningmarkt

Het woningbouwprogramma is gebaseerd op het Afsprakenkader Wonen 2017, zoals overeengekomen met alle gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven. Het gewenste woningbouwprogramma is tevens gebaseerd op de prognose van bevolking en woningbehoefte, zoals die door de provincie Noord-Brabant periodiek wordt opgesteld. In 2018 zijn voorbereidingen gestart voor een 'Visie op goed Wonen', ter actualisatie van de woonvisie uit 2013. De nieuwe visie zal in 2019 worden aangeboden ter vaststelling.

De provinciale prognose van de groei van de woningbehoefte geeft voor de komende 10 jaar nog een groei van de eigen behoefte. Doelstelling is om deze groei in principe te realiseren op de beschikbare inbreidingslocaties (o.a. 't Hazzo en omgeving, Brabantia-terrein, Schoonoordstraat, winkelcentrum De Voldijn, herontwikkeling kantoor aan Gestelsestraat, verbouw 't Laar etc.). De woningbouwplannen op de uitbreidingslocaties Waalre-noord en Ekenrooi-zuid zullen in navolging van de regio-afspraken een meer exclusieve woonomgeving krijgen. De vraag is of Ekenrooi-zuid of fase 3 van Waalre-noord eerst in ontwikkeling wordt genomen.

Het woningbouwprogramma wordt voor een deel gerealiseerd op locaties, die de gemeente zelf in exploitatie heeft. Daarnaast wordt een groot deel ook gerealiseerd door particuliere ontwikkelingen. Het programma voor de periode 2019-2028 is opgenomen in de tabel.

Bouwprogramma 2019-2028											
jaar van oplevering	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal
Gemeente projecten	42	73	50	60	60	60	50	50	50	50	545
Particuliere projecten (groot)	93	150	165	54	0	0	0	0	0	0	462
Particuliere projecten (klein)	14	6	10	0	10	10	10	10	10	10	90
Projecten nog niet in ontwikkeling	0	0	0	20	10	10	10	10	10	10	80
TOTAAL	149	229	225	134	80	80	70	70	70	70	1177
Procentueel	13%	19%	19%	11%	7%	7%	6%	6%	6%	6%	100%

Voor de korte termijn (4 jaar) zijn concrete locaties in ontwikkeling, zowel op grond van de gemeente als particuliere ontwikkelingen. Voor de langere termijn zullen nog extra locaties in ontwikkeling moeten worden genomen. Hiervoor zijn meerdere mogelijkheden in beeld, zowel op inbreidings- als uitbreidingslocaties. Keuzes hierin worden pas later genomen om flexibel te zijn, zodat goed kan worden gereageerd op mogelijk nieuwe ontwikkelingen op de woningmarkt. Het is op dit moment goed merkbaar dat de woningmarkt weer is aangetrokken: de verkoopprijzen blijven stijgen.

Bouwgronden in exploitatie

Actieve en nieuwe grondexploitaties

In januari en februari 2018 zijn respectievelijk de grondexploitatie De Bleeck 1 en grondexploitatie Trolliuslaan en omgeving nieuw geopend en vastgesteld door de raad. Inclusief de al lopende grondexploitaties waren er in het begrotingsjaar 2018 zes grondexploitaties actief.

Rente- en inflatieparameters in grondexploitatie

Voor de berekening van grondexploitatie-resultaten wordt met de volgende parameters gerekend:

Parameters grondexploitatie	Jaarrekening 2017	Jaarrekening 2018	Mutatie
Kosteninflatie	2,5%	2,5%	0,0%
Opbrengsteninflatie uitgifte	0,0%	0,0%	0,0%
Opbrengsteninflatie overig	0,0%	0,0%	0,0%
Rekenrente	0,0%	0,0%	0,0%

De gemeente moet op basis van nieuwe BBV-regelgeving de werkelijk betaalde rente voor grondexploitatieprojecten toerekenen. De benodigde investeringen die in de huidige grondexploitatie geraamd zijn, financiert de gemeente nog met eigen middelen. De te hanteren rekenrente is dan ook nog 0%. Indien voor grondexploitatie-investeringen toch externe financiering wordt aangetrokken zal de het rentepercentage aangepast worden. Inflatieparameters zijn trendcijfers en zijn in 2019 nog ongewijzigd. Deze zijn behoudend, volgens het voorzichtigheidsprincipe, bepaald. De rekenparameters hebben betrekking op de resterende looptijd. Voor het merendeel van de lopende grondexploitatie zijn reeds uitgifteprijsen met de kopende partij overeengekomen, tegen een marktconforme prijs op moment van verkoop. Rekening houden met een opbrengststijging is in die situatie niet opportuun. Daarnaast geldt dat met de jaarrekening de kosten en opbrengsten waar nog geen overeenkomsten voor zijn gesloten, worden geactualiseerd aan de hand van het nieuwe prijspeil (in overleg met vakdisciplines zoals civiel techniek) dat aansluit bij het lopende jaar.

Tussentijdse winstneming grondexploitatie in 2018

Sinds jaren heeft de gemeente Waalre in haar financiële verordening opgenomen dat de gemeente alleen maar winst neemt als opbrengsten groter zijn dan de kosten op het moment dat een grondexploitatie wordt afgesloten. Tot voor kort was dit in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), volgens het 'voorzichtigheidsprincipe'.

Inmiddels, per maart 2018, heeft de BBV de berekeningsmethode voor de tussentijdse winst nader omschreven. Hiermee is niet langer ruimte voor verschil in interpretatie. Deze methode wordt opgelegd, mede om de resultaten van gemeenten onderling vergelijkbaar te maken. De methode staat bekend als de 'percentage of completion' (POC)-methode. De tussentijdse winst wordt berekend door: gerealiseerde kosten/totale kosten te vermenigvuldigen met gerealiseerde opbrengsten/totale opbrengsten en deze fractie (%) te vermenigvuldigen met de geprognoseerde eindwaarde (resultaat), voor zover sprake is van een winstgevend project. Volgens de BBV voldoet ook deze, voor Waalre nieuwe, methode aan het 'voorzichtigheidsprincipe'.

Door toepassing van bovengeschetste methode is €1,23 miljoen tussentijdse winst genomen in 2018 uit drie actieve grondexploitatie. In de volgende paragrafen wordt inzichtelijk gemaakt hoe groot de winstneming per grondexploitatie is. Dit is iets minder dan in programmabegroting 2019 was geprognoseerd (€1,26 miljoen).

Mutaties actieve grondexploitatie in 2018

Onderstaande tabel geeft de financiële effecten weer van de actualisatieslag van de actieve grondexploitatie in 2018. De nieuwe eindwaarden zijn gecorrigeerd met een verplichte tussentijdse winstneming, die ten laste komen van het resultaat. In de tabel staat naast het verwachte eindresultaat op moment van afsluiten van de grondexploitatie ook de mutatie van het eindresultaat door het actualiseren van de grondexploitatie (doorlooptijden, kosten en opbrengsten). De tabel toont daarnaast de hoeveelheid nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten in de resterende exploitatieperiode.

Actieve grondexploitatie in 2018	Eindwaarde bij jaarrek. 2017 / opening 2018	Tussentijdse winstneming in 2018	Eindwaarde incl winstneming jaarrek. 2018	Mutatie eindwaarde na winstneming
Waalre Noord Fase 1 & 2	€ 1.768.049	€ 410.795	€ 1.302.808	€ -54.446
Eikenlaan/Berkenlaan	€ 443.077	€ 136.750	€ 287.620	€ -18.707
Centrumplan Waalre--dorp	€ -713.720	€ -	€ -705.661	€ 8.059
Ekenrooisestraat	€ 782.265	€ 685.654	€ 81.474	€ -15.137
De Bleeck	€ 205.297	€ -	€ 163.949	€ -41.348
Trolliuslaan e.o.	€ -146.262	€ -	€ -214.669	€ -68.407
Totaal	€ 2.338.706	€ 1.233.199	€ 915.521	€ -189.986

In de volgende alinea's worden per project de mutaties van het eindresultaat toegelicht.

Waalre Noord fase 1 & 2 (complex 54)

Na oplevering van het appartementengebouw De Meeris is in 2018 de vuilstort heringericht als park. Ook de financiering en de invulling van het horecapunt zal in 2018 duidelijkheid geven voor het initiëren van de grondoverdracht en het bestemmingsplan proces.

De woningbouw op locatie Heistraat-noord fase 2 is 2018 gestart en de woningen worden in 2019 opgeleverd.

Voor de gronden ten zuiden van de Heistraat is een stedenbouwkundig plan vastgesteld en een anterieure overeenkomst afgesloten. In 2018 is het bestemmingsplan voor deze locatie in procedure gebracht.

Voor fase 2 van de Heistraat zuid wordt een stedenbouwkundig plan ontwikkeld op basis van het Afsprakenkader Wonen in het Stedelijk Gebied. Hier zal conform de nieuwe Woonvisie een meer exclusief woonmilieu worden ontwikkeld.

Eikenlaan/Berkenlaan (complex 52)

Het bouwperceel aan de Berkenlaan is verkocht aan een ontwikkelaar die het perceel, binnen de kaders van het geldende bestemmingsplan, een invulling wil geven met een vijftal grondgebonden woningen. De benodigde omgevingsvergunning is verleend in 2018, de realisatie van de woningen zal naar verwachting het grootste deel van 2019 in beslag nemen. Ten behoeve van de woningen zal de Berkenlaan door de gemeente verhard en heringericht worden.

Centrumplan Waalre-dorp (complex 57)

Met de gerealiseerde herinrichting van de Markt en de verkoop en beoogde nieuwe invulling van de voormalige bibliotheek aan de Markt 21 zijn grote stappen gezet in het kader van de uitvoering van de Centrumvisie Waalre-dorp. Er is een uitwerking gemaakt van de mogelijke stedenbouwkundige kaders voor de invulling van de Driehoek. In 2019 zal een voorstel met meerdere scenario's worden voorgelegd.

Om een nieuwe invulling mogelijk te maken zal hoogstwaarschijnlijk het vigerende bestemmingsplan moeten worden aangepast.

Ekenrooisestraat (complex 33)

De seniorenwoningen in het CPO-project zijn allen opgeleverd en bewoond. De vijf bouwkvavels zijn ook verkocht en deze woningen worden vanaf 2018 opgeleverd. De oplevering van het openbaar gebied is in 2019 gereed.

De Bleeck (complex 70)

Op 23 januari 2018 heeft de gemeenteraad ingestemd met de uitgangspunten en grondexploitatie ten behoeve van de herontwikkeling van het perceel aan de Bleeck 1. In 2018 is de afgebrande woning op het perceel gesloopt. In 2019 zal een deel van het perceel worden verkocht ten behoeve van de bouw van een woning. Voor het resterende perceel zal een bestemmingsplan worden opgesteld om een tweede woning mogelijk te maken. De verkoopopbrengst is nog onzeker, maar het streven is om minimaal een budgetneutrale verkoop te regelen.

Trolliuslaan (complex 71)

Op 6 februari 2018 heeft de gemeenteraad ingestemd met de uitgangspunten en grondexploitatie ten behoeve van de herontwikkeling van het gebied rondom het huidige gemeenschapshuis en sporthal 't Hazzo. In het gebied is, na de uit te voeren sloop van het gemeenschapshuis, een herontwikkeling voorzien, waarbij sprake is van de realisatie van (sociale) huurwoningen, een herinrichting van het openbaar gebied en de realisatie van een nieuwe kantine/ ontmoetingsruimte bij de bestaande, te handhaven, sporthal. De uitwerking van de plannen is in volle gang, besluitvorming en het bestemmingsplantraject zullen in 2019 plaatsvinden.

Actieve grondexploitatie in 2018	Nog te maken kosten na 1-1-2019	Nog te realis. opbrengsten na 1-1-2019
Waalre Noord Fase 1 & 2	€ 5.460.300	€ 9.832.041
Eikenlaan/Berkenlaan	€ 327.577	€ -
Centrumplan Waalre--dorp	€ 627.963	€ 865.740
Ekenrooisestraat	€ 193.054	€ -
De Bleeck	€ 525.203	€ 725.000
Trolliuslaan e.o.	€ 1.003.848	€ 796.644
Totaal	€ 8.137.945	€ 12.219.425

Boekwaardeverloop

Onderstaande tabel presenteert de ontwikkeling van de boekwaarde van 31-12-2017 naar 31-12-2018 met de hoeveelheid geboekte kosten en hoeveelheid gerealiseerde opbrengsten in 2018 van de actief zijnde grondexploitaties. In 2018 is voor zo'n € 2,9 mln aan kosten gemaakt en zo'n € 4,7 mln aan grondopbrengsten en exploitatiebijdragen gerealiseerd. De gemeente heeft per 31-12-2018 dan nog een saldo van € 2,9 mln aan netto-investeringen terug te verdienen. Het project Eiken- en Berkenlaan en Ekenrooisestraat (Beekdael) hebben inmiddels een boekwinst (negatieve boekwaarden). Gerealiseerde opbrengsten zijn voor die projecten al hoger dan de gemaakte kosten per 31-12-2018.

Projectnaam	Boekwaarde	Mutaties	Mutaties	Boekwaarde
	31-12-2017	kosten '18	opbrengsten '18	31-12-2018
Waalre Noord Fase 1 & 2	€ 4.506.308	€ 1.046.930	€ 2.734.101	€ 2.819.137
Eikenlaan/Berkenlaan	€ 30.850	€ 213.687	€ 864.025	€ -619.488
Centrumplan Waalre--dorp	€ 1.028.182	€ 538.256	€ 623.000	€ 943.438
Ekenrooisestraat	€ -794.290	€ 1.043.249	€ 523.487	€ -274.528
De Bleeck	€ -	€ 35.848	€ -	€ 35.848
Trolliuslaan e.o.	€ -	€ 7.465	€ -	€ 7.465
Totaal	€ 4.771.050	€ 2.885.435	€ 4.744.613	€ 2.911.872

De investeringen in Waalre-Noord zijn voornamelijk het bouw- en woonrijp maken van Park de Meeris en Lodge (Heistraat Noord fase 2). Daarnaast is een hoeveelheid interne en externe plankosten en kosten voor voorbereiding, toezicht en uitvoering geboekt. De uitvoering van de herinrichting van de Markt was in 2018 in volle gang. Er is dus een aanzienlijke hoeveelheid civiele kosten geboekt met de nodige planbegeleiding- en planuitvoeringskosten. De kosten voor Ekenrooisestraat bestaan hoofdzakelijk uit de tussentijdse winstneming, maar ook uit de restant kosten voor bouw- en woonrijpmaken van het plangebied.

Winstprognose

Van de per 1-1-2019 actief zijnde grondexploitaties zijn de volgende eindresultaten berekend:

Projectnaam	Resultaat	Tussentijdse winstneming	Tussentijdse winstneming	NCW	Eindwaarde per 31 december van jaar					
	excl. winst	t/m 2017	in 2018		1-1-2019	2019	2020	2021	2022	2023
Waalre Noord Fase 1 & 2	€ 1.995.258	€ 281.656	€ 410.794	€ 1.302.808						€ 1.302.808
Eikenlaan/Berkenlaan	€ 428.330	€ 3.960	€ 136.750	€ 287.620		€ 287.620				
Centrumplan Waalre--dorp	€ -651.922	€ -	€ -	€ -651.922				€ -705.661		
Ekenrooisestraat	€ 1.421.207	€ 654.079	€ 685.654	€ 81.474	€ 81.474					
De Bleeck	€ 163.949	€ -	€ -	€ 163.949		€ 163.949				
Trolliuslaan e.o.	€ -198.321	€ -	€ -	€ -198.321				€ -214.669		
Totaal	€ 3.158.501	€ 939.695	€ 1.233.198	€ 985.608	€ 81.474	€ 451.569	€ -	€ -920.330	€ -	€ 1.302.808

Als alle nog lopende grondexploitatie-projecten gerealiseerd zijn, dan heeft de gemeente € 3,2 mln winst gerealiseerd, waarvan tot en met 2018 al € 2,2 mln winst genomen is conform regelgeving. De nog te realiseren winst na 1-1-2019 bedraagt € 1,0 mln.

NB: de gemeente hanteert een rentepercentage van 0%, daarom zijn de netto contante waarde resultaten gelijk aan de eindresultaten op einddatum. Voor negatieve grondexploitaties schrijft het BBV voor dat het maximale meerjarige streefpercentage voor de inflatie in de eurozone moet worden toegepast, en die bedraagt momenteel 2%. Vandaar dat de negatieve grondexploitaties een ander netto contante waarde resultaat presenteren dan de eindwaarde.

Effecten Vennootschapsbelasting

De gemeente is per 1 januari 2016 voor de ondernemingsactiviteiten vpb-plichtig. Een van die activiteiten is "het voeren van grondexploitaties". Begin 2019 is aangifte vennootschapsbelasting gedaan voor het boekjaar 2016. Dit heeft voor de activiteit "voeren van grondexploitaties" een te betalen bedrag aan vennootschapsbelasting 2016 van € 31.555 opgeleverd. Voor de boekjaren 2017 en 2018 zijn de bedragen nog niet bekend en is vooralsnog uitgegaan van een geschat bedrag van € 20.000 per jaar. Daarnaast is in de paragraaf Weerstandsvermogen van deze jaarrekening een bedrag van € 12.500 opgenomen als risicobedrag.

Overige grondstoffen

De gemeente heeft een aantal percelen in bezit die in aanmerking komen voor woningbouwontwikkeling. Dit zijn echter eigendommen die pas op de (middel)lange termijn zullen worden opgepakt en waarvoor nog geen grondexploitatie is opengesteld. Dit betreft de locaties Waalre Noord fase 3, kavels langs de Heistraat, percelen in Ekenrooi Zuid en Boerenbondterrein. Momenteel worden deze eigendommen tijdelijk beheerd zoals in de vorm van verpacht landbouwgrond, paardenweide of tijdelijk evenemententerrein.

Waalre Noord fase 3

De gemeente heeft in het verleden enkele grondposities in dit toekomstig ontwikkelgebied strategisch aangekocht voor de realisatie van een woonwijk Waalre Noord fase 3 (conform Gebiedsvisie Waalre Noord). De gemeente wil echter eerst Waalre Noord fase 1 en 2 realiseren en regionaal is overeengekomen om fase 3 voorlopig (tot na 2025) niet in ontwikkeling te nemen. De komende jaren wordt voor deze fase 3 nog geen planontwikkeling opgestart. Een aantal percelen zijn voor de komende tijd verpacht.

Ekenrooi Zuid

In de structuurvisie is dit gebied aangewezen als mogelijke ontwikkelingslocatie voor woningbouw. Met ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte is voor dit potentiële ontwikkelgebied een verkenning verricht. Dit gebied komt mogelijk in aanmerking voor 'Ruimte voor Ruimte' woningen. In het Afsprakenkader is aangegeven dat dit gebied versneld kan worden ontwikkeld voor een zeer exclusief woonmilieu. In 2018 wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de ontwikkelingsstrategie.

Boerenbondterrein

De herontwikkeling van deze locatie laat nog op zich wachten. Het terrein wordt incidenteel gebruikt voor evenementen. Voorlopig zullen geen verkenning tot herontwikkeling worden gestart. Op dit moment is op het perceel een maatschappelijke functie bestemd.

Kavel langs de Heistraat in Waalre-Noord

Dit perceel, met een oppervlakte van 21.600 m², is in 2015 aangekocht via een veiling voor een totaalbedrag ad € 231.250. De gemeente heeft toen dit agrarische perceel voor circa € 10 per m² gekocht. Uit strategische overwegingen en als kans om dit perceel eventueel te gebruiken voor uitbreiding van Waalre Noord (conform gebiedsvisie) of voor grondruil. Nadat het perceel is aangekocht, is het perceel tijdelijk in beheer genomen en verpacht. Momenteel wordt onderzoek gedaan naar de mogelijke planuitbreiding van Heistraat Zuid fase 2. Dit perceel zou daarin betrokken kunnen worden.

Waardering grondposities

De gemeente moet elk jaar bijhouden of de grondposities in deze strategische grondvoorraad een lagere boekwaarde hebben dan de marktwaarde van de grondpositie bij de huidige bestemming. Op dit moment heeft de gemeente voor € 1,4 mln aan grondposities geïnvesteerd die voor gebiedsontwikkelingen in aanmerking komen. Uit de strategische grondvoorraad zijn geen directe financiële effecten voor de jaarrekening 2018.

Grondvoorraad	Type kavel	Kern	Sectionnr	Oppervlakte (m ²)	Boekwaarde per 31-dec-18	Boekwaarde per m ²	Verwachte marktwaarde per 1-1-2019	Marktwaarde per m ²	Afwaardering	Onderbouwing
Waalre Noord fase 3	huiskavel	Waalre	A1754	4.090	€ 504.158	€ 123			€ -	
	veldkavel	Waalre	A1755	2.330	€ 103.982	€ 45			€ -	WOZ-taxatie
	veldkavel	Waalre	A4894	1.630	€ 35.860	€ 22	€ 646.000	€ 80	€ -	
	veldkavel	Waalre	A4018	4.220	€ 28.585	€ 6,77	€ 31.443	€ 7,45	€ -	referentie transacties
Heistraat	veldkavel	Waalre	A4308	3.520	€ 23.843	€ 6,77	€ 26.227	€ 7,45	€ -	referentie transacties
	veldkavel	Waalre	A2883	21.600	€ 231.250	€ 10,71	€ 231.250	€ 10,71	€ -	recente transactie
Ekenrooi Zuid	veldkavel	Aalst	A3364	4.227	€ 28.632	€ 6,77	€ 31.495	€ 7,45	€ -	referentie transacties
	veldkavel	Aalst	A2905	19.585	€ 132.662	€ 6,77	€ 145.925	€ 7,45	€ -	referentie transacties
	veldkavel	Aalst	A3611	1.942	€ 13.154	€ 6,77	€ 14.470	€ 7,45	€ -	referentie transacties
	veldkavel	Aalst	A3704	18.380	€ 124.500	€ 6,77	€ 136.947	€ 7,45	€ -	referentie transacties
Boerenbondterrein	veldkavel	Waalre	A4705	9.825	€ 218.068	€ 22	€ 982.500	€ 100	€ -	taxatiewaarde
Totaal				91.349	€ 1.444.694	€ 15,8	€ 2.015.006		€ -	

Daarnaast heeft de gemeente het voornemen om een huis met adres Dijkstraat 2, gelegen binnen de contouren van Waalre Noord fase 3, te verkopen in 2019. Deze woning wordt met een hoeveelheid erf verkocht. Op dit moment is nog geen duidelijke verkoopwaarde te verwerken in verband met de ongesplitste WOZ-taxatie van de drie percelen en onduidelijkheid wat precies aan kavelpoppervlak in de verkoop wordt gezet. Een eerste grove toets aan de strikte eisen van de BBV maakt dat een afwaardering mogelijk noodzakelijk is. Aangezien nog niet geheel duidelijk is hoeveel grond verkocht zal worden en voor welke prijs is dit een risicopost voor de 'bestemmingsreserve grondexploitaties'. Deze wordt verderop behandeld in paragraaf G.

Pacht- en restgronden

Pachtgronden

De gemeente heeft diverse landbouwgronden in bezit. Dit is het gevolg van strategische grondaankopen uit het verleden, met als doel deze in te kunnen zetten bij grondruil, woningbouwontwikkelingen en natuurcompensatie. Totdat deze gronden kunnen worden omgezet, wordt een deel daarvan verpacht. In 2018 is ca. 40 hectare verpacht. De opbrengsten uit de pachtcontracten waren ca. € 32.000. In 2019 ontstaat een nieuwe situatie. In het kader van de gebiedsontwikkeling Dommeldal de Hogt vindt eind 2018 een kaveldruil plaats. Het gevolg daarvan is, dat er nog slechts ca. 15 hectare agrarische grond in eigendom van de gemeente zal zijn. Daar komt bij dat de pachtnormen per 1 juli 2018 zijn herzien, waardoor de prijs per hectare met ruim 1/3 is verlaagd van € 838 naar € 550. Per saldo wordt verwacht dat de pacht opbrengsten over 2019 nog slechts ca. € 12.500 is.

Verhuur gronden

Binnen deze post pacht valt ook de verhuur van gronden, waaronder paardenweiden. Deze bedroeg in 2018 ca. € 17.500.

Restgronden

Voor restgronden wordt een passief grondbeleid gevoerd. Er is geen specifieke actieve verkoopstrategie. De gemeente verkoopt reststroken op basis van particuliere verzoeken, indien voldaan wordt aan beleidsregels. Dit levert dan ook incidenteel grondopbrengsten op. Voor 2018 was, op grond van ervaringen uit het verleden, een opbrengst van € 8.000 begroot. In 2018 is voor ca. € 22.750 aan restgronden verkocht.

Particuliere initiatieven

De gemeente faciliteert een toekomstig woningbouwprogramma (vanuit volkshuisvestelijk en economisch beleidsdoelstellingen) niet alleen via haar eigen bouwprojecten, maar ook via particuliere initiatieven. Hieronder volgt een korte toelichting over de grotere particuliere projecten, die de gemeente op dit moment faciliteert.

Brabantia-terrein

De corporaties en BAN bouw zijn verenigd in de herontwikkeling van het voormalige Brabantia-terrein. Het terrein is volop in ontwikkeling en er worden diverse typen woningen gerealiseerd. Op het resterende plandeel van 'Thuis zijn 21 grondgebonden koopwoningen gerealiseerd en nog 18 appartementen in aanbouw. Op het Brabantia-terrein is de bouw van koopwoningen in uitvoering, die door een CPO project zijn ontwikkeld. Voor een deel van de locatie heeft een herontwikkeling plaatsgevonden en wordt een nieuw bestemmingsplan in procedure gebracht.

Molenstraat/Dreefstraat

Het gebied is volledig bouwrijp gemaakt en in 2018 is gestart met de bouw van de eerste woningen die eind 2018 of begin 2019 naar verwachting zullen worden opgeleverd. Gezien het aantal te verkopen (vrije) bouw kavels zal woonrijp maken wat verder in de tijd liggen.

Gestelsestraat 16

Op het terrein Gestelsestraat 16 in Aalst staat een bedrijfsverzamelgebouw (voormalige jongensschool). In 2017 heeft een initiatiefnemer verzocht het gebouw en het achterliggende terrein te mogen transformeren tot 33 woningen, waarvan 11 sociale huurappartementen en 22 appartementen in de vrije huursector. Uw Raad heeft besloten medewerking te verlenen aan het bouwplan middels een omgevingsvergunning/ uitgebreide afwijkingsprocedure. Eind 2018 is gestart met de bouw en oplevering zal ongeveer eind 2019 zijn.

Wonen Hartje Waalre

De realisatie van de tweede fase van dit project, dat voorziet in een herontwikkeling van het voormalige Kendix-terrein in Waalre-dorp met grondgebonden woningen en appartementen, is in het tweede kwartaal van 2017 gestart. De woningen zijn in 2018 opgeleverd. Het woonrijp maken wordt daarna verzorgd.

Winkelcentrum De Voldijn

De eigenaar van het winkelcentrum Voldijn wil 36 appartementen boven het winkelcentrum realiseren, waarvan minimaal 30% in de sociale sector. De eigenaar zal ook de nodige herinrichtingsmaatregelen rondom het winkelpand verzorgen. Het herziene bestemmingsplan moet nog door de raad in behandeling worden genomen. De gemeente zal vóór het ontwerp-bestemmingsplan een anterieure overeenkomst sluiten met het oog op kostenverhaal.

Willibrordushof

Op 19 juni 2018 is het bestemmingsplan waarmee de realisatie van dit project, dat voorziet in de herontwikkeling van een bedrijfslocatie nabij de hoek van de Willibrorduslaan en Bergstraat in Waalre-dorp, kan worden uitgevoerd vastgesteld door de gemeenteraad. Naar verwachting zal in het voorjaar van 2019 worden gestart met de bouwwerkzaamheden.

Markt 14

Het kantoorpand aan de Markt 14 zal worden gesloopt. Hiervoor in de plaats zal een appartementengebouw worden gerealiseerd met 6 appartementen, met een bijbehorende ondergrondse parkeervoorziening. Na afronding van de benodigde ruimtelijke procedure, in dit geval een uitgebreide omgevingsvergunningprocedure, kan naar met de (her)ontwikkeling van de woningbouw worden gestart.

Leesakker

In 2018 is vergunning verleend voor verbouw van de begane grond van De Leesakker naar 10 goedkopere huurappartementen, oplevering is in 2019.

Michiel de Ruyterstraat

Op verzoek van Woonstichting 'thuis zijn plannen in procedure gebracht voor de sloop van 16 woningen en herbouw van in totaal 25 sociale huurwoningen. De verwachting is dat in 2019 de vergunningen verleend kunnen worden. Na de woningbouw zal ook de openbare ruimte opnieuw worden ingericht.

Eindhovenseweg 24

Op de braakliggende locatie Eindhovenseweg 24 worden door een particulier 11 huurappartementen gebouwd. De procedure is in 2018 afgerond, waarna de werkzaamheden kunnen starten.

Risico's van grondeigendom

De risicobuffer voor actieve grondexploitaties

Bij de actualisatie van de grondexploitaties wordt een realistisch scenario opgesteld en een 'worst case' scenario. Bij een grondexploitatie met een negatieve eindwaarde houden we het verschil tussen beide scenario's aan als buffer in de algemene reserve grondexploitaties. Deze algemene reserve grondexploitaties maakt onderdeel uit van het beschikbare weerstandsvermogen. In de volgende tabel wordt weergegeven welke risicobuffer benodigd is.

Projectnaam	Netto risicobedrag	Verlies project	Resultaat per 1-1-2019	Risicobuffer nodig	Benodigde risicobuffer
Waalre Noord fase 1 & 2	€ 775.531	nee	€ 1.302.808	nee	€ -
Eiken-/Berkenlaan	€ -19.020	nee	€ 287.620	nee	€ -
Centrumplan Waalre dorp	€ 115.149	ja	€ -651.922	ja	€ 115.149
Ekenrooisestraat	€ 4.181	nee	€ 81.474	nee	€ -
De Bleeck 1	€ 32.064	nee	€ 163.949	nee	€ -
Trolliuslaan e.o.	€ 129.942	ja	€ -198.321	ja	€ 129.942
Totaal	€ 1.037.847		€ 985.608		€ 245.091

Voor de verliesgevende grondexploitaties is een totale risicobuffer van € 245.091 nodig indien het 'worst case' scenario zich voordoet.

De risicobuffer voor strategische grondvoorraad

De locatie Dijkstraat 2 in Waalre Noord fase 3 bestaat uit drie percelen. Een bebouwd huisperceel (bestemming wonen) en twee onbebouwde percelen (bestemming agrarisch). De gemeente wil graag het huisperceel verkopen. De verwachting is dat voor de agrarische percelen, conform de striktere BBV-regelgeving, een afwaardering van circa

€ 110.000 moet worden gedaan. Aangezien nog niet geheel duidelijk is hoeveel grond verkocht zal worden en voor welke prijs is dit een risicopost voor de Algemene Reserve Grondexploitaties.

Dit betekent dat de totale risicobuffer die aangehouden moet worden in de Algemene Reserve Grondexploitaties € 355.000 bedraagt.

Algemene reserve Grondexploitatie

Verliesvoorziening

De stand van de voorziening verliezen bouwgrondexploitatie was per 1 januari 2018 € 672.554. De verliesvoorziening wordt eenmaal per jaar gemuteerd bij de jaarrekening op basis van de geactualiseerde grondexploitaties per 31 december van dat betreffende jaar. Dit betekent dat de geraamde verliezen voor Trolliuslaan en Centrumplan Waalre dorp per 31 december 2018 worden gemuteerd in de voorziening.

De grondexploitatie centrumplan Waalre dorp is geactualiseerd naar een geraamd negatief berekend resultaat van €705.661 op eindwaarde (31-12-2022). Dit komt overeen met een voorzienbaar tekort op het huidige prijspeil (31-12-2018) van 651.922. De verliesvoorziening voor dit project bedraagt per 1-1-2018 € 672.554 en wordt bij de jaarrekening 2018 verlaagd naar het werkelijke geactualiseerde verlies per 31-12-2018.

De grondexploitatie Trolliuslaan is geactualiseerd naar een geraamd negatief berekend resultaat van € 214.669 op eindwaarde (31-12-2022). Dit komt overeen met een voorzienbaar tekort op het huidige prijspeil (31-12-2018) van 198.321. De verliesvoorziening voor dit project bedraagt begin 2018 (raadsbesluit start grondexploitatie maart 2018) € 128.686 en wordt bij de jaarrekening 2018 verhoogd naar het werkelijke geactualiseerde verlies per 31-12-2018.

De stand van de voorziening verliezen bouwgrondexploitatie bedraagt per 31-12-2018 € 850.243

Algemene reserve Grondexploitatie

De stand van de algemene reserve Grondexploitatie was per 1 januari 2018 (na effectuering van de jaarrekening 2017) € 886.085.

Op moment van schrijven is al door de raad in februari 2018 een voorbereidingskrediet goedgekeurd waarvan € 300.000 uit de algemene reserve Grondexploitatie wordt gedekt. Daarnaast heeft de raad in februari 2018 de negatieve grondexploitatie Trolliuslaan e.o. vastgesteld met een negatief resultaat waarvoor een verliesvoorziening is getroffen. Deze verliesvoorziening is bij de jaarrekening 2017 geactualiseerd naar een bedrag van € 128.868. Na effectuering van deze goedgekeurde bedragen, resteert er nog een reserve van € 457.217 voor het opvangen van de risico's in de grondexploitaties en in beheer zijnde strategische grondeigendommen.

De totale benodigde risicobuffer bedraagt € 355.000. De reserve heeft dan ook voldoende middelen voor het opvangen van eventuele te incasseren risico's.

Paragraaf H Horizontale verantwoording

Waar gaat de paragraaf over

De gemeente Waalre voert veel wettelijke taken uit namens Rijk en provincie, ook wel medebewindstaken genoemd. Door de Wet revitalisering generiek toezicht (WRGT) in 2012 is het interbestuurlijk toezicht (IBT) – het toezicht van Rijk en provincie op de uitvoering van de medebewindstaken - veranderd. Uitgangspunt van de wet is dat de horizontale verantwoording tussen college en gemeenteraad verstevigd wordt. De raad is het eerste controlerende orgaan waaraan het college jaarlijks verantwoording aflegt. Hierdoor kan de controle door Rijk en provincie sober, op afstand en risicogericht zijn.

In deze paragraaf wordt niet ingegaan op het toezicht vanuit het Rijk. Wel wordt uiteen gezet hoe het interbestuurlijk toezicht vanuit de provincie Noord-Brabant geregeld is en welke ontwikkelingen er zijn in de horizontale verantwoording van het college aan de raad.

Interbestuurlijk toezicht (IBT) door provincie Noord-Brabant

De provincie heeft in het Beleidskader IBT 2016-2019 opgenomen hoe het interbestuurlijk toezicht wordt uitgeoefend. De provincie houdt op dit moment toezicht op zes gebieden. Hiervoor is een dashboard ontwikkeld, waarmee de provincie de taakuitvoering door de gemeente beoordeelt op een driepuntsschaal: voldoet niet – voldoet gedeeltelijk – voldoet.

In 2017 voldeed Waalre op vijf van de zes toezichtgebieden aan de gestelde eisen. In 2018 is dit onveranderd gebleven. Voor het toezichtgebied Monumentenzorg is door de provincie voor geen enkele gemeente een beoordeling afgegeven. Door de komst van de AVG in 2018 was het Monumentenhuis niet meer gerechtigd om namens de provincie de benodigde gegevens te verzamelen. De provincie heeft geprobeerd dit te repareren, maar dat leverde geen volledig beeld op. In 2019 worden maatregelen getroffen om weer voldoende gegevens te kunnen verzamelen.

In onderstaand overzicht staat bij Huisvesting statushouders uitgelegd waarom Waalre op de peildatum niet aan de gestelde eisen voldeed.

Toezichtgebied	Doel	Hoe	Realisatie 2017	Realisatie 2018
Financieel toezicht	Bewaken van een gezonde financiële positie	Toetsen van begroting en jaarrekening	Voldoet	Voldoet
Omgevingsrecht	Bewaken dat gemeenten een veilige en gezonde leefomgeving realiseren en deze op een duurzame en doelmatige wijze behouden en ontwikkelen	Toetsen van beleidsplan Handhaving, het jaarlijks uitvoeringsprogramma Handhaving en het jaarlijks evaluatieverslag. Daarnaast voert de provincie themaonderzoeken en steekproeven uit.	Voldoet	Voldoet
Archief- en informatiebeheer	Bewaken van toegankelijke en betrouwbare overheidsarchieven	Toetsen van jaarlijks verslag B&W (voor het eerst bij jaarrekening 2015)	Voldoet	Voldoet
Monumentenzorg	Bewaken dat cultureel erfgoed behouden blijft	Toetsen van jaarlijkse informatieverstrekking aan provincie, o.a. aanwezigheid van actieve commissie die adviseert over omgevingsvergunningen.	Voldoet	Geen beoordeling
Ruimtelijke Ontwikkeling	Bewaken dat de ruimte optimaal en planmatig wordt benut	Tweejaarlijkse monitor waarin getoetst wordt op de aanwezigheid van structuurvisies voor het hele gemeentelijke grondgebied en actuele (< 10 jaar oud) bestemmingsplannen	Voldoet	Voldoet
Huisvesting vergunninghouders	Bewaken dat gemeenten voldoende houders van een verblijfsvergunning asiel huisvesten	Realisatiecijfers van het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA)	Voldoet niet op peildatum 31 december 2017. De opgave van te huisvesten statushouders in 2017 was 50 (27 achterstand 2016 en 23 taakstelling 2017). Hiervan zijn 44 statushouders gehuisvest. De achterstand is teruggebracht tot 6 statushouders die in januari 2018 wel definitief gehuisvest zijn. In februari 2018 een brief ontvangen dat alsnog aan de taakstelling is voldaan.	Waalre heeft op peildatum 31 december 2018 de taakstelling niet gehaald, maar om verschoonbare redenen. Begin 2018 was aan de taakstelling voldaan, maar in 2018 is toch weer een achterstand ontstaan. De opgave van te huisvesten statushouders in 2018 was 30 (6 achterstand 2017 en 24 taakstelling 2018). Hiervan zijn 17 statushouders gehuisvest. De achterstand van 13 statushouders betrof 2 grotere gezinnen. Eén gezin heeft in een andere gemeente huisvesting gevonden en het andere gezin krijgt op korte termijn een woning toegewezen. Voor het restant taakstelling én nieuwe taakstelling 2019 zijn nog geen statushouders aan Waalre gekoppeld en daarom kan geen aanbod plaatsvinden. Dit is ook de reden dat de achterstand 'verschoonbaar' is.

In 2019 besteedt de provincie naast het systematisch toezicht o.a. aandacht aan de volgende toezichtthema's: volledigheid gearchiveerde gemeentelijke dossiers (afronding lopende onderzoeken), hercontroles archivering audio- en videotulen en archivering digitale agenda's, kwaliteit gemeentelijke monumentenzorg en toezicht constructieve veiligheid van gebouwen.

In 2019 evalueert Seinstra Van de Laar namens de provincie de doeltreffendheid en doelmatigheid van het toezichtbeleid 2016-2019 (via enquête en verdiepingssessie per toezichtgebied) en wordt een nieuw beleidskader voor 2020-2023 vastgesteld.

Horizontale verantwoording

Met de dualisering van de gemeentewet is de controlerende rol van de raad een belangrijk onderdeel van de verantwoordingsstructuur van de gemeente. In het toezicht op de wettelijke medebewindstaken wordt gerekend op de kracht van de controlerende rol van de raad.

We leggen jaarlijks verantwoording af over de uitvoering van de medebewindstaken. Voor deze verantwoording maken we al enkele jaren gebruik van de prestatie-indicatoren van KING/VNG. Per wet worden circa tien belangrijke prestatie-indicatoren gepresenteerd. Op basis van deze indicatoren kan de raad zich een goed beeld vormen van de uitvoering van de gemeente op de medebewindstaken. U vindt deze indicatoren met toelichting als bijlage bij de jaarrekening.

Ontwikkelingen

Het interbestuurlijk- en horizontaal toezicht zijn in ontwikkeling. De komende jaren verwachten we dat de toezichthouders modernere vormen van toezicht zullen aankondigen, waarbij de nadruk zal liggen op leren en op de dialoog. Het horizontaal toezicht (controle door de raad) zal leidend blijven. De raad moet zich een goed beeld kunnen vormen van de financiële gezondheid en de majeure risico's van de gemeente.

Het gebruik van moderne informatietechnologie en het delen van informatie wordt daarbij nog belangrijker. Het verticaal toezicht (het toezicht door de toezichthouders Rijk en provincie) richt zich dan met name op het ondersteunen van en in gesprek gaan met gemeenten over de bevindingen en het verantwoordingsproces.

BBV-indicatoren

Gemeenten zijn sinds 2016 verplicht om een set indicatoren in de programmabegroting en jaarrekening op te nemen om de beoogde of gerealiseerde maatschappelijke effecten toe te lichten. Deze beleidsindicatoren (Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)) zijn bedoeld om het horizontaal toezicht door de raad te versterken door de raad in staat te stellen om op maatschappelijke effecten te kunnen sturen.

In deze jaarrekening zijn 35 beleidsindicatoren opgenomen. Ieder jaar leveren landelijke bronhouders van deze indicatoren de meest recente informatie aan via Waarstaatjegemeente.nl zodat gemeenten deze kunnen verwerken in de programmabegroting en jaarrekening. In deze jaarrekening zijn de cijfers gebruikt die in maart 2019 bekend waren. We merken op dat niet alle indicatoren jaarlijks door de bronhouder worden geactualiseerd. Indicatoren zijn vaak pas interessant wanneer de ontwikkeling meerjarig wordt gevolgd.

Overzicht opgenomen beleidsindicatoren

Nr.	In begroting opgenomen bij		Naam indicator
	Programma / paragraaf	Thema	
1	Paragraaf E	Bedrijfsvoering	Formatie
2	Paragraaf E	Bedrijfsvoering	Bezetting *
3	Paragraaf E	Bedrijfsvoering	Apparaatskosten *
4	Paragraaf E	Bedrijfsvoering	Externe inhuur
5	Paragraaf E	Bedrijfsvoering	Overhead
6	Algemeen bestuur en Veiligheid	Veiligheid	Verwijzingen Halt
7	Deze indicator is vervallen		Harde kern jongeren
8	Algemeen bestuur en Veiligheid	Veiligheid	Winkeldiefstallen
9	Algemeen bestuur en Veiligheid	Veiligheid	Geweldsmisdrijven
10	Algemeen bestuur en Veiligheid	Veiligheid	Diefstallen uit woning
11	Algemeen bestuur en Veiligheid	Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)
12	Deze indicator is vervallen		Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig
13	Deze indicator is vervallen		Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser
14	Ruimtelijke ontwikkeling	Ruimtelijke ontwikkeling en economie	Functiemenging
15	Deze indicator is vervallen		Bruto gemeentelijk product
16	Ruimtelijke ontwikkeling	Ruimtelijke ontwikkeling en economie	Vestigingen van bedrijven
17	Sociaal domein	Onderwijs	Absoluut verzuim
18	Sociaal domein	Onderwijs	Relatief verzuim
19	Sociaal domein	Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)
20	Sociaal domein	Cultuur en sport	Niet sporters
21	Sociaal domein	Sociale voorzieningen	Banen
22	Sociaal domein	Jeugdhulp	Jongeren met delict voor rechter
23	Sociaal domein	Sociale voorzieningen	Kinderen in uitkeringsgezinnen
24	Sociaal domein	Sociale voorzieningen	Netto participatiegraad
25	Deze indicator is vervallen		Achterstandsleerlingen
26	Sociaal domein	Sociale voorzieningen	Werkloze jongeren
27	Sociaal domein	Sociale voorzieningen	Personen met een bijstandsuitkering
28	Sociaal domein	Sociale voorzieningen	Personen met een lopend re-integratietraject
29	Sociaal domein	Jeugdhulp	Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp
30	Sociaal domein	Jeugdhulp	Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming
31	Sociaal domein	Jeugdhulp	Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdreclassering
32	Sociaal domein	WMO en volksgezondheid	Wmo Cliënten met een maatwerkarrangement
33	Ruimtelijke ontwikkeling	Duurzaamheid en milieu	Omvang huishoudelijk restafval
34	Ruimtelijke ontwikkeling	Duurzaamheid en milieu	Hernieuwbare elektriciteit
35	Paragraaf A	Lokale heffingen	Gemiddelde WOZ waarde
36	Ruimtelijke ontwikkeling	Ruimtelijke ontwikkeling en economie	Nieuw gebouwde woningen
37	Ruimtelijke ontwikkeling	Ruimtelijke ontwikkeling en economie	Demografische druk
38	Paragraaf A	Lokale heffingen	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden
39	Paragraaf A	Lokale heffingen	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden
40	Sociaal domein	Jeugdhulp	Melding kindermishandeling

* *Facultatief: Rapporteren over deze beleidsindicator is niet verplicht*

Bijlagen bij het jaarverslag

Bijlage 1. Horizontale verantwoording

Bijlage 2. Horizontale verantwoording – uitvoering archiefwet

Bijlage 1. Horizontale verantwoording

Indicator Waarstaatjegemeente.nl	Toelichting	2017			2018		
		Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten	Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten
Woon- en leefklimaat							
1. Omgevingsrecht (Wabo)							
1 In welke mate voldoet de gemeente aan de kwaliteitscriteria 2.1?		76-100%			76-100%		
2 Wat is de omvang van het aantal omgevingsvergunningen activiteit milieu?		21			21		
3 Hoeveel vergunningen uit dit bestand zijn actueel?	Goede uitvoering van VTH taken en kwaliteit ruimtelijk beleid	21			21		
4 Bij hoeveel omgevingsvergunningen activiteit milieu betrof het een zogenaamde Lex Silencio Positivo (LSP)?	Kwaliteit van het proces	0			0		
5 Hoeveel omgevingsvergunningen activiteit milieu met een uitgebreide voorbereidingsprocedure zijn er verstrekt in de gemeente?		0			0		
6 In hoeveel van deze gevallen heeft dit geleid tot een beroepsprocedure?	Kwaliteit van het proces	0			0		
7 Is het handhavingsbeleid binnen de gemeente gebaseerd op een probleem- of risicoanalyse?	Voorwaarde voor goede beleidscyclus	Ja			ja		
8 Heeft regionale afstemming bij het handhavingsbeleid plaatsgevonden?	Afstemming wettelijk verplicht	Ja			ja		
9 Zijn er binnen het handhavingsbeleid beleidsdoelen vastgesteld?	Geven richting aan beleid	Ja			ja		
10 Heeft de gemeente een toezicht- en sanctiestrategie voor het handhavingsbeleid vastgesteld?	Geeft richting aan uitvoering toezicht en handhaving	Ja			ja		
11 Welke risicogebieden heeft de gemeente voor het handhavingsbeleid benoemd? - asbestregelgeving - brandveiligheid bij de opslag van gevaarlijke stoffen - constructieve veiligheid en brandveiligheid - verontreinigde grond - risicovolle inrichtingen	In hoeverre en op welke gebieden zijn risicogebieden benoemd binnen handhavingsbeleid	Ja		Op alle genoemde risicogebieden	ja		Op alle genoemde risicogebieden
12 Evalueert de gemeente jaarlijks of de activiteiten in het uitvoeringsprogramma zijn uitgevoerd?	Inzicht of wettelijke taak wordt uitgevoerd	Ja			ja		
13 Is het jaarlijkse uitvoeringsprogramma VTH-taken voor 1 januari aan de gemeenteraad aangeboden en beschikbaar voor de Gedeputeerde Staten?	Inzicht of VTH taken goed zijn geborgd in een uitvoeringsprogramma dat tijdig aan raad en Gedeputeerde Staten is aangeboden	nee		In Brabant dient het jaarlijks uitvoeringsprogramma voor 1 februari te worden vastgesteld. Hier voldoen wij aan	nee		In Brabant dient het jaarlijks uitvoeringsprogramma voor 1 februari te worden vastgesteld. Hier voldoen wij aan

Indicator Waarstaatjegemeente.nl	Toelichting	2017			2018		
		Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten	Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten
2. Wet Ruimtelijke Ordening							
1 Hoeveel procent van het	Mate van dekking.	76-100%			76-100%		
2 Hoeveel bestemmingsplannen/ beheersverordeningen heeft de gemeente?		20			22		
3 Hoeveel bestemmingsplannen/ beheersverordeningen zijn ouder dan 10 jaar?	Inzicht in voortgang actualiseren bestemmingsplannen/beheersverordeningen	1		Bestemmingsplan vastgesteld. Er loopt nog een hoger beroepsprocedure, maar deze heeft geen betrekking op de stukjes buitengebied die eerder buiten de begrenzing vielen	1		Betreft deel Brabantierrein. Plan heeft nog geen definitieve uitwerking. Hiervoor is het oude bestemmingsplan nog van kracht
				Geactualiseerd			
				Betreft deel Brabantierrein. Plan bevindt zich nu in fase definitieve uitwerking. Hiervoor is het oude bestemmingsplan nog van kracht			
4 Hoeveel bestemmingsplannen/ beheersverordeningen zijn digitaal ontsloten?	Inzicht in voortgang digitalisering	20			22		
5 B&W heeft de wettelijke bevoegdheid om bestemmingsplannen te wijzigen, ervan af te wijken, verder uit te werken of hieromtrent nadere eisen te stellen. Hoe vaak is de besluitvorming ten aanzien van deze bevoegdheid volgens de wettelijke procedures verlopen?	Geeft inzicht in hoeverre bevoegdheid juist wordt doorlopen	Andere vraagstelling, zie onderstaand			Andere vraagstelling, zie onderstaand		
6 Hoe vaak heeft het college van B&W gebruik gemaakt van de wettelijke bevoegdheid om bestemmingsplannen te wijzigen, ervan af te wijken, verder uit te werken of hieromtrent nadere eisen te stellen?		0		Artikel 3.6. Wro omvat vier verschillende procedures/instrumenten. Er is alleen van binnenplanse afwijking gebruik gemaakt (gemantateerd via Vergunningen)	0		Artikel 3.6. Wro omvat vier verschillende procedures/instrumenten. Er is alleen van binnenplanse afwijking gebruik gemaakt (gemantateerd via Vergunningen)
7 Hoe vaak is de besluitvorming ten aanzien van deze bevoegdheid juist doorlopen? (binnen de termijn en volgens de procedure)	Inzicht in kwaliteit ruimtelijk proces voornamelijk m.b.t. communicatie (bekendmaking)	Andere vraagstelling zie onderstaand			Andere vraagstelling zie onderstaand		
8 Hoe vaak is de besluitvorming ten aanzien van deze bevoegdheid verlopen volgens de wettelijke procedures?		0			0		
9 Hoeveel vaststellingsbesluiten heeft de gemeente genomen?		4			3		
10 Hoeveel vaststellingsbesluiten zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld?	Kwaliteit van het proces	4			3		
11 Hoeveel vaststellingsbesluiten zijn volgens de wettelijke procedure afgehandeld?	Kwaliteit van het proces	4			3		
12 Hoeveel aanvragen voor tegemoetkoming in planschade zijn er in de gemeente ingediend?	Mate waarin tegemoetkoming zich voordoet	0		Er loopt nog een dossier uit 2017 door ivm bezwarenprocedure	0		

Indicator Waarstaatjegemeente.nl	Toelichting	2017			2018		
		Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten	Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten
2. Wet Ruimtelijke Ordening (vervolg)							
13 Hoeveel aanvragen voor tegemoetkoming in planschade zijn er gehonoreerd?	Mate waarin tegemoetkoming zich voordoet	2			1		
14 Hoe hoog was het totaal aangevraagde bedrag voor de tegemoetkoming in planschade?	Van belang voor mogelijke financiële consequenties	Onbekend		Verzoekers hoeven geen bedrag 'aan te vragen'	€ 0,00		Verzoekers hoeven geen bedrag 'aan te vragen'
15 Hoe hoog was het totaal gehonoreerde bedrag voor de tegemoetkoming in planschade?	Van belang voor mogelijke financiële consequenties	€ 27.269,25		In een zaak loopt nog bezwaarprocedure. Uit te keren bedrag(en) volledig gedekt via anterieure overeenkomsten	€ 17.554,21		Uitgekeerde bedrag volledig gedekt via anterieure overeenkomst
16 Hoeveel grondexploitatieovereenkomsten zijn er binnen de gemeente gesloten?	Inzicht in hoeveel overeenkomsten zijn gesloten	3			7		
17 Hoeveel hiervan voldoen		3			7		
18 Hoe hoog is in de gemeente het totaalbedrag uit grondexploitatieovereenkomsten die voldoen aan de wettelijke procedurele verplichtingen?				De gemeenteraad wordt jaarlijks via de begroting en jaarrekening geïnformeerd. De grondexploitaties zijn openomen in paragraaf G. Grondbeleid			De gemeenteraad wordt jaarlijks via de begroting en jaarrekening geïnformeerd. De grondexploitaties zijn openomen in paragraaf G. Grondbeleid
19 Heeft de gemeente een Wro handhavingsbeleidsplan vastgesteld?		Ja		betreft meerjaren beleidsplan	ja		betreft meerjaren beleidsplan
20 Hoeveel omgevingsvergunningen waarmee kan worden afgeweken van het bestemmingsplan zijn er het afgelopen jaar ingediend?	Hoe beter de inhoud van een bestemmingsplan hoe minder reden om af te wijken	41		Betreft alle planologische afwijkingen, binnenplannen, buitenplannen én uitgebreide procedure	68		Betreft alle planologische afwijkingen, binnenplannen, buitenplannen én uitgebreide procedure
21 Hoeveel omgevingsvergunningen waarmee kan worden afgeweken van het bestemmingsplan zijn er het afgelopen jaar verleend ?	Hoe beter de inhoud van een bestemmingsplan hoe minder reden om af te wijken	53		Zie hierboven, aantal verleend is hoger dan aantal ontvangen vanwege doorlopende aanvragen/ procedures uit 2016	77		
3. Waterwet (Gemeente vult ook eens per 3 jaar uitgebreide monitor van Stichting Rioned)							
1 Heeft de gemeente afspraken gemaakt met het waterschap over 1) beleid 2) planvorming 3) investeringsprogrammering 4) operationele zaken?	Inzicht in mate van bestuurlijke samenwerking	Ja			Ja		
2 Hoeveel aanvragen voor watervergunningen zijn er in de gemeente ingediend?		0			0		
3 Hoeveel aanvragen voor watervergunningen zijn correct afgehandeld?	Inzicht in kwaliteit vergunningverlening	nvt			nvt		
4 Hoeveel illegale lozingen in het openbaar vuilwaterriool zijn er bij gemeentelijk toezicht geconstateerd?	Risico voor volksgezondheid als toezicht tekort schiet	0			0		
5 Heeft de gemeente haar zorgplichten geformuleerd in een door de raad vastgesteld rioleringsplan ten aanzien van: 1) de inzameling en het transport van afvalwater 2) het grondwater 3) het hemelwater?	Gemeente heeft zorgplicht en moet Europese regels naleven (Nerpe)	Ja (vGRP 2018-2022)			Ja (vGRP 2018-2022)		
6 Houdt het gemeentelijke milieubeleidsplan rekening met de zorgplicht voor: 1) de inzameling en het transport van afvalwater 2) het grondwater 3) het hemelwater - zoals verankerd in het rioleringsplan?	Gemeente heeft zorgplicht en moet Europese regels naleven (Nerpe)	nvt			nvt		
7 Is er een financiële meerjarenraming voor de rioolheffing in het rioleringsplan opgenomen?		Ja			Ja		
8 Hoeveel KRW gebieden heeft de gemeente in beheer?		0			0		
9 Hoeveel KRW registers worden voor de KRW gebieden bijgehouden door de gemeente?	Per KRW gebied moet een register worden bijgehouden	0			0		

Indicator Waarstaatjegemeente.nl	Toelichting	2017			2018		
		Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten	Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten
4. Huisvestingswet							
1 Huisvestingswet	Realiseren van taakstelling			COA levert gegevens over de huisvesting aan. Wordt niet apart door de gemeente via Waarstaatjegemeente.nl aangeleverd. Stand van zaken opgenomen in paragraaf H			COA levert gegevens over de huisvesting aan. Wordt niet apart door de gemeente via Waarstaatjegemeente.nl aangeleverd. Stand van zaken opgenomen in paragraaf H
5. Woningwet							
1 Heeft het college van B&W het verslag van de woningwet voorgelegd aan de gemeenteraad?	Optimaal informeren van de raad (wettelijke plicht) in ieder geval over omgang met adviezen Welstandsc commissie	Ja			Ja		
2 Hoeveel vergunningsaanvragen voor omgevingsvergunningen categorie bouwen zijn er ingediend?		152			123		
3 Hoeveel omgevingsvergunningen categorie bouwen zijn er verleend?	Hoeveelheid geweigerd om reden welstand	117			137		
4 Hoe vaak is gebruik gemaakt van de bevoegdheid van het welstandsvrij verklaren van specifieke gebieden?	Mate van welstandsvrij verklaren kan van invloed zijn op kwaliteit bebouwde omgeving	0			0		
5 Hoe vaak is bestuursdwang toegepast om bouwwerken aan de regels te laten voldoen	Veel bestuursdwang zegt iets over de nalevingsgraad. Niet naleven brengt de veiligheid in het geding	0			1		
6. Monumentenwet							
1 Hoeveel rijksmonumenten heeft de gemeente?		28			28		
2 Hoeveel vergunningsaanvragen voor wijziging aan/van rijksmonumenten zijn er ingediend?		0			1		
3 Hoeveel omgevingsvergunningen voor wijziging aan/van rijksmonumenten heeft de gemeente verleend?	Beeld van de zorg waarmee gemeente monumentenzorg heeft opgepakt	0			1		
4 Hoeveel adviezen zijn er door de monumentencommissie afgegeven met betrekking tot rijksmonumenten?	Geeft aan in hoeverre het onderwerp speelt in de gemeente. Zegt niets over opvolging ervan	0			1		
5 Hoeveel bestuursrechtelijke handhavingzaken zijn er afgelopen jaar opgestart naar aanleiding van een overtreding van de Monumentenwet op het gebied van rijksmonumenten?	Zegt iets over nalevingsgraad. Hoe meer handhavingzaken, hoe meer overtredingen blijkbaar zijn geconstateerd	0			1		
Veiligheid en leefbaarheid							
1. Wet Veiligheidsregio's							
1 Heeft het college van B&W de noodzakelijke gegevens aangeleverd voor de risicokaart?	Actueel beeld van aanwezige risico's (wettelijke plicht)	Ja			Ja		
2 Heeft het bestuur van de veiligheidsregio het risicoprofiel in overleg met de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten vastgesteld?	Biedt mogelijkheid om risicogestuurd te kunnen handelen bij ramp of crisis	Ja			Ja		
3 Heeft de burgemeester vóór de vaststelling van het (regionaal) beleidsplan het ontwerpbeleidsplan besproken met de gemeenteraad?	Belang om vroegtijdig mee te kunnen praten over beleidsplan Veiligheidsregio	Ja			Ja		
4 Heeft de gemeente een brandbeveiligingsverordening vastgesteld?	College belast met brandweezorg. Verordening basis van deze taak	Ja			Ja		
5 Heeft de gemeente doelen vastgesteld met betrekking tot de brandveiligheid en brandweezorg (werkwijze en kwaliteit)?	Indicatie of doelen zijn vastgesteld	Ja			Ja		

Indicator Waarstaatjegemeente.nl	Toelichting	2017			2018		
		Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten	Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten
2. Drink- en horecawet							
Omvang en toezicht							
1 Hoeveel vergunde alcohol verkooppunten en instellingen heeft de gemeente?	Inzicht in de omvang	40			42		
2 Hoeveel commerciële horecabedrijven heeft de gemeente?	Inzicht in de omvang	27			30		
3 Hoeveel paracommerciële horecabedrijven heeft de gemeente?	Inzicht in de omvang	13			12		
4 Hoeveel capaciteit in fte was er het afgelopen jaar beschikbaar voor het uitoefenen van de gemeentelijke toezichttaken in het kader van de wet op vergunde horeca activiteiten?		2					
Controles							
1 Hoeveel controles in het kader van de wet vonden er het afgelopen jaar in totaal plaats?	Inzicht in mate van controle	25			14		
2 Hoeveel controles in het kader van de wet vonden er het afgelopen jaar plaats op vergunde horeca activiteiten?	Inzicht in mate van controle	25			20		
3 Hoeveel controles in het kader van de wet vonden er het afgelopen jaar plaats op vergunde alcohol verkooppunten?	Inzicht in mate van controle	5			12		
4 Hoeveel controles in het kader van de wet vonden er het afgelopen jaar plaats op vergunde commerciële horecabedrijven?	Inzicht in mate van controle	5			6		
5 Hoeveel controles in het kader van de wet vonden er het afgelopen jaar plaats op vergunde paracommerciële bedrijven?	Inzicht in mate van controle	0			5		
6 Hoeveel ontheffingen heeft de gemeente afgelopen jaar verleend voor evenementen?	Inzicht in mate van controle	21			25		

Indicator Waarstaatjegemeente.nl	Toelichting	2017			2018		
		Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten	Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten
Informatieveiligheid							
1 Heeft de gemeente informatieveiligheid als onderdeel van de collegeambities opgenomen?		ja			Ja		
2 Heeft de gemeente informatieveiligheid onderdeel gemaakt van de portefeuille van een van de leden van het college van B&W?		Ja			Ja		
3 Heeft de gemeente in het jaarverslag een paragraaf aangaande informatieveiligheid opgenomen?		Nee		Informatieveiligheid is onderdeel van de paragraaf bedrijfsvoering	nee		Informatieveiligheid is onderdeel van de paragraaf bedrijfsvoering
4 Heeft de gemeente informatieveiligheidsbeleid/informatiebeveiligingsbeleid vastgesteld dat is gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging		Nee		Het beleid is in 2016 opnieuw beoordeeld. De standaarden BIG zijn in voldoende mate in het beleid opgenomen. In 2018 zal het beleid worden worden herijkt	Ja		In 2018 is het beleidskader informatiebeveiliging en privacy vastgesteld, voor informatiebeveiliging is deze gebaseerd op de BIG.
5 Werkt de gemeente in het SUWI-domein eveneens op basis van de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG)?		Ja		In 2015 is een landelijk onderzoek gehouden. Waalre is hiervoor geslaagd	ja		
6 Baseert de gemeente de uitvoering van het informatieveiligheidsbeleid op eigenstandige risicoafwegingen?		Nee		Deze eigenstandige risicoafweging wordt wel gepland in het op te stellen uitvoeringsplan 2018. De minimale eis van de BIG en de ENSIA wordt de basis	Ja		Informatiebeveiligingsplan 2018/2019 en Ensia Audit zijn de basis bij de risicoafweging
7 Is informatieveiligheid opgenomen in de gemeentelijke planning en controlcyclus?		Ja		Informatiebeveiligingsbeleid maakt al wel onderdeel uit van de P&C cyclus. Uitvoering moet in 2018/2019/ 2020 verder handen en voeten krijgen in de	ja		Informatiebeveiligingsbeleid maakt al wel onderdeel uit van de P&C cyclus. Uitvoering moet in 2018/2019/ 2020 verder handen en voeten krijgen in de
8 Zet uw gemeente in op blijvend bewustzijn op informatieveiligheid bij haar medewerkers door middel van leren en ontwikkelen?		Ja		In het plan 2018 zal dit als apart onderdeel weer worden meegenomen	Ja		
9 Informatieveiligheid verandert continu, hoe gaat uw gemeente om met de telkens veranderende informatieveiligheidsrisico's?		Ja		Proces is onderdeel van de P&C cyclus. Periodiek wordt een uitvoeringsplan opgesteld en gemonitord	Ja		Het informatieveiligingsplan wordt periodiek gecontroleerd en aangepast.
10 Heeft u nog andere opmerkingen betreffende informatieveiligheid in uw gemeente en/of de vragenlijst?		Nee			nee		

Indicator Waarstaatjegemeente.nl	Toelichting	2017			2018		
		Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten	Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten
Onderwijs							
1. Leerlingenvervoer							
Heeft de gemeente een Verordening Leerlingenvervoer die voldoet aan de wettelijke regels?	Wettelijke plicht om verordening te hebben die aan wettelijke regels voldoet	Ja		Verordening is geactualiseerd eind 2017 en gaat schooljaar 2018-2019 in uitvoering	Ja		n.v.t.
2. Leerplichtwet							
Heeft het college van B&W vóór 1 oktober het jaarverslag over de leerplichtwet aan de gemeenteraad aangeboden?	In staat stellen om te toetsen of gevoerde beleid effectief was	Ja			dit is gedaan in april 2019		n.v.t.
3. Kinderopvang							
Aparte procedure: gegevens staan vooringevuld op Waarstaatjegemeente.nl. Actie gemeente is gegevens controleren en toelichting geven op aangeleverde cijfers. Rapport vaststellen door college en voor 1 juli beschikbaar stellen aan raad en Inspectie. Na afhandeling wordt het rapport automatisch gepubliceerd op Waarstaatjegemeente.nl				Afronden voor 1 juli 2018. Waarstaatjegemeente.nl blijft voor jaarverantwoording Kinderopvang nog bestaan	afronden voor 1 juli 2019		n.v.t. gemeente Waalre heeft nog steeds A-status van inspectie
Wet Publieke Gezondheid							
1 Heeft de gemeente een vastgestelde nota gemeentelijk gezondheidsbeleid?		Ja		Nieuwe nota LGB 2018-2021 is in voorbereiding	Ja		Nieuwe nota LGB 2019-2022 is in voorbereiding
2 Gaat de nota gemeentelijk gezondheidsbeleid in op de landelijke prioriteit van: 1)overgewicht 2)diabetes 3)depressie 4)roken 5)schadelijk alcoholgebruik?	Mate waarin het beleid ingaat op de landelijke prioriteiten	Gedeeltelijk ja		Lokale cijfers leveren de input voor de prioritering van de thema's	Gedeeltelijk ja		Lokale cijfers leveren de input voor de prioritering van de thema's

Bijlage 2. Horizontale verantwoording – uitvoering archiefwet

Jaarverslag 2018 informatie- en archiefbeheer

Evenals voorgaande jaren brengen we, als onderdeel van de jaarstukken 2018, ook dit jaar verslag uit over het informatie- en archiefbeheer van de gemeente.

Oordeel Provincie over de verslaglegging over 2017

Bij brief van 28 september 2018 geven Gedeputeerde Staten m.b.t. de verslaglegging over 2017 aan, dat onze gemeente voldoet aan de criteria uit het Beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2016-2019. In dezelfde brief spreken zij over deze verslaglegging hun waardering uit. Bij het beoordelen van het verslag werden wel een aantal zaken benoemd waarvan men benieuwd was naar de stand van zaken:

- In hoeverre wordt bij gemeenschappelijke regelingen en/of uitbesteding van taken aandacht besteed aan voorzieningen voor zorg en beheer van archieven.
- Opvolging van de aanbevelingen n.a.v. de audit welke door het RHCE is uitgevoerd.
- Inrichting van een voorziening voor de digitale archiefbescheiden, het zogenaamde E-depot

Ontwikkelingen 2018

Het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE) heeft als toezichthouder op ons archief- en informatiebeheer medio 2017 een audit uitgevoerd. De belangrijkste aanbevelingen uit deze audit hadden betrekking op:

1. Aandacht voor de zorg en beheer van archiefbescheiden van gemeenschappelijke regelingen/samenwerkingsverbanden waarin de gemeente participeert. Deze aanbeveling is van toepassing op alle deelnemende gemeenten binnen het werkgebied van het RHCE (zie ook de opmerking van Gedeputeerde Staten hierover)
2. Aandacht voor het opstellen van een regionaal generiek metadata schema ten behoeve van toekomstige overdracht van digitale archiefbescheiden aan het nog te ontwikkelen Regionale E-depot.

ad 1: Bij het aangaan van nieuwe of wijziging van bestaande gemeenschappelijke regelingen dienen de deelnemende partijen er gezamenlijk op toe te zien dat in de betreffende regeling de taken m.b.t. het archiefbeheer voldoende wordt gewaarborgd. Dit is geen taak van Waalre alleen. Uiteraard onderstrepen wij het belang hiervan.

Ad 2: Inmiddels is binnen het werkgebied van het RHCE een regionale werkgroep gevormd die de ontwikkeling van een generiek metadata schema gaat voorbereiden. Het RHCE zal de basis metadataset hanteren bij toekomstige overbrenging van digitale archiefbestanden naar het Regionale E-depot (= digitale archiefbewaarplaats).

Regionaal E-depot (digitale archiefbewaarplaats)

Het RHCE beschikt op dit moment nog niet over een eigen E-depot maar huurt via een externe partij een voorziening waar aangesloten gemeenten voorlopig hun digitale bestanden kunnen onderbrengen. Deze voorziening voldoet aan alle wettelijke eisen. Wel wordt op dit moment een projectplan opgesteld om kosten, haalbaarheid, planning en een voorkeursscenario t.a.v. een dergelijke voorziening helder te krijgen. Overigens is digitale overdracht van archiefbescheiden voor Waalre de komende jaren niet aan de orde. Na de brand in 2012 zijn alle voor bewaring in aanmerking komende archieven tot en met 2013 reeds vervroegd aan het RHCE overgedragen.

Ontwikkelingen Zaaksysteem

In 2017 is gemeente Waalre begonnen met Zaakgericht Werken. Op generieke wijze worden organisatie breed de werkprocessen binnen dit systeem afgehandeld en gearchiveerd. In 2018 is deze werkwijze verder doorontwikkeld en op dit moment worden het proces van de omgevingsvergunningen en het traject van Bestuurlijke Besluitvorming verder ingericht.

1. Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting

Bedragen x € 1.000

omschrijving	gerealiseerd/ werkelijk 2017	begroting 2018			gerealiseerd/ werkelijk 2018
		primair	wijzigingen	totaal	
Totaal lasten publieke dienstverlening	1.178	1.251	26	1.277	1.231
Totaal lasten Onderwijs	1.239	1.100	10-	1.090	1.038
Totaal lasten cultuur en sport	1.044	1.137	50	1.187	1.152
Totaal lasten sociale voorzieningen	5.155	5.025	459	5.484	5.407
Totaal lasten jeugdhulp	3.033	2.710	432	3.142	3.937
Totaal lasten WMO en volksgezondheid	3.862	4.219	17	4.236	4.272
Totaal lasten milieu en duurzaamheid	1.912	1.676	50	1.726	1.823
Totaal lasten openbare ruimte	3.731	3.832	313	4.145	4.124
Totaal lasten ruimtelijke ontw. en economie	3.978	1.589	1.603	3.192	5.470
Totaal lasten algemeen bestuur	1.756	1.608	524	2.132	2.290
Totaal lasten veiligheid	790	832	20	852	819
Totaal lasten dekkingsmiddelen(excl.reserves)	11.528	5.200	690	5.890	5.657
Totaal lasten	39.206	30.179	4.174	34.353	37.220
Totaal baten publieke dienstverlening	1.003	778	350	1.128	1.194
Totaal baten Onderwijs	229	142	25	167	245
Totaal baten cultuur en sport	190	203	-	203	138
Totaal baten sociale voorzieningen	2.768	2.614	457	3.071	2.985
Totaal baten jeugdhulp	-	-	-	-	-
Totaal baten WMO en volksgezondheid	334	367	55	422	411
Totaal baten milieu en duurzaamheid	1.802	1.710	-	1.710	1.812
Totaal baten openbare ruimte	1.608	1.645	50	1.695	1.664
Totaal baten ruimtelijke ontw. en economie	4.579	808	3.387	4.195	6.631
Totaal baten algemeen bestuur	96	18	-	18	27
Totaal baten veiligheid	62	70	8-	62	59
Totaal baten dekkingsmiddelen(excl.reserves)	20.415	21.034	313	21.347	21.734
afrondingsverschillen	3-	-	1-	1-	1-
Totaal baten	33.083	29.389	4.628	34.017	36.899
Totaal saldo publieke dienstverlening	175	473	324-	149	37
Totaal saldo Onderwijs	1.010	958	35-	923	793
Totaal saldo cultuur en sport	854	934	50	984	1.014
Totaal saldo sociale voorzieningen	2.387	2.411	2	2.413	2.422
Totaal saldo jeugdhulp	3.033	2.710	432	3.142	3.937
Totaal saldo WMO en volksgezondheid	3.528	3.852	38-	3.814	3.861
Totaal saldo milieu en duurzaamheid	110	34-	50	16	11
Totaal saldo openbare ruimte	2.123	2.187	263	2.450	2.460
Totaal saldo ruimtelijke ontw. en economie	601-	781	1.784-	1.003-	1.161-
Totaal saldo algemeen bestuur	1.660	1.590	524	2.114	2.263
Totaal saldo veiligheid	728	762	28	790	760
Totaal saldo dekkingsmiddelen	8.887-	15.834-	377	15.457-	16.077-
afrondingsverschillen	3	-	1	1	1
Totaal saldo	6.123	790	454-	336	321
Totaal toevoegingen aan reserves	280	75	1.095	1.170	1.187
Totaal onttrekking uit reserves	7.439	948	558	1.506	1.593
afrondingsverschil		4	4-		
totaal resultaat	1.036-	87-	87	-	85-
	voordeel	voordeel	nadeel		voordeel

Overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien

Begrotingswijziging	Omschrijving	Bedrag onvoorzien
0	Primitieve begroting 2018	€ 277.439
1	Septembercirculaire 2017 en amendementen begroting	€ -2.087
2	9e Turap 2017	€ -93.000
3	1e Turap 2018	€ -55.766
5	3e Turap 2018	€ 80.350
13	4e Turap 2018	€ -77.123
14	5e Turap 2018	€ 212.500
15	6e Turap 2018	€ -57.500
16	7e turap 2018	€ -96.050
17	8e turap 2018	€ 1.098.370
18	9e Turap 2018	€ -726.023
111	Adm wijziging 9e Turap 2018	€ 1.398
	Eindsaldo post onvoorzien	€ 562.508

Analyse van de afwijkingen tussen begroting na wijziging en jaarstukken

Voor een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de jaarstukken wordt verwezen naar de toelichtingen bij de desbetreffende programma's/thema's.

Overzicht renteschema

Renteschema		
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	110.551
b.	b. De externe rentebaten (idem)	-/- <u>5.902</u>
	Saldo rentelasten en rentebaten	104.649
	De rente die aan de grondexploitatie moet worden	
c1.	doorberekend	-/- -
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende	
c2.	taakveld moet worden toegerekend	-/- 105.846
	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een	
	specifieke lening voor is aangetrokken (=	
	projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet	
c3.	worden toegerekend	+/- <u>-</u>
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	-105.846
d1.	Rente over eigen vermogen	+/- -
d2.	Rente over voorzieningen	+/- <u>40.278</u>
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	39.081
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/- <u>-</u>
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury	39.081

Overzicht incidentele baten en lasten per programma

thema functie	omschrijving	lasten	waarvan tlv reserves	baten	waarvan tgv reserves
Publieke dienstverlening					
	822 Verbeuren dwangsommen	-	-	15.000	-
	823 Hogere opbrengst leges omgevingsvergunningen 2018	-	-	184.000	-
	Totaal Publieke dienstverlening	-	-	199.000	-
WMO en Volksgezondheid					
	670 Klooster advieskosten verkoopovereenkomst	7.000	-	-	-
	Totaal WMO en Volksgezondheid	7.000	-	-	-
Duurzaamheid en milieu					
	723 krediet Innovatieve aanpak energiebesparing	27.000	-	-	-
	Totaal Duurzaamheid en milieu	27.000	-	-	-
Openbare ruimte					
	210 krediet Risico's wegenbeheersplan	8.000	8.000	-	-
	210 Toezicht Molenstraat-Dreefstraat	2.000	-	-	-
	210 Vervanging evenementenkasten	17.000	-	-	-
	210 Kabels en leidingen aanleg glasvezel en sanering leidingen	35.000	-	35.000	-
	560 Groenvervanging door droogte en plaagdieren	82.000	-	-	-
	560 Groen stormschade, groenbeleid actualiseren	150.000	-	-	-
	724 Lijkbezorging onderzoek opbouw tarieven en achterhalen nabestaanden	10.000	-	-	-
	Totaal openbare ruimte	304.000	8.000	35.000	-
Ruimtelijke ontwikkeling en economie					
	810 krediet Reconstructie buitengebied	7.500	7.500	-	-
	810 krediet Regionaal ontwikkelfonds werklocaties	5.400	5.400	-	-
	810 krediet Startnotitie visie op wonen	20.000	20.000	-	-
	810 Anterieure overeenkomsten inkomsten	-	-	585.000	465.000
	810 Externe advieskosten anterieure overeenkomsten	55.000	-	-	-
	810 Verkoop restgroen	-	-	15.000	-
	830 Winstneming Ekenrooijsestraat	686.000	-	-	-
	830 Winstneming Eikenlaan/Berkenlaan	137.000	-	-	-
	830 Winstneming Waalre Noord	411.000	-	-	-
	Totaal ruimtelijke ontwikkeling en economie	1.321.900	32.900	600.000	465.000
Algemeen bestuur					
	001 hogere Pensioen en wachtgeldverplichtingen (oud)wethouders	710.000	-	-	-
	Totaal Algemeen bestuur	710.000	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien					
	913 Hogere dividenduitkering BNG over jaar 2017	6.000	-	-	-
	936 Hogere baten toeristenbelasting 2018	-	-	21.000	-
	921 Eenmalige uitkering stroppenpot sociaal domein	-	-	239.000	-
	000 Oprichtingskosten stichting Huis van Waalre	23.000	-	-	-
	000 Oplevering Laan van Diepenvoorde 8 en 23	30.000	-	-	-
	Totaal algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	59.000	-	260.000	-
	Totaal alle thema's	2.428.900	40.900	1.094.000	465.000

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

In 2018 zijn er structurele onttrekkingen gedaan ter dekking van de afschrijving op activa aan de volgende reserves:

- huisvesting gemeentewerf	€ 12.640
- renovatie sporthallen	€ 68.837
- renovatie brandweerkazerne	€ 24.234
- buitensportacc. sportpark Waalre	€ 50.220

In 2018 zijn er structurele stortingen gedaan ter dekking van de afschrijving van toekomstige investeringen aan de volgende reserves:

- openbare ruimte	€ 75.000 (oplopend naar € 300.000)
-------------------	------------------------------------

Wet Normering Topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende de Gemeente Waalre van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor de gemeente Waalre is € 189.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking³ en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling.

Verantwoording WNT 2018

tabel 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

Bezoldiging topfunctionarissen	F. Compagne	W. Ernes	J. Stokmans
Functiegegevens	Gemeente-secretaris	Griffier	Plaatsverv. Griffier
aanvang/einde functievervulling in 2018	01-01/31-12	01-01/31-12	01-01/31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,89	0,9
Dienstbetrekking	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belaste onkostenvergoedingen	92.689,65	61.144,20	42.631,86
Beloningen betaalbaar op termijn	15.336,36	9.464,88	6.037,08
<i>Subtotaal</i>	<i>108.026,01</i>	<i>70.609,08</i>	<i>48.668,94</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000,00	168.210,00	170.100,00
/- onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	0,00	0,00	0,00
Totale bezoldiging	108.026,01	70.609,08	48.668,94
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

In 2018 zijn er geen uitkeringen verstrekt aan topfunctionarissen wegens beëindiging van het dienstverband.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking¹ in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Bezoldiging topfunctionarissen

H. Meeuwsen

Functiegegevens	Plaatsverv. Gemeentesecretaris	
Kalenderjaar	2018	2017
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	01-01/01-07	01-08/31-12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	6	5
Individuele toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	182,00	176,00
Maxima op basis van de normbedragen per maand	120.800,00	122.500,00
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	243.300,00	122.500,00
Bezoldiging		
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief	ja	ja
Bezoldiging in de betreffende periode	48.357,36	51.689,00
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	100.046,36	51.689,00
/- Onverschuldigde betaald bedrag	0,00	0,00
Totale bezoldiging, exclusief BTW	100.046,36	51.689,00
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

2. De balans en de toelichting

ACTIVA	Ultimo 2018	Ultimo 2017
Vaste activa:		
1. Immateriële vaste activa		
a. kosten sluiten van geldleningen en saldo aqio/disagio	-	-
b. kosten onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	-	-
c. bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-
subtotaal	-	-
2. Materiële vaste activa		
a. Investerings met economisch nut	23.260.541	22.272.363
b. invest. ec. nut waarvoor heffing kan worden geheven	9.526.471	8.308.685
c. Investerings i/d openb.ruimte met maatschappelijk nut	540.060	173.476
subtotaal	33.327.072	30.754.524
3. Financiële vaste activa		
a kapitaalverstrekkingen aan:		
-deelnemingen	15.795	15.795
-gemeenschappelijke regelingen	-	-
-overige verbonden partijen	-	-
b. leningen aan:		
-openbare lichamen	-	-
-woningbouwcorporaties	-	-
-deelnemingen	235.042	352.562
-overige verbonden partijen	-	-
c. overige langlopende leningen	116.064	49.915
d. uitz. Rijk's schatkist met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
e. uitz. Ned. schuldpapier met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
f. overige uitzettingen met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
subtotaal	366.901	418.272
Totaal vaste activa	33.693.973	31.172.796
Vlottende activa:		
4. Voorraden:		
a. grond- en hulpstoffen:		
b. onderhanden werk, w.o. bouwgronden in exploitatie	2.061.633	4.098.132
c. gereed product en handelsgoederen	-	-
d. vooruitbetalingen	-	-
subtotaal	2.061.633	4.098.132
5. Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
a. vorderingen op openbare lichamen	2.345.870	3.274.086
b. verstrekte kasgeldleningen aan openb. Lichamen	-	-
c. overige verstrekte kasgeldleningen	-	-
d. uitz. Rijk's schatkist met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
e. rek.-courant verhoudingen met het Rijk	592.122	1.105.657
f. rek.-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	-	-
g. uitz. Ned. schuldpapier met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
h. overige vorderingen	2.146.812	1.405.808
i. overige uitzettingen	-	-
subtotaal	5.084.804	5.785.551
6. Liquide middelen:		
Kassaldi	2.123	1.110
Banksaldi	222.122	196.757
subtotaal	224.245	197.867
7. Overlopende activa:		
a. nog te ontvangen door voorfinanciering uitkeringen	-	-
b. overige nog te ontvangen	513.797	482.965
subtotaal	513.797	482.965
Totaal vlottende activa	7.884.479	10.564.516
TOTAAL GENERAAL ACTIVA	41.578.452	41.737.312

PASSIVA	Ultimo 2018	Ultimo 2017
Vaste passiva:		
8. Eigen vermogen:		
<i>Reserves:</i>		
a. algemene reserves	5.959.416	5.949.017
b. bestemmingsreserves	5.512.597	4.894.022
<i>het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening</i>	84.943	1.035.729
subtotaal	11.556.956	11.878.768
9. Voorzieningen		
1a. voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's	3.132.576	2.443.988
1b. voorzieningen gelijkmatige verdeling van kosten	910.823	1.041.536
1c. voorzieningen vervangingsinvesteringen	-	-
2. voorz. middelen derden met specifieke besteding	12.516.662	11.986.690
subtotaal	16.560.061	15.472.214
10. Vaste schulden > 1 jaar		
a. obligatieleningen	-	-
b. onderhandse leningen:		
1. binnenlandse pensioenfondsen/vers.instell.	-	-
2. binnenlandse banken en ov.financiële instell.	8.242.799	7.155.506
3. binnenlandse bedrijven	-	-
4. openbare lichamen	-	-
5. overige binnenlandse sectoren	-	-
6. buitenlandse instellingen, fondsen e.a.	-	-
c. door derden belegde gelden	-	-
d. waarborgsommen	8.822	8.822
	8.251.621	7.164.328
Totaal vaste passiva	36.368.638	34.515.311
Vlottende passiva:		
11. Netto vlottende schulden < 1 jaar:		
a. kasgeldleningen openbare lichamen	-	-
b. overige kasgeldleningen	-	-
c. banksaldi	-	-
d. overige schulden	3.048.191	4.310.575
subtotaal	3.048.191	4.310.575
12. Overlopende passiva		
a. verplichtingen	1.235.495	1.787.784
b. voorschotbedragen EU, Rijk en provincies	926.127	1.123.642
d. overig vooruitontvangen	-	-
subtotaal	2.161.623	2.911.426
Totaal vlottende passiva	5.209.814	7.222.001
TOTAAL GENERAAL PASSIVA	41.578.452	41.737.312
Gewaarborgde leningen (incl. achterborg)	15.832.838	16.021.186

GRONDSLAGEN VOOR DE BALANSWAARDERING.

De balans is volledig afgestemd op het BBV (Besluit begroting en verantwoording) en de wijzigingen van de Commissie BBV die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden. Voor zover hierna niet anders vermeld zijn de activa en passiva gewaardeerd tegen nominale waarde.

ACTIVA

Het afschrijvingsbeleid is bepaald in de "Financiële verordening gemeente Waalre" (verordening ex art. 212 gemeentewet), vastgesteld door de gemeenteraad op 7 maart 2017.

Investerings economisch nut:

In het algemeen geldt, dat voor de bepaling van de afschrijving uitgegaan wordt van de verwachte levensduur. Er wordt afgeschreven over de netto investering (reserves worden niet in mindering gebracht) en wel op lineaire basis. De investeringen in het kader van het Gemeentelijk rioleringsplan worden afgeschreven op 50-jarige annuïteitbasis. De eerste afschrijving wordt toegepast in het jaar dat de investering op 1 juli van het jaar financieel is afgerond of in gebruik is genomen.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut:

Met ingang van 2017 is het BBV gewijzigd. Onderdeel van deze wijziging is dat investeringen in de openbare ruimte verplicht geactiveerd moeten worden, waarvoorheen de keuze bestond om de investering uit de exploitatie te dekken.

Algemeen:

Indien bij de diverse activa is opgenomen dat deze gewaardeerd zijn tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, moet hieronder verstaan worden: inkoopprijs inclusief bijkomende kosten. Rente over kapitaalinvesteringen: In het jaar van raming van de kapitaaluitgaven wordt in de betreffende begroting voor een heel jaar rente berekend over de investering.

Immateriële vaste activa.

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen (lineair). De afschrijvingstermijn bedraagt 5 jaar.

Materiële vaste activa.

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met eventueel van derden ontvangen bijdragen alsmede met de afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen. Voor investeringen t/m 2003 zijn mogelijk ook nog reserves in mindering gebracht. Dit is vanaf 2004 niet meer toegestaan. Er is 1 perceel van de materiële vaste activa in erfpacht uitgegeven (Wolders ven).

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Financiële vaste activa.

Deelnemingen:

De deelnemingen in andere rechtspersonen zijn opgenomen tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen verminderd met de niet volgestorte bedragen.

Leningen u/g:

De verstrekte geldlening aan het Waalres Museum is gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de lening, verminderd met de ter zake ontvangen aflossingen.

PASSIVA

Rentetoerekening aan/over reserves en voorzieningen.

Op grond van de Nota Reserves & Voorzieningen zou over de reserves 3% rente berekend moeten worden. Met ingang van de BBV voorschriften 2016 is dit niet meer toegestaan. (m.u.v. bepaalde specifieke reserves). In de nota is tevens bepaald dat de rente m.b.t. de algemene reserve voortaan eveneens aan de reserve zal worden toegevoegd m.u.v. de algemene bufferreserve.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan behalve als deze voorziening tegen contante waarde is gewaardeerd.

Alleen de pensioenvoorziening wethouders is tegen contante waarde gewaardeerd zodat hier rente mag worden toegerekend. Bij alle andere voorzieningen wordt geen rente toegerekend.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018.

Vaste Activa:

1. Immateriële vaste activa

N.v.t.

2. Materiële vaste activa

	Boekwaarde 31-12-2017	Mutatie i.v.m. gewijzigde regelgeving	Boekwaarde 1-1-2018	Investe- ringen	Des - investe- ringen	Afschrijvingen	Afwaarde- ring duur- me waarde- vermindering	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2018
a. Investerings met economische nut									
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	237.365	-	237.365	-	-	14.422	-	-	222.943
Gronden en terreinen	2.099.693	-	2.099.693	-	-	-	-	-	2.099.693
Bedrijfsgebouwen	17.936.777	-	17.936.777	1.802.047	-	611.068	-	8.500	19.119.256
Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Machines	43.498	-	43.498	28.000	-	8.090	-	-	63.408
Overige (economisch nut)	1.955.033	-	1.955.033	143.528	17.459	163.845	-	162.016	1.755.241
Totaal a	22.272.366	-	22.272.366	1.973.575	17.459	797.425	-	170.516	23.260.541
b. Investerings met economisch nut waarvoor heffing kan worden geheven									
Gronden en terreinen (heffing mogelijk)	131.000	-	131.000	-	-	-	-	-	131.000
Bedrijfsgebouwen (heffing mogelijk)	9.224	-	9.224	-	-	2.306	-	-	6.918
Grond-, weg- en waterb. werken (heffing mogelijk)	8.017.434	-	8.017.434	1.541.470	-	292.309	-	-	9.266.595
Vervoermiddelen (heffing mogelijk)	55.420	-	55.420	-	-	18.750	-	-	36.670
Overige (economisch nut) (heffing mogelijk)	95.608	-	95.608	-	-	10.320	-	-	85.288
Totaal b.	8.308.686	-	8.308.686	1.541.470	-	323.685	-	-	9.526.471
c. Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut									
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (maatschappelijk nut)	231.003	-	231.003	279.598	-	6.708	-	55.000	448.893
Overige (maatschappelijk nut)	-57.527	-	-57.527	676.641	57.883	-	-	470.064	91.167
Overige (maatschappelijk nut) heffing mogelijk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal c.	173.476	-	173.476	956.239	57.883	6.708	-	525.064	540.060
TOTAAL	30.754.528	-	30.754.528	4.471.284	75.342	1.127.818	-	695.580	33.327.072

3. Financiële vaste activa

	Balans 31-12-2017	Resultaatbe- bestemm. e.a. mutat. per 1/1	Balans 1-1-2018	Vermeer- deringen	Verminde- ringen	Aflossingen	Bijdrage derden	Balans 31-12-2018
a. Kapitaalverstrekkingen	15.795	-	15.795	-	-	-	-	15.795
b. Leningen aan deelnemingen	352.563	-	352.563	-	-	117.521	-	235.042
c. Overige langlopende leningen	49.915	-	49.915	68.826	-	2.677	-	116.064
f. Overige uitzettingen > 1 jaar	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTAAL	418.273	-	418.273	68.826	-	120.198	-	366.901

Kapitaalverstrekking

Aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten: 6.318 * € 2,50 € 15.795

Leningen aan deelnemingen

Lening BNG i.v.m. aandelen bouwfonds € 235.042

Overige langlopende leningen

Geldlening Waalres Museum t/m 2039 tegen 3,5% rente p.j. € 47.647

Geldlening i.h.k.v. het zonnepanelenproject € 68.418

Vlottende activa:

4. Voorraden

4 Voorraden

	Balans 31-12-2017	mutatie i.v.m. gewijzigde regelgeving	Balans 1-1-2018	Vermeer- deringen	Verminde- ringen	Afschrijvingen	Bijdrage derden	Balans 31-12-2018
Overige gronden*	-		-			-	-	-
Onderhanden werk	4.771.085		4.771.085	2.162.677	4.021.885	-	-	2.911.876
Totaal	4.771.085	-	4.771.085	2.162.677	4.021.885	-	-	2.911.876

*waardecorrectie -850.243
2.061.633

* Stellige uitspraken en aanbeveling in de Notitie Grondexploitaties: als er sprake is van een voorziening ter bestrijding van tekorten in grexen dan moet die worden gepresenteerd als waarde correctie op de post Bouwgrond in exploitatie.

5. Uitzettingen met een rente typische looptijd < 1 jaar

a. Vorderingen openbare lichamen	2018	2017
Vorderingen op openbare lichamen	2.345.870	334.031
Vorderingen BTW compensatiefonds over 2016	-	-
Vorderingen BTW compensatiefonds over 2017	-	2.940.055
Totaal a	2.345.870	3.274.086

c. Overige verstrekte kasgeldleningen

Deposito's

Totaal c	-	-
----------	---	---

e. rek.-courant verhouding met het Rijk	592.122	1.105.657
---	---------	-----------

h. Overige vorderingen		
Debiteuren algemeen	971.324	306.115
Bij: negatieve debiteuren algemeen	989	735
Bij: negatieve crediteuren algemeen: van cred.algemeen	68	509
	972.382	307.359
debiteuren gemeente WWB	1.308.131	1.273.796
Af: voorzieningen dubieuze debiteuren	-24.438	-24.438
Af: voorzieningen dubieuze debiteuren W&I	-109.263	-150.909
	2.146.812	1.405.808
Totaal Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	5.084.804	5.785.551

6. Liquide middelen

	2018	2017
Contanten	2.123	1.110
Saldo giro en bankinstellingen	222.122	196.757
Totaal	224.245	197.867

7. Overlopende activa

	2018	2017
<i>Overlopende posten team Werk en Inkomen</i>	70.446	56.929
<i>Nog te ontvangen bedragen (balansposten)</i>	333.531	384.049
<i>Nog te ontvangen BTW van 2018</i>	104.027	-
<i>Bij: negatieve crediteuren nog te ontvangen</i>	-	-
<i>Vooruitbetaalde bedragen</i>	5.793	41.988
<i>Overige overlopende activa</i>	-	-
Totaal	513.797	482.966

PASSIVA

Vaste passiva:

8. Eigen vermogen

Algemene reserves:

a. Algemene reserves	Balans 31-12-2017	Resultaatbe- stemm. E.a. mutat. Per 1-1	Balans 1-1-2018	Rente	Vermeerde- ringen	Verminde- ringen	Balans 31-12-2018
Res. Vrij besteedbaar	1.165.865	565.729	1.731.594	-	-	701.234	1.030.360
Algemene reserve	3.617.067	-	3.617.067	-	-	199.923	3.417.144
Alg. reserve grondexploitatie	416.085	470.000	886.085	-	-	-	886.085
Alg. reserve sociaal domein	750.000	-	750.000	-	-	124.173	625.827
Totaal a	5.949.017	1.035.729	6.984.746	-	-	1.025.330	5.959.416

Voor een specificatie van de mutaties wordt verwezen naar de bijlagen.

Bestemmingsreserves:

b. Bestemmingsreserves	Balans 31-12-2017	Resultaatbe- stemm. E.a. mutat. Per 1-1	Balans 1-1-2018	Rente	Vermeerde- ringen	Verminde- ringen	Balans 31-12-2018
Best. Res. Voor egalist. Tarieven	-	-	-	-	-	-	-
Overige bestem. Reserves	4.894.023	-	4.894.022	-	1.186.696	568.122	5.512.597
Totaal b	4.894.023	-	4.894.022	-	1.186.696	568.122	5.512.597

Voor een specificatie van de mutaties wordt verwezen naar de bijlagen.

9. Voorzieningen

9. Voorzieningen

	Balans 31-12-2017	Vermeerde- ringen	Aanwending	Balans 31-12-2018
1a. Voorzieningen t.b.t. verplichtingen, verliezen en risico's				
- personele verplichtingen	2.443.988	895.801	207.213	3.132.576
- gecalc. Verlies complex centrumplan Waalre	672.554	177.689	-	850.243
Totaal 1a.	3.116.542	1.073.490	207.213	3.982.819
1b. Voorzieningen t.b.v. gelijkmatige verdeling van kosten				
- Onderhoud gem. gebouwen (cw)	931.566	175.276	252.289	854.553
- ration. Wegbeheer (cw)	109.970	196.300	250.000	56.270
Totaal 1b.	1.041.536	371.576	502.289	910.823
1c. Voorzieningen verv. Inv. Waarvoor heffing k.w. geheven				
- n.v.t.	-	-	-	-
Totaal 1c.	-	-	-	-
2. Voorzieningen m.b.t. door derden verkregen middelen met gesp. Bestd.				
- Egalisatie afvalstoffenheffing (cw)	211.527	-	191.104	20.423
- vervanging riolering (cw)	11.775.163	721.076	-	12.496.239
Totaal 2.	11.986.690	721.076	191.104	12.516.662
Totaal voorzieningen	16.144.768	2.166.142	900.606	17.410.304
Bewerkingen voor balansdatum				
- correctie bij 1a			-	959.506
Totaal voorzieningen				18.369.810

Uitleg:

Correctie 1a: stellige uitspraken en aanbeveling in de notitie grond-exploitaties: als er sprake is van een voorziening ter bestrijding van tekorten in grexen dan moet die worden gepresenteerd als waarde
Correctie: betreft de voorziening dubieuze debiteuren W&I

850.243

109.263

959.506

10. Vaste schulden met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer

	2018	2017
b2. Binnenlandse banken en overige financiële instellingen		
- Lening O/G nummer 40.111271	3.508.425	3.585.984
- Lening O/G nummer 40.111272	3.501.628	3.569.522
- Lening O/G provincie tbv zonnepanelen	1.232.746	-
d. Waarborgsommen	8.822	8.822
Totaal	8.251.621	7.164.328

In 2018 is er een geldlening ontvangen van de Provincie Brabant in verband met de investeringen in zonnepanelen. De rentelasten over 2018 bedroeg € 119.775.

Vlottende Passiva:

11. Kortlopende schulden met een rente typische looptijd van korter dan 1 jaar

	2018	2017
d. Overige schulden		
- crediteuren	2.551.766	4.309.331
- Nog te ontvangen facturen 2018	495.368	-
- bank rekening courant	-	-
- Bij: negatieve debiteuren	989	735
- Bij: negatieve crediteuren	68	509
Totaal	3.048.191	4.310.575

12. Overlopende passiva

	2018	2017
a. Verplichtingen		
- doorbetalingen vorderingen Rijk WWB	-	97.456
- Te betalen BTW	0	2.893
- Netto uitkeringen Werk & Inkomen	803.630	816.926
- WWB Werkdeelparticipatiebudget		-
- Nog te betalen bedragen (balanspost)	430.964	870.509
- Bij: negatieve crediteuren nog te betalen	901	-
Totaal a.	1.235.495	1.787.784

b. Voorschotbedragen van EU, Rijk en Provincies		
- vooruitontvangen bedrag krediet energietransitie	-	80.420
- ontvangen bijdragen voor het krediet Brainport Avenue	926.127	1.043.222
Totaal b.	926.127	1.123.642

d. Overige vooruitontvangen		
- Wet inburgering	-	-
- Krediet duurzaamheidsagenda	-	-
- Overige nog te betalen bedragen	-	-
- Overige overlopende passiva	-	-
Totaal d.	-	-
Totaal overlopende passiva	2.161.623	2.911.426

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen over het jaar 2017:

	Saldo 1-1-2018	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Terug- betalingen	Saldo 31-12-2018
Rijk (VNG)					
vooruitontvangen bedrag krediet energietransitie	80.420	-	80.420	-	-
Provincie					
ontv. bijdragen voor het krediet Brainport Avenue	1.043.222	68.734	185.829	-	926.127
Totaal	1.123.642	68.734	266.249	-	926.127

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Recht op verliescompensatie in het kader van de vennootschapsbelasting

De gemeente Waalre heeft geen recht op verliescompensatie. Het betreft het toekomstig recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.

Gewaarborgde geldleningen (buiten de balans)

De gemeente heeft zich garant gesteld voor de betaling van rente en aflossing inzake door andere rechtspersonen aangegane geldleningovereenkomsten. Het totaal van de gegarandeerde schuldrestanten van deze geldleningen bedraagt per ultimo 2017 € 19.750. Er is nog 1 lening overgebleven, waar de gemeente nog garant voor staat. Voorts treedt de gemeente op als tertiair borg voor leningen van binnen de gemeente werkzame woningcorporaties, tezamen met het rijk (ieder 50%). De risico's zijn uiterst gering. Het gewaarborgd bedrag hiervoor bedraagt € 15,7 mln.

Overige niet uit de balans blijvende verplichtingen

Onder 'Niet uit de balans blijvende verplichtingen' wordt inzicht gegeven in een aantal belangrijke contracten of verplichtingen, waarbij voornamelijk een grensbedrag van € 250.000 is aangehouden. Dit grensbedrag is niet wettelijk voorgeschreven.

Voor het waarborgen van een goede 'going concern' vormt contractbeheer een belangrijke basis. Waalre heeft momenteel ongeveer 250 contracten. Dit betreffen diverse overeenkomsten met bedrijven, overheden, abonnementen, software etc. met variërende looptijden en financiële consequenties. In tegenstelling tot voorafgaande jaren zijn er nu grensbedragen bepaald. Als belangrijke lopende en toekomstige verplichtingen noemen wij hier:

	Bedragen	Looptijd
Gebroeder Brouwers	€ 600.000	31-12-2019
Attero BV	€ 200.000 - € 250.000	31-12-2022
KWS Infra	€ 200.000	31-12-2019
Ictivity	€ 31.000 per maand	31-12-2020

Eigen bijdrage op grond van de WMO

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

In paragraaf B: Weerstandsvermogen en risicomanagement treft u een overzicht aan van alle door ons onderkende risico's. Tot slot merken wij op dat Waalre geen gebruik maakt van financiële derivaten.

Schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	250			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	212	331	169	165
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	38	-	81	85
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	81	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	30.337			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	30.337			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	250			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	19.045	30.133	15.573	15.164
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	212	331	169	165

Doel van de reserves:

1	Algemene bufferreserve	Dit betreft het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente en heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers.
2	Algemene reserve vrij besteedbaar	Dient als weerstandsvermogen voor het opvangen van risico's waarvoor geen bestemmingsreserve of voorziening is gevormd.
3	Algemene reserve grondexploitatie	Dient buffer voor financiële tegenvallers in relatie tot de grondexploitatiegebieden.
4	Algemene reserve Sociaal Domein	Heeft als functie de kosten te dekken voortvloeiende uit redelijkerwijs niet in te schatten risico's op het brede terrein van het sociaal domein (jeugd, Wmo, participatie, etc.)
10	Reserve openbare ruimte en bruggen	Heeft als functie de kosten te dekken voortvloeiende uit de renovatie/groot onderhoud van openbare ruimtes en bruggen.
11	Reserve wettelijke bepalingen	Dient om kosten als gevolg van rijksbeleid te financieren: vervallen rentetoerekening aan grondexploitatiegebieden en de verplichting om vakantiegeld te reserveren bij het opstellen van de jaarstukken. Over beide maatregelen moet de wetgever beslissen.
12	Reserve regionaal fonds	Bedoeld voor investeringen die bijdragen aan de algemene verbetering van de woon-, leef- en werkkwaliteiten van de gemeente door regionale projecten waarvoor binnen de regio om een bijdrage wordt verzocht.
13	Reserve lokaal fonds	Bedoeld voor investeringen die bijdragen aan de algemene verbetering van woon-, leef- en werkkwaliteiten van de gemeente in het kader van bovenwijkse voorzieningen of projecten binnen de gemeente.
14	Reserve sociale woningbouw	Een fonds om verevening te kunnen toepassen om financiële overschotten van winstgevend locaties in te kunnen zetten om de tekorten op andere locaties af te dekken, in relatie tot de verplichting om 30 % van een woningbouwproject in de sociale sector te realiseren.
15	Reserve landschappelijke kwaliteiten	Bedoeld om de financiële bijdrage te kunnen regelen voor de verbetering van landschappelijke kwaliteit, wanneer dit nodig, maar niet mogelijk is binnen projecten die bijdragen aan de algemene verbetering van de woon-, leef- en werkkwaliteiten van de gemeente, de feitelijke kwaliteitsverbetering.
16	Reserve huisvesting gemeentewerf	Dekking afschrijvingslasten van de investering gemeentewerf 1999.
17	Reserve renovatie sporthallen	Dekking afschrijvingslasten van de investering renovatie sporthallen De Pracht en Hoeveland in 2007.
18	Reserve renovatie brandweerkazerne	Dekking afschrijvingslasten van de investering brandweerkazerne in 2008.
19	Reserve buitensport acc.sportpark Waalre	Dekking afschrijvingslasten van de investering herinrichting buitensportaccommodaties in 2008.
20	Reserve buitenonderhoud schoolgeb.	Dekking uitgaven groot (buiten)onderhoud schoolgebouwen.
21	Reserve aandelen bouwfonds	Vrijval ten gunste van de exploitatie. Ter vervanging van de wegvallende winstuitkering van de HNG.
22	Reserve gemeentehuis	Om de kosten van het te bouwen gemeentehuis te financieren.
23	Reserve klooster	Deze reserve is ter dekking van de extra kosten (huurderving, exploitatie 2018 en 2019) i.v.m. de overdracht van het Klooster
24	Reserve bereikbaarheidsagenda	Voor de cofinanciering van de samenwerkingsovereenkomst bereikbaarheidsagenda Zuidoost Brabant 2017-2030

Doel van de voorzieningen

30	Voorziening personele verplichtingen	Dekken van de jaarlijkse uitkeringen aan het voormalig personeel i.v.m. wachtgelden en uitkeringen/pensioenen aan gewezen wethouders.
31	Verliesvoorziening bouwgrondexploitatie	Voor het opvangen van verliezen op bouwgrondexploitaties.
32	Voorziening onderhoud gemeentegebouwen	Het dekken van de uitgaven voor groot planmatig onderhoud aan gemeentegebouwen, niet zijnde het gemeentehuis. Het beheersplan voor onderhoud omvat zowel het buiten- als het binnenonderhoud.
33	Voorziening rationeel wegbeheer	Het dekken van de uitgaven voor groot planmatig onderhoud aan wegen.
34	Voorziening vervanging riolering	Om jaarlijkse fluctuaties op het tarief van de rioolrechten tegen te gaan. Deze voorziening bestaat uit middelen derden en eigen middelen voor het op peil houden van de voorziening voor het doen van toekomstige investeringen.
35	Egalisatievoorziening afvalstoffenheffing	Ter egalisatie van financiële ontwikkelingen m.b.t. de afvalstoffentaak.

3. Overzicht reserves en voorzieningen

Omschrijving	functie	Stand per 31-12-2017	resultaat- bestemming 2017	Gecorr.stand 01-01-2018	rentepercentage		
					totaal	bij- schrijven	bespaarde rente
Algemene reserves							
01 Algemene bufferreserve	951.00	3.617.067		3.617.067	0,0%	0,0%	0,0%
02 Algemene reserve vrij besteedbaar	960.00	1.165.865	565.729	1.731.594	0,0%	0,0%	0,0%
03 Algemene reserve grondexploitatie	952.00	416.085	470.000	886.085	0,0%	0,0%	0,0%
04 Algemene reserve sociaal domein	953.00	750.000		750.000	0,0%	0,0%	0,0%
<i>Algemene reserves</i>		5.949.017	1.035.729	6.984.746			
10 Reserve openbare ruimte en bruggen		-	-	-	0,0%	0,0%	0,0%
11 Reserve wettelijke bepalingen	960.20	495.817	-	495.817	0,0%	0,0%	0,0%
12 Reserve regionaal fonds	960.32	181.596	-	181.596	0,0%	0,0%	0,0%
13 Reserve lokaal fonds	960.33	393.865	-	393.865	0,0%	0,0%	0,0%
14 Reserve sociale woningbouw	960.34	56.000	-	56.000	0,0%	0,0%	0,0%
15 Reserve landschappelijke kwaliteiten	960.31	5.000	-	5.000	0,0%	0,0%	0,0%
16 Reserve huisvesting gemeentewerf	965.00	265.440	-	265.440	0,0%	0,0%	0,0%
17 Reserve renovatie sporthallen	977.00	963.718	-	963.718	0,0%	0,0%	0,0%
18 Reserve renovatie brandweerkazerne	978.00	727.020	-	727.020	0,0%	0,0%	0,0%
19 Reserve buitensportacc.sportpark Waalre	979.00	1.236.100	-	1.236.100	0,0%	0,0%	0,0%
20 Reserve buitenonderhoud schoolgeb	970.00	179.863	-	179.863	0,0%	0,0%	0,0%
21 Reserve aandelen bouwfonds	980.00	389.604	-	389.604	0,0%	0,0%	0,0%
22 Reserve gemeentehuis	960.10	-	-	-	0,0%	0,0%	0,0%
23 Reserve Klooster	967.00	-	-	-	0,0%	0,0%	0,0%
24 Reserve bereikbaarheidsagenda	971.00	-	-	-	0,0%	0,0%	0,0%
<i>Overige bestemmingsreserves</i>		4.894.023	-	4.894.023			
Totaal reserves		10.843.040	1.035.729	11.878.769			

Omschrijving		Stand per 31-12-2017		Gecorr.stand 01-01-2018	voorziening op basis van CW?		
Voorzieningen							
<i>Voorzieningen verplichtingen en verliezen</i>							
30 Voorz.personele verplichtingen (cw)	982.00	2.443.988	-	2.443.988	1,648%	ja	
31 Verliesvoorziening bouwgrondexploitatie	989.00	672.554	-	672.554	0,0%	nee	
<i>sub-totaal</i>		3.116.542	-	3.116.542			
<i>Voorzieningen risico's:</i>							
<i>Voorzieningen gelijkmatige verdeling kosten</i>							
32 Voorz.onderhoud gem.gebouwen (cw)	981.XX	931.566	-	931.566	0,0%	nee	
33 Voorz.rationeel wegbeheer (cw)	984.00	109.970	-	109.970	0,0%	nee	
<i>sub-totaal</i>		1.041.536	-	1.041.536			
<i>Voorzieningen middelen derden</i>							
34 Voorz.vervangng riolering (cw)	964.00	11.775.163	-	11.775.163	0,0%	nee	
35 Voorz.afvalstoffenheffing (cw)	963.00	211.527	-	211.527	0,0%	nee	
<i>sub-totaal</i>		11.986.690	-	11.986.690			
<i>Correctie voorzieningen</i>							
Totaal voorzieningen		16.144.768	-	16.144.768			
Totaal reserves en voorzieningen		26.987.808	1.035.729	28.023.537			

Omschrijving	Toevoegingen 2018		Onttrekkingen 2018		Stand per 31-12-2018
	2.0 Rente	T.l.v. exploitatie	T.g.v. exploitatie	Tgv expl.ivm afs.vaste activa	
Algemene reserves					
01 Algemene bufferreserve	-	-	199.923	-	3.417.144
02 Algemene reserve vrij besteedbaar	-	-	701.234	-	1.030.360
03 Algemene reserve grondexploitatie	-	-	-	-	886.085
04 Algemene reserve sociaal domein	-	-	124.173	-	625.827
<i>Algemene reserves</i>	-	-	1.025.330	-	5.959.416
10 Reserve openbare ruimte en bruggen	-	75.000	-	-	75.000
11 Reserve wettelijke bepalingen	-	-	113.000	-	382.817
12 Reserve regionaal fonds	-	99.287	5.389	-	275.494
13 Reserve lokaal fonds	-	109.969	200.000	-	303.834
14 Reserve sociale woningbouw	-	-	-	-	56.000
15 Reserve landschappelijke kwaliteiten	-	256.513	-	-	261.513
16 Reserve huisvesting gemeentewerf	-	-	-	12.640	252.800
17 Reserve renovatie sporthallen	-	-	-	68.837	894.881
18 Reserve renovatie brandweerkazerne	-	-	-	24.234	702.786
19 Reserve buitensportacc.sportpark Waalre	-	-	-	50.220	1.185.880
20 Reserve buitenonderhoud schoolgeb	-	75.927	-	-	255.790
21 Reserve aandelen bouwfonds	-	-	84.000	-	305.604
22 Reserve gemeentehuis	-	-	-	-	-
23 Reserve Klooster	-	70.000	-	-	70.000
24 Reserve bereikbaarheidsagenda	-	500.000	9.802	-	490.198
	-	-	-	-	-
<i>Overige bestemmingsreserves</i>	-	1.186.696	412.191	155.931	5.512.597
Totaal reserves	-	1.186.696	1.437.521	155.931	11.472.013

Omschrijving	Toevoegingen 2018		Aanwending 2018		Stand per 31-12-2018
	rente	Tlv exploitatie	uitgaven	n.v.t.	
Voorzieningen					
<i>Voorzieningen verplichtingen en verliezen</i>					
30 Voorz.personele verplichtingen (cw)	40.278	855.523	207.213	-	3.132.576
31 Verliesvoorziening bouwgrondexploitatie	-	177.689	-	-	850.243
<i>sub-totaal</i>	40.278	1.033.212	207.213	-	3.982.819
<i>Voorzieningen risico's:</i>					
<i>Voorzieningen gelijkmatige verdeling kosten</i>					
32 Voorz.onderhoud gem.gebouwen (cw)	-	175.276	252.289	-	854.553
33 Voorz.rationeel wegbeheer (cw)	-	196.300	250.000	-	56.270
<i>sub-totaal</i>	-	371.576	502.289	-	910.823
<i>Voorzieningen middelen derden</i>					
34 Voorz.vervanging riolering (cw)	-	721.076	-	-	12.496.239
35 Voorz.afvalstoffenheffing (cw)	-	-	191.104	-	20.423
<i>sub-totaal</i>	-	721.076	191.104	-	12.516.662
<i>Correctie voorzieningen</i>					
Totaal voorzieningen	40.278	2.125.864	900.606	-	17.410.304
Totaal reserves en voorzieningen	40.278	3.312.560	2.338.127	155.931	28.882.317

4. Overzicht overbrengen van kredieten van 2018 naar 2019

Omschrijving	Overgebracht (restant) krediet naar 2018	Nieuw krediet 2018	Uitgegeven/ ontvangen in 2018	Overboeken naar 2019
Investerings I&F staat				
Uitgaven				
Krediet vervanging software 2017	176.416	-28.000	2.852	145.564
Krediet vervanging telefooncentrale	23.095	-	-	23.095
Krediet informatieveiligheid	-	28.000	24.435	3.565
krediet voorbereiding bouw gemeentehuis	1.088.310	-	967.870	120.440
Krediet planontwikkeling N69	35.813	200.000	123.931	111.882
Krediet kantine/ontmoetingscentrum Hazzo	-19.178	1.930.000	44.881	1.865.941
Krediet speelruimtebeleid	-	76.719	16.650	60.069
Krediet reïntegratie statushouders	56.889	-	-5.073	61.962
onderzoek grondwateroverlast Arembergstraat	198.079	250.000	571.873	-123.794
vGRP 2016 kaderrichtlijn water	-	-	33.265	-33.265
vGRP 2017 krediet inmeten Nassaustraaf e.o.	14.247	-	3.098	11.149
vGRP 2017 krediet blauwe ader Molenstraat	97.680	-	154.948	-57.268
vGRP 2018 wortelfrezen en deelreparaties	-	350.000	88.189	261.811
vGRP 2018 voorbereiding renovatie BBB Voorbeeklaan	-	20.000	4.200	15.800
vGRP 2018 krediet inmeten rioolputten	-	30.000	9.625	20.375
Maatregelen BSL (realisering fietspad)	57.517	-	192	57.325
Ondersteuningsprogramma energie	112.903	56.335	146.336	22.902
Krediet zonnepark voormalig honkbalveld Waalre	63.600	-	66.104	-2.504
Krediet zonnepanelenproject	1.232.746	-	76.812	1.155.934
krediet zonnepanelen BSE	-	70.000	2.851	67.149
DDH natuurcompensatie	359.919	-	139.049	220.870
DDH rood met groen middelen	49.734	-	-	49.734
DDH fietspaden	436.410	-	229.066	207.344
DDH proceskosten kavelruil fase 1	64.345	-	26.462	37.883
DDH inrichting natuurnetwerk Brabant fase 1	-	153.000	65.030	87.970
DDH natuur en landschap beleefbaar maken langs A2	-	125.000	10.457	114.543
Inkomsten				
Ondersteuningsprogramma energie	-142.607	-	6.300	-148.907
Krediet zonnepark voormalig honkbalveld Waalre	70.000	-	-	70.000
Krediet zonnepanelenproject	1.232.746	-	56.881	1.175.865
DDH natuurcompensatie	359.919	-	139.049	220.870
DDH rood met groen middelen	49.734	-	-	49.734
DDH fietspaden	436.410	-	229.066	207.344
DDH proceskosten kavelruil fase 1	64.345	-	26.462	37.883
DDH inrichting natuurnetwerk Brabant fase 1	-	153.000	65.030	87.970
DDH natuur en landschap beleefbaar maken langs A2	-	125.000	10.457	114.543
Subtotaal investeringen I&F	1.977.978	2.983.054	2.269.858	2.691.174
Investerings bouwgrondexploitatie (BGE)				
Uitgaven				
Krediet bassisschoollocatie Eekenrooisestraat	390.628	-	287.052	103.576
Bouwrijpmaken Berkenlaan	42.433	-	21.550	20.883
Krediet Waalre-N dp 1a: herinrichting park de Meeris	246.599	-	177.442	69.157
Krediet Waalre-N dp 1b particulier-planontw.	146.924	-	5.792	141.132
Krediet Waalre-N dp 1b: bouwrijpmaken	139.442	-	10.157	129.285
Centrumplan Waalre-dorp	12.215	-	4.876	7.339
Centrumplan Waalre-dorp Voorbereiding en planontwikkeling	470.642	-	463.211	7.431
58 WN Heistraat-Noord voorbereidingskrediet	1.166.470	-	99.590	1.066.880
59 WM Heistraat Zuid Voorbereidingskrediet	-707	450.000	14.670	434.623
70 uitvoeringskrediet de Bleek 1	-	150.000	32.155	117.845
71 Trolliuslaan eo uitvoeringskrediet	-	463.509	7.465	456.044
Subtotaal investeringen (BGE)	2.614.646	1.063.509	1.123.960	2.554.195
Investerings exploitatie t.l.v. reserves				
Uitgaven				
Krediet preventieve zorg sociaal domein	-	250.000	26.169	223.831
implementatie nieuwe omgevingswet	-2.433	225.000	-	222.567
Dommeldal de Hogt	9.823	20.000	-	29.823
Regionaal Ontwikkelfonds Werklocaties	86.000	-	5.389	80.611
krediet startnotitie visie op wonen	-	25.000	19.800	5.200
Subtotaal investeringen exploitatie t.l.v. reserves	93.390	520.000	51.358	562.032
Totaal	4.686.014	4.566.563	3.445.176	5.807.401

5. Overzicht gewaarborgde leningen

nr.	oorspronkelijk bedrag geldlening	naam van de geldnemer	doel van de geldlening	besluit borgstelling		rente perc.	Restantbedrag gewaarborgde geldleningen 1-1-2018	Aflossingen in 2018	restantbedrag gewaarborgde geldleningen per 31-12-2018	
				raads- c.q. b&w-besluit	uitvoerings- besluit b&w				Totaal	Door gemeente gewaarborgd
a. Specifieke garantielereningen:										
1	891.076	Reg.Stg.Zorgcentra De Kempen	Invest.in aanleunwon.+ verz.teh.	02-07-1996		6,600	0	0	0	0
2	113.445	Waalrese Lawn Tennis Vereniging	Bouw paviljoen	21-01-1997		7,000	0	0	0	0
3	90.756	R.K.V.V. Waalre	Renovatie clubhuis		26-03-2002	7,000	0	0	0	0
4	45.000	LTV Eeckenrode	Vervangen clubaccommodatie	29-6-2010		4,150	22.750	3.000	19.750	19.750
5	250.000	Stichting Tennispark Waalre	Aanleg 4 smashcourtbanen+verl.	30-10-2007	21-12-2007	4,900	0	0	0	0
							22.750	3.000	19.750	19.750
b. Garantievereningen door het WSW, waarbij de gemeente optreedt als achterborg:										
6	1.006.831	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995		8,520	811.935	42.861	769.074	384.537
7	1.713.451	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995		8,480	1.374.348	74.002	1.300.346	650.173
8	695.011	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995		4,700	483.636	20.946	462.690	231.345
9	228.775	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995		6,760	90.467	13.485	76.981	38.491
10	295.939	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995		7,100	213.462	28.644	184.818	92.409
11	355.179	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995		7,390	256.582	34.316	222.266	111.133
12	664.792	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995		6,930	483.148	19.153	463.995	231.998
13	707.897	Woningstichting Aert Swaens	Nieuwb.14 app. Centr.plan Aalst	16-04-1996	03-02-1998	5,780	400.599	27.069	373.531	186.765
14	10.000.000	Woonstichting Thuis			20-03-2014	2,175	10.000.000	0	10.000.000	5.000.000
15	10.000.000	Woonstichting Thuis			15-04-2014	2,440	10.000.000	0	10.000.000	5.000.000
16	7.500.000	Woonstichting Thuis			09-12-2014	1,925	7.500.000	0	7.500.000	3.750.000
	33.167.877						31.614.176	260.476	31.353.700	15.676.851
							31.636.926	263.476	31.373.450	15.696.601

Taakvelden		Begroting 2018 primitief			Begroting 2018 na wijziging		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0	Bestuur en ondersteuning	-22.443.205	7.488.677	-14.954.528	-23.118.345	9.620.969	-13.497.376
0.1	Bestuur	-17.500	1.531.404	1.513.904	-17.500	2.049.404	2.031.904
0.10	Mutaties reserves	-947.931	75.000	-872.931	-1.506.025	1.170.972	-335.053
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-	-
0.2	Burgerzaken	-325.542	402.286	76.744	-325.542	402.286	76.744
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-72.793	25.960	-46.833	-72.793	25.960	-46.833
0.4	Overhead	-105.000	4.928.395	4.823.395	-26.133	5.026.523	5.000.390
0.5	Treasury	-11.747	-	-11.747	-17.747	-	-17.747
0.61	OZB woningen	-2.758.600	-	-2.758.600	-2.706.000	-	-2.706.000
0.62	OZB niet-woningen	-600.600	-	-600.600	-589.200	-	-589.200
0.63	Parkeerbelasting	-	-	-	-	-	-
0.64	Belastingen Overig	-2.180	248.193	246.013	-2.180	248.193	246.013
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-17.601.312	-	-17.601.312	-17.855.225	-	-17.855.225
0.8	Overige baten en lasten	-	277.439	277.439	-	697.631	697.631
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	-	-	-
1	Veiligheid	-69.627	832.064	762.437	-61.627	852.064	790.437
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-69.527	739.213	669.686	-61.527	739.213	677.686
1.2	Openbare orde en veiligheid	-100	92.851	92.751	-100	112.851	112.751
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	-20.000	1.291.430	1.271.430	-70.000	1.379.110	1.309.110
2.1	Verkeer en vervoer	-20.000	1.291.430	1.271.430	-70.000	1.379.110	1.309.110
2.2	Parkeren	-	-	-	-	-	-
2.3	Recreatieve havens	-	-	-	-	-	-
2.4	Economische havens en waterwegen	-	-	-	-	-	-
2.5	Openbaar vervoer	-	-	-	-	-	-
3	Economie	-53.800	100.150	46.350	-201.800	153.150	-48.650
3.1	Economische ontwikkeling	-2.000	65.986	63.986	-2.000	80.986	78.986
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-6.800	13.664	6.864	-49.800	56.664	6.864
3.4	Economische promotie	-45.000	20.500	-24.500	-150.000	15.500	-134.500
4	Onderwijs	-141.617	1.099.666	958.049	-166.982	1.089.666	922.684
4.1	Openbaar basisonderwijs	-	72.110	72.110	-	72.110	72.110
4.2	Onderwijshuisvesting	-138.071	554.470	416.399	-163.436	554.470	391.034
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-3.546	473.086	469.540	-3.546	463.086	459.540

Taakvelden		Realisatie 2018			Verschil begroting na wijziging met realisatie		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0	Bestuur en ondersteuning	-23.622.447	9.531.312	-14.091.135	504.102	89.657	593.759
0.1	Bestuur	-27.452	2.221.212	2.193.760	9.952	-171.808	-161.856
0.10	Mutaties reserves	-1.593.453	1.186.697	-406.756	87.428	-15.725	71.703
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-	-
0.2	Burgerzaken	-343.487	373.412	29.925	17.945	28.874	46.819
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-75.576	23.932	-51.644	2.783	2.028	4.811
0.4	Overhead	-92.594	5.243.718	5.151.124	66.461	-217.195	-150.734
0.5	Treasury	-63.533	4.705	-58.828	45.786	-4.705	41.081
0.61	OZB woningen	-2.762.196	-	-2.762.196	56.196	-	56.196
0.62	OZB niet-woningen	-618.593	-	-618.593	29.393	-	29.393
0.63	Parkeerbelasting	-	-	-	-	-	-
0.64	Belastingen Overig	-	247.415	247.415	-2.180	778	-1.402
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-18.047.866	-	-18.047.866	192.641	-	192.641
0.8	Overige baten en lasten	2.302	178.666	180.968	-2.302	518.965	516.663
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-	51.555	51.555	-	-51.555	-51.555
1	Veiligheid	-58.664	819.354	760.690	-2.963	32.710	29.747
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-58.601	707.336	648.735	-2.926	31.877	28.951
1.2	Openbare orde en veiligheid	-63	112.018	111.955	-37	833	796
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	-84.717	1.331.962	1.247.245	14.717	47.148	61.865
2.1	Verkeer en vervoer	-84.717	1.331.962	1.247.245	14.717	47.148	61.865
2.2	Parkeren	-	-	-	-	-	-
2.3	Recreatieve havens	-	-	-	-	-	-
2.4	Economische havens en waterwegen	-	-	-	-	-	-
2.5	Openbaar vervoer	-	-	-	-	-	-
3	Economie	-203.997	128.915	-75.082	2.197	24.235	26.432
3.1	Economische ontwikkeling	-2.263	70.304	68.041	263	10.682	10.945
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-50.989	45.817	-5.172	1.189	10.847	12.036
3.4	Economische promotie	-150.745	12.794	-137.951	745	2.706	3.451
4	Onderwijs	-244.959	1.038.088	793.129	77.977	51.578	129.555
4.1	Openbaar basisonderwijs	-	72.112	72.112	-	-2	-2
4.2	Onderwijshuisvesting	-238.611	519.153	280.542	75.175	35.317	110.492
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-6.348	446.823	440.475	2.802	16.263	19.065

Taakvelden		Begroting 2018 primitief			Begroting 2018 na wijziging		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
5	Sport, cultuur en recreatie	-213.960	2.065.303	1.851.343	-213.960	2.329.303	2.115.343
5.1	Sportbeleid en activering	-	51.529	51.529	-	51.529	51.529
5.2	Sportaccommodaties	-202.960	599.834	396.874	-202.960	649.834	446.874
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	46.000	46.000	-	46.000	46.000
5.4	Musea	-	-	-	-	-	-
5.5	Cultureel erfgoed	-	15.660	15.660	-	15.660	15.660
5.6	Media	-	261.000	261.000	-	261.000	261.000
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-11.000	1.091.280	1.080.280	-11.000	1.305.280	1.294.280
6	Sociaal domein	-2.981.278	11.466.874	8.485.596	-3.493.032	12.345.087	8.852.055
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-139.000	928.782	789.782	-244.000	858.101	614.101
6.2	Wijkteams	-	599.059	599.059	-	544.332	544.332
6.3	Inkomensregelingen	-2.555.028	3.749.508	1.194.480	-3.011.782	4.178.952	1.167.170
6.4	Begeleide participatie	-59.250	1.275.356	1.216.106	-59.250	1.305.356	1.246.106
6.5	Arbeidsparticipatie	-	-	-	-	-	-
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-228.000	1.999.803	1.771.803	-178.000	2.111.650	1.933.650
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-	120.771	120.771	-	120.771	120.771
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-	2.443.595	2.443.595	-	2.853.595	2.853.595
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-	-	-	-
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-	350.000	350.000	-	372.330	372.330
7	Volksgezondheid en milieu	-3.324.910	3.766.930	442.020	-3.324.910	3.856.984	532.074
7.1	Volksgezondheid	-	578.565	578.565	-	610.049	610.049
7.2	Riolering	-1.559.300	1.420.048	-139.252	-1.559.300	1.420.048	-139.252
7.3	Afval	-1.702.345	1.327.767	-374.578	-1.702.345	1.327.767	-374.578
7.4	Milieubeheer	-8.265	347.936	339.671	-8.265	398.156	389.891
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-55.000	92.614	37.614	-55.000	100.964	45.964
8	Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-1.178.280	2.265.583	1.087.303	-4.871.299	3.424.413	-1.446.886
8.1	Ruimtelijke ordening	-17.500	757.686	740.186	-627.893	650.106	22.213
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-709.280	709.280	-	-3.441.906	1.899.190	-1.542.716
8.3	Wonen en bouwen	-451.500	798.617	347.117	-801.500	875.117	73.617
Totaal		-30.426.677	30.376.677	-50.000	-35.521.955	35.050.746	-471.209

Taakvelden		Realisatie 2018			Verschil begroting na wijziging met realisatie		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
5	Sport, cultuur en recreatie	-135.588	2.310.105	2.174.517	-78.372	19.198	-59.174
5.1	Sportbeleid en activering	-	55.688	55.688	-	-4.159	-4.159
5.2	Sportaccommodaties	-135.588	651.836	516.248	-67.372	-2.002	-69.374
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	40.500	40.500	-	5.500	5.500
5.4	Musea	-	-	-	-	-	-
5.5	Cultureel erfgoed	-	15.154	15.154	-	506	506
5.6	Media	-	268.235	268.235	-	-7.235	-7.235
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-	1.278.692	1.278.692	-11.000	26.588	15.588
6	Sociaal domein	-3.391.089	13.051.883	9.660.794	-101.943	-706.796	-808.739
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-250.216	845.302	595.086	6.216	12.799	19.015
6.2	Wijkteams	-	597.710	597.710	-	-53.378	-53.378
6.3	Inkomensregelingen	-2.984.696	4.095.245	1.110.549	-27.086	83.707	56.621
6.4	Begeleide participatie	-	1.311.379	1.311.379	-59.250	-6.023	-65.273
6.5	Arbeidsparticipatie	-	-	-	-	-	-
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-156.177	2.168.145	2.011.968	-21.823	-56.495	-78.318
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-	116.397	116.397	-	4.374	4.374
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-	3.333.413	3.333.413	-	-479.818	-479.818
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-	-	-	-
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-	584.292	584.292	-	-211.962	-211.962
7	Volksgezondheid en milieu	-3.396.046	4.016.293	620.247	71.136	-159.309	-88.173
7.1	Volksgezondheid	-5.035	622.445	617.410	5.035	-12.396	-7.361
7.2	Riolering	-1.546.366	1.453.779	-92.587	-12.934	-33.731	-46.665
7.3	Afval	-1.798.884	1.407.828	-391.056	96.539	-80.061	16.478
7.4	Milieubeheer	-12.608	415.206	402.598	4.343	-17.050	-12.707
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-33.152	117.035	83.883	-21.848	-16.071	-37.919
8	Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-7.355.305	5.709.148	-1.646.157	2.484.006	-2.284.735	199.271
8.1	Ruimtelijke ordening	-597.652	642.233	44.581	-30.241	7.873	-22.368
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-5.906.600	4.210.191	-1.696.409	2.464.694	-2.311.001	153.693
8.3	Wonen en bouwen	-851.053	856.724	5.671	49.553	18.393	67.946
Totaal		-38.492.812	37.937.060	-555.753	2.970.857	-2.886.314	84.544

7. De bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

De tabel SiSa bijlage verantwoordingsinformatie op grond van artikel 3 van de regeling informatieverstrekking onderdeel I&M is in de jaarrekening vervallen. Er zijn in 2018 geen nieuwe projecten gestart.

Het onderdeel SWZ (W&I) is op de volgende pagina opgenomen.

SZW		SISA Bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverzekering ssa - d.d. 10 januari 2019											
G2		Besteding (jaar T) algemene bijstand		Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)		Besteding (jaar T) IOAW		Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)		Besteding (jaar T) IOAZ		Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet, gemeentedeel 2018	Alle gemeenten verantwoordelijk hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente	1.1 Participatiewet (PW)	Gemeente	1.1 Participatiewet (PW)	Gemeente	1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente	1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente	1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente	1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
		€ 2.607.531	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	€ 106.821	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	€ 212.158	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	€ 705	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	€ 13.506	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	€ 0	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen), gemeentedeel 2018	Besluit bijstandverlening levensonderhoud beginnende zelfstandigen (Bbz 2004)	Gemeente	1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Gemeente	1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Gemeente	1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente	1.7 Participatiewet (PW)	Gemeente	1.7 Participatiewet (PW)	Gemeente	1.7 Participatiewet (PW)
		€ 18.690	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	€ 10.851	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	€ 0	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	€ 129.240	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	€ 0	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	€ 0	Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G2 / 12
Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Besluit bijstandverlening levensonderhoud beginnende zelfstandigen (Bbz) 2004	Gemeente	1.4 Besluit bijstandverlening levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Gemeente	1.4 Besluit bijstandverlening levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) Leenkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Leenkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Baten (jaar T) Leenkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Baten (jaar T) Leenkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Baten (jaar T) Leenkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Baten (jaar T) Leenkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)
		€ 36.767	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	€ 74.500	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	€ 8.867	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	€ 19.078	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	€ 0	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	€ 2.616	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
		Gemeente	1.4 Besluit bijstandverlening levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Baten (jaar T) Leenkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Leenkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Leenkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Leenkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Baten (jaar T) Leenkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Baten (jaar T) Leenkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Baten (jaar T) Leenkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Baten (jaar T) Leenkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)
		€ 0	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	€ 0	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	€ 0	Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G3 / 09	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

8. Kerngegevens

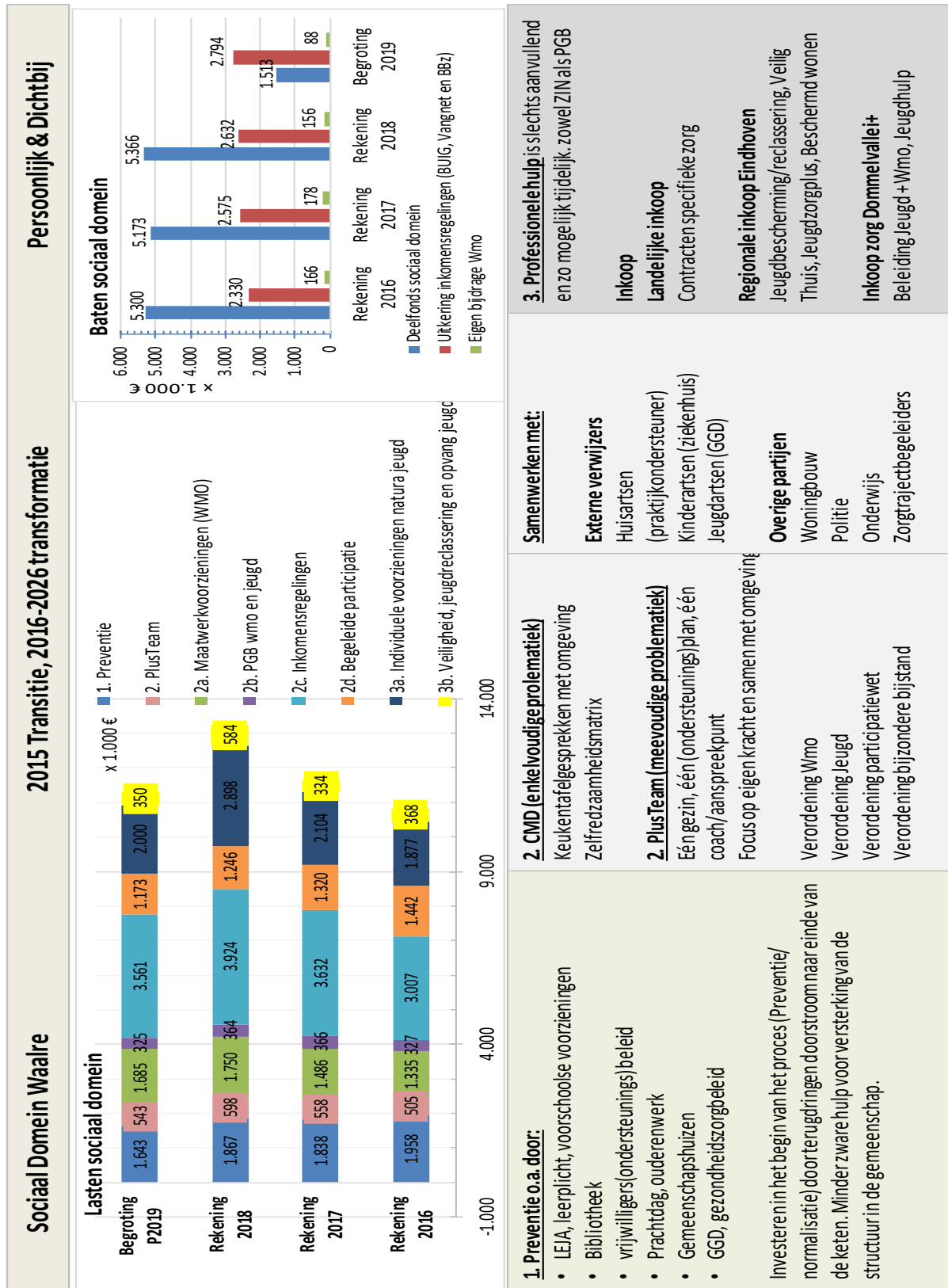
Cijfers per 31 december van genoemd jaar.

	Realisatie eind 2016	Realisatie eind 2017	Raming eind 2018	Realisatie eind 2018	Raming eind 2019*
A. Sociale structuur					
Aantal inwoners:	17.023	17.032	17.237	17.247	17.494
van 0-19 jaar	3.952	3.921	3.968	3.936	4.027
van 20-64 jaar	9.107	9.034	9.137	9.167	9.273
van 65 jaar en ouder	3.964	4.077	4.132	4.144	4.194
Aantal bijstandsgerechtigden Participatiewet	171	186	210	218	210
Aantal eenpersoonshuishoudens	2.072	2.125	2.165	2.138	2188
Aantal meerpersoonshuishoudens	5.177	5.255	5.265	5.258	5269
B. Fysieke structuur					
Aantal woningen	7.558	7.641	7.756	7.841	7.890
Oppervlakte gemeente in ha	2.240	2.240	2.240	2.241	2.240
Oppervlakte binnenwater in ha	26	26	27	27	27
Oppervlakte bossen en natuurterreinen in ha	360	360	360	385	360
Oppervlakte openbaar plantsoen in ha	40	40	40	41	40
Oppervlakte bermen in ha	38	38	38	32	38
Lengte van verharde wegen in km	135	135	135	136	135
Lengte van fiets-, ruiter-, en wandelpaden in km	100	100	100	122	100
C. Financiële structuur					
(bedragen x € 1 mln)					
Niveau reserves en voorzieningen	32,6	27,0	26,1	28,9	27,5
Opbrengst onroerende zaakbelastingen	3,11	3,20	3,3	3,38	3,46
Opbrengst rioolheffing	1,45	1,49	1,55	1,54	1,56
Opbrengst afvalstoffenheffing	1,16	1,19	1,28	1,26	1,35
Algemene uitkering gemeentefonds					
Reguliere uitkering	11,75	10,8	12,3	12,7	16,7
Sociaal domein (3 D's)	5,3	5,2	5,3	5,4	1,5
Totaal Algemene Uitkering	17,05	16,00	17,60	18,10	18,20

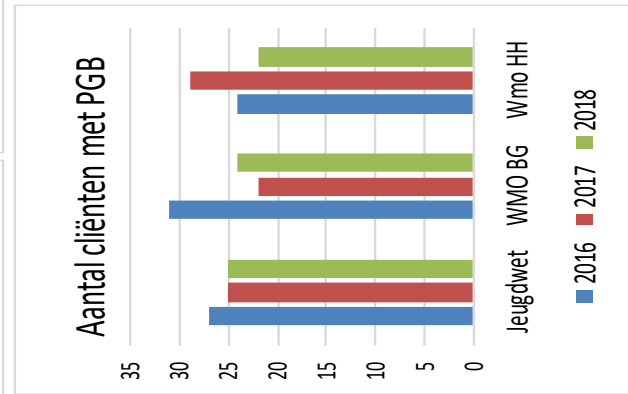
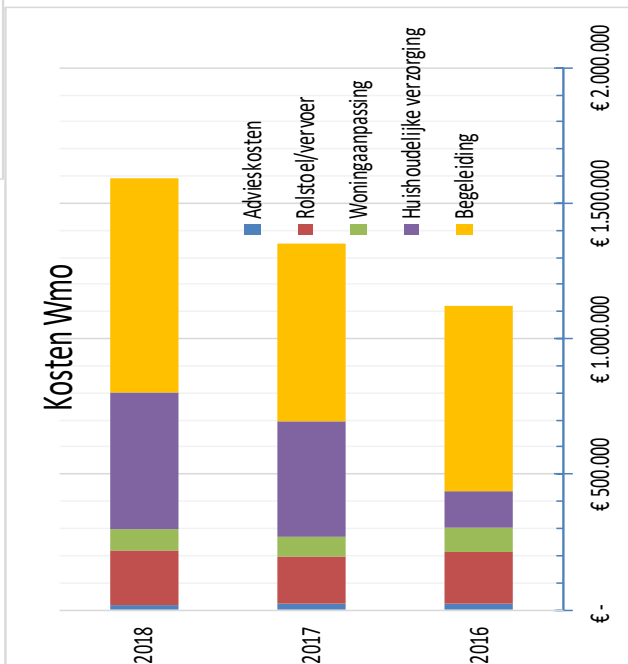
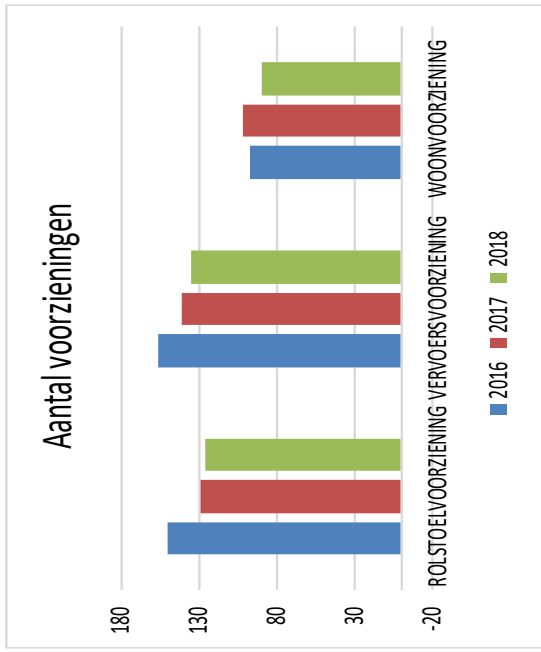
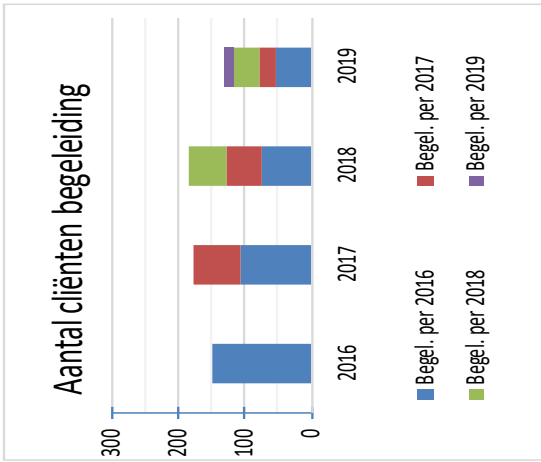
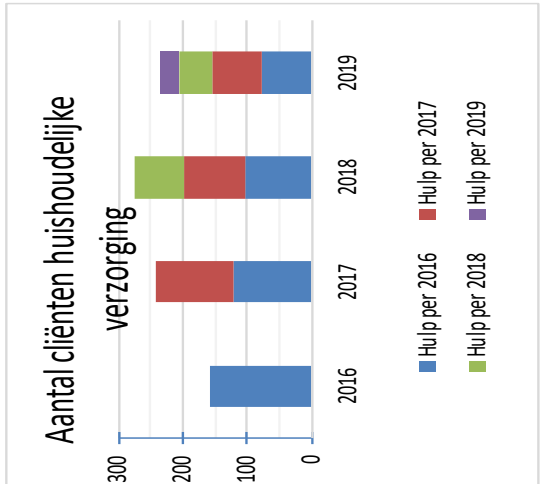
* Raming 2019 volgens Programmabegroting 2019

Bron: CBS, BZK en eigen administratie

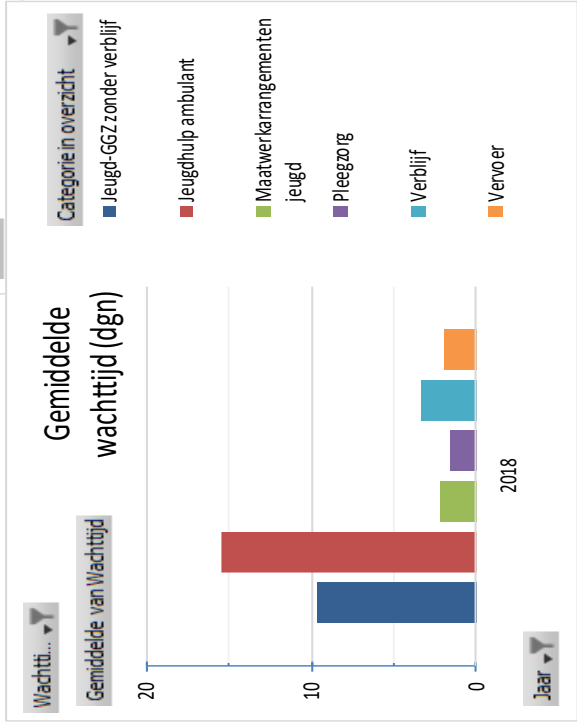
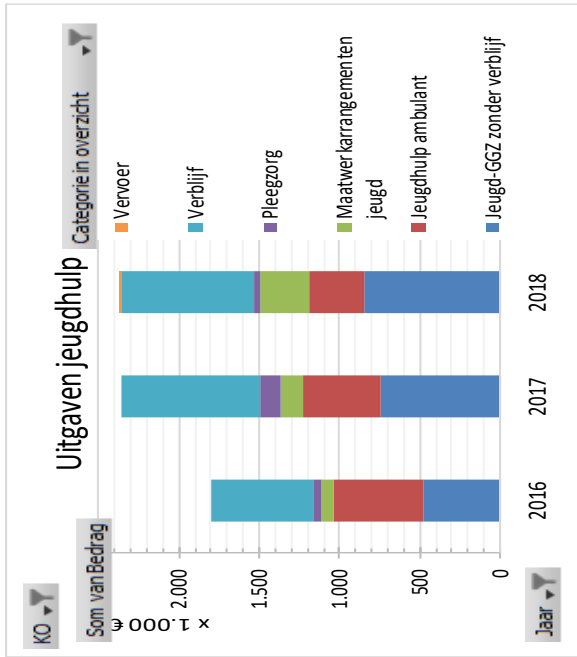
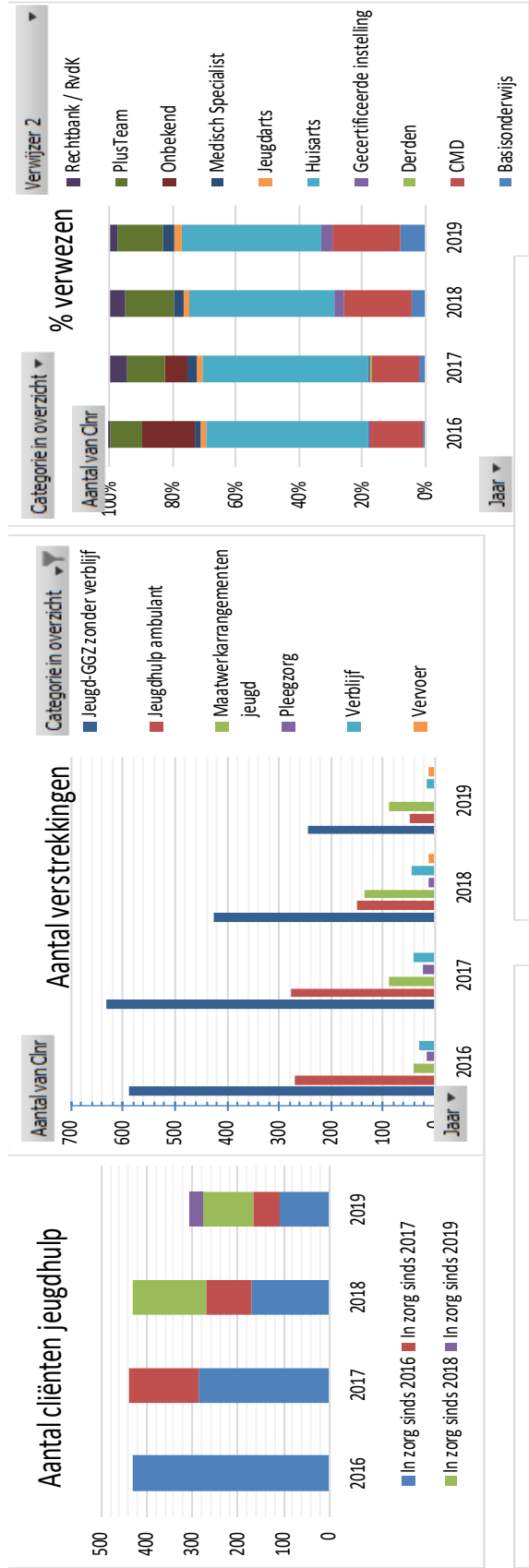
9. Dashboard Sociaal Domein

Wmo

Jeugd

Minima

